

Notulen -vastgesteld-

Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum Statenvergadering	:	4 maart 2024
Voorzitter	:	dhr. A.Th.H. van Dijk
Plaatsvervangend voorzitter	:	dhr. B.G.P. de Wit
Griffier	:	mw. K. Bolt
Contactpersoon griffie	:	mw. V. Mulder - statengriffie@noord-holland.nl

Aanwezig:

5 dhr. M. van Aesch (PvdD), mw. R. Alberts-Oosterbaan (SP), mw. G. Bakker (VVD), dhr. M. Becker (BBB),
dhr. D.J. van den Berg (JA21), mw. L.C.M. Berkvens (D66), mw. I.A. Bezaan (PVV), mw. G.W. de Boer
(PvdA), mw. A. den Boer (BBB), dhr. J. Boer (VVD), mw. Bouhleh-Lascaris (SP), Statenlid R.I. Bwefar (GL),
dhr. R.J. Dekker (FvD), dhr. J. Dessing (FvD), de heer A.G. Faassen (50PLUS), Statenlid W.J. Freeman
(GL), Statenlid A. Gielen (GL), dhr. J.P.H.M. van Gilse (VVD), mevrouw. I.M. Haas (PvdD), mw. M.C.T.
10 ten Ham (PvdA), dhr. M.A. Hanou (PvdD), dhr. D.G. Heijnen (CDA), dhr. J.P. Hollebeek (PvdD), mw.
K.M.A. Jansen (D66), dhr. E.B. Kanik (D66), dhr. A. Karar (PvdA), dhr. M.C.A. Klein (ChristenUnie), mw.
W. Koning-Hoeve (CDA), Statenlid P.P. Korzelijs (GL), Statenlid P.J. Laport (GL), dhr. G.L.J. Leerink
(PvdA), dhr. I.J.M. Mantel (JA21), dhr. D. de Moel (PVV), dhr. R. Nijkamp (BBB), mw. L.G.Y.
Ouderkerken (VVD), mw. F. Oulad Hadj (PvdA), mw. M.C.G. Poot (VVD), dhr. N.A.L. Roosendaal (VVD),
15 mw. G.M. de Sain (BBB), mw. J.M. Schneemann (Volt), mw. I.D. Sijbenga (BBB), dhr. H.J.F.X.P.
Stulemeijer (50PLUS), dhr. P.G. Teeuwen (BBB), dhr. K.J. Terwal (VVD), dhr. R. van Tiggelen (PVV), mw.
K. Uiterwijk (JA21), dhr. V.H. Valk (BBB), dhr. G.J. Vendrig (BBB), dhr. C.H. Vonk (PvdA), Statenlid N.M.
van der Waart (GL), dhr. T. Wagelaar (PvdA), Statenlid M. de Weerd (Volt), Statenlid T.K. van Wijnen
(GL), dhr. B.G.P. de Wit (VVD).

20 **Afwezig:** dhr. H.S. Mulder (D66)

Agenda

	Paginanummer:
1. Opening en mededelingen.	(3)
2. Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.	(3)
2.a Beëdiging en installatie Statenlid fractie PVV.	(8)
2.b Beëdiging en installatie duo-commissieleden fractie PVV.	(9)
2.c Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten).	(9)
3. Lijst geheimhouding PS.	(46)
4. Vaststelling notulen en besluitenlijst van de Statenvergadering van 5 februari 2024, alsmede de gewijzigde besluitenlijst van 11 december 2023.	(46)
5. Vaststelling Strategische Statenagenda.	(46)
6. Vaststelling lijst ingekomen stukken.	(47)
7. Vaststelling voortganglijst van moties.	(47)
8. Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.	(47)
8.a Verlenen eervol ontslag griffier van Provinciale Staten Noord-Holland per 1 mei 2024 (VD-05).	(47)
8.b Instellen Seniorenconvent als commissie art. 82 Provinciewet en vaststellen van het reglement Seniorenconvent 2024 (VD-04).	(47)
8.c Opleggen geheimhouding achteraf door PS van stukken-beraadslagingen presidium (VD-10).	(47)
8.d Actualisering integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2024-2031 (VD-06).	(47)
8.e Eerste begrotingswijziging 2024 Randstedelijke Rekenkamer (VD-08).	(47)
8.f Definitieve vaststelling wijziging Gemeenschappelijke Regeling Randstedelijke Rekenkamer (VD-09).	(47)

Pagina 2

8.g	Zienswijze PS op de gewijzigde gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (VD-11).	(47)
8.h	Zienswijze PS op de Kadernota 2025 van Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (VD-12).	(47)
9.	Eerste begrotingswijziging 2024 (VD-07).	(48)
10.	Vragenuur.	(79)
11.	Indien aan de orde: advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.	(88)
12.	Gebundelde stemming van alle motie(s).	(89)
13.	Sluiting	(97)

Opening om 13.03 uur.

25 **1. Opening en mededelingen.**

De **VOORZITTER**: Dames en heren, ik open de vergadering. Ik verzoek u de mobiele telefoons op stil te zetten.

30 Welkom natuurlijk aan u, Statenleden en de leden van Gedeputeerde Staten, onze ambtenaren en ook de mensen op de publieke tribune of de mensen die ons wellicht via de onlineverbinding volgen. Welkom. Een hartelijk welkom zelfs. Ook een speciaal welkom aan onze gasten van de Staten op de publieke tribune. Een aantal vrouwen vanwege de Internationale Vrouwendag op 8 maart zijn hier aanwezig als het goed is. In ieder geval hebben de gasten een rondleiding gehad door het gebouw en ook kennis kunnen maken met onze Statenleden.

35 In het kader van de mededelingen. Op een van onze kleinste kantoortjes in het provinciehuis zijn sleutels aangetroffen. Sleutels van een Fiat en een kluis. Dus als iemand sleutels kwijt is geraakt – en met ‘het kleinste kantoor’ bedoel ik natuurlijk het toilet – een Fiat-sleutel en een kluisleutel, die zijn bij de receptie op te halen.

40 Dan een bericht van verhindering van de heer Mülder van D66. Die is afwezig. De heer Heijnen van het CDA zal later arriveren.

45 Dat was in het kader van de mededelingen.

De laatste is nog dat ik zelf om 18.00 uur de vergadering zal verlaten en de heer De Wit van de VVD zal dan de vergadering overnemen als dat nodig is. Ik zal bij de feestelijke avond zijn van zeshonderd jaar Hilversum, wat vanavond gevierd wordt.

50

2. Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.

De **VOORZITTER**: Agendapunt 2, dat is onze regeling van werkzaamheden en het vaststellen van de primus. Gaan we eens even kijken. Op lotnummer achtendertig is gevallen mevrouw De Boer van de PvdA. Dus mocht het tot een hoofdelijke stemming komen, dan zal de stemming beginnen bij mevrouw De Boer. Ja, helaas, u valt buiten de prijzen.

Dan gaan we verder met het vaststellen van de agenda. Er zijn twee actualiteiten ingediend, uiteraard conform ons Reglement van Orde. De eerste is ingediend door de fractie van de Partij voor de Dieren en JA21, inzake Tata Steel, het rapport van de Expertgroep Gezondheid. En de tweede actualiteit is ingediend door de fractie van de SP, inzake te lage budgettoekenningen van het Rijk voor de stikstof- en natuuraanpak. Het Presidium heeft op allebei positief geadviseerd, maar er is wel gevraagd om over de tweede actualiteit in ieder geval te stemmen. Dus dat betekent dat de eerste actualiteit, ingediend door de Partij voor de Dieren en JA21 bij acclamatie door kan. En de tweede, daar gaan we nu over stemmen. Zoals u weet, ons Reglement vereist dat een vijfde van de aanwezige Statenleden nodig zijn om een actualiteit tot behandeling te laten komen. Dus gaan we nu stemmen. Dat doen we elektronisch. Als het goed is zijn we met drieënvijftig Statenleden, tenzij wij iemand hebben gemist. Maar volgens mij niet. Dus er kunnen drieënvijftig- Ja, de heer Deen is nog afwezig. Dus dat zijn er dan tweeënvijftig. Dames en heren, even centraal. Waar we dus over gaan stemmen, doen we nu elektronisch, is de ingediende actualiteit door de SP, met als titel Te lage budgettoekenningen van het Rijk voor de stikstof- en natuuraanpak. U kunt nu elektronisch gaan stemmen. Dus als u voor bent- De heer Terwal.

75 De heer **TERWAL** (VVD): Ja, voorzitter, de heer Roosendaal is even afwezig. Dus die stem kan niet meegeteld worden.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan kunnen er eenenvijftig geldige stemmen worden uitgebracht. Als u op het plusje drukt, dan bent u voor het houden van de actualiteit; als u op het minnetje drukt, bent u tegen. Dan zal de griffier nu de stemming openen. Er zijn nu eenenvijftig stemmen uitgebracht.

Bespreking Actualiteit ingediend door de SP ‘Te lage budgettoekenningen van het Rijk voor de stikstof- en natuuraanpak’ is met 48 stemmen voor en 3 stemmen tegen verworpen. Tegen hebben gestemd: Forum voor Democratie en ChristenUnie.

85

De **VOORZITTER**: Daarmee heeft u besloten om ook de tweede actualiteit te gaan houden.

Er zijn een aantal sets mondelinge vragen ingediend.

90 De heer **KLEIN** (CU): Voorzitter.

De **VOORZITTER**: Ja, de heer Klein, ChristenUnie.

95 De heer **KLEIN** (CU): U heeft niet gevraagd of we een stemverklaring mogen afleggen. Is dat wellicht nog mogelijk?

De **VOORZITTER**: Ik ging zo snel, u heeft helemaal gelijk. Meneer Klein, een stemverklaring, ChristenUnie.

100 De heer **KLEIN** (CU): Dank u wel. Wij hebben net tegen het houden van de actualiteit over de lage budgettoekenningen van het Rijk voor de stikstof- en natuuraanpak gestemd. Dat is niet omdat we het niet belangrijk vinden. We vinden het heel erg belangrijk. Maar we hebben het idee dat we er beter over kunnen spreken als alle informatie op tafel ligt, ook bijvoorbeeld een reactie van GS. Daarom hebben wij tegengestemd. Dank u wel.

105 De **VOORZITTER**: Anderen nog? Zo niet, nogmaals, de tweede actualiteit, ingediend door de SP, zal straks gehouden worden.

110 Dan gaan we naar de sets mondelinge vragen. Er zijn – nu moet ik even goed kijken – vier sets ingediend. De fractie van het CDA en ChristenUnie inzake de overheidsbijdrage voor projecten om versneld stikstofuitstoot te verlagen en het klimaat te verbeteren. De fractie van JA21 inzake de bouw van windturbine De Ivoren Toren van Amsterdam. De fractie van JA21 inzake de provincie blokkeert wijzigen van de zoekgebieden voor de energieplannen. En de laatste ook door de fractie van JA21 inzake toegezegde subsidie voor de bomenstook in de biomassa-centrale Diemen. Deze vragen komen bij het vragenuur aan het eind van de vergadering aan de orde.

115 Dan zijn er een aantal moties Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend door de PVV, JA21, 50PLUS en Forum voor Democratie met als titel Noord-Holland tegen voedselverspilling en voor lokale inkoop. Ik stel mevrouw Bezaan in de gelegenheid om deze motie Vreemd aan de Orde van de Dag nader toe te lichten.

120 Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, wist u dat uit cijfers van het CBS blijkt dat in 2023 maar een kleine vijf procent van de Nederlanders van achttien jaar of ouder aangeeft nooit vlees te eten? Twee procent hiervan eet geen vlees, maar wel vis, de zogenaamde pescotariërs, twee procent eet ook geen vis, de vegetariërs, en een volledig plantaardig dieet komt met 0,5 procent helemaal weinig voor. Ondanks de vele aandacht onder andere voor de vegetarische levensstijl zijn deze cijfers ten opzichte van 2020 niet significant gestegen. Voorzitter, geconcludeerd kan dus worden dat 95 procent van de bevolking geen standaard plantaardig eetpatroon heeft. Desondanks worden tijdens door de provincie georganiseerde
125
130 bijeenkomsten standaard vegetarische en veganistische gerechten geserveerd, waarbij mensen die andere eetwensen hebben dit vooraf dienen aan te geven.

Voorzitter, de PVV vindt dat dat geen recht doet aan de werkelijkheid. Daarom dient onze fractie samen met JA21, 50PLUS en Forum voor Democratie de volgende motie in met het dictum: roept
135 het college op om bij alle door de provincie georganiseerde bijeenkomsten standaard gerechten met vlees, vis en zuivel te serveren en op basis van dieetwensen, vegetarische of veganistische gerechten aan te bieden. Bij dit gewijzigde voedselaanbod te blijven inzetten op lokaal ingekocht voedsel en het minimaliseren van voedselverspilling.

140 Dank u wel, voorzitter. Hierbij de moties in tweevoud. Alstublieft.

**Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 7-4 maart 2024
Noord-Holland tegen voedselverspilling en voor lokale inkoop**

145 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 5 februari 2024.
Constaterende dat:*

- De provincie Noord-Holland inzet op lokaal ingekocht voedsel en het minimaliseren van voedselverspilling;
- Circa 1% van de Nederlandse bevolking geen standaard plantaardig eetpatroon heeft;
- Momenteel tijdens door de provincie georganiseerde bijeenkomsten standaard vegetarische en veganistische gerechten worden geserveerd, met de mogelijkheid om van tevoren andere eetwensen door te geven.

Overwegende dat:

- Gerechten met vlees, vis en zuivel voor het merendeel van de mensen in het provinciehuis en op evenementen het standaard eetpatroon is;
- Het standaard aanbieden van vegetarische/veganistische gerechten geen recht doet aan de werkelijkheid en tot voedselverspilling kan leiden.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- Bij alle door de provincie georganiseerde bijeenkomsten standaard gerechten met vlees, vis en zuivel te serveren en op basis van dieetwensen vegetarische/veganistische gerechten aan te bieden;
- Bij dit gewijzigde voedselaanbod te blijven inzetten op lokaal ingekocht voedsel en het minimaliseren van voedselverspilling.

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ilse Bezaan (PVV), Daniël van den Berg (JA21), Hein Stulemeijer (50PLUS) en Johan Dessing (Forum voor Democratie).

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Keurig ondertekend en het maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen.

De volgende motie Vreemd aan de Orde van de Dag wordt ingediend door de SP met als titel Asbest doodt nog steeds. Mevrouw Bouhleb zal hem nader toelichten.

Mevrouw **BOUHLEB-LASCARIS** (SP): Dank u wel, voorzitter. Veel mensen denken dat asbest geen probleem meer is, omdat de import en het gebruik van asbest sinds 1 juli 1993 verboden zijn. Was dat maar waar. Asbest doodt nog steeds. Het jaarlijks aantal dodelijke slachtoffers, veroorzaakt door het gebruik van asbest en asbesthoudende materialen en producten is hoog en stijgt nog steeds. Het jaarlijks aantal gevallen van long- en buikvlieskanker (oftewel mesothelioom) is sinds 1969, dus al meer dan vijftig jaar, voortdurend gestegen. De cijfers van de laatste jaren tonen aan dat het aantal slachtoffers ligt tussen de vijfhonderdvijftig en de zeshonderd per jaar, wetende dat het pas na dertig jaar naar buiten komt. Dus reken nog maar even uit hoeveel slachtoffers er nog bij gaan komen. In het tijdvak van 1969 tot 2023 ligt het cijferaangetal al ruim boven de zestienduizend slachtoffers. Een schatting laat zien dat daar dus nog circa tienduizend bij gaat komen. Na twintig jaar gaat asbestcement verweren en komen er vezels vrij in de lucht. Deze vezels zie je niet meer, maar nestelen zich wel in buik- en longvliezen. Asbestcement is veelal nog aanwezig in de vorm van golfplaten daken en als afscheiding in stallen bij boerderijen. Ook mijn schuur heeft nog een golfplaten dak. Hier moet een eind aan komen. Asbest doodt namelijk nog steeds. Daarom heeft de SP de volgende motie ingediend, en ik zal alleen eventjes het dictum voorlezen. We roepen GS op alles op alles te zetten om alle gebouwen in de provincie Noord-Holland asbestvrij te krijgen en hiervoor met een overzicht te komen hoe Noord-Holland asbestvrij gaat worden, en gaat over tot orde van de dag.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 8-4 maart 2024
Asbest doodt nog steeds

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 5 februari 2024.
Constaterende dat:

- Er vanaf 1 januari 2025 (was 2024) een absoluut verbod en einde termijn om asbest te verwijderen geldt.
- Asbest nog veelvuldig voorkomt in de vorm van golfplaatdaken en als afscheiding in stallen bij boerderijen.
- Asbestcement na 20 jaar gaat verweren en er dan vezels vrijkomen die ongeneeslijke kanker veroorzaken.

205 • *Gedeputeerde Olthof in de commissie leefomgeving (15 februari 2024) een fantastische toezegging gedaan heeft met betrekking tot asbest verwijderen bij Tata Steel, namelijk dat hij verzekert dat aanwezige asbest bij Tata Steel verwijderd wordt onder toezicht en volgens de geldende regelgeving' Wat betekent dat eind dit jaar alle asbest verwijderd is op het terrein van Tata Steel.*

210 *Van mening zijnde dat:*

- *Bij alle gebouwen in Noord-Holland vóór eind van dit jaar asbest verwijderd dient te zijn.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Alles op alles te zetten om alle gebouwen in de provincie Noord-Holland asbestvrij te krijgen.*

215 • *Hiervoor met een overzicht te komen hoe Noord-Holland asbestvrij gaat worden.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Heidi Bouhlef (SP).

220 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ook deze motie is ondertekend en maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De volgende motie Vreemd zal wordt ingediend door de VVD, met als titel Instandhouding weidevogels. Mevrouw Ouderkerken gaat deze motie nader toelichten en dat is uw
225 maidenspeech.

Mevrouw **OUDERKERKEN** (VVD): Dank u wel, voorzitter Als dochter van toentertijd een wethouder in Heiloo besloot ik al op twaalfjarige leeftijd dat ik iets voor de gemeenschap wilde doen. Ik
230 vond toen, en vind nog steeds, dat het belangrijk is om maatschappelijke problemen op te lossen of op zijn minst daar een bijdrage aan te leveren. Ik heb van kinds af aan een mening. Mijn vader vond dus: daar moet je iets mee doen. Daarom sloot ik mij op twaalfjarige leeftijd aan bij de jongerenafdeling van de Partij van de Arbeid. Ik neem jullie mee in mijn reis, zeg maar. Ik richtte de lokale jongerenafdeling op, was in het weekend in Amsterdam te vinden. Niet om te feesten, maar vooral om de wereld te verbeteren, en was bijna bij elk evenement in het hele land
235 aanwezig. Terwijl mijn vriendinnen naar Terschelling en Salau gingen om vooral te zuipen en te partyen, vertrok ik met de trein naar Italië waar ik deelnaam aan een internationale jongerenbijeenkomst van allerlei socialisten uit heel Europa om ook weer de wereldproblematiek op te lossen. Dat is een beetje mislukt. Maar ik heb daar wel mijn beste, Italiaanse vriendin aan overgehouden waar ik nog steeds heel goed contact mee heb. Mijn mening was nog steeds
240 aanwezig en toen ik bestuurskundig ging studeren aan de Thorbecke Academie in Leeuwarden koos ik ervoor om jarenlang Politiek Café-commissaris te zijn om onder andere debatten te organiseren over maatschappelijke kwesties. Ook heb ik mijzelf in 2003 voor het eerst verkiesbaar gesteld voor de Provinciale Staten van Fryslân. Toen mijn studie een universitair vervolg kreeg en ik weer in Alkmaar kwam wonen, werd ik fractie-assistent van de Partij van de
245 Arbeid daar. Toen ik uiteindelijk ging werken, waarschijnlijk goed geïnspireerd door Thorbecke, zag ik uiteindelijk het licht en werd ik liberaal. Toen ik uit de regio Alkmaar naar Velsen verhuisde, heb ik mij kandidaat gesteld voor de gemeenteraadsverkiezingen daar en ben ik met voorkeurstemmen gekozen. In 2019 heb ik mij voor Noord-Holland weer verkiesbaar gesteld voor de Staten. Helaas kwam ik er toen niet in, maar nu in 2023, dus twintig jaar later, ben ik dan
250 eindelijk Statenlid. Zo blijkt maar weer: het doorzetten wordt beloond. Als moeder van puberella van bijna zeventien en een puber van 14,5, een verantwoordelijke baan als intern opdrachtgever van alle onderhouds- en aanlegwerkzaamheden van de wegen, vaarwegen en de wadden in Groningen, Friesland en Drenthe bij Rijkswaterstaat en als Statenlid weet ik als geen ander: als je doet wat je leuk vindt, dan kost het heel weinig energie. Ik ben een liberaal in hart en nieren.
255 Daarom vind ik eigen verantwoordelijkheid en de vrijheid om je leven te leiden en in te richten zoals jij dat wil, essentieel. Maar ik sta ook voor verbindingen leggen en samen resultaten boeken. De grootste transities en uitdagingen, waar wij samen voor staan, spelen zich af in de regio, maar verbeteren wij in de provincie. Daar wil ik mij de komende jaren voor gaan inzetten. Noord-Holland is een provincie van verscheidenheid, diversiteit van ondernemers, steden,
260 platteland, zeehavens, et cetera. Dit is de kracht van onze provincie, maar ook een flinke uitdaging. En deze uitdagingen gelden ook voor het landelijke gebied, waar ik namens de VVD woordvoerder voor ben.

265 Zo hebben we ook de uitdagingen in het intensieve gebruik van ons landschap en de
economische druk die wordt ervaren door boeren, tuinders en grondeigenaren door het
aanpassen van allerlei landbouwmethoden. Zo verwachten we van de boeren en
natuurorganisaties dat ze heel veel maatregelen treffen om de populatie van de weidevogels in
stand te houden en zelfs te verbeteren. Maar ondertussen zien we dat de maatregelen die nu
270 genomen zijn voor bijvoorbeeld het weren van de vos nog niet tot het beoogde resultaat leiden
en dat de vos toch vrij spel heeft. Er zou een zorgvuldige balans moeten zijn tussen de
bescherming van de weidevogels en de economische belangen van onze tuinders, boeren en
ondernemers.

275 Voorzitter, zoals ik mijn betoog al begon, vind ik het belangrijk om een bijdrage te kunnen
leveren aan het oplossen van een maatschappelijk probleem, en dat is dit zeker. Daarom kom ik
tot de volgende motie Vreemd. Verzoekt Gedeputeerde Staten te inventariseren of er voldoende
aanbod is van jagers die de boeren en landeigenaren kunnen helpen met het beschermen van de
weidevogels en te inventariseren of er voldoende effect is van de maatregelen die genoemd staan
280 in het Faunabeheerplan vos, en gaan over tot orde van de dag. Dank u wel.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 9-4 maart 2024
Inventariseren weidevogelgebieden waar de vos geweerd mag worden

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 5 februari 2024.

285 *Constaterende dat:*

- *Het goedgekeurde faunabeheerplan diverse maatregelen heeft voorgesteld die nog niet tot het gewenst effect hebben geleid;*
- *De maatregelen die zijn beschreven om de weidevogels te beschermen zowel in aanschaf en onderhoud erg kostbaar zijn. Daarnaast worden er geen specifieke locaties genoemd. Hierdoor is het effect van de maatregelen nauwelijks te meten.*

290

Overwegende dat:

- *Hetgeen besproken is in de commissie landelijk gebied we voor efficiënt faunabeheer staan;*
- *Onze boeren, tuinders en ondernemers economische druk ervaren. Dit komt bijvoorbeeld door het later maaien om nesten te sparen, het aanpassen van landbouwmethoden wat extra inspanningen of kosten voor de boeren met zich meebrengt. Of het verlies van landbouwgrond door het reserveren van gebieden voor de bescherming van de weidevogels wat tot verlies kan leiden van beschikbare landbouwgrond wat impact heeft op bedrijfsvoering.*
- *Ondanks de maatregelen van onze boeren de vos toch vrij spel heeft.*
- *In sommige gebieden het makkelijk is om sommige maatregelen die genoemd zijn in het plan toe te passen en te onderhouden.*
- *Er een zorgvuldige balans moet zijn tussen de bescherming van de weidevogels en de economische belangen van onze tuinders, boeren en ondernemers.*

295

300

305 *Verzoeken Gedeputeerde Staten:*

- *Inventariseren of er voldoende aanbod is van jagers die de boeren en landeigenaren kunnen helpen met het beschermen van de weidevogels;*
- *Te inventariseren of er voldoende effect is van de maatregelen die genoemd staan in het faunabeheerplan vos.*

310

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Laura Ouderkerken (VVD) en Dorien Sijbenga (BBB).

[Tafelgeroffel]

315

De **VOORZITTER**: Dank. En ook uw motie maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen. Als ik goed ben geïnformeerd, waren dit de moties Vreemd. Ik kijk even of er nog andere partijen zijn die een motie Vreemd willen indienen. De stemming over de moties zal aan het eind van de vergadering gaan plaatsvinden.

320

Dan is de agenda conform het voorstel van het Presidium hierbij vastgesteld.

De agenda is conform het voorstel van het presidium ongewijzigd vastgesteld.

325 **2.a Beëdiging en installatie Statenlid fractie PVV.**

De **VOORZITTER**: Dan zijn we bij agendapunt 2.a. Dat is de beëdiging en de installatie van het Statenlid van de fractie van de PVV. Maar voordat we daartoe overgaan, wil ik toch even kort
330 stilstaan bij het vertrek van de heer Deen, de voormalig fractievoorzitter van de PVV. De heer
Deen heeft aangegeven niet officieel afscheid te willen nemen, maar wellicht dat hij misschien
toch een beetje stiekem zit mee te kijken nu in Den Haag, want hij is daar geïnstalleerd als
Tweede Kamerlid voor de PVV. Ik denk dat ik mede namens de overige Statenleden spreek als ik
335 jou ontzettend wil bedanken, Marco, voor jouw inzet al die jaren voor de Staten van Noord-
Holland. Voor jou was denk ik het startmoment in de Staten een zwaar en emotioneel moment.
Het overlijden van oud-Statenlid Jack Portegijs kunt u misschien nog herinneren. Zeven jaar actief
geweest in de Staten van Noord-Holland. Eerst als duo-commissielid en later als Statenlid en als
fractievoorzitter van de PVV. Dus namens ons allen, Marco, heel veel succes daar in de Tweede
Kamer. En wellicht dat ik jou morgen aan het eind van de dag nog ga zien, want dan hebben we
340 een afspraakje met de Tweede Kamerleden uit Noord-Holland in Nieuwspoor. Dus hopelijk
treffen we jou dan daar. En dan zal ik je namens iedereen nog even ferm de hand schudden.
Dank.

En dan, dames en heren- Ja, daar mag best even voor geklapt worden.

345 *[Tafelgeroffel]*

De **VOORZITTER**: En dan gaan we weer over tot de orde van de dag. Dat is conform ons
Reglement van Orde artikel 10 is een Commissie geloofsbrieven benoemd, die bestond- Of
350 bestaat eigenlijk, moet ik zeggen, uit mevrouw Haas van de Partij voor de Dieren, Statenlid
Bwefar van GroenLinks en de heer Mantel van JA21. Dan ga ik nu Statenlid Bwefar het woord
geven als voorzitter van de commissie.

Statenlid **BWEFAR** (GL): Voorzitter, ter voldoening aan uw opdracht hebben wij onderzocht de
geloofsbrieven en de daarbij behorende bescheiden die het benoemd verklaard lid de heer De
355 Moel aan uw vergadering heeft toegezonden. Dat onderzoek is aangetoond dat blijkens het
ingevolge artikel W7 tweede lid Kieswet aan PS toegezonden afschriften van de besluiten van de
voorzitter van het Centraal Stembureau voor de verkiezing van leden van Provinciale Staten van
Noord-Holland van 4 maart 2024 tot lid van Provinciale Staten benoemd is verklaard, de heer De
360 Moel, fractie PVV. Wij stellen u dan ook voor de heer De Moel als lid van Provinciale Staten van
Noord-Holland toe te laten. Verder heeft de commissie kennisgenomen van de nevenfuncties van
de kandidaat. De combinatie van het Statenlidmaatschap met een nevenfunctie is altijd een punt
van aandacht. Het is de verantwoordelijkheid van een Statenlid zelf om de integriteit te bewaken.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De commissie adviseert dus te besluiten de heer De Moel van de
365 PVV toe te laten als lid van uw Staten. Verlangt iemand daarover het woord? Zo niet, dan is
unaniem door u besloten om de heer De Moel als lid van Provinciale Staten toe te laten. Ik
ontbind de Commissie van Onderzoek Geloofsbrieven en natuurlijk onder dankzegging voor de
verrichtte werkzaamheden.

370 En dan is nu aan de orde de beëdiging van de heer De Moel. De heer Deen heeft mij verzocht
hem ontslag te verlenen, zoals ik u eerder heb verteld. Ik heb dat ontslag natuurlijk verleend. Zijn
lidmaatschap wordt opgevolgd door de heer De Moel. De installaties nu aan de orde. Ik verzoek
de heer De Moel naar voren te komen in het midden van de zaal. Ik verzoek u allen te gaan staan.

375 Meneer De Moel, Provinciale Staten hebben zojuist besloten u toe te laten als lid van Provinciale
Staten. Ik ga u thans in de gelegenheid stellen om de verklaring en belofte in mijn handen af te
leggen. Ik verzoek u dan ook, straks als ik uw naam noem, uit te spreken de woorden 'dat
verklaar en belof ik'. Maar eerst zal ik natuurlijk de formules van de verklaring en de belofte
voorlezen.

380 Ik verklaar dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch
middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of

385 beloofd. Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk, enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen. De heer De Moel.

De heer **DE MOEL** (PVV): Dat verklaar en beloof ik.

390 *[Applaus]*

De **VOORZITTER**: Van harte gefeliciteerd. Ik dacht: u moet er nog even over nadenken, maar dat viel gelukkig mee. Ik wil u heel veel succes en geluk wensen. Ik ga u alvast feliciteren met bloemen. Ik wil vragen of de Statenleden nog even geduld hebben, omdat ik straks ook nog twee 395 nieuwe commissieleden zal gaan beëdigen. Maar eerst ga ik u even feliciteren.

2.b Beëdiging en installatie duo-commissieleden fractie PVV.

400 De **VOORZITTER**: Ja, dames en heren, dan gaan we nu verder met agendapunt 2, de beëdiging en de installatie van duo-commissieleden van de fractie van de PVV. De fractievoorzitter van de PVV heeft als duo-commissielid bij mij voorgedragen mevrouw Hazenberg en mevrouw Moinat. Spreek ik dat goed uit? Op grond van ook weer artikel 61 van ons Reglement van Orde dient een Statencommissielid dat geen lid van Provinciale Staten is ook in deze vergadering in handen van uw voorzitter de eed of verklaring en belofte af te leggen. Ik verzoek de duo-leden naar voren te 405 komen en in het midden van de zaal te gaan staan.

Mevrouw Hazenberg, mevrouw Moinat, welkom. Ik ga u straks in de gelegenheid stellen om de verklaring en belofte in mijn handen af te leggen. Ook voor u geldt dat, als ik straks uw naam noem, dat u de woorden uitspreekt 'dat verklaar en beloof ik'. Maar ook zal ik natuurlijk eerst de 410 formule van de verklaring en belofte voorlezen.

Ik verklaar dat ik, om tot lid van een commissie van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, 415 rechtstreeks noch middellijk, enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van een commissie van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen.

420 Mevrouw Hazenberg.

Mevrouw **HAZENBERG**: Dat verklaar en beloof ik.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Moinat.

425 Mevrouw **MOINAT**: Dat verklaar en beloof ik.

De **VOORZITTER**: Dan wens ik u beiden heel veel plezier en succes met uw duo-lidmaatschap. Welkom in de Provinciale Staten van Noord-Holland.

430 *[Applaus]*

De **VOORZITTER**: Dan schors ik nu even kort de vergadering.

435 *Schorsing 13.29 tot 13.37 uur.*

2.c Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten).

440 *Actualiteit Tata Steel-rapport Expertgroep Gezondheid, ingediend door Partij voor de Dieren en JA21.*

De **VOORZITTER**: Mag ik de Statenleden verzoeken te gaan zitten? We zijn aanbeland bij agendapunt 2.c. Dames en heren, even centraal agendapunt 2.c, actualiteiten. Als eerste actualiteit zullen we gaan behandelen de actualiteit ingediend door de fracties van de Partij voor de Dieren en JA21 inzake Tata Steel rapport Expertgroep Gezondheid.

445

Elke actualiteit ronden wij in een zestig minuten af. Dat betekent dat de aangemelde sprekers allemaal drie minuten krijgen en Gedeputeerde Staten heeft vijftien minuten. De spreektijd loopt door bij de interrupties en wordt stilgezet bij de beantwoording van de interrupties. De sprekers die zich bij mij hebben aangemeld zijn de heer Roosendaal van de VVD, mevrouw Uiterwijk van JA21, de heer Hanou van de Partij voor de Dieren, de heer Dekker van Forum voor Democratie, de heer Faassen van 50PLUS, mevrouw Koning van het CDA, Statenlid Laport van GroenLinks, de heer Wagelaar van de Partij van de Arbeid, mevrouw Schneemann van Volt, de heer Klein van de ChristenUnie, mevrouw Jansen van D66 en de heer Teeuwen van de BBB. Ik denk dat ik ze bijna allemaal heb gehad. En dan verzoek ik eerst de heer Hollebeek om namens de Partij voor de Dieren de actualiteit aan de orde te stellen en daarna krijgt mevrouw Uiterwijk van JA21 als mede-indiener het woord. Het woord is aan de heer Hollebeek.

450

455

Eerste termijn Provinciale Staten

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Voorzitter, de heer Hanou voert het debat.

460

De **VOORZITTER**: Dan geef ik het woord aan de heer Hanou van de Partij voor de Dieren. En dat is ook uw maidenspeech, meneer Hanou.

465

De heer **HANOU** (PvdD): Dat klopt. Misschien kan ik dan onthullen dat ik als enige punker in Blaricum een proeflidmaatschap heb genomen bij de JOVD, maar dat na één bijeenkomst al heb beëindigd. Het leek me het meest punker wat je kon doen als punker in Blaricum.

470

Tata Steel. Er komen telkens nieuwe staalslakken om zout op te leggen. Afgelopen week verscheen het rapport Gezondheid Geborgd, de eerste bevindingen van de Expertgroep Gezondheid IJmond. Deze door de staatssecretaris van I&W ingestelde expertgroep rapporteert over de gezondheidseffecten van Tata Steel en in het bijzonder die van het groenstaalplan. Het eerdere RIVM-rapport laat een directe relatie zien tussen de uitstoot van Tata en de kans op ziekte. De expertgroep komt tot de conclusie dat het RIVM een onderschatting maakt van de gezondheidsrisico's. De gezondheidsschade is nog erger dan gedacht. Net als vele anderen is ook onze fractie hiervan erg geschrokken. Wat te doen? Voor nu tenminste drie dingen.

475

480

1, doe meer. De wetgeving biedt voldoende mogelijkheden om gezondheid te laten meewegen bij vergunningverlening. Net als vorig jaar de Onderzoeksraad voor de Veiligheid concludeerde, concludeert ook de expertgroep dat in de afgelopen vijftig jaar onvoldoende aandacht is geweest voor de gezondheid van de omwonenden van Tata Steel. De omwonenden hebben die aandacht wel. Mede dankzij hen, dankzij hun onaflaatbare inzet, kunnen we nu dit debat voeren. De expertgroep noemt, net als de omwonenden, net als mijn fractie en anderen in deze Staten die zich al eerder uitspraken, onder andere de Omgevingswet en het voorzorgsprincipe, zoals het leidend maken van de WHO-richtlijnen uit 2021 bij vergunningverlening en maatwerkafspraken.

485

490

2, krijg de metingen van emissies en de zeer schadelijke stoffen op orde. Zonder goede metingen is niet vast te stellen wat de effecten zijn van de Roadmap Plus en de groenstaalplannen. Het is essentieel om absolute, onafhankelijke meetwaarden te kennen. Maak onderscheid tussen wat feitelijk gemeten wordt en wat verwachtingen zijn. Gebruik niet alleen percentages, maar ook absolute cijfers. En tot slot, zet onafhankelijke meetmethoden in naast de data van Tata en maakt die onafhankelijke gegevens openbaar.

495

3, het meest vervuilende Tataonderdeel, de kookgasfabriek 2, moet veel eerder sluiten dan 2029. De experts pleiten ervoor om vanuit gezondheidsperspectief, onder andere vanwege de kankerverwekkende PAK's, deze fabriek veel eerder of tenminste fasegewijs te sluiten. Rond daarom het rapport naar de juridische mogelijkheden zo snel mogelijk af, zodat we de vergunning van de kookgasfabriek 2 zo spoedig mogelijk kunnen intrekken. Kunnen we dit rapport zoals beloofd nog steeds in kwartaal één van 2024 verwachten?

500

Deze drie dingen hebben we gevat in twee moties. Ik zal het dictum van de moties voorlezen.

De eerste is ingediend door Partij voor de Dieren, JA21, de SP, 50PLUS, de ChristenUnie en Volt, en luidt 'Motie Tata Steel rapport Expertgroep Gezondheid betrekken in de beoordeling op het concept-NRD'. Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 4 maart 2024 ter
505 behandeling van de actualiteit Advies Expertgroep Gezondheid Tata Steel, constaterende dat- Ja, dan begin ik nu. Alleen het dictum? Alleen de onderste kant? Dank u wel. Ik word even geholpen door mijn eigen voorzitter, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Het is uw maidenspeech. Neem de tijd.

510

De heer **HANOU** (PvdD): Ja, nee, ik heb al genoeg besteed aan de JOVD in Het Gooi.

Gehoord hebbende de discussie, roepen GS op in de beoordeling van GS van de concept-NRD aan Tata Steel de inzichten en het advies van de Expertgroep Gezondheid IJmond te betrekken. En ik
515 overhandig aan u hier twee exemplaren van de motie.

Motie 10-4 maart 2024

Rapport Expertgroep Gezondheid betrekken in beoordeling op concept-NRD

520 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 5 februari 2024.*

Constaterende dat:

- *Tata Steel op 24 januari 2024 de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau Heraclless - Groen Staal (concept-NRD) heeft ingediend bij de OD NZKG;*
- *GS samen met de OD NZKG een beoordeling op de concept-NRD aan Tata Steel opstelt, waarbij zij de participatie-inbreng meeneemt, waaronder ontvangen zienswijzen en het
525 advies van de Commissie MER en andere instanties;*
- *Op 28 februari jl. het eerste advies van de Expertgroep Gezondheid IJmond gepubliceerd is;*
- *Deze expertgroep door de staatssecretaris is ingesteld om te adviseren over de
530 gezondheidseffecten van Tata Steel Nederland en haar plannen om de fabriek in de IJmond te vernieuwen en te vergroenen;*
- *Deze experts adviseren om hun rapport te gebruiken bij het uitvoeren van de Milieueffectrapportage: "Tevens zijn ze bruikbaar bij het uitvoeren van de Milieu Effectrapportage (MER), de eerste stap in de vergunningverlening voor de transitie".*

535 *Overwegende dat:*

- *De Expertgroep Gezondheid IJmond in haar advies duidelijk benadrukt dat gezondheid een centralere rol moet krijgen in het vergunningenproces.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *In de beoordeling van GS van de concept-NRD aan Tata Steel de inzichten en het advies
540 van de Expertgroep Gezondheid IJmond te betrekken.*

En gaan over tot de orde van de dag.

545 *Ondertekening: Marc Hanou (Partij voor de Dieren), Kelly Uiterwijk (JA21), Heidi Bouhleh-Lascaris (SP), Hein Stulemeijer (50PLUS), Michel Klein (ChristenUnie) en Julia Schneemann (Volt).*

De heer **HANOU** (PvdD): De volgende motie heet 'Milieueffecten onderzoeken van variant, waarbij vervuilende onderdelen eerder sluiten. Die is ingediend door de Partij voor de Dieren, de SP en Volt. Daarbij roepen wij GS ook in de beoordeling van de concept-NRD op te nemen dat Tata Steel in het MER ook de effecten op milieu en gezondheid laat zien van een variant waarbij de
550 kookgasfabriek 2 in 2025 sluit. En ik overhandig aan u hier twee exemplaren.

Motie 11-4 maart 2024

Milieueffecten onderzoeken van variant waarbij vervuilende onderdelen eerder sluiten

555 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 5 februari 2024.*

Constaterende dat:

- *Tata Steel op 24 januari 2024 de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau Heraclless Groen Staal (concept-NRD) heeft ingediend bij de OD NZKG;*

- 560
- *De NRD belangrijk is omdat daarin staat welke milieueffecten zullen worden onderzocht en welke varianten vergeleken worden in het Milieueffectrapport (MER);*
  - *Datgene wat nu niet wordt meegenomen in de NRD later ook niet in de afweging kan worden betrokken;*
  - *De MER een onderbouwing vormt voor het projectbesluit.*
- Overwegende dat:
- 565
- *In de concept-NRD een variant ontbreekt waarin gezondheid voor de werknemers en omgeving voorop staat;*
  - *GS hier wel bij Tata Steel op heeft aangedrongen ter uitvoering van M41-20233: "Wij hebben Tata Steel verzocht werkbare ideeën en scenario's die vanuit de participatie zijn aangedragen te verwerken in de alternatieven en varianten die worden beschreven in de c-NRD en verder worden uitgewerkt in de MER.";*
- 570
- *Een serieuze en haalbare variant waarbij de meest vervuilende onderdelen eerder kunnen worden gesloten dan in de plannen van Tata Steel, het voorstel van www.gezondheidsultimatum.nl;*
  - *Deze variant onder andere uitgaat van inkoop van halffabricaten (van een fabriek die schoon produceert).*
- 575
- Verzoeken Gedeputeerde Staten:
- *In de beoordeling van de concept-NRD op te nemen dat Tata Steel in het MER ook de effecten op milieu en gezondheid laat zien van een variant waarin de KGF2 in 2025 sluit.*
- En gaan over tot de orde van de dag.
- 580
- Ondertekening: Marc Hanou (Partij voor de Dieren), Heidi Bouhleb-Lascaris (SP) en Julia Schneemann (Volt).*
- [Tafelgeroffel]
- 585
- De **VOORZITTER**: En beide moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.
- Als mede-indiener zal ik nu het woord geven van mevrouw Uiterwijk van JA21.
- 590
- Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Voorzitter, afgelopen week kwam het advies van de Expertgroep Gezondheid IJmond. Een expertgroep die is ingesteld door de staatssecretaris en waar diverse professoren en hoogleraren in zitten. Dus we mogen daar best wel enig gewicht aan hangen. Ze zijn eigenlijk met een uitermate belangrijk en helder rapport gekomen. Ja, dat wordt eigenlijk niet echt beter, want wat zij eigenlijk zeggen is dat het RIVM-rapport, de proof of concept die
- 595
- voor het eerst een relatie legde tussen gezondheid en Tata Steel, eigenlijk heeft ingezet op het minimale, en dat is nog een onderschatting van de daadwerkelijke effecten. Deze expertgroep geeft een aantal heel heldere adviezen. Dat zijn eigenlijk adviezen waar wij al jaren om vragen en waar wij dan ook achter kunnen staan.
- 600
- De eerste is een zo snel mogelijke sluiting van de kooksfabriek 2, betere metingen, zodat we beter kunnen controleren wat er daadwerkelijk wordt uitgestoten door Tata Steel, gezondheid een prominente plaats geven in de milieueffectrapportage van de groenstaalroute, gezondheid beter borgen in de maatwerkafspraken met het Rijk, die momenteel gemaakt worden richting de groenstaalroute, en de huidige normen, die borgen gezondheid op dit moment nog onvoldoende.
- 605
- Dat constateren ze ook. Wij vinden het wel tijd dat de overheid verantwoordelijkheid neemt.
- Eenzijds zijn er natuurlijk meerdere sporen rond Tata. We gaan niet over elk spoor. Ten aanzien van de maatwerkafspraken, daar gaan wij niet over, daar gaat het Rijk over, willen wij wel nogmaals pleiten dat er echt meer focus moet komen op gezondheid. We zien nu dat er een
- 610
- enorme focus ligt op CO₂, maar dat doet uiteindelijk niks voor de gezondheid. En in plaats van maar constant in te zetten op die enorme CO₂-reductie zou ik zeggen: als we dan toch miljarden gaan stoppen in die groenstaalroute, zorg er dan in ieder geval voor dat er keiharde eisen liggen ten aanzien van de gezondheid waar de omgeving echt iets aan heeft.
- 615
- Dan de sporen die lopen en waar we wel over gaan. Dat zijn er eigenlijk twee. Dat is natuurlijk het MER-traject wat nu loopt, de effectrapportage met de groenstaalplannen, en het traject over de juridische mogelijkheden voor onderzoek naar de sluiting van de kooksfabriek 2. Daarom

dienen wij vandaag ook drie moties in, die eigenlijk voortborduren op de adviezen die gegeven zijn door deze Expertgroep Gezondheid. Ik zal het dictum van de moties voorlezen.

620

De eerste motie heet 'GER opstellen parallel aan MER in de groenstaalplannen van Tata Steel'. Een GER is een gezondheidseffectrapportage, even ter verduidelijking. Wij verzoeken dan ook Gedeputeerde Staten om Tata Steel dringend te verzoeken om, parallel aan de milieueffectrapportage, de mer, voor de groenstaalplannen een gezondheidseffectrapportage (GER) op te stellen, Tata Steel te verzoeken om de Expertgroep Gezondheid IJmond te betrekken bij het opstellen van deze GER, EZK te verzoeken om in de maatwerkafspraken met Tata Steel het opstellen van een GER te verwerken en wanneer de GER beschikbaar is, de Expertgroep Gezondheid IJmond om advies te vragen bij de beoordeling van de GER. En tot slot, de bevindingen in de GER binnen de wettelijke mogelijkheden te laten meewegen in de vergunningverlening voor de groenstaalplannen. Dat is de eerste motie.

625

630

Motie 12-4 maart 2024

GER opstellen parallel aan MER in Groen Staal-Plannen Tata Steel

635

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 5 februari 2024.

Constaterende dat:

- *Op 28 februari jl. het eerste advies van de Expertgroep Gezondheid IJmond gepubliceerd is;*
- *Deze expertgroep door de staatssecretaris is ingesteld om te adviseren over de gezondheidseffecten van Tata Steel Nederland en haar plannen om de fabriek in de IJmond te vernieuwen en te vergroenen;*
- *Gedeputeerde Staten bevoegd gezag en vergunningverlener is bij de Groen Staal-plannen van Tata Steel.*

640

Overwegende dat:

- *De expertgroep Gezondheid IJmond adviseert om parallel aan de Milieu Effect Rapportage (MER) van de Groen Staal-plannen een integrale Gezondheid Effect Rapportage (GER) op te stellen die voorwaardelijk is voor het verlenen van vergunningen en de maatwerkafspraken;*
- *Door het opstellen van een GER gezondheid een volwaardige factor wordt in de onderzoeken naar de effecten van de Groen Staal-plannen.*

645

650

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Tata Steel dringend te verzoeken om parallel aan de Milieu Effect Rapportage (MER) voor de Groen Staal-plannen een Gezondheid Effect Rapportage (GER) op te stellen;*
- *Tata Steel te verzoeken om de Expertgroep Gezondheid IJmond te betrekken bij het opstellen van deze GER;*
- *EZK te verzoeken om in de maatwerkafspraken met Tata Steel het opstellen van een GER te verwerken;*
- *Wanneer de GER beschikbaar is de Expertgroep Gezondheid IJmond om advies te vragen bij de beoordeling van de GER;*
- *De bevindingen in de GER binnen de wettelijke mogelijkheden te laten meewegen in de vergunningverlening voor de Groen Staal-plannen.*

655

660

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Kelly Uiterwijk (JA21), Marc Hanou (Partij voor de Dieren) en Michel Klein (ChristenUnie).

665

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): De tweede motie gaat over metingen bij Tata Steel. Daarbij verzoeken wij Gedeputeerde Staten om met Tata Steel in overleg te treden over het aanleveren van absolute meetwaarden, waarbij de meetgegevens en meetmethoden openbaar gedeeld worden en verifieerbaar zijn. En indien Tata Steel meetgegevens niet op deze manier kan of wil verstrekken in samenspraak met Tata Steel het Rijk, de OD Noordzeekanaalgebied en de Expertgroep Gezondheid IJmond een meetstrategie op te stellen waarin in de samenwerking met een van Tata Steel onafhankelijk instituut metingen worden verricht die een absolute meetwaarde en verifieerbaar de uitstoot van Tata Steel in beeld brengen.

670

675

Motie 13-4 maart 2024
Metingen Tata Steel

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 5 februari 2024.

680 *Constateerende dat:*

- *Op 28 februari jl. het eerste advies van de Expertgroep Gezondheid IJmond gepubliceerd is;*
- *Deze expertgroep door de staatssecretaris is ingesteld om te adviseren over de gezondheidseffecten van Tata Steel Nederland en haar plannen om de fabriek in de IJmond te vernieuwen en te vergroenen;*
- *De Expertgroep Gezondheid IJmond in haar advies concludeert dat de precieze effecten van de Roadmap plus en de Groen Staal-plannen moeilijk te achterhalen zijn.*

685

Overwegende dat:

- *De Expertgroep Gezondheid IJmond constateert dat in de milieujaarverslagen veelal percentages benoemd worden, terwijl het essentieel is ook absolute meetwaarden te kennen;*
- *De Expertgroep Gezondheid IJmond constateert dat er nu geen onderscheid gemaakt kan worden tussen wat feitelijk gemeten is en wat de verwachtingen zijn;*
- *De Expertgroep Gezondheid IJmond de noodzaak benadrukt van het gebruik van absolute cijfers en het openbaar delen van meetmethoden en meetgegevens om deze verifieerbaar te maken;*
- *De Expertgroep Gezondheid IJmond als alternatieve optie adviseert om de metingen te laten uitvoeren door een instituut dat volledig onafhankelijk is van Tata Steel;*

690

695

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Met Tata Steel in overleg te treden over het aanleveren van absolute meetwaarden, waarbij de meetgegevens en meetmethoden openbaar gedeeld worden en verifieerbaar zijn;*
- *Indien Tata Steel meetgegevens niet deze manier kan of wil verstrekken in samenspraak met Tata Steel, het Rijk, de ODNZKG en de Expertgroep Gezondheid IJmond een meetstrategie op te stellen, waarin in samenwerking met een van Tata Steel onafhankelijk instituut metingen worden verricht die in absolute meetwaarden en verifieerbaar de uitstoot van Tata Steel in beeld brengen.*

700

705

En gaan over tot de orde van de dag.

710

Ondertekening: Kelly Uiterwijk (JA21) en Marc Hanou (Partij voor de Dieren).

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): En tot slot de derde motie. Die gaat over het betrekken van het advies van de expertgroep bij het onderzoek naar sluiting van de kooksfabriek 2. Die verzoekt Gedeputeerde Staten om in het onderzoek naar de sluiting van de kooksfabriek 2 de inzichten en het advies van de Expertgroep Gezondheid IJmond te betrekken en de Expertgroep Gezondheid IJmond te verzoeken alle relevante informatie die de expertgroep heeft over de kooksfabriek 2 te delen met het bevoegd gezag en de OD NZKG en deze gegevens, indien relevant, te betrekken bij het onderzoek naar de intrekking van de vergunning van de kooksfabriek 2.

715

720

Motie 14-4 maart 2024
Advies expertgroep betrekken bij onderzoek sluiting KGF2

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 5 februari 2024.

Constateerende dat:

- *Op 28 februari jl. het eerste advies van de Expertgroep Gezondheid IJmond gepubliceerd is;*
- *Deze expertgroep door de staatssecretaris is ingesteld om te adviseren over de gezondheidseffecten van Tata Steel Nederland en haar plannen om de fabriek in de IJmond te vernieuwen en te vergroenen;*
- *De Expertgroep Gezondheid IJmond in haar advies aangeeft dat het gewenst is dat de Kooksfabriek 2 sneller dicht gaat dan 2029.*

725

730

Overwegende dat:

- *Gedeputeerde Staten als bevoegd gezag momenteel door de ODNZKG laat onderzoeken of er grond is om de vergunning van de Kooksfabriek 2 in te trekken;*
- *De Expertgroep Gezondheid IJmond in haar advies de Kooksfabriek 2 benoemd als een belangrijke bron van gezondheidsrisico's en overlast door de diffuse emissies van onder andere PAK's.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *In het onderzoek naar de sluiting van de Kooksfabriek 2 de inzichten en het advies van de Expertgroep Gezondheid IJmond te betrekken;*
- *De Expertgroep Gezondheid IJmond te verzoeken alle relevante informatie die de expertgroep heeft over de Kooksfabriek 2 te delen met het bevoegd gezag en de ODNZKG en deze gegevens, indien relevant, te betrekken bij het onderzoek naar de intrekking van de vergunning van de Kooksfabriek 2.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Kelly Uiterwijk (JA21), Marc Hanou (Partij voor de Dieren) en Michel Klein (ChristenUnie).

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): De moties worden mede-ingediend door de Partij voor de Dieren en de moties van de GER en van de expertgroep worden ook mede-ingediend door de ChristenUnie. Tot zover, voorzitter, dank u wel.

De **VOORZITTER**: En nu gaat u de moties indienen.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Zeker.

De **VOORZITTER**: Ja, dank je wel. En allemaal ondertekend en maken deze drie moties onderdeel uit van de beraadslagingen.

Dan geef ik het woord aan de heer Roosendaal van de VVD.

De heer **ROOSENDAAAL** (VVD): Dank u wel, meneer de voorzitter. Tiktak. Nog 5,5 jaar en het is 2030. In Duitsland zijn intussen de afspraken voor het Thyssenkrupp Duisburg rond en is de tender voor waterstofleverantie uitgeschreven. We moeten naar groenstaal. We moeten onze vergunningsverlening aanpassen op de Europese normen in lijn met de voorlaatste WHO-normen. Alleen dan kan Tata duurzaam overleven, zowel financieel als vanwege de maximale negatieve impact op de leefomgeving die we willen accepteren.

Het Rijk geeft aan dat ze in overleg met lagere overheden, waaronder de provincie, met een actieplan komt. De VVD vraagt al een hele tijd wanneer het actieplan en de voorwaarden voor aanleg van waterstofinfrastructuur en financiële ondersteuning in combinatie met maatwerkafspraken gereed zijn. Op de website van de Rijksoverheid staat: "Tata Steel wil rond 2030 staal bewerken met behulp van waterstof in plaats van steenkool. Dat scheelt enorm in de uitstoot van schadelijke stoffen. De overheid laat gezondheidsgevolgen van die plannen voor de omwonenden onderzoeken." Dat is nu gebeurd. Maar nu. Tiktak.

We wachten al lang op concrete actieplannen. Hoeveel jaar mag de transitie nog duren en hoe lang mag de kookgasfabriek 2 openblijven als 2029 te ver weg is, volgens de expertgroep? Drie jaar nadat we het eerste groenstaalplan een kans gaven door te stoppen met ondergrondse CO₂-opslag en in te zetten op het FNV-Zeesterplan zijn we qua duidelijkheid over de invulling van de concrete doelen niet veel verder dan een hoogover projectplanning die niet wordt gehaald. Niet alle partijen hebben dezelfde prioriteiten. De Rijksoverheid doelt vooral op de vermindering van lood en andere schadelijke stoffen voor een betere gezondheid van kinderen en Tata stuurt zelf op fijnstof en stikstofdioxide, geven ze via RTL te kennen, omdat daar volgens het RIVM de meeste gezondheidswinst te bereiken is. En de expertgroep stelt dat een beter onderscheid moet worden gemaakt tussen gemeten gezondheidswinst en berekende. Wij hameren er vanuit de VVD al jaren op om af te stappen van vergunningsverlening op basis van falende modellen. Wanneer gaan we vergunnen op basis van onafhankelijke, daadwerkelijk gemeten uitstoot? Wordt dat onderdeel van die maatwerkafspraken?

795 Conclusie. Vergunningen voor waterstofinfra zijn er anno 2024 nog niet. Onze motie
Haalbaarheid planning Groen Staal van 19 september 2022 staat nog steeds open. Toen gingen
we ervan uit dat we een draaiende groenstaalinstallatie en sluiting van de kookgasfabriek per
eind 2028 zouden hebben, namelijk vijf jaar na einde 2023. Er blijven onderzoeken komen en
800 nieuwe commissies die elkaars bevindingen bevestigen, maar het overzicht is zoek en de
voortgang van de tijdlijnen voor de sluiting van de kookgasfabriek 2 en de eerste productie van
groen staal is onduidelijk, net als de concrete, gemeten significante verbeteringen van de
leefomgeving en het milieu vanwege de Roadmap Plus-maatregelen. Onze motie uit 2022 staat
nog steeds open.

De **VOORZITTER**: Wilt u afronden?

805 De heer **ROSENDAAL** (VVD): En de acties zijn over de vervaldatum. Ons geduld raakt op. Dank u
wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Dekker van Forum voor
Democratie.

810 De heer **DEKKER** (FvD): Voorzitter, het houdt maar niet op wanneer het over onze grootste
werkgever in Noord-Holland gaat. Het lijkt inmiddels een ware hetze te worden. Tata moet boeten
voor wat de overheid decennialang heeft nagelaten: voldoende aandacht hebben voor de
gezondheid van omwonenden.

815 Natuurlijk moet er ook, wat Forum voor Democratie betreft, aandacht zijn voor de uitstoot van
schadelijke stoffen. Het RIVM deed onlangs een poging om een verband te leggen tussen die
uitstoot en de levensverwachting van omwonenden. Daarbij zou sprake zijn van een gemiddeld
negatief effect van tweeëneenhalve maand voor de bewoners van de IJmond. Daar wordt door het
820 zojuist verschenen NWO-rapport nog een schepje bovenop gedaan, omdat in het RIVM-rapport
niet alle potentieel schadelijke stoffen waren meegenomen. Dat zou dan betekenen dat een
negatief effect van meer dan tweeëneenhalve maand zal ontstaan. Ook zou er in het RIVM-rapport
ten onrechte geen rekening mee gehouden zijn dat de schadelijke uitstoot in het verleden nog
veel hoger was.

825 Beide rapporten gaan voorbij aan twee zaken. Ten eerste, een oorzakelijk verband tussen uitstoot
en levensverwachting is veel minder simpel te leggen dan het RIVM dat doet. Het pensioenfonds
van de aloude Hoogovens moest onlangs de inleg nog verhogen vanwege de bovengemiddelde
levensverwachting van haar oud-medewerkers. Ten tweede, door naar uitstoot in het verleden te
830 wijzen gaat het NWO-rapport voorbij aan de inspanningen die door Tata al jarenlang geleverd
worden om de uitstoot terug te brengen. Kortom, de alarmistische toon van beide rapporten
moet, wat Forum voor Democratie betreft, met een stevige korrel zout worden genomen. Te
gemakkelijk wordt hier meegegaan in de politieke neiging om Tata Steel aan te wijzen als
zondebok voor alle in het verleden bedreven zonden door zowel het bedrijf als de overheid zelf.
Dat is een vorm van populistische politiek die wij verafschuwen, voorzitter.

835 Wij van Forum voor Democratie pleiten voor een benadering die onzes inziens getuigt van iets
meer gezond verstand. Ten eerste, begin met Tata niet langer op te zadelen met onhaalbare
klimaatdoelen. Wij zijn voor schone lucht, wij staan achter het Roadmap Plus-project, maar het
streven naar groenstaal is wat ons betreft weggegooid geld. Ten tweede, stop de hetze tegen
840 Tata die er nu al toe leidt dat medewerkers zich in de publieke ruimte regelmatig bedreigd
voelen. Ze worden voor moordenaars uitgemaakt, bespuugd, hier en daar worden hun auto's
beschadigd en agressieve demonstranten hinderen medewerkers regelmatig bij het naar hun
werk gaan. En ten derde, hou oog voor de financiële draagkracht van het bedrijf. Het heeft weinig
nut om Tata zodanig zwaar met nagenoeg onmogelijke milieutaken te belasten dat daarmee de
845 toekomst van het bedrijf in gevaar komt. Inclusief toeleverende bedrijven staan er bijna
honderdduizend banen op de tocht. De geschiedenis leert dat een dergelijk banenverlies een veel
grotere negatieve impact heeft op de levensverwachting dan de tweeëneenhalve maand die, al
dan niet terecht, aan Tata wordt toegeschreven.

850 Wij van Forum voor Democratie pleiten voor een benadering die getuigt van meer evenwicht. Laat
Tata haar werk doen bij het terugdringen van de uitstoot van schadelijke stoffen en het realiseren

van haar plannen. Maar een duurzame toekomst voor het leven in de Rijnmond is naar onze overtuiging alleen gediend met behoud van werkgelegenheid die het bedrijf ons nu al meer dan een eeuw geboden heeft en die heeft bijgedragen aan de welvaart die deze regio altijd heeft gekregen.

De **VOORZITTER**: Meneer Dekker, wilt u ook afronden?

De heer **DEKKER** (FvD): Voorzitter, dat we stoppen met Tata tot zondebok te maken en oog te houden voor inspanningen die het bedrijf zich getroost om de uitstoot binnen aanvaardbare grenzen terug te dringen. Enige dankbaarheid daarvoor is op zijn plaats. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dan geef ik het woord aan de heer Faassen van 50PLUS. En ook voor de heer Faassen is het zijn maidenspeech.

De heer **FAASSEN** (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. Een beetje vreemd voelt het wel eigenlijk hier staan. Het houden van een maidenspeech en tevens afscheid nemen van mijn tijdelijke Statenlidmaatschap per 26 maart, aangezien de fractievoorzitter dan weer terug zal komen. Maar ja, tijdelijkheid is ingebakken in de mens. We zijn hier maar even op aarde en proberen het bed beter achter te laten. Tenminste, geldend voor de meesten onder ons.

Maar wie veroorzaakt de grote problemen waar we mee kampen? Dat zijn we zelf. We hebben te maken met een ongebreidelde groei van de bevolking, met veel opgebouwde kennis daarbij. En dat leidt tot spanningen. Zo ook in Noord-Holland. Kijk bijvoorbeeld naar Tata Steel, het vroegere Hoogovens, gebouwd in afgelegen duingebied. Nu maken mondige bewoners en de politiek het Tata moeilijk. Afwegingen tussen economie en gezondheid zullen de komende jaren blijven. Nu komt daar het principe 'de vervuiler gaat betalen' bij. Zal Tata hun vervuilde gebied kunnen en willen saneren, indien de overheid harde garanties eist? En als de harde deadline van 2030 voor sluiting van kookgasfabriek 2 niet wordt gehaald, zal Tata Steel dan sluiten? Ik vind dat we als Staten daarop voorbereid moeten zijn en in deze periode alternatieve plannen moeten gaan ontwikkelen. Ik roep de Staten in een motie op een aanvang daarmee te maken. Deze motie zal ik zo indienen.

Aansluitend de energietransitie. Zonneweides en windmolens rukken op. In de ogen van 50PLUS een vervuiling van het landschap. Op zee: alla. Alhoewel ook daar zich inmiddels ecologische problemen aandienen. Sorry, maar alweer Tata Steel heeft op afzienbare termijn voor zijn energietransitie tussen de zes- en zeventienhonderd windmolens nodig. En mochten ze geheel op waterstof overgaan, is er een berekening van ongeveer tweeduizend zeshonderd. Is dit wel een haalbare kaart? En dan hebben we het niet over andere activiteiten in Noord-Holland, waarbij de energievraag alleen maar zal toenemen. Ik vind dat we daarom meer aandacht moeten gaan krijgen voor alternatieve energiesystemen, inclusief het bouwen van eventuele SMRs. Maar ook het opslaan van warmte en energie, het liefst kleinschalig, waardoor op wijkniveau een gesloten energiesysteem kan ontstaan. Ik roep daarom de Staten op een werkgroep in te stellen om de huidige stand van die technieken te inventariseren.

En omdat het met mijn maidenspeech is, koppel ik, last but not least, mijn eigen doelgroep: de ouderen. Deze komen steeds meer in de verdrukking door de individualisering van de maatschappij. Ze hebben politiek gezien zelfs een mindere stem dan de Partij voor de Dieren. Voor de grote thema's, zoals betere ouderenzorg en, ja, ja, bestaanszekerheid zie ik vooral een rol voor het Rijk weggelegd, maar op provinciaal gebied kunnen wij ons steentje bijdragen. Het mogelijk maken om speciaal voor ouderen kleinschalige woonvormen te bouwen, misschien zelfs ook in het PPLG, het gratis reizen binnen daluren, oftewel het blijvend aandacht geven aan hun problemen en noden. Hiervoor zullen we in de toekomst aparte moties indienen. Mogen wij ons in goede harmonie, ieder vanuit ons eigen perspectief, blijvend inzetten voor deze prachtige provincie.

Dan de motie. Wilt u dat ik hem helemaal voorlees, toch? Of alleen het dictum? Want eigenlijk hangt het een beetje samen.

De **VOORZITTER**: Het is uw maidenspeech.

De heer **FAASSEN** (50PLUS): Ja. Dan wil ik hem toch even voorlezen. Constatende dat er een harde deadline is opgesteld, het RIVM een causaal verband heeft aangetoond tussen uitstoot van schadelijke stoffen en de verminderende leeftijdsverwachting, sanering van de grond weleens een te groot financieel gevolg kan hebben voor het bedrijf, te weten naar schatting drie tot achttien miljard €, en wij van mening zijn dat we in een vroeg stadium moeten anticiperen op een ander gebruik van de grond indien Tata Steel besluit uit Nederland weg te gaan, roept GS op om een verkennend onderzoek te gaan doen naar alternatief gebruik van het vrijkomende terrein. Deze inventarisatie kan een survey zijn van ideeën zonder vaste vorm, bijvoorbeeld van gemeenten in de omtrek tot individuele bewoners. En deze voor te leggen aan PS in de loop van 2025, zodat we ruim op tijd zijn om op een toekomstige situatie te kunnen inspelen. Dank u wel.

Motie 15-4 maart 2024

Onderzoek naar alternatieve bestemming terrein Tata Steel

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 5 februari 2024.

Constatende dat:

- *Er een harde deadline is dat kookgasfabriek 2 en hoogoven 7 gesloten moeten zijn voor 2030;*
- *Het RIVM een causaal verband heeft aangetoond tussen de uitstoot van schadelijke stoffen en de verminderende leeftijdsverwachting;*
- *In Nederland het gezondheidsbelang in steeds grotere mate belangrijker wordt geacht dan het economische belang;*
- *Sanering van de grond weleens een (te) groot financieel gevolg kan hebben voor het bedrijf, te weten naar schatting tussen de 3 en 18 miljard euro.*

Overwegende dat:

- *We in een vroeg stadium moeten anticiperen op een ander gebruik van de grond indien Tata Steel besluit uit Nederland weg te gaan.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om een verkennend onderzoek te doen naar alternatief gebruik van het vrijkomende terrein;*
- *Deze inventarisatie kan een survey zijn van ideeën, zonder vaste vorm, bijvoorbeeld van gemeenten in de omtrek tot individuele bewoners;*
- *Deze voor te leggen aan PS in de loop van 2025, zodat we ruim op tijd zijn om op een toekomstige situatie te kunnen inspelen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Sander Faassen (50PLUS).

[Tafelgeroffel]

De **VOORZITTER**: Dank voor uw maidenspeech. En uw motie ingediend maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen.

Dan geef ik het woord aan mevrouw Koning van het CDA.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Het CDA heeft slechts één vraag, een vraag aan de gedeputeerde. Namelijk of u voordelen ziet in het laten opstellen van een GER door Tata, een gezondheidseffectrapportage, naast de mer. Wat zou daartegen kunnen zijn? De gezondheid van mensen mag onzes inziens niet onderdoen voor gezondheid van het milieu. Dus graag een reactie op deze vraag.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan Statenlid Laport van GroenLinks. Dat was op het nippertje. Had u niet verwacht dat het zo snel zou gaan?

Statenlid **LAPORT** (GL): Meestal zijn wij politici wat langer van stof. Dus ik was nog even water aan het halen. Allereerst wil ik de fracties van Partij voor de Dieren en JA21 bedanken voor het aanvragen van dit actualiteitsdebat. Natuurlijk hebben wij ook met veel interesse het rapport van de Expertgroep Gezondheid IJmond gelezen. Het rapport bevestigt veel informatie die de laatste jaren al naar boven is gekomen. Het onderstreept nog eens duidelijk dat gezondheid vaak niet op

975 één stond bij de bedrijfsvoering van Tata en bij het toezicht van de verschillende overheidsinstanties. Het is goed en eerlijk gezegd onzes inziens ook heel logisch om gezondheid voortaan zwaarder mee te laten wegen in de afwegingen rond vergunningverlening en de toekomstige maatwerkafspraken. Een van onze belangrijkste taken als PS is om een gezonde leefomgeving voor onze provinciegenoten te waarborgen.

980 Interessant is daarom de paragraaf waarin de expertisegroep benadrukt dat er een wettelijk kader is wat ervoor zorgt dat overheden meer op gezondheid kunnen en moeten sturen. Ik denk dat deze paragraaf goed aansluit bij de motie die wij vandaag als GroenLinks indienen. Hoe zit dat dan precies met de juridische kaders? Wat kan wel en wat kan niet? Wij hebben al vaker gezegd dat de provincie dit in ieder geval niet alleen kan. Het rapport is aangeboden aan staatssecretaris Vivianne Heijnen. Hopelijk zorg dat er ook voor dat het Rijk nu het voortouw neemt in het aanscherpen van normen en vergunningen die de gezondheid kunnen verbeteren. De expertisegroep biedt aan betrokken te blijven en willen ook helpen bij het opzetten en 985 beoordelen van een gezondheidseffectrapportage. Dat lijkt ons verstandig. Wij horen daar graag de gedeputeerde over.

990 Dan naar onze motie. Onze motie vraagt om een technische briefing over de juridische mogelijkheden en onmogelijkheden rond Tata Steel. Het doel van de motie is om ons, PS en ook GS, meer inzicht te geven in wat er juridisch mogelijk en onmogelijk is. Ik hoor en lees regelmatig dat wij als provincie veel meer kunnen doen en ook moeten doen, maar ik lees en hoor bijna net zo vaak dat onze juridische mogelijkheden beperkt zijn en dat de omgevingsdienst alle opties steeds al verkent. Ik ben geen jurist en de meeste Statenleden zijn dat ook niet. Het lijkt me daarom heel zinvol en verhelderend om een technische briefing te laten plaatsvinden. In 995 de motie is nadrukkelijk opgenomen dat we daarbij niet alleen juristen van de OD consulteren, maar zeker ook andere juridische deskundigen. GroenLinks is ervan overtuigd dat dit ons als PS kan helpen in de toekomst om nog betere besluiten te nemen. De motie is medeondertekend door PvdA, VVD, BBB, Partij voor de Dieren, JA21 en Volt, waarvoor dank. Het dictum luidt als volgt. Verzoeken GS om een technische briefing te organiseren rondom die juridische 1000 (on)mogelijkheden rondom Tata Steel en daar niet alleen juristen van de OD NZKG, maar ook andere juridische deskundigen bij te betrekken, en gaan over tot de orde van de dag.

1005 **Motie 16-4 maart 2024**

Technische briefing juridische (on)mogelijkheden Omgevingsdienst rondom toezicht Tata Steel

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 5 februari 2024.

Constaterende dat:

- 1010 • *Inwoners van de provincie recht hebben op een schoon, gezond en duurzaam leefmilieu;*
- *De Expertgroep Gezondheid IJmond (o.l.v. Marcel Levi) vorige week adviseerde om het aspect gezondheid veel zwaarder mee te laten wegen bij het verlenen van vergunningen;*
- *De Omgevingsdienst NZKG, in opdracht van de provincie, toeziet op een schoon, gezond en duurzaam leefmilieu voor inwoners van Noord-Holland;*
- 1015 • *De bedrijfsvoering van Tata Steel vaak zorgt voor een vervuild leefmilieu;*
- *Er regelmatig juridische procedures worden gevoerd rondom de bedrijfsvoering van Tata Steel, waarbij het staalbedrijf, de Omgevingsdienst, belangenorganisaties en bewoners vaak lijnrecht tegenover elkaar komen te staan;*
- *Tata Steel de grenzen van de wet- en regelgeving meermaals opzoekt (getuige rapporten van de OD en OvV) en daar (bewust of onbewust) ook weleens overheen gaat;*
- 1020 • *Omwonenden en belangenorganisaties er bij GS en PS regelmatig op aandringen juridisch strenger op te treden tegen Tata Steel.*

Overwegende dat:

- 1025 • *De leden van PS niet per definitie juridisch geschoold zijn, en het daarom vaak moeilijk is om te bepalen wat de juridische mogelijkheden en onmogelijkheden zijn voor de provincie c.q. Omgevingsdienst NZKG;*
- *Het voor alle betrokkenen, zeker ook voor PS, goed is om te weten wat de juridische (on)mogelijkheden zijn in dit dossier.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 1030 • *Een technische briefing te organiseren rondom de juridische (on)mogelijkheden rondom Tata Steel, en daar niet alleen juristen van de OD NZKG maar ook andere juridisch deskundigen bij te betrekken.*
En gaan over tot de orde van de dag.

1035 *Ondertekening: Paul Laport (GroenLinks), Tim Wagelaar (PvdA), Nick Roosendaal (VVD), Marc Hanou (Partij voor de Dieren), Pieter Teeuwen (BBB), Kelly Uiterwijk (JA21) en Julia Schneemann (Volt).*

1040 Statenlid **LAPORT** (GL): Tot slot nog een reactie op de overige moties. Wij hebben de motie van de BBB mede-ingediend. Het is al vaak toegezegd dat de kookgasfabriek 2 gesloten wordt voor 2030. Het is goed dat dit nu ook expliciet wordt vastgelegd. Het zou mooi zijn als deze fabriek al eerder gesloten kan worden. Daar horen we als het goed is op korte termijn meer over van de gedeputeerde.

1045 De andere moties hebben we niet mede-ingediend. We zien veel goede intenties in de moties, waarmee we kunnen instemmen, maar we horen ook graag de gedeputeerde daarover, omdat we soms het idee hebben- We zijn soms wat huiverig dat het een vertragende werking kan hebben en procedures die nu al in gang zijn gezet, kunnen vertragen. Dus graag horen we daar de gedeputeerde over, of dat ook zo is of dat het wel mogelijk is. Tot zover.

1050 De **VOORZITTER**: Ja, ik wilde net zeggen 'u moet gaan afronden'. Dank u wel. En uw motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

En dan geef ik het woord aan de heer Wagelaar van de PvdA.

1055 De heer **WAGELAAR** (PvdA): Ja, voorzitter, hoe vaak kun je iets nog schokkend noemen? Drie maanden geleden spraken we hier over het schokkende rapport van het RIVM, waarin de gezondheidsschade wordt aangetoond, en nu verschijnt er weer een rapport dat stelt dat de gezondheidsschade nog erger is dan het RIVM toen zei. Dat lijkt ons weer genoeg reden om toch het woord 'schokkend' weer in de mond te nemen. Daarmee is dat wat ons betreft een extra bevestiging van wat we als provincie moeten doen, namelijk ons maximaal inzetten voor de gezondheid van de inwoners van de IJmond. Dat betekent dat we de grenzen op moeten blijven zoeken van wat juridisch mogelijk is. Daarom kijken we gespannen uit naar het onderzoek naar het intrekken van de vergunning van de kookgasfabrieken. Het rapport spreekt ook weer van extra juridische mogelijkheden om gezondheid beter te borgen. We laten ons graag door de omgevingsdienst en externe deskundigen bijpraten hoe dat nou precies zit. Vandaar dat we de motie van GroenLinks mede-indienen.

1070 Gezien de vaart die er nu in de vergunningsprocedure lijkt te komen, horen we alvast graag van de gedeputeerde in hoeverre het inderdaad mogelijk is om bij project Heracless niet alleen een milieuonderzoek, de MER, uit te laten voeren, maar ook een gezondheidsonderzoek, de GER. Want als dat inderdaad kan, lijkt dat ons een mooie, toegevoegde waarde hebben.

1075 We zijn het namelijk volmondig eens met wat de Expertgroep Gezondheid zegt over dat gelijke kansen op gezondheid het uitgangspunt zouden moeten zijn en dat we gezondheid daarbij heel breed moeten bekijken. Wat ons betreft is dat de mooie stip op de horizon waar we met zijn allen in volle vaart naartoe moeten werken. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan mevrouw Schneemann van Volt.

1080 Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Dank, voorzitter. Dank aan de Partij voor de Dieren en JA21 voor het agenderen van dit stuk.

1085 De Expertgroep Gezondheid laat zien wat we hier eigenlijk al sinds onze installatie bespreken. Aan de gezondheid van inwoners van de IJmond is de afgelopen decennia veel te weinig aandacht besteed. Daarnaast beschrijft het rapport dat er geen belangenbehartigers zijn voor burgers in de IJmond die opkomen voor hun gezondheid. Dat vinden wij ontzettend pijnlijk, want volgens mij is dat juist onze taak als volksvertegenwoordigers van Noord-Holland. De overheid moet zorgen dat

- 1090 er een gezonde leefomgeving is. Een van de aanbevelingen is om te zorgen voor meer transparantie en om de verbeteringen in de luchtkwaliteit te meten. Volgens de experts is dat beter verifieerbaar en transparanter te maken dan nu. En onze vragen aan de gedeputeerde: hoe reflecteert de gedeputeerde hierop; welke rol kan de omgevingsdienst hierin spelen?
- 1095 Dan de vraag: wat is gezond genoeg? De WHO-richtlijn voor een gezonde lucht, die in 2021 van kracht werd, is nog niet bekrachtigd door de Europese Commissie of het Europees Parlement. En hoewel er nog discussie is over het jaartal waarin we volgens Europa moeten voldoen aan deze richtlijn, is een ding zeker: we moeten er uiteindelijk aan gaan voldoen. Daarom is onze vraag aan de gedeputeerde: is hij het met Volt eens dat de plannen voor het Heraclius groenstaalplan getoetst moet worden aan deze richtlijn om te voorkomen dat de plannen bij afronding alweer achterhaald zijn?
- 1100 Dan de GER, de gezondheidseffectrapportage. Dit lijkt Volt een uitstekend idee en past wat ons betreft in het idee van de brede welvaart. Er moet niet alleen maar gekeken worden naar de effecten op het milieu, maar gezondheidseffecten moeten ook worden meegenomen om een gezonde leefomgeving te garanderen. We hopen dan ook dat dit zal worden meegenomen.
- 1105 Tenslotte, zoals Volt de afgelopen maanden ook heeft bepleit: het versnellen van de plannen van Tata heeft ook onze voorkeur en we willen natuurlijk dat Tata zo snel mogelijk vergroent en verschoont om kookgasfabriek 2 te kunnen sluiten. Dank u wel.
- 1110 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Klein van de ChristenUnie.
- De heer Klein is even met de beveiliging bezig van de iPad.
- 1115 De heer **KLEIN** (CU): Precies tussen het moment van opstaan van mijn stoel en het hier staan op het spreekgestoelte bedacht iBabs dat er opnieuw ingelogd moest worden. Maar het is opgelost, meneer de voorzitter.
- 1120 Ja, de Expertgroep Gezondheid IJmond kwam afgelopen week met het rapport Gezondheid Geborgd. Het zijn de eerste bevindingen over de gezondheidseffecten van Tata Steel en haar plannen om de fabriek in de IJmond te vernieuwen en te vergroenen. De ChristenUnie ziet die bevindingen als een bevestiging van de zorg dat gezondheid te weinig aandacht heeft in regelgeving. Dat hebben wij hier natuurlijk al heel vaak met elkaar gedeeld. Wat dat betreft geen nieuws. Maar de adviesgroep doet ook een aantal aanbevelingen, waarvan wij denken dat het belangrijk is dat de provincie die zo goed mogelijk en zo snel mogelijk oppakt.
- 1125 Allereerst is dat het essentieel is dat gezondheid systematisch wordt meegenomen in de afwegingen rondom de vergunningverlening. Daarover heeft GS al eerder toezeggingen gedaan, maar we willen daarnaast aan GS vragen of zij zich nu ook hard willen maken dat de letter of intent uitgebreid wordt met een paragraaf, waarin duidelijke afspraken over die gezondheidsverbeteringen worden vastgelegd, zoals de commissie adviseert.
- 1130 Ten tweede, de bouw van een nieuwe fabriek gaat hoogstwaarschijnlijk leiden tot een periode waarin extra gezondheidsrisico's optreden. De expertgroep pleit ervoor alles op alles te zetten om de kookgasfabriek 2 veel eerder dan in 2029 besluiten. Ja, meneer de voorzitter, dan ligt er nu weer een rapport. Wij kunnen er echt niet meer omheen. De kookgasfabriek 2 zal eerder moeten sluiten dan 2029. En ik wil de gedeputeerde vragen of hij kan toezeggen dat vanaf nu de insteek is in alle gesprekken met Tata, met het Rijk, dat de kookgasfabriek op korte termijn gesloten wordt. Dat is de inzet van de provincie wat ons betreft. En we dienen daarom ook mede de motie in van JA21, waarin opgeroepen wordt om in ieder geval de informatie van de expertgroep te gebruiken bij het proces van het intrekken van de vergunning.
- 1135
- 1140 De GER vinden we ook een goed idee. Daar staan we ook achter. Die motie dienen we ook mede in.
- 1145 Een vierde advies, waarmee we iets moeten, is helderheid over de cijfers. De rapporten die we tot nu toe zien, buitelen over elkaar heen met percentages, met modellen. Al drie jaar geleden heeft de Tweede Kamer in een motie opgeroepen tot onafhankelijke metingen. Nu zegt de expertgroep

1150 dat opnieuw. Maar, meneer de voorzitter, tot nu toe zijn bijvoorbeeld de metingen van de kookgasfabriek 1 niet eens te kalibreren. En we moeten nog steeds vertrouwen op die zelf gerapporteerde cijfers in de emissieregistratie. Meneer de voorzitter, de ChristenUnie wil graag van het college weten: hoe staat het nu met die onafhankelijke en betrouwbare metingen? En wat is er nodig om dat eindelijk te realiseren, dat wat iedereen zegt wat nodig is en wat moet?

1155 Tenslotte, de expertgroep heeft nuttig werk verricht. Die moeten we maximaal gebruiken. We dienen daarom graag de motie van de Partij voor de Dieren mede in om deze te betrekken bij het provinciale beleid. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Jansen van D66.

1160 Mevrouw **JANSEN** (D66): Voorzitter, de afgelopen jaren is de angst voor de industriële vervuiling bij omwonenden van Tata Steel toegenomen en het vertrouwen in verbetering van de leefomgeving is gedaald. Met recht wordt de schadelijkheid van de uitstoot op mens en milieu benoemd. Er gebeurt wel wat rondom Tata. Zo zijn er onderhandelingen over maatwerkafspraken en het programma Tata Steel 2024-2030 met Beverwijk, Heemskerk in Velsen is onlangs
1165 geactualiseerd. We volgen deze ontwikkelingen nauwlettend.

1170 Maar wat D66 betreft wordt het tijd dat de gezondheid van omwonenden en werknemers van Tata Steel op één komt te staan. De effecten van Tata Steel op de gezondheid moeten we goed in beeld hebben en ze moeten goed meetbaar zijn. Echter de Expertgroep Gezondheid IJmond constateert nu dat de werkelijk effecten van Tata Steel op de gezondheid van de omwonenden wordt onderschat. Erg zorgelijk. En daarom vindt D66 het belangrijk dat de provincie de gezondheidseffecten meeweegt in haar beoordeling. En voor nu kan dat in de beoordeling met het concept-NRD. We kijken daarom met belangstelling uit naar de reactie van de gedeputeerde.
1175 Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan de heer Teeuwen van BBB.

De heer **TEEUWEN** (BBB): Laptops zijn goed, maar papier is BBBeter, voorzitter.

1180 En wij van de BBB doen op uw voorzitter een beroep op de Statenleden van Noord-Holland om een motie te steunen om GS op te dragen een overeenkomst te sluiten met Tata Steel IJmuiden inzake aan het sluiten van kookgasfabriek nummer twee. Het doel van de motie is niet meer dan het vastleggen van wat er is afgesproken. Immers, in de uitingen over de kookgasfabriek wordt er consequent 2029 genoemd als sluitingsdatum, ook door Tata zelf. En juridisch gezien, we gaan
1185 het waarschijnlijk horen in de benen-op-tafelsessie-

1190 De heer **KLEIN** (CU): Ik hoor u steeds praten over 2029. Maar is de boodschap van dit rapport niet juist dat het eerder zal moeten dan 2029? Bent u met deze motie niet bezig met het vastleggen van iets wat achterhaald beleid is?

De heer **TEEUWEN** (BBB): Dank u wel voor uw vraag. Maar waar het ons om gaat, is dat we eerst afmaken waar we aan begonnen zijn. En die 2029 wordt consequent genoemd, maar is niet juridisch afgedekt. Dat kan ook de verkeerde kant op schuiven. Realiseert u zich dat?

1195 De **VOORZITTER**: Ik moet u erop wijzen, meneer Klein, dat dit uw laatste vraag is, want u bent ook al door uw spreektijd heen. Gaat uw gang.

1200 De heer **KLEIN** (CU): Natuurlijk, we hebben met elkaar afgesproken dat wij 2029 vasthouden. Daar kan volgens mij niemand meer omheen dat dat de bottom line is van deze Staten. Maar door nu 2029 vast te leggen, gaan we achterhaald beleid vaststellen.

1205 De heer **TEEUWEN** (BBB): Daar verschillen we van mening, want die 2029 is helemaal juridisch nog niet afgedekt, en daar gaat het juist om in deze motie. Laten we vastleggen wat er afgesproken is. Dat is heel belangrijk.

Als u het goedvindt, ga ik verder.

1210 Belangrijke punten worden genoemd in deze actualiteit over Tata. De BBB vindt het belangrijk dat je als goed huisvader van een significante fabriek zorgt dat je een redelijke verhouding hebt met je omgeving. Wij hebben er echter wel vertrouwen in dat onze gedeputeerde in samenwerking met de omgevingsdiensten er bovenop zit om deze zaken, die aangehaald worden in de actualiteit, de juiste aandacht te geven en aan te pakken wat er juridisch ook mogelijk is.

1215 Voorzitter ik wil het toch nog een keer zeggen: het staal van Tata IJmuiden wordt onder andere gebruikt voor medische apparatuur, maar ook bijvoorbeeld voor veiligheidsgordels in auto's. Dergelijke producten vereisen een honderd procent betrouwbaarheid en Tata kan dat nakomen. Op zo'n Noord-Hollands bedrijf moet je trots en zuinig zijn. Dit geluid heeft u al meermaals van de BBB gehoord. Maar, voorzitter, we hebben juist ook de verantwoordelijkheid om zuinig te zijn op onze eigen Noord-Hollanders, ook die in de omgeving van Tata wonen. Tijden veranderen.

1220 Eisen die de omgeving stelt, veranderen. En die veranderen misschien wel sneller. De motie geeft gevolg aan deze verantwoordelijkheid. De maatwerkafspraken, de ingezette vergroening van de staalproductie juichen wij natuurlijk toe. Echter, de financiële ondersteuning van de vergroening in combinatie met de zogenaamde maatwerkafspraken is een verantwoordelijkheid van het ministerie van EZK. Daar gaan wij niet over. Dat is een zaak tussen EZK en Tata. De BBB heeft er

1225 vertrouwen in dat gedeputeerde Olthof zich daar maximaal voor inzet om de belangen van Noord-Holland en Tata zo goed mogelijk te dienen.

We hebben, waarschijnlijk net als u, wel zorgen over de duur van de onderhandeling. Het is al gezegd. Immers, bij onze buurlanden zijn er vergelijkbare onderhandelingen al veelal afgerond met een positief resultaat. Dat laatste is hoopgevend. Het lijkt de BBB redelijk om ervan uit te gaan dat in kalenderjaar '24 de onderhandelingen over de maatwerkafspraken kunnen worden afgerond. Als u het goed vindt, voorzitter, lees ik alleen het dictum voor van de motie die wij willen indienen. Verzoekt het college van Gedeputeerde Staten zorg te dragen dat er in 2024, of

1230 zoveel mogelijk eerder, mogelijk in samenspraak met EZK, met die zogenaamde maatwerkafspraken bestaande afspraken worden geformaliseerd en er dus een volledige overeenstemming is met Tata dat KGF, de kookgasfabriek 2, uiterlijk in 2029 sluit. En bovendien - tweede gedachtenbolletje - zorg te dragen dat de gemaakte afspraken hierover worden vastgelegd, en ik noem het maar even in een sluitingsovereenkomst met Tata alvorens deze overeenkomst ter goedkeuring voor te leggen aan de Provinciale Staten van Noord-Holland, en

1235 gaan over tot de orde van de dag. De motie is mede-ingediend door VVD, PvdA, en ik dank GroenLinks natuurlijk in het bijzonder voor de aankondiging van de motie. Ik dank u wel, voorzitter.

1240

Motie 17-4 maart 2024

1245 **Vastleggen sluiting kookgasfabriek 2 Tata Steel 2029**

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 5 februari 2024.

Constaterende dat:

- 1250 • *In deze Staten, in de vergadering van oktober 2023, een BBB - WD motie (M119-2023) is aangenomen, inhoudende dat de Kookgasfabriek 2, vanaf heden afgekort als KGF2, uiterlijk in 2029 dient te sluiten.*
- *Mede hierdoor wordt in uitingen over de KGF2 deze datum van 2029 consequent gehanteerd, ook door de Tata bedrijven in IJmuiden en de holding in India.*
- 1255 • *Er tot op heden nog geen duidelijke, ondertekende sluitingsovereenkomst is opgesteld*
- *De fractie van BBB in de commissie leefomgeving van 15 februari jl. de zorg heeft uitgesproken over de concretisering van het proces bij Tata Steel met betrekking tot het sluiten van de KGF2.*

Overwegende dat:

- 1260 • *Er overeenstemming is over de sluiting van KGF2 uiterlijk in 2029.*
- *Afgelopen donderdag heeft de expertgroep onder leiding van hoogleraar Levi nogmaals benadrukt dat de gezondheidsschade dient te worden voorkomen en een aanscherping vraagt van bestaande afspraken.*
- *Er al een aanzienlijke tijd gesproken wordt tussen ons ministerie van Economische Zaken en Klimaat en Tata Steel over mogelijke financiële vergroenings-ondersteuning.*

1265 *Spreekt uit dat:*

- *De noodzaak om volledige bestuurlijke duidelijkheid te geven aan betrokken partijen, zoals omwonenden, Tata Steel en toeleveranciers zodat er ruim gelegenheid is eventuele benodigde veranderingen in goede banen te leiden en verrassingen te voorkomen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 1270
- *Zorg te dragen dat er dit jaar nog, mogelijk in samenspraak met het ministerie van EZK (met betrekking tot de zogenoemde maatwerkafspraken), bestaande afspraken worden geformaliseerd en er dus een volledige overeenstemming is met Tata dat de KGF2 uiterlijk in 2029 sluit.*
  - *Zorg te dragen dat de gemaakte afspraken hierover worden vastgelegd in overeenkomst met Tata, alvorens deze overeenkomst ter goedkeuring voor te leggen aan Provinciale Staten van NH.;*
- 1275

En gaan over tot de orde van de dag.

1280 *Ondertekening: Pieter Teeuwen (BBB), Nick Roosendaal (VVD), Paul Laport (GroenLinks) en Tim Wagelaar (PvdA).*

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En is ondertekend en maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

1285 Dan geef ik nu het woord aan gedeputeerde Olthof om in eerste termijn een reactie te geven namens het college.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

1290 Gedeputeerde **OLTHOF**: Dank u wel, voorzitter. Dank voor alle reacties. Dank ook voor de actualiteit, want volgens mij is er voldoende met elkaar te bespreken. De komende tijd komen er nog meer rapporten uit, onder andere van Wijers en Blom komt er nog aan. Ik heb u toegezegd: begin Q2, niet Q1, dat heb ik vorige keer bij de commissie ook aangegeven, dat we met duidelijkheid komen met betrekking tot de vergunning van de kookgasfabriek. Ik heb heel duidelijk uw punten gehoord, laat ik daar duidelijk ook zijn. En ik stel dan ook voor dat wij op 22 april in de volgende commissie daarvoor in zijn totaliteit ook gewoon voldoende tijd kunnen nemen om dat met elkaar te bespreken. Ook de samenhang tussen een aantal zaken. Ik kom er straks nog wel even op terug bij een aantal moties.

1295

1300 Voorzitter, de expertgroep heeft een duidelijk statement afgegeven. Het moet schoner en het moet ook sneller schoon, laat daar geen misverstand over zijn. En als gaat over Forum voor Democratie, volgens mij hoeft voor een heel groot deel van de werknemers, van de omgeving en ook van deze Staten Tata Steel helemaal niet voor weg. Volgens mij wil iedereen Tata Steel behouden. Maar één ding wel, en dat kunt u niet ontkennen: het moet wel schoon en groen zijn. En met name het schoon van de omgeving, dat is datgene wat deze Staten, waar de omgeving, al jarenlang voor pleit. En dat is denk ik ook een heel belangrijke opgave waar we ons voor inzetten.

1305 En ook wat JA21 aangeeft, ik denk dat de discussie hier in de Staten de afgelopen jaren niet meer over CO₂ gaat; dat gaat over gezondheid. U heeft mij vooral de oproepen gedaan, alle moties die zijn ingediend, gaan vooral over de gezondheid van de omgeving. Dat zal ook de belangrijke inzet zijn van deze provincie, bij de gesprekken die we met EZK hebben, die we met I&W hebben.

1310 Voorzitter, ik loop eerst even de verschillende punten door die genoemd zijn. En dan komen de moties ook verder wel even aan bod.

1315 Nou, hij werd even genoemd, het causaal verband – ook door Forum voor Democratie –tussen Tata Steel en de omgeving. Kijk, ook deze expertgroep, ook het RIVM, zelfs Tata Steel zelf geeft aan dat er een duidelijk verband is tussen de aanwezigheid van Tata Steel en de omgeving en dat het impact op de gezondheid heeft. Dat is ook hetgeen waarom Tata Steel zelf heeft aangegeven: we kiezen niet voor CCS, wat alleen over CO₂ gaat, maar we kiezen heel nadrukkelijk voor een groenstaalroute, omdat er niet alleen een klimaatambitie in zit, maar met name ook een effect op de gezondheid. Dat zal ook de inzet van deze provincie zijn bij de maatwerkafspraken: de

1320 gezondheidseffecten. Daarom vinden we het ook zo belangrijk dat dit rapport van de expertgroep er is, want dat zal ook voor ons een belangrijke leidraad zijn bij onze inbreng bij de maatwerkafspraken. Wat ze daarin zeggen ook over de WHO-norm, de Richtlijnen 2021, dat zegt het al: het is nog geen wetgeving. Volt gaf dat volgens mij ook terecht aan. Dat is nog geen

1325 wetgeving. Maar de expertgroep geeft aan om te zorgen dat het bij de maatwerkafspraken, bij de
route naar groenstaal in ieder geval wel het perspectief is waarop we gaan sturen. Maar daar
komt ook direct het belangrijke punt: de WHO-normen gaan over de immissie. Dus wat is de
kwaliteit van de gezonde omgeving? We hebben het hier ook over de uitstoot van Tata Steel zelf.
Ik vind het allemaal prima om wat voor regelgeving dan ook op te nemen, maar dan wil ik ook de
1330 ruimte hebben en de bevoegdheid hebben om maatregelen op te kunnen leggen om dat ook af te
kunnen dwingen. Alleen een loze letter van 'we vinden het belangrijk', ja, dat vind ik ook
belangrijk, maar dan moeten we er ook naar kunnen handelen. Dat is belangrijk. Bij alle oproepen
die er zijn, hebben wij als provincie ook voldoende handelingsperspectief om datgene wat een
expertgroep roept met betrekking tot de gezondheid, om datgene wat een ander roept met
1335 betrekking tot het sluiten van de kookgasfabriek, om datgene wat mensen roepen met
betrekking tot de WHO-normen 2021, om dat na te komen, dan zullen we dat moeten verankeren
in regelgeving, want dat is uiteindelijk het enige wat we kunnen nakomen en kunnen naleven.

De **VOORZITTER**: Dat is een interruptie door de heer Dekker van Forum voor Democratie. Ik
moet u erop wijzen dat het één interruptie is, want u bent ook zonder spreektijd.

1340 De heer **DEKKER** (FvD): Ja, ik heb een vraag aan de gedeputeerde. Is hij niet bang dat door het
bijna cultiveren van de tegenstelling tussen Tata en de controlerende diensten we de
verhoudingen alleen maar slechter maken, waardoor Tata geneigd is om zich te onttrekken aan
onze regels en wij steeds strengere regels opleggen? Ik vind dat het een beetje een polarisatie-
1345 achtige benadering heeft, deze hele gang van zaken.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Voorzitter, laat ik duidelijk zijn en laat er dan ook geen misstanden over
zijn: er is maar één partij in de basis verantwoordelijk voor zijn eigen bedrijfsvoering en het
effect op de omgeving. Dat is Tata Steel zelf. Dat is de verantwoordelijkheid die ze zelf zullen
1350 moeten dragen. Zo staat het ook in de Omgevingswet beschreven. Deze provincie is ervoor om
uiteindelijk te zorgen dat de vergunningen op orde zijn en dat er gehandhaafd wordt bij die
vergunningen. Dat is datgene wat we met elkaar aan het doen zijn. Dat uiteindelijk Tata Steel
inmiddels symbool staat voor de hele transitie van de industrie in Nederland naar duurzaamheid
en gezondheid, dat ben ik met u eens, dat mag duidelijk zijn. Maar dat neemt niet weg: datgene
1355 wat we doen, daar moeten we voor staan. Ik vind dat we dat ook moeten nakomen.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Jansen, D66. Ja, u bent door uw spreektijd heen.

1360 Mevrouw **JANSEN** (D66): Ja, voorzitter, ik hoor de heer Olthof zeggen dat hij de
gezondheidseffecten en de expertgroep ook gaat betrekken bij die maatwerkafspraken, bij de
onderhandelingen daarvan. Mag ik u vragen of u de Staten misschien een afschrift wil sturen van
wat u precies daar gaat inbrengen? Zodat wij mee kunnen lezen welke actiepunten u precies gaat
inbrengen ten opzichte van die gezondheidseffecten die u in wil brengen bij die
1365 maatwerkafspraken.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Daar gaat u nu van mij geen toezegging op krijgen, want ik kan niet
overzien op dit moment wat dat betekent. Dat suggereert alsof ik een vast lijstje heb van, oké, en
dit is alleen onze inbreng. Dat gaat veel verder. Ik geef u alleen duidelijk aan dat de bevindingen
van de expertgroep een onderdeel van de maatwerkafspraken zullen zijn en daar zullen we ook
1370 op toezien. Ik vind het lastig om daar nu een toezegging op te doen, omdat ik op dit moment
absoluut niet kan overzien wat dat betekent. U moet zich ook voorstellen dat de onderhandeling
van maatwerkafspraken, dat is ook een onderhandeling die niet in de openbaarheid zit. Er zitten
heel grote belangen aan vast. Om dan even te zeggen 'vanuit de provincie is dit de enige inzet of
dit is de inzet van de provincie' vind ik wat lastig. Dat ik achteraf verantwoording aan u moet
1375 afleggen 'wat is onze inbreng geweest en waar hebben we op ingezet', dat kan ik u wel
toezeggen, want dat vind ik namelijk ook mijn taak naar u als Staten.

Mevrouw **JANSEN** (D66): Ja, dat zou ik dan heel fijn vinden, want ik kan me ook voorstellen dat
dat in beslotenheid is. Dan heel graag achteraf. En dan in een bijzonder in hoeverre u die
1380 gezondheidseffecten mee laat wegen. Dank u wel.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, dank u wel, voorzitter. Ik merk gewoon dat een heleboel punten eigenlijk ook bij de moties terugkomen. Dus ik wil eigenlijk heel snel naar de moties gaan. Misschien is dat het beste, ook gelet op de tijd.

1385

Voorzitter, ik zit even te kijken, want ik heb de moties, de nummers, heel laat gekregen. Dus ik ga nu een beetje husselen wat ik allemaal heb.

1390

Volgens mij is motie M10, de eerste, dat is het rapport van de Expertgroep Gezondheid betrekken in de beoordeling van de concept-NRD. Voorzitter, dat laat ik aan de Staten. Ga ik ook verder geen andere woorden over zeggen.

1395

De volgende motie, motie M11. Dat zijn de milieueffectonderzoeken van de variant, waarbij de vervuulende onderdelen- Krijg ik nog een motie? Ik krijg nog een motie. Gaan we ook zo doen. Dat is toch handig, even goed zo de moties gewoon tijdens de bijdrage. Motie milieueffecten onderzoeken van variant, waarbij de vervuulende onderdelen eerder sluiten, die wil ik ontraden. Omdat namelijk het eerder sluiten ervan- We zijn bezig met het onderzoek om op basis van handhaving, toezicht en handhaving, om te kijken of die fabriek eerder gesloten kan worden. Ik zeg u toe om uiteindelijk bij de maatwerkafspraken – dat is meteen een antwoord op die vraag om sowieso in ieder geval een overeenkomst met Tata Steel aan te gaan, waarin die 2029 als uiterste datum vastgelegd is en kijk of ik het zoveel eerder kan doen. Dus die motie kan ik vast daarin aan de Staten laten. Ik zal ook bij de maatwerkafspraken kijken of we uiteindelijk die datum van 2029 naar voren kunnen halen, want dat is volgens mij waar iedereen toe oproept: zo snel mogelijk die kookgasfabriek sluiten. Dat zal ook de inzet zijn. Om dat nu te koppelen aan de NRD, terwijl ik binnenkort met de uitkomst van het onderzoek kom, de vergunningverlening NRD, dat loopt nog een jaar. We zijn daar nog mee bezig en de vergunning pas eind 2025 wordt afgegeven, kan ik sowieso geen invulling aan deze motie geven. Maar volgens mij is uw boodschap helder. En volgens mij doe ik alles wat in mijn mogelijkheid ligt, wat in onze mogelijkheid ligt, om uiteindelijk die kookgasfabriek zo snel mogelijk te sluiten, maar wel uiteindelijk met de wet- en regelgeving in de hand wat we ook moeten kunnen waarmaken. En nogmaals, we kunnen er later in april, op 22 april, nog op terugkomen als u ook duidelijkheid heeft over het sluiten van die kookgasfabriek, of dat op basis van regelgeving ook kan of niet. Dus deze motie ontraad ik. Dus motie M11 ontraad ik.

1400

1405

1410

1415

Dan gaan we naar motie M12. Dat is de motie GER opstellen parallel aan de MER in groenstaalplannen Tata Steel. Voorzitter, ik wil u vragen, althans, ik wil uw Staten vragen om die motie even aan te houden. Ik heb kennisgenomen van de GER. Ik heb ook de expertgroep even kort gesproken Maar een GER, laat ik daar ook duidelijk over zijn, en daar heb ik het net over gehad met de WHO-normen: een GER is geen wettelijk instrument. De MER is wettelijk verankerd. Daar kan ik wat mee in de vergunningverlening. En een GER is een nieuwe vorm die de expertgroep benoemt. Die ik belangrijk vind. Dus laat daar geen misverstand over ontstaan, dat ik hem een serieuze optie vind. Maar ik wil graag eerst ook-

1420

1425

De **VOORZITTER**: Kan het iets rustiger in de zaal, alstublieft. Ik zie nu iedereen gezellig met elkaar het gesprek aangaan, maar ik wil toch even concentratie. Graag centraal.

1430

Gedeputeerde **OLTHOF**: Maar ik wil ook eerst met de expertgroep verkennen van wat ze dan precies in een GER willen hebben wat niet in een MER zit en wat het effect daarvan is. Want diezelfde commissie, expertgroep, zegt ook om uiteindelijk vaart te maken met de vergunningverlening. Dus ik wil ook gewoon eerst wel even met de expertgroep verkennen van hé, wat verwacht u daar precies van? Hoe ziet u dat door zich? En hoe kan ik dat uiteindelijk ook een plek geven in de vergunningverlening? Dan denk ik dat we met elkaar daarover ook op 22 april, hoop ik dat ook met u te kunnen delen, zodat we daar even wat inhoudelijker op- Dan heb ik ook wat meer inhoudelijke argumenten om dat gesprek met u aan te gaan.

1435

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, dank u. Ik begreep dat het geen wettelijk instrument is, maar kan het dan niet worden meegenomen in de maatwerkafspraken? Want dat is wel een ander instrument waar we ook invloed op hebben.

1440

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, maar ik wil alles- Nogmaals, ik zie het belang van die GER. Alleen, ik wil even kijken op welke manier we dat een plek kunnen geven, zodat het ook enige waarde

heeft. Om nu even te zeggen 'we gaan die GER even als onderdeel meenemen, net als de MER, bij de vergunningverlening', dat is te kort door de bocht. Ik kan niet overzien wat dat betekent en ik wil u graag voldoende inhoudelijke informatie geven.

1445

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Dank u wel, voorzitter. De motie verzoekt eigenlijk uitdrukkelijk aan Tata Steel te verzoeken om die GER op te stellen parallel aan de MER en het verzoekt ook om met EZK te overleggen of het opgenomen kan worden in de maatwerkafspraken. Volgens mij is de motie in die zin wel redelijk vrijblijvend. Waar wij nou juist bang voor zijn, is dat als wij dit weer aan gaan houden en het er in april over gaan hebben, dan ga je dus juist vertragen, want je zou het zo snel mogelijk parallel willen laten lopen aan de MER. De laatste bullet zegt ook: de bevindingen van de GER binnen de wettelijke mogelijkheden te laten meewegen.

1450

Gedeputeerde **OLTHOF**: Mevrouw Uiterwijk, dat wil ik graag. Ik benadruk ook op belang van die GER. Daar geen misverstand over. Alleen ik kan op dit moment niet overzien wat de omgeving-Tenzij u dat wel heeft. Als u een definitie kunt geven 'wat is de GER, wat staat er meer in de GER wat niet in de MER zit en wat kunnen met die GER', stel ik u voor om dat eerst nog met de expertgroep even te overleggen: wat bedoelt u daar precies mee, hoe ziet u dat voor zich en hoe kunnen we dat ergens verankeren? Ja, dan nu, want dan weet ik wat er gebeurt: wat heeft u met die GER gedaan? Want u roept nu op om parallel aan de MER die GER te laten lopen, terwijl we op dit moment geen flauw idee hebben wat die GER inhoudt. Dus ik wil graag even van u weten, voordat ik u- Daarom zeg ik ook niet 'ontraden', maar even 'aanhouden', dat we bij de volgende Staten alsnog die GER kunnen doen en dan kunnen we kijken of we het in de maatregelen, hoe we dat kunnen verankeren als daar elementen in zitten die nu niet verankerd zijn. Dus ik ben er niet tegen, absoluut niet. Maar ik weet op dit moment even niet waar ik dan nu 'ja' tegen zeg, omdat niemand een beeld ervan heeft.

1455

1460

1465

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, maar dan lopen we toch het risico dat die MER al opgesteld wordt en dat we het proces niet meer parallel kunnen laten lopen?

1470

Gedeputeerde **OLTHOF**: Op dit moment zijn we volop bezig met de MER, maar we hebben nog geen enkele definitie van wat die GER is. U zegt nu iets op te nemen waarvan u niet aan kunt geven wat de reikwijdte daarvan is, wat dat betekent, wat er nog niet in de MER zit. Dus nogmaals: geef me even de tijd om u te kunnen helpen om te zeggen: wat is dat dan en hoe gaan we dat concreet doen? Dus ik ben niet tegen de GER. Ik kan alleen niet overzien wat dat op dit moment betekent. Dus ik kan nu in een MER iets meenemen, terwijl ik niet weet wat ik moet gaan vragen. Ik zou ook niet weten welke opdracht ik nu moet gaan geven.

1475

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Voorzitter, we roepen toch ook niet om het op te nemen in de MER, maar om het parallel te laten lopen aan de MER? Dat is wel een groot verschil.

1480

Gedeputeerde **OLTHOF**: Maar nogmaals, parallel laten lopen- We zijn op dit moment bezig met een MER. Dus nu iets parallel laten lopen, terwijl er nog geen definitie van die GER is, roep ik u alleen op: geef me even de tijd om dit met de expertgroep te bespreken. Want anders ga ik misschien dingen in een GER opnemen die al in een MER geregeld zijn. Ik weet het niet. Dus nogmaals, voorzitter, die ontraad ik. Als het gaat over- Aanhouden. Sorry, ik heb 'aanhouden' gezegd. Ja, aanhouden. Oké. Overigens, die vorm bestaat volgens mij officieel niet eens. U dient hem later opnieuw in. Maar goed.

1485

De **VOORZITTER**: Iedereen in deze zaal is wakker, meneer Olthof.

1490

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja. Ik dacht, u bent zo aan het praten met elkaar dat u weinig overzicht heb in wat ik allemaal zeg.

1495

Nee, we gaan naar de metingen. Volgens mij, metingen is een punt waar we het al heel vaak met elkaar over hebben gehad. Ik denk ook dat we de afgelopen jaren al veel meer ook onafhankelijk aan het meten zijn. Er werd al gesproken over de metingen bij de kookgasfabriek. We hebben inmiddels twee camera's hangen. We zijn samen ook met de omgeving bezig met de evaluatie van het luchtmeetnet. Dus daar gebeurt veel. Ja, en toch zijn we daar nog niet tevreden over. Ik wil u ook vragen om deze motie even aan te houden, omdat hier namelijk twee elementen in

1500

zitten: de expertgroep zegt er wat over, om uiteindelijk de metingen niet in een percentage, maar in absolute getallen- Dat geeft ook even duiding, want ik heb ook alleen maar kennisgenomen van wat u heeft gehad van het rapport van de expertgroep. Ik heb die nadere duiding nog niet gehad, gelet op het tijdsbestek wat ertussen zit. Maar daar zit ook iets anders achter. En dat heeft de heer Levi ook op televisie aangegeven. Hier zit namelijk ook een systeemdiscussie achter. Want wat u ook aangeeft: er zijn honderden emissiepunten, zowel puntbronnen als gewoon los op het terrein, die je uiteindelijk wellicht moet gaan meenemen. Hoe je dat gaat doen, wat dat voor het systeem betekent, ja, dat wil ik ook wel even met I&W bespreken. Dat je niet bij Tata Steel een ander systeem kan opleggen dan dat we gewoon op dit moment in de wetgeving geborgd hebben. Dus ik begrijp de discussie. Ik wil ook niet nu zeggen: gaan we niet voeren. Ik heb zelf ook die behoefte om duidelijkheid te krijgen. Maar daarom even aanhouden en ook op 22 april mee te nemen in het gesprek wat we dan gaan hebben breder over Tata Steel met alle rapporten die er op dat moment liggen. Dus deze ook aanhouden, voorzitter.

1505
1510
1515
1520 Dan gaan we naar motie M14. Die wil ik ontraden. Eigenlijk is die overbodig, omdat namelijk de expertgroep al twee keer een indringend gesprek heeft gehad met de omgevingsdienst. Daar zijn ook een aantal van dit soort punten besproken. Dus ook die gesprekken, de input die daar gegeven is, zal de omgevingsdienst ook betrekken uiteindelijk bij het wel of niet kunnen sluiten van die kookgasfabriek. Dus in dat opzicht, dat rapport wordt nu opgesteld. Of in ieder geval dat rapport; 'er is geen rapport', heb ik eerder gezegd. Maar het onderzoek wordt afgerond en daar hoop ik u zo snel mogelijk over te kunnen informeren. Dus deze motie, die ontraad ik.

1525
1530 Dan heb ik nog de motie van GroenLinks. Dat is volgens mij een motie- Nee, ik heb eerst nog 50PLUS, motie M15. Dat gaat over de alternatieve bestemming terrein Tata Steel. Die wil ik ontraden, want dat is een schot voor de boeg van Tata Steel die bezig is met groen staalplannen, wij vervolgens een alternatief van als ze weggaan, wat we met een mogelijke sanering- Daar zitten zoveel scenario's, mogelijkheden in. Ik echt niet weten waar ik zou moeten beginnen vandaag. Terwijl er wel plannen zijn over woningbouw. Er zijn een heleboel mensen die erover nagedacht hebben. Als u een opdracht geeft om een onderzoek te doen naar alternatief gebruik van de grond, dat wil ik echt ontraden, want ik zou niet weten waar ik moet beginnen. En ik vind het ook dit moment in het traject waar we mee bezig zijn, niet het juiste moment om zo'n traject te gaan starten. Want daarmee zeg je al: wij stoppen met Tata Steel.

1535 De heer **FAASSEN** (50PLUS): Dank u wel. Het gaat mij eigenlijk om een visie die we eventueel zouden kunnen en moeten voorleggen in verband met uw harde eis 'ik stap als zijnde GS in principe op als het niet lukt voor 1 januari 2030. Dat heb ik toen heel erg duidelijk gehoord van u in de commissie en uitspraken van- En daar zit ik eigenlijk op te anticiperen, juist om u te helpen daarbij.

1540 De **VOORZITTER**: U bent overigens nu door uw spreektijd heen. Antwoord van gedeputeerde Olthof. Wat heeft u toegezegd?

1545 Gedeputeerde **OLTHOF**: Dat ik nu al met mijn portefeuille loop te zwaaien, dat vind ik wel heel erg kort door de bocht. Ik kan me niet herinneren dat ik heb gezegd- Overigens, 2030, dat is na deze periode. Dus dan ben ik waarschijnlijk al niet meer op deze plek. Ik ben blij dat er het vertrouwen is dat ik er dan nog steeds zit. Die noteren we wel even. Maar ik kan me dat niet herinneren. En een visie over iets waarvan ik- Kijk, de visie die we nu hebben met elkaar, daar werken we voor, dat uiteindelijk in 2030 Heraclius groenstaal in ieder geval de eerste fase gerealiseerd is en dat de kookgasfabriek en de hoogoven gesloten zijn. Dat is volgens mij waar we met elkaar knoephard aan werken. Daar wil ik ook alle energie en alle mensen op inzetten om dat voor elkaar te krijgen om de gezondheidseffecten terug te dringen, dat uiteindelijk ook de IJmond een gezonde leefomgeving wordt. Dat is waar we voor gaan. Dat is de visie van dit college.

1555 De **VOORZITTER**: Meneer Faassen, u bent door uw spreektijd heen, maar gelet op het feit dat dit uw laatste vergadering is, sta ik deze vraag nog toe.

1560 De heer **FAASSEN** (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. Ik zal het ook kort houden. Het gaat toch een beetje om visionair leiderschap hierin. Natuurlijk gaan we daarvoor, zoals u heeft gesteld. Daar ben ik het met u eens. Maar ik denk dat we, juist omdat er zo'n harde deadline steeds wordt

gesteld, ook door Tata Steel zelf, juist ook met alternatieven nog in de zak kunnen gaan beginnen.

1565 Gedeputeerde **OLTHOF**: Voorzitter, we kunnen duidelijk zeggen: één ding dat me bezighoudt, is dat ik elke dag bezig ben met alle scenario's die kunnen gaan plaatsvinden bij Tata Steel. Maar uiteindelijk heb ik één werkelijkheid en dat zijn de feiten waar ik op dit moment mee te handelen heb. Als u mij vraagt om al die scenario's mee te nemen in een visiedocument vind ik dat geen recht doen aan de situatie waar we nu over spreken. U geeft me duidelijk een opdracht mee: zorg dat de gezondheidseffecten uiteindelijk een plek krijgen in die maatwerkafspraken en dat
1570 uiteindelijk Tata Steel die kookgasfabriek eerder sluit en dat we dat uiteindelijk voor elkaar gaan krijgen. Ik vind het echt te ver gaan om nu vervolgens allerlei scenario's uit te gaan werken die eigenlijk op dit moment nergens op gebaseerd zijn. Sterker nog, de provincie ook geen positie heeft op die gronden. Dus, voorzitter, ik blijf hem ontraden. Sorry.

1575 Dan heb ik nog twee moties, voorzitter. De motie van GroenLinks en een heleboel andere partijen. Die hebben al een meerderheid, volgens mij. Dus het heeft niet zoveel zin wat ik nog ga zeggen. Ik ga hem toch aan de Staten laten, voor degenen die nog niet meegetekend hebben. Ik wil daar wel meegeven, die technische briefing: prima. Ik wil ook graag even in overleg treden met de indieners om te kijken van, oké, wie willen we daarbij betrekken dan? Want dat is ook
1580 weer heel breed. En ik wil hem dan ook betrekken bij de uitkomsten van het onderzoek van de Omgevingsdienst bij de kookgasfabriek 2, want dat is volgens mij een mooie aanleiding. Al die adviezen gaan ook met name over die kookgasfabriek 2, dat iedereen roept dat het beter kan, zonder dat men concreet wordt.

1585 En voorzitter, de laatste motie, motie M17, heb ik al beantwoord. Dat laat ik ook aan de Staten.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Voorzitter, dank u wel. Ik heb in eerste termijn geen bijdrage geleverd, maar op basis van de antwoorden en alles wat zo de revue passeerde, heb ik toch de behoefte om een interruptie te plaatsen, met uw welnemen.

1590 Precies een jaar geleden is er een motie aangenomen die erom vroeg om te versnellen en te kijken of je kon versnellen om de vergunningverlening voor de kookgasfabriek tot stand te brengen. We zijn nu één jaar verder. En dan ben ik heel benieuwd wat er in de tussentijd is gebeurd. Nu hebben we een vrij schokkend rapport binnengekregen. Die zegt: ja, je moet ook op
1595 gezondheid letten. Laat nou verrassenderwijs het woord 'gezondheid' te zijn opgenomen in de Omgevingswet. Dus op de een of andere manier ligt het al juridisch geborgd. Hebben we nou een jaar lang, om het maar eventjes met de tekst uit de titel van Normaal te zeggen: tied verknood?

1600 Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, dan heeft u uw taken niet goed uitgevoerd, want u controleert mij. En volgens mij hebben we heel nadrukkelijk, heel nadrukkelijk- Ja, nee, maar laten we eerlijk wezen: we hebben met elkaar een heel duidelijk traject afgesproken. Een tijdspad. Daarom begrijp ik ook niet vanuit de VVD-hoek- Volgens mij, dat tijdspad staat nog steeds. En in dat tijdspad hebben we uiteindelijk versneld door het projectbesluit, door uiteindelijk de gang naar de Raad van State toe te staan. Hebben we ook elke keer aangegeven: datzelfde tijdspad is spannend, is super krap,
1605 maar dat is nog steeds waar we aan vasthouden. De Omgevingswet is gekomen. Wij houden natuurlijk, en dat hebben we ook wel eerder al bij het vaststellen van het projectbesluit aangegeven, rekening met de Omgevingswet als het over 1 januari 2024 heen getild zou worden. Dus dit scenario is met elkaar gesproken. Het scenario en het tijdspad, wat we toen gecommuniceerd hebben, staat nog steeds. Dus we hebben geen tijd verspeeld - in normaal
1610 Nederlands.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u wel, voorzitter, voor het woord. Maar toch nog eventjes precies, want ik hoor nu net de gedeputeerde zeggen: ja, nee, laten we nou wachten totdat we weten hoe het juridisch in elkaar zit. Laten we nou wachten. Ik hoor steeds het woord.
1615 U wil uitstellen. Voor u uit schuiven. Dat is mijn conclusie van uw beantwoording. En als dat bij u niet nu zo landt, hou er dan eventjes rekening mee dat er dus ook mensen in de zaal zitten die zeggen van, ik hoor ergens toch weer vertraging. Terwijl de urgentie om te versnellen duidelijk is aangegeven.

1620 Gedeputeerde **OLTHOF**: Ik heb op geen enkele wijze volgens mij gezegd, maar zeker niet de indruk willen wekken, dat wij het proces en de vergunningverlening gaan vertragen. Ik heb op een paar vragen van u op een paar moties, onder andere metingen, onder andere die GER, gevraagd: geef me even de kans om dat ook even met- Want die GER is nu opgekomen door een uitspraak van de expertgroep, die ik heel erg serieus neem, want die hebben een heleboel
1625 waardevolle opmerkingen gemaakt. Maar ik wil het uiteindelijk wel een plek kunnen geven en u goed kunnen adviseren: wat kunnen we ermee en hoe kunnen we het een plek geven in de procedure? Maar nogmaals, juist omdat we door willen gaan, wil ik dit op een goede, zorgvuldige manier doen. En ik heb het op geen enkele wijze met deze opmerking willen vertragen. Het proces en de vergunningverlening zullen we zo snel mogelijk vormgeven, maar wel binnen de
1630 kaders die we hebben gesproken op dit moment. Daar zit ook, daarom hebben we rekening gehouden met de Raad van State, mogelijk een jaar gewoon na de Raad van State, die je gewoon kwijt bent. Ja, en dat is uiteindelijk ook iets, een recht wat we als inwoners in Nederland hebben.

Voorzitter, volgens mij- Tenzij ik wat vergeten ben, hoor ik dat graag.

1635 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Alle moties zijn behandeld. M16, M17 heeft de gedeputeerde ook aangegeven.

1640 Dan kijk ik even voor een tweede termijn. Is daar nog behoefte aan? Er zijn nog maar een paar partijen die spreektijd hebben. De heer Hanou van de Partij voor de Dieren. [...] U heeft natuurlijk uw maidenspeech gehad, dus ik geef u nog een minuut.

Tweede termijn Provinciale Staten

1645 De heer **HANOU** (PvdD): Allereerst bedankt dat motie M10 wordt overgelaten aan de Staten. En wat betreft motie M11, die door de gedeputeerde wordt ontraden: onze bedoeling is om inzichtelijk te maken wat er gebeurt op het gebied van milieu en gezondheid als je zo'n variant zou onderzoeken. That's it. We zijn nog niet aan de MER begonnen; we staan aan de voorkant van de MER. We willen graag de goede dingen meenemen in de MER, zodat we straks een heel goede afweging kunnen maken. Dat is alles wat we bedoelen met motie M11. Dank, voorzitter.

1650 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Uiterwijk, u heeft nog zeven seconden. [...] Sneller praten lukt misschien wel, maar ik rond het in uw geval ook af naar een halve minuut, als mede-indiener.

1655 Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, wij willen eigenlijk vooral de gedeputeerde oproepen om eens te stoppen met traineren en te zeggen wat er allemaal niet kan en vooral te omarmen wat er wel kan. Kijk, die GER, die motie roept alleen maar op tot verzoeken: ga het gewoon doen. Dan lopen we ook geen vertraging op. En probeer die GER de komende tijd te omarmen.

1660 De motie over de metingen zullen we aanhouden tot de vergadering van 22 april, zoals verzocht door de gedeputeerde.

Motie 13 'Metingen Tata Steel' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

1665 Met betrekking tot de GER denken wij dat er wel degelijk heel veel mogelijkheden zijn om dat nu te doen. Hoe later in het proces je het gaat brengen, des te meer vertraging je veroorzaakt. Dat moeten we denk ik met zijn allen niet willen. Dan kunt u ook naar de Staten terugkomen met 'dat is niet gelukt', maar probeer het in ieder geval.

1670 De **VOORZITTER**: Het is u wel gelukt in dertig seconden. Complimenten. Dan heb ik nog mevrouw Koning staan. Zij heeft nog twee minuten veertig. Wilt u daar nog gebruik van maken? En ik heb de heer Wagelaar. Nee? Mevrouw Schneemann. Ook niet. Mevrouw Jansen? Dan kijk ik of de heer Olthof nog behoefte heeft aan een reactie.

1675 *Tweede termijn Gedeputeerde Staten*

Gedeputeerde **OLTHOF**: Voorzitter, dank u wel. Twee korte reacties.

Even op de MER en de kookgasfabriek. Volgens mij ga je iets onderzoeken waarvan je niet weet- Volgens mij weten we hier allemaal dat die kookgasfabriek dicht moet en zo snel mogelijk. Dat

1680 hoeft je niet meer te onderzoeken, want volgens mij is daar ook gewoon vanuit het RIVM
aangetoond het effect van de kookgasfabriek op de omgeving en is ook op dit moment – en
daar is ook een motie voor – om te zorgen dat uiteindelijk het sluiten van die kookgasfabriek
vastgelegd gaat worden. Dat is uiteindelijk wat je met die MER bij de vergunningverlening
mogelijk wil maken. Dus datgene wat u met uw motie beoogt, volgens mij zijn we daar met
1685 elkaar over eens: het effect. En zijn we het ook met elkaar erover eens dat die uiteindelijk
gesloten moet gaan worden en het liefst zo snel mogelijk. Dus in dat opzicht zeg ik nogmaals: 1,
2025, die vergunning gaat pas later in. En 2, het effect daarvan, dat weten we eigenlijk met
elkaar, daar heeft het RIVM wat over gezegd, daar hebben we met elkaar conclusies over
getrokken. Dus nogmaals, ik blijf erbij: die motie ontraad ik.

1690 Ik wil mevrouw Uiterwijk tegemoetkomen daarin. Ik blijf zeggen om de motie aan te houden.
Maar ik ga u wel toezeggen, de komende tijd gaan wij natuurlijk wel in gesprek met de
expertgroep. Gaan we kijken: wat is het effect van die GER, wat verwacht u ervan? Ik zeg u toe dat
datgene wat wij eigenlijk nu nog niet doen, maar wel eigenlijk belangrijk is en zo snel mogelijk
1695 willen weten, dat we dan niet gaan wachten op 22^e of op een volgende motie, maar dat we dat
uiteraard zo snel mogelijk zullen toepassen. En dan zal ik u op de 22^e ook informeren: wat is dat
dan, wat hebben we al in gang gezet en wat moeten we later doen? Dus ik zeg u toe, wat u met
uw motie beoogt, ja, dat we de effecten daarvan al kijken waar het eerder toegepast kan worden
dan- En dat we niet gaan wachten op de 22^e of op een later moment dat u de motie indient. Dus
1700 nogmaals, ik verzoek u deze motie aan te houden, want die gaat verder. Ja? Maar ik zeg u wel toe
om wat kan eerder in gang te zetten.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dat roept nog een vraagje op.

1705 Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, in dat geval houden we deze motie aan, maar dan wel
inderdaad met de toezegging dat we ook wel een terugkoppeling krijgen wat u gedaan heeft in
de komende maand naar 22 april.

1710 *Motie 12 'GER opstellen parallel aan MER in Groen Staal-Plannen Tata Steel' maakt geen deel
meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.*

Gedeputeerde **OLTHOF**: Toegezegd, voorzitter.

1715 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Daarmee komen we aan het eind van de beraadslagingen over dit
agendapunt. Uiteraard aan het eind van de vergadering zal de stemming over de moties
plaatsvinden.

De discussie wordt gesloten.

1720 De **VOORZITTER**: Ik stel voor dat we nu tien minuutjes even schorsen zodat iedereen de neus
kan poederen en dan gaan we om 15.05 uur verder met de vergadering met de volgende
actualiteit.

Schorsing 14.53 tot 15.08 uur.

1725 *Actualiteit Te lage budgettoekenningen van het Rijk voor de stikstof- en natuuraanpak, ingediend
door SP.*

1730 De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. Dan is nu aan de orde de tweede actualiteit. Die is
ingediend door de fractie van de SP met als titel Te lage budgettoekenningen van het Rijk voor de
stikstof- en natuuraanpak. De volgende sprekers hebben zich bij mij gemeld, straks zal als eerste
mevrouw Alberts spreken als indiener. Dan mevrouw De Sain van de BBB, mevrouw Haas van de
Partij voor de Dieren, de heer Van Tiggelen van de PVV, mevrouw Ouderkerken van de VVD, de
heer Mantel van JA21, de heer Kanik van D66, de heer Leerink van de PvdA, mevrouw Koning van
1735 het CDA, mevrouw Schneemann van Volt, de heer Klein van de ChristenUnie en Statenlid Van
Wijnen van GroenLinks. Als eerste stel ik mevrouw Alberts van de SP in staat om de actualiteit aan
de orde te stellen.

Eerste termijn Provinciale Staten

- 1740 Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u wel, voorzitter. Het is u niet ontgaan: vorige week kwam het nieuws voorbij dat de plannen die de provincies hebben ingediend voor het Nationaal Plan Landelijk Gebied, dat die doelen volstrekt onhaalbaar zijn. En dat waren niet de minste instituten die tot deze conclusie kwamen. Het Planbureau voor de Leefomgeving – ik noem ze nog maar even – het RIVM, Deltares en de Wageningen Universiteit waren unaniem in hun
- 1745 uitspraak. En het ging natuurlijk om de doelen die bij dat PPLG gehaald moeten worden: herstel van de kwetsbare natuurgebieden, kwaliteit van het water verbeteren, stikstofuitstoot verminderen en aanpakken van de klimaatverandering.
- 1750 Maar dan even wat historische context en algemene context. Voor een groot deel zijn die problemen veroorzaakt door de agro-industrie. Het moest namelijk allemaal meer en groter. Dan gaat het vooral om de omvang van de veestapel, maar ook over de fokprogramma's die resulteerden in arme koeien die steeds meer melk moesten geven en die zo zwaar werden dat de grondwaterstand verlaagd moest worden. Anders zakten ze in de prut. En die grondwaterstand moest ook omlaag, omdat steeds zwaardere tractoren anders in de prut zouden zakken.
- 1755 Inmiddels hebben we ook een alarmerend rapport mogen ontvangen over de effecten daarvan op de funderingen van enorm veel woningen. Het was echt een catastrofe die zo genoemd werd. En dan heb ik het niet eens gehad in dit verhaal over het gif, wat eufemistisch 'gewasbescherming' genoemd wordt. De rij is nog veel langer. Maar dat is allemaal wat speelt bij die vier doelen.
- 1760 Mevrouw **DE SAIN** (BBB): 'Gif', wat u zegt. Gif is toch alleen giftig als je het in een veel te hoge concentratie gebruikt? De toegestane hoeveelheden, die de landbouw gebruikt, zijn door een erkend bureau gecertificeerd. Dus dan kan je dat toch geen gif noemen?
- 1765 Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, inderdaad, voorzitter. Dat is wel zo. Maar op welke regels is dat allemaal gebaseerd? En ik heb het idee dat de regels die gewasbeschermingsmiddelen aan banden moeten leggen, allemaal aangestuurd worden door degenen die daar belang bij hebben, om dat niet te verminderen.
- 1770 Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Daar zijn jarenlange onderzoeken van, van vijf tot zes jaar voorafgaand aan dat het middel goedgekeurd wordt. Daar wordt een gebruiksaanwijzing bij gegeven, dat er juist voor zorgt dat het niet in te hoge concentraties aanwezig is in het product.
- 1775 Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, maar dit is een vrij- Dit soort discussies- Even een parallel. We hebben een motie Vreemd ingediend over asbest. Wordt ook al meer dan honderd jaar gevoerd. Nee, we houden ons aan de regels, nee- Voordat het uiteindelijk verboden wordt. Nou, met die gewasbeschermingsmiddelen gaan we dezelfde kant op, wacht u maar af.
- 1780 Het was met de beste bedoelingen dat Sicco Mansholt na de Tweede Wereldoorlog een programma opzette wat de voedselschaarste tot een einde zou maken in de geschiedenis. Schaalvergroting en ruilverkaveling waren de toverwoorden. In zijn latere leven betoonde hij spijt. Spijt als haren op zijn hoofd. Men heeft wel gezegd: Mansholt maakte een draai van honderdtachtig graden. Hij erkende dat de plannen tot grote milieuschade hebben geleid.
- 1785 Inmiddels is Nederland de tweede voedselexporteur van de wereld. De vraag is dus, net als bij andere industrieën – want zo moeten we ernaar kijken, net dat hele Tata-debat; zo werkt de industrie – waar komen de lusten terecht en waar de lasten? Voorlopig kunnen we de balans opmaken dat het banken en veevoederproducenten, grote veebedrijven, kortom, het grootkapitaal was die de lusten kent. De rest de lasten. Het wrange is dat de schaalvergroting die instandhouding van deze productiewijze bakken subsidie hebben gekost én dat voor het opruimen van de milieuschade opnieuw bakken subsidie worden geëist. Dat is een beetje gek.
- 1790 Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Ja, ik verbaas mij toch steeds over de SP en hoe u hiernaar kijkt. Want u zegt van de lusten waren voor de banken en de grote bedrijven. Maar wat Sicco Mansholt wilde, was genoeg voedsel voor iedereen voor een betaalbare prijs, zodat ook armere mensen genoeg voedsel hadden. En natuurlijk kun je allerlei kanttekeningen
- 1795 zetten bij hoe het is gaan en moeten dingen nu weer aangepast worden. Daar gaat het niet om. Maar het gaat mij er wel om: wat wil de SP nou? Wilt u nog betaalbaar voedsel, ook voor mensen met een kleine portemonnee? Of wilt u alleen nog maar natuur? Of vindt u dat er wel een balans in moet zijn?

1800 Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ik heb daarnet al gezegd: Nederland is inmiddels de tweede voedselexporteur van de wereld. Volgens mij hebben wij hier voldoende betaalbaar voedsel in ons eigen land en zouden we ons veel meer daarop moeten richten. En dat is wat er gebeurt is. Er is overproductie gekomen. Overproductie, overproductie, overproductie. En dat moeten we in de gaten houden. Ik zei net al: die overproductie is tot stand te komen met
1805 ongelooflijke hoeveelheden subsidie. Nu nog steeds. Miljarden gaan er naar het boerenbedrijf. En nou moet het anders en nu weer handje op houwen, weer belasting erom vragen. En dat zou ook eens gerealiseerd moeten worden. Ik heb het idee dat dat niet gebeurt.

1810 Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Dank u wel. Ten eerste geeft u geen antwoord op mijn vraag: of u betaalbaar voedsel wilt, ook voor mensen met een kleine portemonnee. Ten tweede: Nederland is de tweede exporteur van agrarische producten, maar dat is wel met de havens meegeteld. En alles wat daar de havens binnenkomt, ook met koffie, citrusvruchten en alles, en wordt doorgevoerd naar het Europese binnenland, dat wordt meegeteld en het wordt helemaal niet hier geproduceerd. En daar komt nog bij dat als wij in Nederland wat we produceren, wat we
1815 importeren en exporteren van elkaar aftrekken, dan is het ongeveer nul. Dus we zijn zelfvoorzienend. Volgens mij moeten we dat zo blijven. Bent u het daarmee eens of niet?

1820 Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Het is een heel interessant betoog wat u nu houdt om vooral dat verhaal, wat ik net aangeef, namelijk dat van de overproductie waar Nederland een heel grote rol in speelt, dat dat verhaal moet worden aangepast. U staat 'nee' te schudden. Nou, ik zou zeggen: kijk nog eens eventjes hoe het gaat hier met het hele veegebeuren en hoe dat hier gaat met- En de bijbehorende slachterijen en de rest. Nou, dan kan je niet ontkennen dat dat ook onder zelfvoorziening valt. Dat is echt alleen maar voor de export.

1825 Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Nog één laatste opmerking slash vraag. Als we kijken naar de bedrijfsgrootte hier van de agrarische bedrijven, dan is dat helemaal niet groot. Bent u weleens in Amerika geweest en heeft u daar gezien hoeveel duizenden koeien per bedrijf daar lopen? Wij hebben hier ongeveer gemiddeld honderd koeien per bedrijf en dat geldt ook voor andere sectoren. Dus het is gewoon familie-gezinsbedrijven, die ook hun inkomen moeten behouden. Ik
1830 zeg niet dat er niks aangepast moeten worden, maar ik wil u laten zien dat hoe u het schetst, de werkelijkheid zo niet in elkaar zit. Kunt u dat van mij aannemen?

1835 Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Nou, dat zijn een heleboel vragen in één keer. Maar dat laatste, wat ik natuurlijk begrijp vanuit uw achtergrond dat u een fel pleitbezorger bent van het in stand houden van deze industrie. En ik zeg nou juist het tegenovergestelde. Deze industrie is in heel grote mate te groot geworden voor dit land. En u zegt: bent u weleens in de Verenigde Staten geweest? Daar is iets meer ruimte, om het maar zo te zeggen. En dan gaat het erom hoeveel grond per beest. En dat is in Nederland propvol. Het is gewoon vol. Je kan je kont niet keren. We hebben gewoon meer dan inwoners. Ja, daar komt het op neer.

1840 De **VOORZITTER**: Mevrouw Alberts, wilt u zich aan de beantwoording van de vragen houden?

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Volgens mij deed ik dat. Ik deed mijn best in ieder geval.

1845 De **VOORZITTER**: Laten we proberen het kort te houden. Overigens, ook uw interrupties gaan af van uw spreektijd. Een volgende interruptie. Mevrouw Koning.

1850 Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Een heel kleintje dan nog. Het is geen industrie. Het zijn grondgebonden bedrijven in Nederland. Dat is als laatste opmerking.

De **VOORZITTER**: De heer Mantel. [...] Niet applaudisseren tijdens het debat.

1855 De heer **MANTEL** (JA21): Dank, voorzitter. Ik hoor de SP pleiten voor zelfvoorziening. Nu is het wel zo dat een aantal landen ver weg hier vandaan heel veel baat hebben bij die Nederlandse industrie, omdat wij in onze provincie, zeker in deze provincie, een aantal grote zaadbedrijven hebben die letterlijk en figuurlijk voor miljarden tonnages aan groente- en fruitzaad veredelen in

bijvoorbeeld Zuid-Amerika. En een van die producten is een tomaat, en dat zal u toch wel moeten aanspreken. Wat vindt u daarvan? Moeten we daar dan ook mee stoppen?

1860 Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ik hou wat dat betreft wel van humor. De vraag is of het op dit moment een juiste opmerking is, want zaadveredeling, dat is naar mijn smaak toch een iets andere tak van sport dan wat we hebben in de vee-industrie. En dat is echt, echt, echt, dat is degene die natuurlijk de grootste vervuiler is. Ik heb nog de gewasbeschermingsmiddelen genoemd, maar het is met name de vee-industrie waar last van is. En u hoort het, ik gebruik wel
1865 degelijk het woord industrie. Dat is het wel degelijk.

De heer **MANTEL** (JA21): Een laatste korte vraag. Dank u wel voor het verhelderende antwoord. Maar mag dan het grootkapitaal van bijvoorbeeld een Enzo Zaden wel blijven of moeten die dan ook weg?

1870 Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Goed, toe maar. Ik heb daarnet een aantal voorbeelden genoemd. Ik heb niet automatisch tegen elk groot bedrijf weerstand, maar wel een bedrijf wat de lusten en de lasten in onbalans laat verkeren. Daar maak ik het grootste bezwaar tegen. Dus dat
1875 was ook mijn laatste zin. Daarin – het moet nu wel duidelijk zijn – die ongelijke verdeling van lusten en lasten kan niet langer voortbestaan. Ik heb een aantal vragen aan de gedeputeerde. En u merkt: ik ga geen motie indienen, doodeenvoudig omdat ik denk dat dit debat een onderdeel uitmaakt van de versnelling die we moeten toepassen. Er is, ik denk al een jaar of vijftig iets te lang- Of dat is iets te lang. Nee, extreem te lang op de rem getrapt om de boel te veranderen.

1880 De **VOORZITTER**: Ik wil u erop wijzen dat uw spreektijd op is. Dus u moet, als u uw vragen wilt stellen, dat snel doen.

1885 Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): De vragen zijn: 'hoe nu verder', is de hamvraag. Maar met klem: ga niet wachten op de formatie, want die kan nog wel even duren. Verder wil ik vragen om te kijken waar kansen liggen om die doelstellingen dichterbij te brengen, bijvoorbeeld via laaghangend fruit. En we zouden ook kunnen zeggen: ga nou niet inzetten op innovatie, want dat zijn lapmiddelen die de overproductie in stand houden. En als laatste vraag. In heel veel onderwerpen wordt een MKBA gevraagd, een maatschappelijke kostenbatenanalyse. Waarom is dat er niet voor de agro-industrie? Dank u wel.

1890 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw De Sain van BBB.

1895 Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Beste aanwezigen en mensen op de tribune. Wij danken de SP voor deze actualiteit. Wij hebben er heel lang over na zitten denken. Wij zijn, ondanks alle inspanningen van onze gedeputeerde, de ambtenaren, voor de financiële bijdrage van het Rijk te ontvangen voor de koploperregeling, eigenlijk uitermate teleurgesteld over de uiteindelijke toekenning. Voor een burger lijkt het heel veel geld, maar voor al deze fantastische projecten is het een fooi. Er is voorlopig dus budget voor twee projecten, wat inhoudt dat er vijf niet gehonoreerd zijn. Niet omdat deze projecten niet doelmatig zijn, maar omdat ze niet beoordeeld zijn. Hieronder vallen
1900 juist maatregelen waar veel winst te behalen valt. Denk bijvoorbeeld aan het Fieldlab in het Groene Hart waar succesvolle stappen worden voortgezet in het behalen van de stikstofreductie en inpassen van natuur in de landbouw.

1905 De heer **KLEIN** (CU): Ja, ik vroeg me even af waar u het over heeft. Het onderwerp van de actualiteit is de beoordeling van de plannen die de provincies hebben ingeleverd en niet de koploperprojecten. Dat bespreken we straks bij het vragenuur.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Dan heb ik dat misschien verkeerd beoordeeld, maar ik vond dat die hierbij thuishoort. Dus vandaar dat ik hem hier bij inbreng.

1910 De heer **KLEIN** (CU): Dan ben ik in ieder geval nu op de hoogte waar u het over heeft.

De **VOORZITTER**: Mevrouw De Sain, gaat u verder.

- 1915 Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Dank u wel. Om de voortgang in de gebiedsprocessen te houden, is de rijksbijdrage van essentieel belang, omdat anders de doelen ter discussie komen te staan. Wij zijn de ambtenaren en de gedeputeerde dankbaar voor hun tomeloze inzet en zeer, zeer teleurgesteld in de financiële reactie van LNV. En daarom hebben wij een motie Teleurstelling summiere rijksbijdrage koploperprojecten. De Provinciale Staten van Noord-Holland in
- 1920 vergadering bijeen op vier maart te Haarlem spreekt uit teleurgesteld te zijn in de huidige summiere toekenning aan middelen voor de koploperprojecten door het ministerie van LNV aan de provincie Noord-Holland. Dat de urgentie voor het in samenhang behalen van de doelen, zoals gesteld in het PPLG groot zijn en om deze doelstelling te behalen substantiële middelen van het Rijk nodig zijn. Onze dank gaat uit naar de VVD, GroenLinks, PvdA, CDA en de ChristenUnie, die
- 1925 deze motie mede-indienen.

Motie 18-4 maart 2024

Teleurstelling summiere rijksbijdrage koploperprojecten

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 5 februari 2024.

- 1930 *Constaterende dat:*
- *De provincie Noord-Holland 12 miljoen heeft toegekend gekregen voor ingediende koploperprojecten;*
  - *Dit bedrag significant lager ligt dan bij andere provincies het geval is, zowel absoluut als relatief;*
- 1935 • *Het ministerie van LNV slechts 5 van de 7 ingediende projecten inhoudelijk beoordeeld heeft.*
- Overwegende dat:*
- *De opgaven voor onze landbouw, natuur en waterkwaliteit groot zijn, ook vanuit financieel oogpunt;*
- 1940 • *De provincie ook op eigen rol en insteek moet reflecteren hoe het proces rondom de koplopergelden gelopen is.*
- Spreekt uit dat:*
- *Teleurgesteld te zijn in de huidige summiere toekenning aan middelen voor koploperprojecten door het ministerie van LNV aan de provincie Noord-Holland;*
- 1945 • *Dat de urgentie voor het in samenhang behalen van de doelen zoals gesteld in het PPLG groot is;*
- *Dat om deze doelstelling te behalen er substantiële middelen van het Rijk nodig zijn.*
- En gaan over tot de orde van de dag.*
- 1950 *Ondertekening: Ingrid De Sain (BBB), Laura Ouderkerken (VVD), Tessa van Wijnen (GroenLinks) en Gert-Jan Leerink (PvdA).*

De **VOORZITTER**: Dank u wel. U heeft nog een interruptie van de heer Kanik van D66. De motie maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen.

- 1955 De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, LNV zegt dat de projecten wel beoordeeld zijn. U kijkt vooral naar LNV. Maar waar denkt de BBB waar we zelf een andere keuze hadden kunnen maken in de projecten? Wat hadden we zelf kunnen doen als provincie?
- 1960 Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Ik durf hier met bijna honderd procent zekerheid te geven dat de ambtenaren en de gedeputeerde samen maximaal gepresteerd hebben. Als LNV zegt dat ze de projecten wel bekeken hebben en sommige projecten zijn in twee andere provincies wel toegekend financieel en voor Noord-Holland niet, terwijl die een onderdeel is van een gezamenlijk project, dan denk ik, wijs ik toch weer naar LNV.
- 1965 De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, is de BBB ervan op de hoogte dat de provincie Utrecht heel veel projecten op direct natuurherstel wel toegekend heeft gekregen en onze projecten veel minder op direct natuurherstel zaten en dat dat het punt was waar het verschil zat?
- 1970 Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Nou, ik neem dat graag van u aan. Ik heb dat niet zo een-twee-drie helder op mijn papiertje staan, moet ik eerlijk toegeven. Maar wij zijn vooral verontwaardigd dat dus projecten die dan in drie provincies lopen bij twee provincies wel toegekend zijn en hier in

Noord-Holland niet. Ze zeggen bij LNV dat het komt omdat ze geen tijd gehad hebben om die andere projecten te controleren, te toetsen. Daar zijn wij heel erg teleurgesteld over.

1975

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Haas van Partij voor de Dieren.

Mevrouw **HAAS** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Dank aan de SP voor deze actualiteit, want visie en strategie voor natuurherstel en stikstof is er nu onvoldoende. Het PPLG ligt nagenoeg stil. De opgaven zijn daarentegen wel helder: de natuur herstellen, het water weer schoon, stikstofuitstoot gehalveerd en de klimaatverandering aangepakt. Daarvoor zijn keuzes nodig. Dit college loopt daar met een grote boog omheen en kaatst de bal terug naar het Rijk.

1980

Even uit de PBL-analyse stikstof- en natuurbeleid haal ik enkele voorbeelden aan. Ten eerste, nu nog de klimaat-, water en natuurdoelen halen blijkt onrealistisch. Wat betekent dat voor de kosten om de door afstel stijgende problemen – denk aan de gevolgen van de klimaatverandering of het herstellen van de natuur en biodiversiteit – het hoofd te bieden? Heeft GS daar inzicht in?

1985

Van het doel van vijftig procent schone gebieden – dus de stikstofreductie – is slechts één procent gehaald tot nu toe. Dus ruimte voor nieuwe vergunningen is ver weg. Nu dit nog maar weer eens duidelijk is gemaakt, lijkt stalinnovatie en wachten op stikstofruimte vergeefse moeite. Wat wel de doelen een stuk dichterbij nadert is minder dieren. Heel veel minder dieren, in de landbouw. Naast natuurlijk de aanpak van de industrie, naast het versterken van de natuur en meer bomen. Wanneer gaat GS daarnaar handelen? We zien er niets, helemaal niets van terug in alle voorstellen die tot nu toe voorbij zijn gekomen. O ja, ik zit hier nu één jaar en er zijn helemaal geen voorstellen voorbijgekomen. Dus ook geen voorstellen waarmee de coalitie laat zien dat ze in deze samenstelling iets kunnen bereiken. Ik zou nou weleens willen weten wat er echt speelt in die Blauwe Kamer daar. Wie is echt bereid keuzes te maken en een duurzame, gezonde toekomst aan alle inwoners te bieden? Van een agrariër die wil overschakelen naar natte teelt tot de boswachter die dorre heide ziet verpulveren, van een opgroeiend kind onder de rook van Tata tot de bollenteler met Parkinson, daar bent u, college, medeverantwoordelijk voor. Niet het Rijk, niet de bank of de consument. Het zijn de politieke keuzes die er nu toe doen.

1990

1995

2000

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Dank u wel voor uw mooie betoog. Maar de ziekte van Parkinson, er zijn natuurlijk heel veel rapporten. Voor de mensen die het krijgen, is het natuurlijk in en in triest, laten we dat vooropstellen, want het is hartstikke vervelend. Maar het ene rapport zegt dat het wel van de bestrijdingsmiddelen komt. Het andere rapport zegt dat het niet van de bestrijdingsmiddelen komt. Er zijn ook heel veel mensen die wel Parkinson hebben en nooit met bestrijdingsmiddelen gewerkt hebben. Dus is die conclusie niet te eenzijdig dan?

2005

2010

Mevrouw **HAAS** (PvdD): Ik trek geen enkele conclusie. Ik geef alleen aan dat er bollentelers zijn die Parkinson hebben en die een oplossing verdienen.

De **VOORZITTER**: Mevrouw De Sain. En graag stilte in de zaal.

2015

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Net zoals er dus gewoon particulieren zijn die voor een baas werken en dus ook Parkinson kunnen krijgen.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, mevrouw Haas.

2020

Mevrouw **HAAS** (PvdD): Slimme keuzes bieden economisch perspectief. Investeren vergt lef en visie. Geen van alle heb ik afgelopen jaar gezien. Dringt het met dit rapport nu dan wel door dat innovatiekracht in de zin van stallen potdicht metselen niet voldoende is voor een transitie? Leiderschap, de kar trekken, besluiten durven nemen, vallen en opstaan wel. Maar navelstaren hoort niet bij transitiedenken. Is dat, GroenLinks, wat jullie bedoelden met jullie verkiezingsprogramma, waarin we lazen dat jullie boeren zouden helpen naar een natuurvriendelijke en duurzame landbouw? Of dat een basiskwaliteit natuur voor iedereen en overal te bereiken is? Nu lijkt juist het tegendeel te gebeuren. Ik vraag dan ook wel specifiek aan gedeputeerde Kocken of het haar in deze coalitie nog wel gaat lukken om aan die beloften te voldoen. Of heeft ze iets of misschien iemand anders nodig? Laat het ons weten.

2025

2030

2035 Een ander punt nog. Uit een interview met gedeputeerde Beemsterboer in Nieuwe Oogst onlangs is te lezen dat hij ongelukkig is met de onzekerheid voor de PAS-melders. Maar wat gaat hij daaraan doen dan, behalve alleen maar roepen dat alles zo langzaam gaat bij de overheid? Dat heeft hij toch ook zelf in de hand?

De **VOORZITTER**: Mevrouw Haas, wilt u gaan afronden? U bent door uw spreektijd.

2040 Mevrouw **HAAS** (PvdD): Ja. Welke koplopers onder onze boeren, die het pad van de toekomst al effenen, geeft hij een podium? Dus mijn laatste vraag: welke rechtszekerheid vanuit de Grondwet nota bene gaat gedeputeerde Beemsterboer hier onze inwoners bieden? Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Het woord is aan de heer Van Tiggelen van de PVV.

2045 De heer **VAN TIGGELEN** (PVV): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, in de toelichting wordt gesproken over vier onafhankelijke kennisinstituten. Kijkend naar de financiering van deze instituten gaat het daar al mis. Wiens brood men eet, wiens woord men spreekt.

2050 Natuurherstel is een term die de suggestie wekt dat er iets stuk zou zijn. Zowel de NDF (Nationale Database Flora en Fauna) en de Verspreidingsatlas ondersteunen dat beeld niet. Gewoon waarnemingen. Elke vorm van wetenschap begint met waarnemen.

2055 Verdere vermindering van uitstoot van stikstofverbindingen naast de enorme afname die reeds heeft plaatsgevonden sinds 1990 lijkt ons niet zinvol. De natuur heeft stikstof nodig. Elke agrariër weet dat. En niet alleen de agrariërs. Zonder stikstof geen eiwitten. Aanpakken van klimaatverandering is het meest onzinnige ooit door de mensheid verzonnen. Het vermeende probleem reageert totaal niet op het gevoerde beleid en de enorme bedragen die daar reeds aan zijn uitgegeven. De metingen tonen dat aan. Opnieuw meting. Het gaat niet om onze mening, het gaat om meting. Het scheelt maar één letter, maar toch wel een belangrijk verschil. De verlaging van het CO₂-gehalte van de atmosfeer, die al vijfhonderd miljoen jaar gaande is, heeft ons gebracht op het huidige gevaarlijke, lage niveau die gelukkig tijdelijk stijgende is tot de volgende ijstijd. Dan gaat die dalende trend gewoon weer verder om uiteindelijk een einde te maken aan het leven op deze planeet zoals wij dat kennen. Simpele feitjes. Hoe eerder aan deze dwaling een einde komt, hoe beter. De budgettoekenningen zijn dus niet te laag, maar veel te hoog. Dank u
2060
2065 wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Het woord is aan mevrouw Ouderkerken van de VVD.

2070 Mevrouw **OUDERKERKEN** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Ik was teleurgesteld toen ik hoorde dat van de tachtig miljoen die is aangevraagd om met de koploperprojecten door Noord-Hollandse natuur te versterken, de landbouw via innovaties te helpen stikstofuitstoot te beperken en de klimaatverandering aan te pakken, er maar twaalf miljoen is toegekend. Dat is nog niet eens twintig procent, beste mensen. Mijn teleurstelling sloeg om in verbazing toen ik begreep dat van de zeven ingediende projecten er maar twee inhoudelijk beoordeeld zijn. Hoe dan?
2075

Hoe kunnen wij bijdragen aan het herstel van de natuur, zodat de doelen van het Rijk, alsook die van ons, behaald worden als er, zo blijkt, vanwege tijdsdruk niet al onze ingediende projecten worden beoordeeld. Projecten die enorm belangrijk zijn en bijdragen aan een leefbare toekomst van het landelijk gebied en waarmee we al in 2024 wilden starten. De middelen hiervoor zijn echt hard nodig om de plannen te kunnen uitvoeren. Anders blijven we tegen dezelfde problemen aanlopen. Vind het daarom echt belachelijk en een kul-argument dat vanwege tijdsdruk en allerlei andere omstandigheden LNV maar twee plannen heeft beoordeeld. Met andere woorden: we krijgen wel de taken, maar niet de knaken.
2080

2085 Zoals u heeft kunnen zien dient de VVD mede de motie van de BBB in en sluiten we ons aan bij het dictum. Tot zover.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan de heer Mantel van JA21.

2090 De heer **MANTEL** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Dank aan de indieners van deze actualiteit.

Voorzitter, hoe nu verder? Dat is een goede vraag. De financiële onzekerheid vanuit Den Haag heeft grote impact op onze provincie. Ik zal mijn bijdrage verder beperken, omdat er een hoop gezegd is. Een korte herhaling: waar staan we nu en waar willen we naartoe?

2095

Ten eerste, maak een pas op de plaats. We kunnen simpelweg niet beginnen met de uitvoering van allerlei projecten zonder enige vorm van goede, financiële onderbouwing. Maar ga wel verder met projecten die stand beleid zijn en dus al in uitvoering zijn. Dat geeft zekerheid aan de betrokken partijen.

2100

Voorzitter, hoe nu verder? Ik heb eigenlijk eerst een vraag aan het college. Hoe kan het zo zijn dat bijvoorbeeld de provincie Utrecht een veelvoud aan financiële middelen heeft gekregen van het Rijk ten opzichte van ons? Is de onderbouwing van die projecten dan niet goed geweest of niet goed genoeg? En kunnen we daar nog iets aan doen? En wat is de rol van PS daarin? Graag eerst een toelichting van de gedeputeerde. Dank u wel.

2105

De **VOORZITTER**: Het woord is aan de heer Kanik van D66.

De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, onze fractie is uiterst ongelukkig met de gekozen woorden van gedeputeerde Beemsterboer richting het LNV. Het LNV meteen van willekeur betichten zonder eerst rustig te bekijken waarom projecten niet zijn meegenomen in de financiering en een discussie met provinciaal staten af te wachten, vindt D66 uiterst onverstandig voor de positie van onze provincie in het vervolgtraject met LNV. Voorzitter, de D66-fractie vraagt dan ook de gedeputeerde of hij zich in het vervolg anders kan opstellen richting LNV en zich kan richten op wat hij zelf fout heeft gedaan in plaats van meteen naar anderen te wijzen. Het feit dat gedeputeerde Beemsterboer op de provinciewebsite alleen naar de boeren die in de knel zaten, verwijst, verraadt dat hij het juiste doel niet in het vizier heeft. Het doel van het PPLG zijn niet de boeren. Het doel van het PPLG is natuurherstel voor alle Noord-Hollanders, waarin de boeren op weg te helpen met een landbouwtransitie een middel is om dit te bereiken. Ik hoop dat de gedeputeerde het ook zo gaat zien en dat hij zich in het vervolg anders opstelt.

2110

2115

2120

Voorzitter, de uitspraak van gedeputeerde Beemster dat projecten niet zijn beoordeeld is ook onjuist. Alle projecten zijn beoordeeld op die het meest urgent zijn en kansrijk voor financiering. Dus niet zoals gedeputeerde Beemsterboer op de provinciewebsite beweert dat de Rijksoverheid heeft gevraagd om projecten die snel gerealiseerd kunnen worden. Dat is wezenlijk iets anders. Immers, andere provincies hebben wel de juiste projecten ingediend, waar LNV kon zien of de projecten urgent en kansrijk waren voor financiering. Zo heeft de provincie Utrecht zicht op 284 miljoen van het Rijk voor natuurherstel. De twaalf miljoen voor Noord-Holland steekt daar schril bij af en is pijnlijk. Als wij een vergelijking maken met de projecten die zijn ingediend, dan zien wij dat die van Utrecht meer gericht zijn op direct natuurherstel dan die van Noord-Holland. Waarom heeft Gedeputeerde Staten daar ook niet voor gekozen? Is direct natuurherstel wel in het vizier bij dit college?

2125

2130

Voorzitter, de vorige vergadering heeft D66 een motie ingediend die slechts de adviezen van LNV wilde opvolgen. Deze motie werd ontraden, want deze werd overbodig geacht. Echter, met het mislopen van het overgrote deel van het budget voor de koploperprojecten zijn wij van mening dat deze motie niet overbodig was en is. Tevens is het dringend advies uit het Rijk gekomen waarin staat dat wij in het PPLG de volgende acties kunnen uitvoeren: actief inzetten op het tegengaan van de verslechtering van de natuur, waar mogelijk op een directe manier; duidelijk maken hoe de maatregelen in verschillende gebiedsprocessen bijdragen aan het overkoepelende doel; zoveel mogelijk inzicht bieden in de voortgang van de gebiedsprocessen. Vandaar dat wij deze motie samen met PvdA, de Partij voor de Dieren, Volt en SP alsnog indienen met het volgende dictum. Dragen het college van Gedeputeerde Staten op om in de volgende versie van het PPLG Noord-Holland duidelijke kaders te stellen voor de PPLG-gebiedsprocessen, waaronder het doelbereik en een tijdpad (eerste aandachtspunt brief LNV, pagina drie), in de volgende versie van het PPLG Noord-Holland aan te geven wat de relatie is tussen de verschillende genoemde maatregelen en hoe deze bijdrage aan het behalen van de NPLG-doelen (tweede aandachtspunt brief LNV, pagina drie), waar mogelijk direct stappen te ondernemen die de verslechtering van de natuur tegengaan als dat nog niet is gedaan (derde aandachtspunt brief LNV, pagina drie), de

2135

2140

2145

2150 volgende versie van het PPLG Noord-Holland als voordracht in Provinciale Staten te behandelen, en gaan over tot de orde van de dag. Daarmee is mijn bijdrage afgelopen.

Motie 19-4 maart 2024

Aanbevelingen van het Rijk over PPLG-Noord-Holland

2155

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 5 februari 2024.

Constaterende dat:

- *Get Rijk de startversie PPLG Noord-Holland heeft beoordeeld, zie de brief van het ministerie van LNV d.d. 24 oktober 2023;*
- *Het coalitieakkoord vermeldt dat de opgaven voor natuur en stikstof, water en bodem, klimaat en bodemdaling, landbouw, landschap, erfgoed en recreatie in het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) worden samengebracht.*

2160

Overwegende dat:

- *Het tussentijds beeld met bevindingen uit de integrale beoordeling van ons PPLG door het Rijk weliswaar enkele positieve punten bevat, maar voornamelijk punten die nadere keuzes, koers, verdere uitwerking of concretisering behoeven;*
- *De aanbevelingen van het Rijk specifieke actiepunten bevatten, die geen uitstel dulden;*
- *De brief van het college met een reactie hierop hier veelal niet op in gaat;*
- *De eerste begrotingswijziging van 2024 onvoldoende maatregelen laat zien;*
- *De gebiedsprocessen geen vrijblijvende gesprekken moeten blijven, waarin het doel uit het oog dreigt te raken.*

2165

2170

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om in de volgende versie van het PPLG-Noord-Holland duidelijke kaders te stellen voor de PPLG-gebiedsprocessen, waaronder het doelbereik en een tijdpad (1^e aandachtspunt brief LNV, pagina 3);*
- *In de volgende versie van het PPLG-Noord-Holland aan te geven wat de relatie is tussen de verschillende genoemde maatregelen en hoe deze bijdragen aan het behalen van de NPLG-doelen (2^e aandachtspunt brief LNV, pagina 3);*
- *Waar mogelijk direct stappen te ondernemen die de verslechtering van de natuur tegen gaan, als dat nog niet is gedaan (3^e aandachtspunt brief LNV, pagina 3);*
- *De volgende versie van het PPLG-Noord-Holland als voordracht in Provinciale Staten te behandelen.*

2175

2180

En gaan over tot de orde van de dag.

2185

Ondertekening: Emre Kanik (D66), Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren), Julia Schneemann (Volt) en Remine Alberts (SP).

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En ook deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

2190

Het woord is aan de heer Leerink van de PvdA.

2195

De heer **LEERINK** (PvdA): Ja, dank u wel, voorzitter. Wat ons betreft waren er inderdaad twee actualiteiten die alles met elkaar te maken hebben. Allereerst was daar het rapport waar de actualiteit op is gestoeld, waarin werd aangegeven dat de plannen, zoals ze er nu liggen, in feite niet genoeg zijn om onze natuurdoelen te halen. Tegelijkertijd was er het bericht dat we voor onze koploperprojecten slechts twaalf miljoen gekregen hebben. Wat ons betreft hebben die dingen zeker met elkaar te maken. Goed om het hier kort over te hebben, zij het dat we wat ons betreft ook in de commissie van volgende week maandag uitgebreid met elkaar over doorspreken.

2200

Als het gaat om het niet halen van onze doelen, dat betekent dat we nog eens heel goed naar onze plannen zullen moeten kijken. Wat ons betreft is dat ook iets wat we moeten gaan doen en is dat iets wat we- Reflecteren op onze eigen plannen en die nog eens goed tegen het licht houden. Wat ons betreft komen we daar volgende week maandag met elkaar over te spreken.

2205

Want uiteindelijk moeten die plannen natuurlijk wel ergens toe leiden.

Het tweede punt zou ik toch echt ook nu wel willen maken en dat gaat om die financiën. Laten we wel wezen: zonder geld gaan wij geen plannen realiseren. Wat is het effect op het moment dat je

2210 maar twaalf miljoen krijgt toegekend als provincie, terwijl we al anderhalf jaar onder stoom en kokend water bezig zijn met het maken van plannen, et cetera. En twaalf miljoen – nou ja, ik kom bij een punt – maar als je kijkt waar we- Dat we zelf hebben begroot dat we 1,5 miljard nodig zouden hebben en vervolgens door het Rijk tachtig miljoen wordt genoemd en we uitkomen bij twaalf miljoen voor een paar koploperprojecten de komende tijd, ja, dat kunnen wij niet serieus nemen. Punt.

2215

De heer **MANTEL** (JA21): Ja, dank, voorzitter. Ik begrijp het even niet meer. Ik hoor de heer Leerink nu zeggen dat we goed dus nog eens naar de plannen moeten kijken. In de vorige commissievergadering zei de heer Leerink dat we zo snel mogelijk moeten beginnen met alles uitvoeren. Toen heb ik nog gezegd: met welk geld dan? Dus ik stel nu eigenlijk dezelfde vraag: 2220 wat gaan we nou doen? Gaan we zo snel mogelijk beginnen of gaan we naar de plannen kijken, zonder geld?

De heer **LEERINK** (PvdA): Wat mij betreft doen we allebei. Wij willen allemaal zo snel mogelijk aan de slag met goede plannen. Als uit een onderzoek blijkt dat onze plannen nog niet goed genoeg 2225 zijn, dan zou ik zeggen: neem ze nog eens een keer onder de loep, want ik neem iedere waarschuwing op dat front serieus. Maar dat betekent niet dat we nog een keer niks gaan doen. Dat kunnen we ons niet permitteren. Daarom baal ik er ook zo van dat we maar die twaalf miljoen gekregen hebben. Maar twaalf miljoen betekent de facto dat we maar een schijntje kunnen uitvoeren van hetgeen we van plan zouden zijn. Stilstand, dat kan niet op dit moment. 2230 We zeggen al, ik weet niet hoe lang, dat de provincie op slot staat. En wat doet Den Haag? Den Haag zegt: sorry, er zijn twaalf miljoen, Noord-Holland, op ons hoeven jullie niet te rekenen. Ja, daar baal ik als een stekker van.

De heer **MANTEL** (JA21): Even kijken naar mijn tijd, voorzitter. Dank u wel. Ik bespeur eigenlijk 2235 wel enig compromis dat, we willen allemaal wel aan de gang, maar dat zou toch alleen kunnen als je geld hebt?

De heer **LEERINK** (PvdA): Ja. En daarom kijk ik nog een keer naar Den Haag, en ben ik boos. Tegelijkertijd wil ik ook wel doorpraten over wat we zouden kunnen doen als we alleen maar die 2240 twaalf miljoen hebben. Ik wil het onderste uit de kan halen, ook als we maar die twaalf miljoen hebben. Er zijn nog wel meer mogelijkheden, denk ik. Daar komen we volgende week vast over te spreken als we daar in de commissie over doorspreken. Maar één ding moge duidelijk zijn: als je 1,5 miljard vraagt en je krijgt twaalf miljoen, dan heb je wel een probleem. En dat probleem ligt op dit moment wel voor een belangrijk deel in Den Haag en niet hier.

2245

Voorzitter, nou, daarmee heb ik denk ik ongeveer mijn bijdrage wel zo'n beetje gedaan. Misschien dat ik nog- Ik moest nog even denken, mevrouw Alberts begon over de heer Mansholt 2250 en zijn draai die hij maakte. Ik moest denken dat die draai volgens mij tot stand is gekomen doordat hij uiteindelijk een relatie kreeg met Peter Kelly, de latere oprichter van de Groenen, Die Grünen, in Duitsland. En ik dacht: misschien moeten we dat toevoegen aan onze strategie. Dat dat soort dingen- Dat de liefde voor nog weleens tot een ommekeer kan komen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Mooie woorden, meneer Leerink. Het woord is aan mevrouw Koning van het 2255 CDA.

2255

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, voorzitter, ik ben wel een beetje enigszins verbaasd over deze actualiteit, want we zijn met zijn allen alles volgens mij door elkaar aan het halen. Maar ik 2260 begon met de SP die een heel negatief frame neerzette van de agrarische sector, maar daar ben ik tijdens de interruptie natuurlijk al op ingegaan. En vervolgens halen de partijen dingen door elkaar. Namelijk, het grote NPLG, waar landelijk 4,3 miljard voor is; wat er eigenlijk nog niet is, want het nieuwe kabinet moet daar nog iets van vinden. En we hebben de koploperprojecten, waar 1,3 miljard voor was landelijk, waar wij als Noord-Holland maar twaalf miljoen van krijgen en waar we het met elkaar helemaal niet over eens zijn. Maar dat zijn wel twee verschillende 2265 dingen. Dus ik ga ervan uit dat de gedeputeerde daar zo ook nog op terugkomt.

2265

Maar dan over die NPLG, wat dus eigenlijk nu het onderwerp is van de actualiteit. Wij vinden dat het Rijk eerst meer duidelijkheid moet geven, want dat budget is er nog niet. Daar gaat het nieuwe kabinet wat van vinden. De provincies hebben al gezegd dat ze meer dan twee keer

2270 zoveel nodig hebben. Dus wat gaan we doen? En met hoeveel geld gaan we iets doen? Dat weten we niet. Dus ik wil de gedeputeerde vragen of hij wil lobbyen voor meer duidelijkheid vanuit het Rijk met haalbare doelen en kaders, waarbij nu ook eindelijk de KDW zal zijn vervangen door echt sturen op de staat van de natuur. En dat we dan dus meer duidelijkheid krijgen en onze eigen plannen kunnen aanpassen.

2275 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Schneemann van Volt.

2280 Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Dank, voorzitter. Ook Volt maakt zich zorgen om het PPLG, de stikstof en de natuuraanpak, want ook al is het kabinet afgelopen zomer gevallen en is er onduidelijkheid over het geld, de Europese natuur- en habitatrictlijnen blijven bestaan. We kunnen niet onze kop in het zand blijven steken en naar anderen blijven wijzen, maar we moeten gaan plannen en onze eigen scenario's gaan uitwerken. De inwoners en ondernemers van Noord-Holland hebben namelijk recht op duidelijke plannen, want ook zij moeten weten waar ze voor de lange termijn aan toe zijn. En daarom vragen we aan GS: hoe gaan zij verder om met de natuurplannen, zowel voor de korte termijn als voor de lange termijn? En hoe gaan we dit financieren?

2285 De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Klein van de ChristenUnie.

2290 De heer **KLEIN** (CU): Voorzitter, de ChristenUnie is enorm teleurgesteld over de beoordeling van de provinciale stikstof- en natuurplannen voor het landelijk gebied door het PBL, het RIVM, Deltares en de Wageningen Universiteit. Dit bericht komt dan nog bovenop de enorm beperkte en vertraagde toekenning van de rijks gelden voor onze koploperprojecten. Op deze manier schiet het niet op. Alles vertraagt verder, de energie gaat eruit, de frustratie loopt op. Wat we nodig hebben, is dat we samen met alle betrokkenen in het gebied aan de slag kunnen. Onze vraag aan GS is dan ook: wat kunt u eraan doen om, ondanks dit soort tegenvallers, ervoor te zorgen dat we stappen vooruit kunnen zetten? Dat we de natuur kunnen herstellen en dat we het vertrouwen van de agrariërs niet helemaal kwijtraken. Ook horen wij graag of GS bereid is een schriftelijke reflectie op de beoordeling door de vier organisaties te geven, wat we dan mee kunnen nemen tijdens de bespreking in de commissie. Dank u wel.

2295 2300 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan Statenlid van Wijnen van GroenLinks.

2305 Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Als laatste is natuurlijk alles al gezegd. Dus ik kan gewoon zeggen met wie ik het eens ben en met wie ik het niet eens ben. Maar laat ik beginnen met dat ik het sowieso goedvind om het hier eens een keer over het PPLG te hebben. Het is iets wat misschien wel de belangrijkste transitie – in ieder geval als woordvoerder vind ik het natuurlijk de belangrijkste transitie – binnen het provinciaal beleid van deze periode is. Het gesprek voltrekt zich eigenlijk volledig in de commissie. Dat is soms ook een beetje jammer. Daardoor denk ik ook weleens dat heel veel Statenleden dingen daarover missen.

2310 Maar verder kan ik mij heel goed voegen naar het betoog van de heer Leerink. Ik denk inderdaad twee onderwerpen: weinig geld gekregen van het Rijk en een kritische reactie van de vier kennisinstituten. Ik wil me eigenlijk ook aansluiten bij het betoog van de heer Klein. Ik zou het ook fijn vinden als we in de komende commissie iets van een reflectie krijgen over waarom die kennisinstituten zo kritisch zijn ook op ons en wat dat voor ons betekent. Ik kan me voorstellen dat het een steile curve is voor degene die notitie moet produceren, maar de oplegger voor de komende commissie is er nog niet. Dus wellicht kan er iets meegenomen worden.

2315 2320 En ook bij ons teleurstelling over die twaalf miljoen. We moeten wel beginnen met iets. Of het nou genoeg is of niet, maar als we met niks beginnen, halen we sowieso geen doelen. En twaalf miljoen is wel echt heel erg weinig om een start te maken. Dus wij dienen de motie van de BBB mee in. Dank.

2325 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Een interruptie door de heer Kanik.

De heer **KANIK** (D66): Heel kort. Eigenlijk dezelfde vraag die ik aan de BBB heb gesteld. Bent u het er ook mee eens dat het alleen maar aan LNV ligt? Of hebben wij zelf ook fouten gemaakt?

2330 Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Nou, ik kan me op dit moment naar geen van twee de uitspraken echt voegen. Ik denk niet dat het alleen aan LNV ligt; ik zou ook niet willen zeggen dat wij fouten hebben gemaakt. In die zin vind ik de notitie die bij de Eerste Begrotingswijziging zit erg summier om daar een uitspraak over te doen.

2335 De **VOORZITTER**: Ik kijk naar het college: wie van de gedeputeerden neemt als eerste het woord? En dat is gedeputeerde Beemsterboer. Ik wil u er even op wijzen: u heeft vijftien minuten. Dus als beide aan het woord wilt, moet u dat goed verdelen.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

2340 Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Dit is altijd zo mooi. Dank u wel, voorzitter. Ik heb toch best wel wat momenten hier gehad dat ik in een paar minuten tijd een hele rij aan vragen moet proberen te beantwoorden. Maar ik ga proberen een beetje de rode draad eruit te halen.

2345 Om te beginnen bij de SP. De beoordeling van de vier instituten over de haalbaarheid van de NPLG-doelen, dat is denk ik voor heel veel mensen een domper. Dat gaat niet alleen over de provinciale uitvoering en de provinciale PPLG-plannen, zoals trouwens wel een beetje in het persbericht staat van RTL dat u aanhaalt. Maar daar zit ook een breder doelbereik in van de rijksmaatregelen om de stikstofdoelen bijvoorbeeld te halen en de andere NPLG-doelen. Los daarvan, voor het deel waar wij wel voor verantwoordelijk zijn, hebben wij natuurlijk zorgen over dit soort rapporten, omdat wij ook wel zien dat het niet opschiet. En dan sluit ik een beetje aan
2350 bij de woorden van de PvdA: daar waar het niet opschiet, moeten we natuurlijk ook naar onszelf kijken. We dienen bijvoorbeeld vandaag nog een aanvraag voor 10,9 miljoen in om dan zelf met ons eigen budget te starten voor het halen van de PPLG-doelen. Maar nadat het Rijk ons de verwachting heeft gewekt dat er met ruim vierentwintig miljard in Nederland deze doelen gehaald zouden kunnen worden en dat de provincies daar pakketten voor in zouden kunnen dienen om die doelen te kunnen halen, hebben we dat netjes gedaan. Vervolgens wachten we al behoorlijke
2355 tijd op de beoordeling van die pakketten. Dat verwachtten we uiteindelijk na de zomer, zodat we weten of we ook budget zullen hebben. In de tussentijd is ons gevraagd om versnellingsprojecten aan te leveren. Later zijn dat koploperprojecten gaan heten. Daar hebben we een aanvraag voor gedaan. Dat moest trouwens wel onder stoom en kokend water en dat moesten projecten zijn die snel gerealiseerd zouden kunnen worden voor in totaal tachtig miljoen. Het resultaat daarvan is bekend. We hebben inmiddels wel het goede nieuws gekregen dat er een beoordeling gemaakt zal worden van alle projecten. Er wordt nu toegezegd dat dat voor 1 april zal gebeuren. Onze zorg daarbij is alleen dat de begroting dan al behandeld is. Dus dat het wachten is op eigenlijk de volgende begroting van LNV, waarvan we niet zeker weten welke minister die dan aan de
2365 Kamer gaat voorstellen, om te bezien of we die projecten, die dan wat later beoordeeld zijn, mogelijk alsnog tegemoet zouden kunnen zien. Waarbij een extra bijzonderheid is, dat de grootste aanvraag die wij hebben gedaan voor vierenzeventig miljoen – ik zei bijna miljard – die is ongeveer in identieke vorm, want het is een gezamenlijk project, ook door de provincie Zuid-Holland gedaan en die heeft hem wel toegekend gekregen. Dus dat gaf ons wel wat gefronste wenkbrauwen. Dat heeft ons er ook toe gebracht dat we toch vonden dat we wat stelling moesten nemen richting het Rijk, omdat we ons wel een beetje afgescheept voelen met dit bedrag, eerlijk gezegd. En aan de andere kant zullen we natuurlijk ook zelf naar ons eigen proces hierin kijken en zien hoe en of we iets anders hadden kunnen doen of beter hadden kunnen doen. Ik kan me in elk geval voorstellen dat het bedrag dat Utrecht aangevraagd heeft, al veel groter is. Dus dat
2370 we misschien gewoon wat projecten op de plank moeten gaan leggen voor als er ooit weer eens een verzoek komt om snel projecten te kunnen indienen. Maar goed, ik ga niet op de conclusies vooruitlopen verder.

2380 Dan ben ik al een beetje op de koploperprojecten ingegaan. Wat misschien nog wel goed is om even te onderstrepen, is dat LNV zelf ook in dagblad Trouw heeft aangegeven dat ze niet in staat waren om tot een beoordeling van alle projecten te komen voor de behandeling van de begroting, maar wel die beoordeling zo snel mogelijk zullen doen. Er zijn ook heel veel andere provincies die daarmee te maken hebben. We hebben nu vooral Utrecht gehoord die een flink bedrag heeft gekregen, maar er zijn ook een aantal provincies waar de Staten op dit moment
2385 dezelfde soort van discussies aan het voeren zijn, omdat daar ook veel minder is binnengekomen dan gehoopt. Dat verschoont ons natuurlijk niet om ook met een kritische blik naar onszelf te kijken waar wij zelf hierin beter hadden kunnen optreden, maar het geeft ook wel het vermoeden

dat er bij het ministerie ook wel behoorlijk wat druk is geweest om hier snel toch maar iets naar de Tweede Kamer te brengen.

2390

Even kijken, hoor. Ik scan heel even gauw de opmerkingen door, zodat ik kan proberen om binnen de tijd toch nog wat vragen, die ik niet in algemene woorden heb geraakt, of ik die nog mee kan nemen.

2395

Misschien is het goed om even in te gaan op de motie die opnieuw is ingediend door D66, de Partij voor de Dieren, Volt en de SP. We hebben daar de vorige keer van aangegeven die te ontraden, omdat hij wat overbodig lijkt, omdat wij natuurlijk wel moeten werken aan die doelen. De vierde bullet of oproep is om de volgende versie van het PPLG Noord-Holland als voordracht in de Provinciale Staten te behandelen. Dat is wat ons betreft ook prima. Het staat nu natuurlijk als

2400

een B-stuk voor het conceptdocument. Dat heeft weer te maken met het tijdspad. Maar vervolgens wordt het definitieve besluit over het PPLG zeker hier in de Staten genomen. In de tussentijd zult u ook regelmatig meegenomen worden en daar wordt u in de komende commissie uitgebreid over bijgepraat. En het eerste punt van deze oproep gaat er om dat we duidelijkheid moeten geven welk doel we wanneer bereikt hebben. We weten bijvoorbeeld uit stikstofdoelen

2405

rond jaartallen met 2030 en 2035 dat dan op een bepaald moment dat jaartal zo'n onderdeel van de discussie wordt dat het ingewikkeld lijkt te worden om überhaupt nog aan het doel te werken. En dat rekening houden met de wetenschap dat we of het volledig bedrag kunnen tegemoetzien dat we hebben aangevraagd of de helft of niks, dan wordt het wel heel lastig om dat soort

2410

tijdspaden te hanteren. Dus daarbij zou ik dan toch wel zeggen dat het richting onuitvoerbaarheid gaat, ondanks dat we natuurlijk zullen pogen om zo concreet mogelijk in kaart te brengen hoe we onze doelen kunnen halen, gezien die drie mogelijke financiële- Nou, gezien de wisselvalligheid van het mogelijke budget.

2415

Ik ben heel erg benieuwd naar de motie van de Partij van de Arbeid om liefde toe te voegen aan onze strategie. Dat lijkt me in algemene zin best een goed voornemen.

2420

Even kijken. Het CDA riep nog op om een lobby te houden bij het Rijk voor meer duidelijkheid. Dat is dagelijks werk inmiddels. In algemene zin vragen wij, vragen we ambtelijk, bestuurlijk en ook via het IPO om duidelijkheid over die budgetten. Inmiddels is er ook duidelijk dat dat eigenlijk niet gegeven gaat worden, omdat het natuurlijk in de Eerste Kamer controversieel is verklaard. Dus we zitten nog eventjes in onzekerheid helaas.

2425

Even kijken. Mogelijk wil collega Kocken nog even ingaan op de natuurkant, ook in antwoord op Volt. Die vroegen hoe GS verder omgaat met de natuurplannen.

2430

De ChristenUnie vroeg Gedeputeerde Staten om een reflectie op die beoordeling van die vier instituten. Ja, ik kan eerlijk gezegd goed voorstellen – want de doelstellingen zijn natuurlijk ook fors en de problemen zijn ook fors – dat zij tot de conclusie komen: er is eigenlijk de afgelopen tijd nog erg weinig gebeurd. Ik heb het idee dat het los kan komen als de budgetten die we gevraagd hebben daar ook daadwerkelijk voor gaan komen. En dat we anderszins met elkaar zullen moeten gaan kijken: hoe gaan we onze doelen toch halen en wat zijn dan realistische tijdspaden. Het is vervelend om hier – want in bijna elke commissie moet ik dat helaas zeggen – steeds toch maar weer naar dat geld te blijven kijken. Maar het is zo'n enorm bedrag, dat het ook niet in relatie staat tot onze totale begrotingsomvang. We vragen veel meer dan onze eigen begroting aan. Dus de gedachte dat we dat bijvoorbeeld zelf bij zouden kunnen passen, is zo- Nou, de enorme omvang van deze operatie maakt ons heel erg afhankelijk van het geld dat toegezegd door het Rijk, wat we helaas voorlopig nog niet tegemoet kunnen zien.

2435

2440

Ik denk dat ik dan alles heb aangetipt, met uitzondering van de motie die is ingediend door de BBB, VVD, GroenLinks, Partij van de Arbeid, CDA en de ChristenUnie.

2445

De heer **KLEIN** (CU): Ja, dank u wel. Ik vroeg eigenlijk ook of u een reflectie zou kunnen geven op die beoordeling in relatie tot onze plannen. Wat het inhoudelijk betekent. Zitten we nou voor een aantal plannen op een verkeerd spoor of niet? En kunt u dat in een notitie opschrijven ten behoeve van de commissievergadering? Want het is voor ons nu moeilijk zichtbaar. Is het nou een timingsprobleem? Is het een probleem dat wij inderdaad de verkeerde plannen indienen? Dat lijkt ons wel nuttig om dat met de komende commissievergaderingen te kunnen bespreken.

- 2450 Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ik denk dat dat op zich prima is. Of dat lukt voor de komende commissie, weet ik niet. Ten aanzien van de koploperprojecten, ik denk dat we een heel stuk al komen. Ten aanzien van onze algemene NPLG-doelen in ons PPLG neergelegd, ja, het lijkt me heel sterk dat we op zo'n korte termijn daar al echt een goede reflectie op kunnen geven. Ondanks dat mij is gebleken dat onze ambtenaren toch soms in staat zijn tot wonderen weet ik niet of ik dat op die termijn kan toezeggen. Maar er is natuurlijk alle bereidheid om daar een
- 2455 reflectie op te geven wanneer dat mogelijk is.
- De heer **KLEIN** (CU): Dus komt u daar dan wellicht in de commissie op terug hoe dat verder gaat?
- Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Dat lijkt me prima, voorzitter.
- 2460 De **VOORZITTER**: Mevrouw Haas, u kunt één vraag stellen. U bent door uw spreektijd.
- Mevrouw **HAAS** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Ik wil toch nog even vragen of u antwoord kan geven op onze vragen over de PAS-melders en de rechtszekerheid die u zo graag voor hen wil.
- 2465 Hoe gaat u dat bewerkstelligen op korte termijn?
- Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Dank u wel. Dat is inderdaad wel een mooie vraag. Kijk, de zorg die wij hebben is dat de PAS-melders er eigenlijk niks aan konden doen dat in 2019 die wet, waarop zij mochten rekenen, op basis waarvan zij vergunning hebben gekregen, onderuit is
- 2470 gegaan. Vervolgens heeft het kabinet gezegd: we gaan dat voor u oplossen. Dat is zelfs in de wet vastgelegd. Maar er wordt eigenlijk nog niks opgelost. Dus wij hebben in ons coalitieakkoord afgesproken, ondanks dat het eigenlijk bij het Rijk ligt en erg moeilijk lijkt te zijn, gaan wij toch zelf ook kijken hoe we dat kunnen doen. Wij zijn onder andere bezig met een PAS-meldersbank, waarvan ook nog de zoektocht is hoe we dat precies kunnen gaan vullen. Kijk, het zijn ook onze
- 2475 inwoners natuurlijk die hier de rechtszekerheid onder hun bedrijf en ook vaak onder hun gezin vandaan getrokken gezien en daar ook echt serieuze, persoonlijke problemen mee ervaren. Elke PAS-melder die we kunnen helpen, willen we helpen. We denken dat onze stikstofbank daar een goede aanzet voor kan zijn, ondanks dat met het instellen van de stikstofbank er ook niet in één keer een oplossing zal zijn voor alle PAS-melders helaas.
- 2480 De **VOORZITTER**: Ja, u bent door uw spreektijd heen.
- Mevrouw **HAAS** (PvdD): We komen graag nog terug in de commissie daarover.
- 2485 Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Door mijn spreektijd heen. Ik vroeg nog – ja, ik kan het nu vragen, want we hebben het erover en anders vraag ik het volgende week – een korte reflectie op de kritiek van de kennisinstituten op de PPLG's, of dat iets meer toegespitst kan worden ook op de Noord-Hollandse situatie.
- 2490 Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, dat heb ik eigenlijk net aan meneer Klein al toegezegd, voorzitter, dat we daar met een reflectie zullen komen, ook ten aanzien van onze totale, eigen PPLG. Daarmee heb ik natuurlijk net aangegeven dat het misschien wat meer tijd zal vragen dan bij de komende commissie al, maar dat we in de commissie wel terugkomen op een proces.
- 2495 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan gedeputeerde Kocken.
- Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, met één klein schotje voor de boeg.
- De **VOORZITTER**: Een nabrander.
- 2500 Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, een nabrander is het. Niet een schot voor de boeg. Ja, inderdaad, voorzitter.
- 2505 Dat de motie door de partijen die ik net oplas, de BBB, VVD, GroenLinks, Partij van de Arbeid, CDA en de ChristenUnie, als ondersteuning van ons beleid wordt gezien en zeker ook als ondersteuning voor onze gesprekken met LNV en de minister onder andere. Dus dank daarvoor.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan gedeputeerde Kocken.

2510 Gedeputeerde **KOCKEN**: Dank u wel, voorzitter. Ja, als ik het goed heb, zijn mij eigenlijk twee concrete vragen gesteld. Ik denk, mevrouw Haas van de Partij voor de Dieren en de vraag van Volt, die volgens mij iets concreter was. De algemene vraag: wat heeft u nodig om de natuurdoelen te gaan halen of wie heeft u nodig, vroeg u volgens mij ook. Nou, wie heb ik nodig, dat weet ik niet zo goed. Veel mensen die duidelijkheid willen geven en die ook bereid zijn om de portemonnee te trekken, zou ik bijna zeggen, want dat is eigenlijk wel ook waar het ook voor de natuur wel op neerkomt. En dat is ook al direct een antwoord aan Volt. Kijk, we hebben natuurlijk niet pas nu een taak en als er dit PPLG-geld niet komt, dan hebben we nog steeds ons programma voor de natuur, want we hadden daarvoor ook al een taak op natuur. Dus in zoverre, we waren nog niet niet begonnen en we gaan nu ook niet nog steeds niet beginnen. We zijn al veel langer bezig met de natuur. Daar gaan we ook mee door. Daar hoort ook financiering bij. Die is er voor een deel dus ook wel. Maar de andere kant is wel dat de echt wel ambitieuze doelen, die wij in ons PPLG willen stellen en ook hebben gesteld, die we ook moeten stellen – want zo is dat vanuit het Rijk aan ons gevraagd – als je die ambities hoog wilt houden, dan zullen daar wel financiën tegenover moeten staan. Dat hoef ik volgens mij niemand uit te leggen. Als je begint met – dat heeft mijn collega Beemsterboer net ook gedaan – het perspectief dat de provincies ongeveer vierentwintig miljard tegemoet kunnen gaan zien, dan ga je met die blik op ook schrijven. Dan ga je kijken: wat is nou reëel? Wat kunnen we dan gaan doen? Met de doelen die ons gesteld zijn, welke middelen, welke paden daar naartoe? En als dat dan opeens veel minder wordt, dan moet je dus je ambities wel bij gaan stellen. Dus in die zin gaan wij de komende tijd goed inventariseren hoe wij ons geld het beste kunnen besteden en ook hoe we onze eigen capaciteit het beste kunnen inzetten. Daar is nog best wel een discussie over te voeren, die ik ook heel graag met de commissie wil voeren. Want je kunt volgens mij kiezen: zet ik in op de projecten die al het verst gevorderd zijn, zet ik in op de projecten waar de meeste voorstanders zijn, of juist zet ik in op de projecten waarvan ik het meeste resultaat verwacht? Daar valt eigenlijk allemaal iets voor te zeggen. Moeten we het zeker eens over hebben. Maar op dit moment hebben we die keuze niet gemaakt, omdat we ons nu geconfronteerd zien met een best wel zure realiteit. We hadden echt op veel meer gehoopt. We hebben denk ik een PPLG aangeleverd die, als je het vergelijkt met andere provincies, tamelijk bescheiden was, waar we ook best lof voor hebben gekregen. We hebben toen niet gevraagd: doet u ons maar vijf of zes miljard. Wij hebben gezegd: we hebben tussen de 1,3 en 1,6 of 1,7 miljard nodig. Dat was in Den Haag toen in ieder geval goed ontvangen. En we hebben daarna misschien ook, als je het vergelijkt met sommige andere provincies die nu ook om honderden miljoenen hebben gevraagd, best wel realistisch – zo hebben we het zelf denk ik ingeschat – gevraagd om deze projecten: hier kunnen wij snel mee aan de slag, hier hebben wij vertrouwen in, dit zijn onze koplopers. En dat was tachtig miljoen. We hebben daar echt wel de verwachting bij gehad, misschien niet dat we dat bedrag direct zouden krijgen, maar wel dat dat een heel substantieel antwoord zou krijgen. Dat we een groot deel daarvan zouden krijgen en dat we dus in die koploperprojecten aan de slag zouden kunnen. Dat dat nu niet gebeurd is: heel teleurstellend. Daar ben ik het met wie dat zo heeft uitgesproken, mee eens. En voor de natuur is dat ook echt heel teleurstellend, want het geld, die twaalf miljoen, dat is voor de natuur ook echt gewoon een druppel op de gloeiende plaat. Dus we hebben gewoon uiteindelijk in ieder geval duidelijk te maken dat we echt meer geld nodig hebben. Ik heb ook nog wel ergens enige hoop dat er nog wel op enig moment meer geld gaat komen, maar dat we nu niet de duidelijkheid hebben dat we die tachtig miljoen kunnen gaan inzetten. En dat is ronduit teleurstellend. Maar goed. Uiteindelijk zullen we dus moeten kijken, als wij helderheid hebben over hoeveel het nou uiteindelijk is en op welke termijn wij meer of niets meer mogen verwachten, wat dat doet voor onze plannen. Wij maken daar nu scenario's van. Daar zullen we keuzes in moeten maken en daar komen we bij u mee terug.

2560 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dat was het eind van de eerste termijn. Ik kijk even naar de partijen die nog ruimte hebben in de tweede termijn of er nog behoefte is bij de BBB? Bij de PVV? De VVD, is ook nog ruimte. Bij de PvdA? Ook niet. Bij Volt? Bij de ChristenUnie? Nee. Bij GroenLinks? Dan ronden we hiermee de tweede actualiteit-

2565 Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Een punt van orde, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Ja, mevrouw Koning.

2570 Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, gezien het feit dat wij in deze actualiteit niet alleen het NPLG besproken hebben, maar ook de koploperprojecten, is het dan misschien handig om dan nu ook onze vragen nu mee te nemen of moeten die toch aan het eind van de vergadering? Want die gaan alleen maar over die koploperprojecten en over dat bedrag.

2575 De **VOORZITTER**: Die vraag kwam al aan bod bij het vragenuur. Dus die zullen we aan het eind van de vergadering- Anders had u ze moeten stellen tijdens uw bijdrage. We zijn nu door de beraadslagingen van deze actualiteit heen. Dus dan komen de vragen terug bij het vragenuur, zoals ingediend. Dus we gaan ze nu afronden. Er kunnen dus nu ook geen aangepaste moties of moties nog worden ingediend. Ik kijk nog even of daar nog behoefte aan is om iets te veranderen de moties. Ik zie geen handen. Dan zijn de beraadslagingen nu afgerond en dan gaan we door naar het volgende agendapunt.

2580

De discussie wordt gesloten.

3. Lijst geheimhouding PS.

2585 De **VOORZITTER**: Dan zijn we bij agendapunt 3. Ik probeerde het wat hoopvol neer te zetten. De heer Heijnen, welkom.

2590 Er is bij de hamerstukken punt 8.c een voordracht gepubliceerd voor het opleggen van de geheimhouding achteraf door Provinciale Staten van enkele stukken en beraadslagingen van het Presidium. Door de griffie zijn verder geen opmerkingen over de lijst ontvangen. Verlangt iemand nog het woord? Zo niet, dan gaan we naar agendapunt vier.

De lijst geheimhouding PS is ongewijzigd vastgesteld.

2595 4. Vaststelling notulen en besluitenlijst van de Statenvergadering van 5 februari 2024, alsmede de gewijzigde besluitenlijst van 11 december 2023.

2600 De **VOORZITTER**: Dat is de vaststelling van de notulen en de besluitenlijst van de vergadering van 5 februari, alsmede de gewijzigde besluitenlijst van 11 december 2023. Die lijst van 11 december 2023 ligt opnieuw gewijzigd ter vaststelling voor in deze PS-vergadering. De herstemming van motie M144-2023 was per abuis niet vermeld en is alsnog bij punt 16 in de besluitenlijst opgenomen. Daarnaast is in de notulen van 5 februari van Provinciale Staten in de regels 819 en 822 een typefout hersteld, maar die had u ongetwijfeld al gevonden. En verder zijn er door de griffie geen opmerkingen ontvangen. Heeft iemand nog op- of aanmerkingen over deze notulen? Dan zijn ze met wijzigingen vastgesteld.

2605

De besluitenlijst van de Provinciale Statenvergadering van 5 februari 2024 is ongewijzigd vastgesteld en de notulen van de Provinciale Statenvergadering van 5 februari 2024 en de besluitenlijst van 11 december 2023 zijn met inachtneming van wijzigingen vastgesteld.

2610

5. Vaststelling Strategische Statenagenda.

2615 De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar de strategische agenda, agendapunt 5. Verlangt iemand het woord over de strategische agenda? Ja, achterin. De heer Vendrig.

2620 De heer **VENDRIG** (BBB): Dank u, voorzitter. Misschien een punt van orde. De vraag is: moet de strategische agenda nog aangepast worden aan het feit dat we zonet de toezegging gehad hebben van gedeputeerde Beemsterboer dat het PPLG een A-stuk wordt. Moet dat nog in de strategische agenda aangepast worden?

2625 De **VOORZITTER**: Nee, alles wat hier wordt toegezegd vandaag, dat zal in de volgende agenda weer tot uitdrukking komen. Dus dat levert verder op zichzelf voor deze agenda geen problemen op. Maar iedere toezegging, en fijn dat u daar heel goed naar luistert, maar die wordt ook vastgelegd natuurlijk ook in de notulen en vertaalt zich natuurlijk in de agenda die GS ook met PS heeft. En dat kan zowel op commissieniveau zijn als in de Staten.

Anderen nog opmerkingen over deze strategische agenda?

2630 *De Strategische Statenagenda is ongewijzigd vastgesteld.*

6. Vaststelling lijst ingekomen stukken.

2635 De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar agendapunt 6, de lijst van ingekomen stukken. Er zijn ook door de griffie geen opmerkingen tot op heden ontvangen. Verlangt iemand het woord? Dan kunnen wij wat dat betreft het voorstel van het Presidium volgen om het af te doen.

2640 *De lijst ingekomen stukken is ongewijzigd vastgesteld.*

7. Vaststelling voortgangslijst van moties.

2645 De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar de voortgangslijst van de moties, agendapunt 7. Er zijn ook door de griffie geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand het woord over deze lijst? Dan stel ik voor de lijst vast te stellen.

De voortgangslijst ingekomen stukken is ongewijzigd vastgesteld.

8. Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.

2650 **8.a Verlenen eervol ontslag griffier van Provinciale Staten Noord-Holland per 1 mei 2024 (VD-05).**

8.b Instellen Seniorenconvent als commissie art. 82 Provinciewet en vaststellen van het reglement Seniorenconvent 2024 (VD-04).

2655 **8.c Opleggen geheimhouding achteraf door PS van stukken-beraadslagingen presidium (VD-10).**

8.d Actualisering integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2024-2031 (VD-06).

8.e Eerste begrotingswijziging 2024 Randstedelijke Rekenkamer (VD-08).

2660 **8.f Definitieve vaststelling wijziging Gemeenschappelijke Regeling Randstedelijke Rekenkamer (VD-09).**

8.g Zienswijze PS op de gewijzigde gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (VD-11).

8.h Zienswijze PS op de Kadernota 2025 van Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (VD-12).

2665 De **VOORZITTER**: En komen we nu bij de hamerstukken. Het Presidium adviseert om de volgende voordrachten als hamerstuk te behandelen. Dat is 8.a, dat is voordracht VD-05, het verlenen van eervol ontslag van de griffier van Provinciale Staten per 1 mei 2024. 8.b, dat is voordracht VD-04, dat is het instellen van een seniorenconvent als commissie artikel 82 Provinciewet en het vaststellen van de reglement Seniorenconvent 2024. 8.c, dat is voordracht VD-10. Dat is het opleggen van de geheimhouding achteraf door PS van stukken-beraadslagingen Presidium. 8.d, dat is de actualisering integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur, het iMPI, 2024-2031, voordracht VD-06. 8.e, dat is de Eerste Begrotingswijziging 2024 van de Randstedelijke Rekenkamer, voordracht VD-08. 8.f, dat is de definitieve vaststelling van de wijziging Gemeenschappelijke Regeling Randstedelijke Rekenkamer, voordracht VD-09. 8.g, dat is de zienswijze PS op de gewijzigde Gemeenschappelijke Regelingen Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, voordracht VD-110. En 8.h, dat is de zienswijze van Provinciale Staten op de Kadernota 2025 van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, voordracht VD-12.

2680 Verlangt iemand hoofdelijke stemming? Wenst iemand een stemverklaring af te leggen? Zo nee, dan zijn de besluiten behorende bij punt 8- De heer Dessing.

2685 De heer **DESSING** (FvD): Ja, dank u wel, voorzitter. Een korte stemverklaring over het iMPI, 8.d. Daar zijn wij vóór met uitzondering van de daar aangekondigde duurzaamheidsmaatregelen, waaronder de paddentunnels. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En de heer Van den Berg van JA21.

2690 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Voorzitter, ik sluit me graag aan bij de opmerking van de fractie van Forum voor Democratie, inclusief het feit van de exorbitant hoge kosten van de verduurzaming van de werven.

2695 De **VOORZITTER**: Anderen nog? Zo niet, dan stel ik voor met inbegrip van de stemverklaringen om de besluiten behorende bij de punten 8.a tot en met 8.h als aangenomen te beschouwen.

9. Eerste begrotingswijziging 2024 (VD-07).

2700 De **VOORZITTER**: Dan zijn we bij agendapunt 9. Dat is de eerste begrotingswijziging van 2024, voordracht VD-07. In de provinciale begroting wijzen u, Provinciale Staten, toe voor welke doelen de provincie zij haar middelen inzet. Deze eerste begrotingswijziging voor 2024 bevat onder andere de actualisatie van het zojuist genoemde iMPI en het instellingsbesluit van de reserve PPLG.

2705 Een aantal sprekers hebben zich gemeld. Dat is Statenlid Korzelius van GroenLinks, de heer Dessing van Forum voor Democratie, mevrouw Koning van het CDA, mevrouw Uiterwijk van JA21, de heer Valk van de BBB, de heer Hollebeek van het Partij voor de Dieren, de heer Stulemeijer van 50PLUS, de heer Kanik van D66, de heer Leerink van de PvdA, Statenlid De Weerd van Volt en de heer Klein van de ChristenUnie. Heb ik iedereen? Ja. Dan ga ik als eerste het woord geven in de

2710 *Eerste termijn Provinciale Staten*

2715 Statenlid **KORZELIUS** (GL): Voorzitter, dank u wel. De eerste begrotingswijziging is 3,1 miljoen voordeliger. Dat lijkt een mooie meevaller. Maar om de Begroting 2024 sluitend te krijgen, hebben we bij de begroting al besloten om 83 miljoen te putten uit de reserves. Niettemin vindt mijn fractie de hogere uitkering van 3,7 miljoen uit het Provinciefonds een mooie meevaller. Ik heb op de commissievergadering de gedeputeerde gevraagd of ten tijde van de behandeling van de begroting in het najaar inzicht gegeven kan worden in de gevolgen van de septembercirculaire voor de Begroting 2025, omdat een soort systematiek is dat de meicirculaire een stuk negatiever is dan de septembercirculaire. De gedeputeerde kon die toezegging op de commissievergadering niet doen. Ik herhaal dan de vraag of zij bij de begrotingsbehandeling 2025 dat inzicht wel kan bieden. Want het is wel belangrijk om te weten op welke middelen wij precies kunnen rekenen voor de Begroting 2025.

2725 Voorzitter, als ik de verslagen van de commissievergadering lees over deze begrotingswijziging, dan is er nog een heel beperkt aantal onderwerpen die nog te bespreken zijn. Op de eerste plaats zijn dat de voorstellen die betrekking hebben op de bestemming van een deel van de middelen in het coalitieakkoord. We stemmen dan ook graag in met de 581.000 euro voor de Regio Deal Wadden en één miljoen voor de restauratie van monumenten. Dat geldt ook voor de overheveling van de reserve PPLG van 10,9 miljoen als eerste tranche van die 35 miljoen. Maar daarmee zijn de problemen ten aanzien van het PPLG niet opgelost. Voorzitter, ik had daar graag uitgebreid nog op ingegaan, maar gelet op de actualiteit denk ik dat vanwege de discussie die er geweest is en de toezeggingen die gedaan zijn door de gedeputeerde, ik dat maar achterwege had. Dat neemt niet weg dat ik nog één punt heb, voorzitter.

2735 De boeren in de gebiedsprocessen in de Ronde Hoep en Landelijk Noord zijn al meer dan een jaar bezig om de voorbereiding te treffen voor de aanleg van een waterinfiltratiesysteem om delen van deze veeweidegebieden te vernatten. Dat is van belang voor de broeikasuitstoot, om die te verminderen, maar ook voor de weidevogelstand. De uitvoering van die projecten moet vóór 1 april starten. Dit vanwege het broedseizoen. De middelen die de provincie heeft ontvangen van het Rijk zijn voldoende voor de uitvoering van de projecten, maar daarvoor moet wel de post in de eerste begrotingswijziging worden aangepast om die projecten ook tijdig te kunnen uitvoeren. Voor alle duidelijkheid: het kost dus de provincie geen extra geld. Het amendement is alleen bedoeld om een financieel-technisch probleem op te lossen, want als het bedrag niet op provinciale begroting staat, dan kan het ook niet uitgevoerd worden. En dat is de reden,

2740

2745 voorzitter, dat ik graag, mede namens de BBB, VVD en Partij van de Arbeid een amendement wil indienen. Daarvan is het besluit, het budget voor de subsidie Loket Veenweideboeren in de Eerste

Begrotingswijziging pagina 42 als volgt te wijzigen, Agrarische natuurvereniging Water, Land en Dijken, loket Veenweideboeren en het bedrag van 1,3 miljoen euro. Het is ondertekend door, wat ik zei, GroenLinks, BBB, VVD en PvdA. Ik wil u graag het amendement overhandigen.

2750

**Amendement 1-4 maart 2024
Eerste begrotingswijziging 2024**

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 4 maart 2024.

2755

Constaterende dat:

- *Boeren in de gebiedsprocessen in de Ronde Hoep en Landelijk Noord al meer dan een jaar voorbereidingen treffen voor de aanleg van een waterinfiltratiesysteem waarmee de grondwaterstand in deze veenweidegebieden verhoogd kan worden;*
- *Verhoging van de grondwaterstand tot doel heeft de broeikasgasuitstoot te verminderen hetgeen van belang is voor de opgaven voor de agrarische sector van rijk en provincie;*
- *Verhoging van de grondwaterstand bovendien een positieve uitwerking heeft op de weidevogelstand;*
- *De uitvoering van de projecten moet starten voor 1 april in verband met het broedseizoen;*
- *De landelijke veenweidemiddelen die de provincie heeft ontvangen toereikend zijn voor de uitvoering van deze projecten;*
- *De financiële planning van het Veenweideloket (tussenpersoon in de toekenning van deze middelen) onvoldoende is afgestemd op de begrotingscyclus van de provincie;*
- *Daarom in deze begrotingswijziging te weinig geld is opgenomen om de projecten tijdig te kunnen starten en het wenselijk is deze met € 1.000.000 te verhogen.*

2760

2765

2770

Besluit:

- *Het budget voor de subsidie Loket Veenweideboeren in de Eerste begrotingswijziging 2024 (pagina 42) als volgt te wijzigen:
5.1 Agrarische natuurvereniging Water, Land en Dijken, Loket Veenweideboeren, € 1.300.000.*

2775

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Peter Korzelius (GroenLinks), Vincent Valk (BBB), Marianne Poot (VVD) en Fatima Oulad Hadj (PvdA).

2780

De **VOORZITTER**: Ja, dank u wel. Vier handtekeningen. Daarmee maakt ook dit amendement onderdeel uit van onze beraadslagingen. Dank voor uw bijdrage.

Het woord is aan de heer Dessing van Forum voor Democratie.

2785

De heer **DESSING** (FvD): Voorzitter, dank. De Eerste Begrotingswijziging 2024 lijkt bij eerste lezing een soepel verhaal, omdat er een begrotingsresultaat van drie miljoen positief onderaan de streep is te vinden. 'Goed gedaan', zou je zeggen. Maar niets is minder waar. Deze begroting kent een lichtzinnigheid en zelfs een frivoliteit die tot denken zet en die onze fractie zorgen baart. En wel om de volgende vier redenen.

2790

Ten eerste, het gemak waarmee in deze begroting zomaar even 54 miljoen extra wordt uitgegeven. Ten tweede, het gemak waarmee dat verkocht wordt onder de vlag van drie miljoen positief door 57 miljoen euro uit de reserves te halen, waarvan nota bene twintig miljoen uit de algemene reserve. Dat is mooi-weer-spelen en zou je kunnen omschrijven als een onterechte, blijmoedige, financiële frivoliteit. Het gemak waarbij er vanuit diezelfde frivoliteit grote bedragen worden gereserveerd voor stokpaardjes en beuzelarij, zoals klimaat- en stikstofmaatregelen, die een verkwisting zijn van provinciaal belastinggeld, terwijl de lastendruk voor de bevolking al zo enorm hoog is in voor de inwoners zo financieel moeilijke tijden. Het gemak waarmee in het kader van het PPLG 35 miljoen euro wordt gereserveerd om uit te geven, ervan uitgaande dat de benodigde dekking van rijkswege zal worden verkregen, waarbij – zoals net gezegd – inmiddels al duidelijk is geworden dat van die gevraagde tachtig miljoen slechts twaalf miljoen is toegekend. En dat is bovendien ook nog niet voor landbouwprojecten. Kortom, dit is onverantwoord beleid door te speculeren met geleend geld, waarmee onzinprojecten worden gefinancierd, terwijl nu al duidelijk is dat het voorgeschoten, geleende geld waarschijnlijk niet

2795

2800

2805

geheel ter beschikking zal komen voor het provinciaal bestuur. Hiermee breekt de coalitie de belofte die ze zelf in haar coalitieakkoord aan de inwoners van Noord-Holland heeft gedaan, namelijk een solide en toekomstbestendig beleid. En het vaste mantra dat door het provinciebestuur als reactie hierop wordt gegeven, begint wat onze fractie betreft een beetje sleets te worden. Onder het mom van Europese en landelijke wetgeving en verplichtingen wordt er slaafs gehoor gegeven aan beleid dat boeren tot wanhoop drijft. Dat boeren echt tot wanhoop drijft. Vanwege onzinnig stikstofbeleid, waarvan de provincie niet eens kan aangeven wat de resultaten zijn van tot nu toe gedane uitgaven voor natuurherstelmaatregelen. Zo bleek deze week ook na onderzoek van het RIVM, het Planbureau voor de Leefomgeving en de Wageningen Universiteit. Uit dit rapport blijkt ook dat de gestelde, strenge doelen onhaalbaar, en daarmee onbetaalbaar, zijn. En dit versterkt onze conclusie dat wij hier vandaag grote bedragen moeten accorderen die op een onverantwoorde manier worden stukgeslagen zonder aantoonbaar en meetbaar effect.

2810

2815

2820 Voorzitter, de provincie moet terug naar de haar toegemeten kerntaken. Voor wat betreft de provincie zijn die kerntaken als vanouds: ruimtelijke inrichting ter bevordering van de bewegingsvrijheid die inwoners nodig hebben om in een aantal basisbehoeften te kunnen voorzien. Bij dat laatste dient gedacht te worden aan mobiliteit, voldoende schone lucht, voldoende en kwalitatief goed water en het faciliteren van woningbouw. Wanneer ze zich laat meeslepen in een trend, waarbij het aantal zaken dat ze zichzelf toemeet alsmaar uitdijt, dan leidt dat er vroeg of laat toe dat de zaken niet alleen bestuurlijk, maar dus ook financieel, uit de hand gaan lopen. En daarom is het voor onze fractie noodzakelijk om het debat te gaan voeren over de kerntaken van de provincie en welke taken daar volgens deze Staten nu precies onder vallen. Wat is wettelijk nu daadwerkelijk verplicht? En welke taken heeft de provincie naar zich toegetrokken, die niet noodzakelijk zijn en waar we dus ook geen schaarse middelen aan hoeven te besteden? Wij zullen daarom op korte termijn met een discussienota over dit onderwerp naar de Staten komen.

2825

2830

2835 Voorzitter, ook generieke dictaten die ons vanuit de Europese Unie worden opgelegd, zoals het in PPLG-verband bevorderen van zogenaamde biodiversiteitskaders, kosten veel geld, waarbij zelden rekening wordt gehouden met lokale omstandigheden. En die dictaten worden vervolgens door Den Haag ook nog eens ingevuld op een wijze die volstrekt onuitvoerbaar is zonder de lokale economie en leefbaarheid negatief te beïnvloeden. Want stikstofmaatregelen tasten de winstgevendheid van boerenbedrijven in ernstige mate aan, die zonder die bijbehorende regelgeving, uitstekend zouden renderen. Klimaatpolitiek richt zich met haar zonneweides en windparken veel schade aan in onze natuurlijke omgeving en aan de daar tot voor kort levende planten en dieren. Onze zware industrie wordt opgezadeld met exorbitante kosten met het oog op het nastreven van onhaalbare klimaatdoelen. En tenslotte weten we wat onhaalbare klimaatdoelen en stikstofmaatregelen betekenen voor de toekomst van de woningbouw in deze provincie. De provincie stelt met het grootste gemak de komende tijd ruim 180.000 woningen te willen bouwen, maar tegelijkertijd weten we met zijn allen dat die ambities niet kunnen worden maar waargemaakt vanwege stikstofregels en toegenomen bouwkosten vanwege allerlei duurzaamheidseisen die ingegeven worden door de gevoerde klimaatpolitiek. In antwoord op al die perverse politieke uitwassen en de daarmee samenhangende kosten pleit onze fractie voor een hernieuwde focus op de kerntaken. Cut the crap. Laten we ons in Noord-Holland weer gaan richten op de basics: gezonde lucht, voldoende schoon drinkwater, vrije natuur, gezonde economie en een goed werkende infrastructuur die ons de gelegenheid geeft weer geld te verdienen in plaats van ook nog eens geld uit te geven aan paddentunnels, mos op butshokjes en de vraag of de rosse stekelstaart nu wel of niet het einde betekent van de lokale vogelsoorten.

2840

2845

2850

2855

2860 Die focus op kerntaken verhoogt de kans dat we minder afhankelijk worden van de financiële grillen en de kennelijk beperkte ambtelijke capaciteit van onze Rijksoverheid. Het verhoogt de kans dat politiek ook voor de provincie, zowel bestuurlijk als financieel, behapbaar wordt en dat we niet langer gedwongen worden te putten uit per definitie eindigende reserves. 'Eindig', omdat nog meer belastinggeld innen een onaanvaardbare verzwaring van lastendruk voor inwoners betekent. Daarom laten we als politiek besluiten om de belangen van onze inwoners weer op één te zetten, waarbij haalbaarheid en betaalbaarheid van beleid weer leidend dienen te zijn. Met het politieke ambitieniveau, zoals dat uit deze eerste begrotingswijziging blijkt, vaart de provincie echter op termijn als een Titanic op een financiële ijsberg af. En de garanties dat dit goed gaan, die zijn gering. Laten we in ieder geval beginnen met het PPLG, voor zover het financiële

2865

inspanning van de provincie met zich meebrengt, in de ijskast te zetten. Laten we daarnaast stoppen met het klimaatneutraal maken van onze zware industrie, waarmee het mogelijk wordt ook te besparen op VTH-taken waarmee de provincie bestuurlijk belast is.

2870 Voorzitter, ik rond af. Onze boeren, bedrijven en inwoners moeten weer op nummer één komen te staan en financieel niet verder in zwaar weer worden gebracht, doordat de provincie frivool speculeert met geleend geld voor onzinnige klimaat- en stikstofprojecten die voor de inwoners geen enkel meetbaar positief effect hebben. Daarom kan onze fractie onmogelijk instemmen met deze voorgestelde begrotingswijziging. Ik dank u wel.

2875 De **VOORZITTER**: Mevrouw Koning van het CDA.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Voorzitter, een paar punten willen wij aan de orde stellen bij deze begrotingswijziging. Hoe kan het ook anders: eerst het PPLG.

2880 In het coalitieakkoord is 35 miljoen apart gezet voor incidentele uitgaven voor het PPLG. Daar staat bij dat het is gedaan om te voorkomen dat de voortgang van het PPLG wordt vertraagd. Maar, voorzitter, we hebben het net gehoord: de coalitievorming bij het Rijk gaat waarschijnlijk nog geruime tijd duren. Er is geen landbouwakkoord en een demissionair kabinet past op de
2885 winkel, maar mag verder ook weinig doen. Daardoor is het onduidelijk welke kant het opgaat met het NPLG en de PPLG's in de twaalf provincies. Het is onduidelijk hoeveel budget er straks nog overblijft voor de provincies van de beloofde 24 miljard. Dat weet niemand. Daarom is het onvertraagd door laten gaan van het PPLG in Noord-Holland in de ogen van het CDA nu niet wenselijk. Waarom blijft GS daaraan vasthouden? Waarom wil de coalitie in Noord-Holland alles op
2890 alles zetten om te voorkomen dat het PPLG vertraagd, terwijl er landelijk zoveel onduidelijkheid is? Het CDA vraagt zich af wat het personeel, dat is geworden voor uitvoering van het PPLG en de gebiedsprocessen, nu precies doet. Er kunnen aan de overlegtafels in de gebiedsprocessen geen of weinig toezeggingen worden gedaan, omdat de onzekerheid zo groot is.

2895 De heer **LEERINK** (PvdA): Ja, voorzitter, ik snap het niet helemaal meer. Ik heb mevrouw Koning ik weet niet hoe vaak horen zeggen dat er iets moet gebeuren om bijvoorbeeld iets te doen aan de PAS-melders. Daar zullen we toch iets moeten doen aan natuurherstel, zegt ook stikstofbeleid. Nu zegt hetzelfde CDA: ach, laten we maar stoppen met het PPLG en laten we maar eerst eens even afwachten. Niks doen is toch geen optie? Op het ene moment kan het u niet snel genoeg
2900 gaan en wordt het urgent. En nu zegt u: ach, we gooien de handdoek in de ring en laten we maar stoppen?

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, dat zal u zo horen. We zijn wel voor het doorgaan van de koploperprojecten en ook activiteiten voor de PAS-melders. Dus ik ga verder met maar waar die
2905 35 miljoen wel voor ingezet zou moeten worden, volgens ons.

De heer **LEERINK** (PvdA): Nog even. Moet het PPLG nou stoppen of niet? Houwen we ermee op of niet? Dat wil ik toch wel even weten. Want koplopers, het woord zegt het al, het gaat om koplopers. Het zijn projecten die we snel kunnen realiseren met elkaar, maar daar hoort een hele
2910 staart achter wil je een beetje tot gedegen beleid kunnen komen.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, precies: gedegen beleid. Ik ga zo zeggen, ook in mijn tekst, dat we het on hold moeten zetten totdat er daar meer duidelijkheid is, dat we goede plannen kunnen maken.

2915 De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Oké. Er kunnen aan de overlegtafels in de gebiedsprocessen nu weinig concrete toezeggingen worden gedaan, omdat de onzekerheid ook over de budgetten
2920 groot is. Wij willen van GS weten of de deskundigen in Noord-Holland scenario's kunnen uitwerken die voorsorteren op verschillende prioriteiten en budgetten van het Rijk. Kan GS ons die verschillende scenario's voorleggen en inzicht geven in consequenties van verschillende keuzes bij het Rijk? Wanneer zouden wij die scenario's kunnen krijgen? Eigenlijk hoorde ik net

2925 gedeputeerde Kocken daar ook al over spreken. Dus het lijkt mij dat die toezegging misschien mogelijk is.

2930 Het CDA is nog steeds voorstander van het voorlopig on hold zetten van de gebiedsprocessen, uitgezonderd de koploperprojecten. Het CDA heeft dat vorige maand ook al aangegeven bij de bespreking van het PPLG. We hebben het in de commissievergadering gezegd en ook de agrarische sector in Noord-Holland die op 12 februari hier aan de deur klopte, heeft het aan de gedeputeerde gevraagd. Het lijkt ons echt verstandig om de gebiedsprocessen on hold te zetten totdat er meer duidelijkheid is over beschikbare budgetten en richtlijnen voor het prioriteren van taken in het PPLG. Er is onvoldoende geld in de provincie Noord-Holland om in alle gebiedsprocessen langjarig natuurbeheer te bekostigen en daarover concrete toezeggingen te doen.

2940 Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Dank u wel, voorzitter. Ik begrijp dat er ontzettend veel onduidelijkheid is omtrent de financiering. Maar er is toch ook veel duidelijkheid over waar we naartoe moeten? Er ligt namelijk een Europese Green Deal, er ligt een stikstofwet. Bent u nou niet bang door op te roepen tot het vertragen van het PPLG dat daarmee later weer nog meer rigoureuze maatregelen moeten worden genomen?

2945 Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Nou, ik ben bang dat als we nu doorgaan en de prioriteiten niet helder hebben en de budgetten niet, dat er verkeerde keuzes worden gemaakt. Het is uit zorgvuldigheid. Je moet weten waar je naartoe wil met elkaar en wat de kaders en de breedte en het geld is om goede keuzes te kunnen maken. Daar gaat het om. En als je geen concrete toezeggingen kan doen over langjarig natuurbeheer, hoe kunnen dan agrariërs hun gronden gaan omzetten naar natuur en hun koeien wegdoen? Dat is dan gewoon onmogelijk. Dus er moet zicht komen op goede verdienmodellen voor agrarische ondernemers, die in transitie gestuurd worden of land omzetten naar natuur. De kaders zijn nu niet duidelijk. Dit is dus niet het moment om onvertraagd door te gaan.

2955 Gedeputeerde, kunt u een pas op de plaats maken, kunt u dat overwegen en spoedig komen met scenario's om te voorkomen dat we geld laten verdwijnen?

2960 Zoals aangegeven wil het CDA een aanpassing van de begrotingswijziging. Daar staan namelijk vijf criteria in voor de inzet van de 35 miljoen reserve PPLG. En in die criteria wordt onzes inziens onvoldoende rekening gehouden met de onzekerheid bij het Rijk. Het criterium lijkt nu – en dan lees ik het niet helemaal voor, maar alleen het laatste deeltje – “dat de ontwikkeling en uitvoering van het PPLG voortvarend kunnen worden voortgezet, ongeacht het tempo van de besluitvorming van het Rijk”. En wij begrijpen dat dit enkele maanden geleden nog gezegd kon worden, maar nu met alle ontwikkelingen kan dat niet meer, en willen wij een nieuw dictum. En dan zal dat gaan luiden: de uitgaven hebben te maken met een of meer van de PPLG-thema's, passen binnen de reikwijdte van het PPLG en het coalitieakkoord, hebben een incidenteel karakter, kunnen voorafgaand zijn aan te verwachten rijksbeleid en zorgen ervoor dat de ontwikkeling en uitvoering van het PPLG kunnen worden voortgezet en zijn altijd in lijn met de verwachte besluitvorming bij het Rijk.

2970 Verder vinden wij het verstandig te onderzoeken of een deel van de reserve PPLG ingezet kan worden als voorfinanciering voor het bieden van een oplossing voor het legaliseren van de PAS-melders, interimmers en vrijgestelde bedrijven. Er moet zo spoedig mogelijk een oplossing komen om deze bedrijven van het slot te halen. De stikstofbank moet worden gevuld.

2975 Daarnaast is het CDA mede-indiener van het amendement van JA21, waarin wordt geregeld dat er 35 miljoen extra voor het PPLG ook beschikbaar blijft als deze coalitie valt. Nu staat er namelijk in dat het geld dan niet meer beschikbaar is.

2980 Als dus de amenderingen door kunnen gaan, zijn we het eens met deze begrotingswijziging en de criteria voor de uitgifte van de 35 miljoen. Dat akkoord blijft natuurlijk ook van kracht als de coalitie in Noord-Holland eventueel zou vallen. Ons amendement wordt ook ingediend door JA21.

Amendement 2-4 maart 2024
Criteria inzet 35 miljoen reserve PPLG

2985 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 4 maart 2024.*

Constaterende dat:

- *De coalitie een bedrag van 35 miljoen wil reserveren voor het PPLG;*
- *In de begrotingswijziging op pagina 10 vijf criteria staan voor de inzet van de 35 miljoen reserve PPLG;*

2990 • *Het eerste criterium luidt:*

"De uitgaven hebben te maken met een of meer van de PPLG-thema's, passen binnen de reikwijdte van het PPLG en het coalitieakkoord, hebben een incidenteel karakter en zorgen ervoor dat de ontwikkeling en uitvoering van het PPLG voortvarend kunnen worden voortgezet, ongeacht het tempo van de besluitvorming van het Rijk."

2995 *Overwegende dat:*

- *Het ons niet verstandig lijkt om de ontwikkeling en uitvoering van het PPLG voort te zetten, los van besluitvorming van het Rijk.*
- *De ontwikkeling en uitvoering van het PPLG eigen provinciale accenten zal hebben maar zal moeten voldoen aan wet- en regelgeving van het Rijk en ook het tempo zal aan moeten sluiten bij besluitvorming van het Rijk.*

3000

- *De koploperprojecten wel doorgang kunnen vinden als het Rijksbeleid nog niet helemaal duidelijk is, omdat daarbij onder andere innovaties worden onderzocht.*
- *Onderzocht kan worden of het verstandig is een deel van de reserve PPLG in te zetten als voorfinanciering voor het vinden van een oplossing voor het legaliseren van de PAS-melders, interimmers en vrijgestelde bedrijven.*

3005

Besluit:

- *Criterium 1 als volgt aan te passen:*

1. "De uitgaven hebben te maken met één of meer van de PPLG-thema's, passen binnen de reikwijdte van het PPLG en het coalitieakkoord, hebben een incidenteel karakter, kunnen voorafgaand zijn van te verwachten Rijksbeleid en zorgen ervoor dat de ontwikkeling en uitvoering van het PPLG kunnen worden voortgezet en zijn altijd in lijn met te verwachte besluitvorming bij het Rijk."

3010

En gaan over tot de orde van de dag.

3015 *Ondertekening: Willemien Koning (CDA) en Ivo Mantel (JA21).*

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Tot slot zijn we ook samen met D66 van mening dat er extra aandacht nodig is voor het ov, zodat voor alle groepen die van ov afhankelijk zijn, zowel in steden als op het platteland, goed te gebruiken is en zodat voorzieningen, zoals ziekenhuizen en scholen, goed bereikbaar zijn met het ov.

3020

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Hiermee maakt uw amendement ook onderdeel uit van onze beraadslagingen.

3025 Het woord is aan mevrouw Uiterwijk van JA21.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, eigenlijk vroeg ik me af waarom we nog een begroting vaststellen in dit gremium, want ongeveer drie maanden later hebben we de eerste begrotingswijziging voor onze kiezen en dan zien we dat we 54 miljoen extra gaan uitgeven dan wat we in oktober met elkaar hier afgesproken hebben. Als je een begroting van 720 miljoen aan lasten hebt en daarop ga je 54 miljoen extra uitgeven, wat 7,5 procent is, mag je toch op zijn minst stellen dat het begroten niet zo heel erg denderend gelukt is in oktober.

3030

En dan de manier waarop we het verkopen. Het lijkt drie miljoen positief, alsof we dus minder gaan uitgeven, maar in feite geven we 54 miljoen meer uit, trekken we 57 miljoen uit de reserves, waarvan twintig miljoen uit de algemene reserve, en we verkopen het alsof het allemaal geweldig gaat en we echt lekker financieel bezig zijn en een meevaller hebben in de eerste begrotingswijziging. Maar niks is minder waar. Voorzitter, dit beleid is natuurlijk op den duur niet houdbaar. Misschien kunt u het zich niet voorstellen nu, maar die reserves, die hebben op een gegeven moment wel een bodem. En als die bodem bereikt is, hebben we een heel groot probleem. En als je kijkt dat je bijvoorbeeld nu al 54 miljoen extra uitgeeft, moet je je voorstellen dat je in een jaar zit waarin je geen reserves hebt en dat je even de opcenten mag gaan verhogen,

3040

3045 dusdanig dat je 54 miljoen extra binnenhaalt. Nou, geloof me: dan is geen enkele Noord-Hollander meer blij met het beleid dat hier gevoerd wordt, voor zover ze dat op dit moment nog wel zijn.

3050 Voorzitter, wat mij dan altijd een beetje opvalt, zijn dan van die coalities met een visie vooruit. Die hebben het over een toekomststoel en dan moet de jeugd hier een plek in de zaal krijgen. Die moeten mee gaan denken met de politiek. Maar financieel houden we geen enkele rekening met onze jeugd, met de volgende generaties, want we zijn vooral nu leuke dingen aan het doen en ambities aan het waarmaken en dat we over tien jaar misschien helemaal geen geld meer hebben om gewoon de noodzakelijke voorzieningen op peil te houden, ja, dat is een zorg voor later. Voorzitter, wij vinden dit financiële beleid, wat we nu toch wel structureel zien gebeuren hier – ik begin een beetje op zo'n vastlopende langspeelplaat te lijken – maar ik zeg het elke keer weer: we gaan niet prudent om met onze reserves, dit is niet houdbaar. En ik roep u toch 3055 allemaal op om vooral te kijken of we wel een solide financieel beleid kunnen voeren. En dan zou inderdaad een kerntakendiscussie, waar wij ook al eerder toe opgeroepen hebben, waar nu gelukkig de collega's van Forum voor Democratie mee kwamen, een heel goed idee zijn. Want, ja, niet het hele leven is leuk en uiteindelijk is je geld gewoon op. Ik zou ook liever in een Ferrari rijden, maar ik heb ook gewoon een Fiat. Nou, tot zover dat.

3065 Dan gaan we naar de ingestelde reserve van het coalitieakkoord. Dat is natuurlijk een heel vreemde constructie. Kijk, de coalitie wil allemaal leuke dingen doen. Dus wat gaan we doen? We gaan een reserve coalitieakkoord instellen. Die reserve gaan we vullen met begrotingsresultaten die we voor een deel nog moeten halen. Als je zo gaat speculeren op de beurs, dan zeggen mensen tegen je: doe maar niet, want dat is een beetje een erg groot risico. Voor mij zijn dit ook de speculaties waar menig pensioenfonds op stukgelopen is. Maar goed, wij gaan een reserve coalitieakkoord vullen met de begrotingsresultaten die we nog moeten halen. En ook met een taakstelling van veertig miljoen die we nog moeten realiseren. Voorzitter, van de 136 miljoen die 3070 de coalitie graag bij elkaar schraapt, hebben we nu 67 miljoen bij elkaar gesprokkeld. Nu we die 67 miljoen toch hebben staan, gaan we natuurlijk de eerste twaalf miljoen alvast bestemmen. En daarmee gaat veruit het grootste deel naar de reserve PPLG. Daar hebben we net een actualiteit over gehad, want er zit nog wel een onzekerheid in dat PPLG. We lezen ook in de stukken terug "de onzekerheid op de besluitvorming legt mogelijk een hoge druk op de 35 miljoen die de coalitie uiteindelijk in de reserve PPLG wil storten". Maar let wel op: die 35 miljoen, die is er op dit moment nog niet eens. Want as we speak zit er nu 10,9 miljoen in die reserve. Die heeft de 35 miljoen nog niet eens bereikt. En voordat we het potje überhaupt gevuld hebben, beginnen we al te waarschuwen met: nou, het zou zomaar eens kunnen dat we toch wel heel veel grote druk erop gaan ervaren, omdat het Rijk niet helemaal meewerkt. Kijk, JA21 is wel voorstander van die 3080 koploperprojecten, maar de financiële dekking is op zijn winst wankel.

3085 Ja, voorzitter, en op diezelfde reserve PPLG komen we ook met een financieel-technisch amendement. Ik gun u natuurlijk allemaal dat u deze vier jaar gezellig in harmonie en de coalitie uitzit, maar het zou natuurlijk zomaar kunnen zijn dat een coalitie tussentijds valt. Ik heb nog nooit een reserve gezien, waarin dan wordt gezegd: we koppelen de reserve aan het aanstellen of het aantreden van een nieuwe coalitie. Dat zou dus inhouden dat, als wij ergens binnen deze Statenperiode onenigheid binnen de coalitie krijgen en de coalitie die valt – en vaak heb ik er ook nog iets mee te maken; maar goed, dat is weer een ander verhaal – dan zou dus ook dat PPLG op 3090 losse schroeven staan. Als je dan toch een betrouwbare overheid wil zijn en je wil naar al die mensen die daarmee bezig zijn, uitstralen dat je budget beschikbaar stelt, dan kan dat toch niet vasthangen aan de politieke realiteit die soms heel erg weerbarstig kan zijn? Daarom dachten wij van, wij lossen dat probleem dan in dit geval wel voor u op. Dus we hebben een financieel-technisch amendement ingediend. Die wordt mede-ingediend door het CDA. Het amendement luidt als volgt. Wij besluiten het kader onder punt vijf als volgt te wijzigen: de reserve eindigt 3095 wanneer de 35 miljoen volledig is besteed of bestemd of in het jaar 2027 – dat is het jaar waar u, denk ik, allemaal naar toe leeft, ik wel in ieder geval – en het bedrag dat in 2027 niet besteed is en waarvoor geen harde verplichtingen zijn aangegaan, valt vrij in de algemene middelen. Op die manier voorkom je in ieder geval het financieel-technisch kromme dat je een reserve koppelt aan het aantreden van een nieuwe coalitie.

3100

**Amendement 3-4 maart 2024
Kaders reserve PPLG**

3105 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 4 maart 2024.*

Besluit:

Het kader onder punt 5 zoals benoemd op pagina 10 van de eerst begrotingswijziging:

3110 *5. De reserve eindigt wanneer de € 35 miljoen volledig is besteed of bestemd of bij het aantreden van een nieuwe coalitie. Het bedrag dat in 2027 niet besteed is en waarvoor geen harde verplichtingen zijn aangegaan valt vrij in de algemene middelen'*

Als volgt te wijzigen:

3115 *5. De reserve eindigt wanneer de € 35 miljoen volledig is besteed of bestemd of in het jaar 2027. Het bedrag dat in 2027 niet besteed is en waarvoor geen harde verplichtingen zijn aangegaan valt vrij in de algemene middelen.*

Toelichting: Deze reserve van het PPLG is onder meer bestemd voor koploperprojecten.

3120 *Stakeholders in de provincie moeten rekenen op duidelijke kaders omtrent de beschikbare financiële middelen. Het laten vervallen van een reserve bij het aantreden van een nieuwe coalitie, wat ook tussentijds kan gebeuren, is onzes inziens geen prudent financieel beleid. Daarom stellen wij voor dit kader te schrappen en de reserve slechts te laten vervallen bij besteding/bestemming of in het jaar 2027 'En gaan over tot de orde van de dag.*

3125 *Ondertekening: Kelly Uiterwijk (JA21), Ivo Mantel (JA21) en Willemien Koning (CDA).*

3130 Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Voorzitter, u heeft misschien al vernomen dat wij, nou ja, niet heel daverend enthousiast waren over deze eerste begrotingswijziging. We zullen er dan ook in dit geval niet mee instemmen, omdat wij het gewoon onverantwoord financieel beleid vinden. Wij zien uit naar de kerntakendiscussie en de discussienota die daarover gaat. En we roepen eenieder op, zeker de partijen die altijd de mond vol hebben over de toekomst: denk in ieder geval eens na over solide financieel beleid, wat ook voor de komende generaties houdbaar is, zodat u niet uw kinderen straks hoeft te vertellen dat de opcenten met zo'n tachtig procent stijgen, omdat anders de wegen niet meer onderhouden kunnen worden. Tot zover, voorzitter. Dank u wel.

3135 De **VOORZITTER**: Dank u wel. En u dient nog een amendement in? [...] Dank u wel. En dat amendement maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

3140 Het woord is aan de heer Valk van de BBB.

3145 De heer **VALK** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Als eerste wil de BBB GS en ook de ambtenaren bedanken voor het stellen van de stukken. Aan PS wordt gevraagd om de Eerste Begrotingswijziging 2024 goed te keuren. Er is een aantal aanpassingen gedaan. Deze aanpassingen zorgden ervoor dat delen uit het coalitieakkoord uitgevoerd kunnen gaan worden. BBB is daar tevreden over. Wel maakt de BBB zich zorgen over de rijksbijdrage. Doordat het kabinet is gevallen en er een nieuw kabinet moet worden geformeerd, liggen veel zaken in Den Haag stil. Maar ook hier in de provincie gaat het leven gewoon door. Er moeten beslissingen worden genomen en keuzes worden gemaakt. Wij, hier in de provincie, kunnen niet blijven stilzitten. En de BBB is dan ook blij met een GS die haar taken goed gemotiveerd ten uitvoer wil brengen. Dank u voor de aandacht.

3155 De heer **DESSING** (FvD): Dank u wel, voorzitter. Ik hoor de BBB tevreden woorden uitspreken over deze begrotingswijziging. Maar hoe kijkt de BBB dan aan tegen de financieel wankele constructie die hieraan ten grondslag ligt? Het kan toch niet zo zijn dat, zoals jullie in het coalitieakkoord hebben beloofd, er ook een betrouwbaar financieel beleid voor de inwoners wordt afgegeven? Die betrouwbaarheid van het beleid, die staat toch ernstig onder discussie?

3160 De heer **VALK** (BBB): Er is natuurlijk wel zorg over de rijksbijdrage. Maar het is niet zo dat hier een wankelend beleid gevoerd wordt, want alles is goed gedekt.

De heer **DESSING** (FvD): Maar hoe kijkt de BBB dan aan tegen het feit dat we 57 miljoen uit de reserve gaan halen om projecten uit te gaan voeren die op zijn minst discutabel zijn en geen

concreet resultaat hebben? Dat is toch voor de inwoners uiteindelijk op de lange termijn een last die zorgt voor een onaanvaardbare financiële verhoging van hun lasten?

3165

De heer **VALK** (BBB): Nee, wij denken dat niet. Wij vinden dat het een wel degelijk verantwoord beleid is. We hebben daarvoor gekozen en we staan er ook achter.

3170

De heer **DESSING** (FvD): Goed. De BBB staat dus duidelijk voor financieel wankel beleid. Dank u wel.

De heer **VALK** (BBB): Dat zijn uw woorden.

3175

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, aanvullend ook een vraag. Hoe kijkt u dan tegen die criteria voor die 35 miljoen van het NPLG? Vindt u dan dat we het onverminderd doorgaan met projecten, los van het rijksbeleid, nu moeten vaststellen?

3180

De heer **VALK** (BBB): We doen het niet los van het Rijk. Maar nu wordt er 10,9 miljoen apart gezet om ieder geval doorgang te laten gaan aan die projecten waar we al mee bezig zijn. Dus het is niet zo dat nu alle keuzes al gemaakt zijn. Er is net ook gezegd, heel duidelijk, vanuit GS: we moeten- We hadden natuurlijk bedacht van nou, er komt een heel grote zak met geld. We hadden 1,6 miljard aangevraagd bij het PPLG; er was ongeveer achthonderd miljoen toegezegd. Toen is het kabinet gevallen. Dus nu ligt het allemaal stil. Maar we moeten hier wel verder. We kunnen niet alleen maar stilstaan.

3185

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Nee, maar die criteria die nu opgesteld zijn, die gelden voor dat hele budget van 35 miljoen. Die worden, zoals het er nu in staat, niet aangepast. Dus die gelden de hele tijd. Hoe kijkt u dan aan tegen het laatste punt, dat als deze coalitie valt, dan is dat geld opeens weer verdwenen? Vindt u dat een betrouwbare overheid dan?

3190

De heer **VALK** (BBB): Het is wel betrouwbaar dat je niet over je graf heen wil regeren. Dus het is logisch dat, als je nu reserve maakt en je zegt 'nou, oké, we vallen uit elkaar', dat kan. Dan komt die reserve weer terug in de algemene middelen tot de nieuwe coalitie en nieuwe partijen daarover kunnen gaan beschikken. Ik vind het heel normaal.

3195

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Maar u vindt dus eigenlijk dat wij hier als Staten voor niks zitten, want u alleen als coalitie bepaalt hier wat en wij als Statenleden kunnen wel naar huis gaan verder, want wij bepalen hier niks?

3200

De heer **VALK** (BBB): Nee, dat is absoluut niet waar, want er zijn allerlei amendementen en moties die u kunt indienen. Daar kunnen we over stemmen, en over dat soort dingen. En in de commissies wordt er uitgebreid over gesproken en heeft u alle ruimte om uw inbreng in te brengen.

3205

De **VOORZITTER**: Aanvullende vragen? Een andere vraag?

3210

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Laatste vraag. Maar als wij dus zeggen van, nou, wij zijn het eens met dit voorstel en met dit geld, dus dat gaan we steunen, dan zegt u nog van, ja, maar als wij als coalitie vallen, is het geld wel weg. Of jullie het nou gewild hebben of niet, dan is het wel weg.

De heer **VALK** (BBB): Het geld is niet weg. Het geld komt terug in de algemene reserve dan. En dan kan de nieuwe coalitie daarop keuzes maken.

3215

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, ik ben wel heel benieuwd. Als dat geld inderdaad vrijvalt als de coalitie dan valt, zitten er dan partijen in deze coalitie die dit beleid eigenlijk helemaal niet steunen, maar dat alleen maar steunen vanwege het coalitieakkoord? Want de meerderheden veranderen in principe natuurlijk niet.

3220

De heer **VALK** (BBB): Die vraag begrijp ik niet. Die mag u nog een keer stellen.

3225 Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): U geeft aan dat, als de coalitie valt, dan moet een ander weer kunnen beschikken over die reserves. Maar ik neem toch aan dat hier vier partijen zitten, die een meerderheid hebben in de Staten, die achter dit gekozen beleid staan. Dus op het moment dat de coalitie valt, zou u in theorie nog steeds achter datzelfde beleid staan. Of staat het er eigenlijk niet achter, maar steunt u het alleen omdat u in een coalitie zit?

3230 De heer **VALK** (BBB): Dan komt er een nieuwe coalitie. Dan komt er nieuw beleid. En dan gaan we dan wel kijken wat we dan steunen.

3235 Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Voorzitter, ja, maar de meerderheden veranderen niet. Ik bedoel, dan hebben PvdA, GroenLinks, BBB en VVD nog steeds meer dan vijftig procent van het aantal zetels in deze Staten. Dus dan zou je toch suggereren dat minimaal een van de coalitiepartijen eigenlijk niet achter de invulling van de PPLG-reserve staat.

3240 De heer **VALK** (BBB): Nee, dat is een conclusie die u trekt, die daar niet over gaat. Kijk, je zou kunnen zeggen: je valt misschien over het PPLG, maar je kunt ook over iets anders vallen. En dan zou al dat soort gelden ook meteen weer door moeten gaan, terwijl het dan vrijkomt voor een nieuwe coalitie.

3245 Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Voorzitter, als u mijn redenering niet vindt kloppen en u alle vier de reserve PPLG, zoals die nu voorgesteld wordt, goedvindt, zou het heel veilig zijn om zekerheid te bieden aan de mensen die ermee te maken hebben en het amendement te steunen om de reserve voor te laten staan bij het aantreden van een nieuwe coalitie.

De heer **VALK** (BBB): Nee, ik probeer net uit te leggen: dat doen we niet, want dan reageer je dus over je graf, en dat moet je niet doen.

3250 Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Dank u wel, voorzitter. Ik sla echt enorm aan op de opmerking om niet over uw graf te regeren. Zelfs als de coalitie haar graf op korte termijn, lange termijn, vindt, dan houdt het werk aan de stikstofdoelen gewoon niet op. We hebben nog steeds een verplichting vanuit Europa, we hebben nog steeds een stikstofwet liggen. Dus hoe is dat in godsnaam met elkaar te rijmen? Het is toch geen betrouwbare overheid door te zeggen: we stoppen nu met deze financiering, omdat ons graf van de coalitie hier ligt?

3255 De heer **VALK** (BBB): Nee, de gelden die nog niet uitgegeven zijn, die vallen terug in de reserve. Natuurlijk, als je een project gestart hebt en je hebt daar geld voor uitgegeven, dan blijft dat natuurlijk lopen. Maar niet de gelden wat je nog niet uitgegeven hebt. Dat geef je door aan een nieuwe coalitie.

3260 De **VOORZITTER**: Gaat u verder, meneer Valk.

De heer **VALK** (BBB): Ik ben klaar. Dank u wel.

3265 De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar de heer Hollebeek van Partij voor de Dieren.

3270 De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ja, voorzitter, dank u wel. Ik wou zeggen: and now for something completely different, maar de heer Dessing heeft eigenlijk al een beetje, nou ja, het pad een klein beetje gebaad. Daar kom ik op terug.

3275 Want, voorzitter, de natuur verandert. En dat is een gegeven. De Nederlandse natuur kent vele diersoorten die oorspronkelijk als exoot konden worden betiteld. Ooit werd het konijn door de Romeinen in Nederland geïntroduceerd. Zij stonden ook aan de wieg van de verschijning van de fazant in Europa. Hoewel deze pas echt in groten getale werd binnengehaald in het koloniale tijdperk als jachtwild. Zelfs de door mevrouw Ouderkerken vandaag zo jubelde weidevogels zaten vierhonderd jaar geleden nog lekker op de steppe van Kazachstan, terwijl de door haar verguisde vos al op menig schilderij uit die tijd prijkt. Nog geen vijfenzeventig jaar geleden togen alle vogelliefhebbers naar Harderwijk om te genieten van de uitheemse Turkse tortel, die inmiddels in vrijwel alle Nederlandse achtertuinen aanwezig is. Dat laatste kan echter niet gezegd worden van, ja, meneer Dessing, de rosse stekelstaart. Ja. Dat is weliswaar een Noord-Amerikaanse soort,

3280

3285 maar dat eendje zal geen wijdverbreid fenomeen worden in ons land. Anders was dat haar de
afgelopen vijftig jaar wel gelukt. De Vogelbescherming en Sovon melden dat ontsnapte rosse
stekelstaarten en hun nazaten vanaf 1973 in ons land broeden. De landelijke aantallen namen
3290 maar langzaam toe tot rond een tiental broedparen en lijken sinds 2010 niet verder te groeien.
Succesvolle broedgevallen zijn schaars. De verspreiding blijft beperkt tot enkele plekken in West-
Nederland. Het enige risico op vermenging van soorten tussen de rosse stekelstaart en de
Europese soort is in het geval van de witkopeend. Meneer Dessing, ik kan u geruststellen: dat is
niet eens een lokale soort. De witkopeend heeft haar leefgebied namelijk in Spanje, in een
3295 beperkt gebied en komt nauwelijks naar buiten. Eventuele vermenging vormt amper een reële
mogelijkheid, ook zelfs nauwelijks als deze ronddobberende kwakertjes zouden kiezen voor een
overwintering van eenden op leeftijd in een pension in Benidorm of Torremolinos. Daarbij komt
dat een invasieve exoot alleen bestreden hoeft te worden volgens de EU-richtlijn indien er sprake
is van aanzienlijke schade, waarvan dus geen sprake is. Daarnaast heeft GS niet aannemelijk
3300 gemaakt waarom juist nu de rosse stekelstaart beheerd moet worden, terwijl het aantal
broedparen zich niet lijkt uit te breiden. Er wordt nu al jaarlijks een bedrag beschikbaar gesteld
voor het beheer van de rosse stekelstaart, aldus de website van de Faunabeheereenheid. Het is
dus niet logisch om op basis van bovenstaande argumenten nu het bedrag met nog eens
tweehonderdduizend euro te verhogen voor het beheer van deze specifieke soort. Voorzitter, ik
3305 zei het al: de natuur verandert. Dat is een gegeven. En een weerbare natuur is een robuuste
natuur. Geen natuur die in de benen wordt gehouden door het buitenproportionele bedrag van
tweehonderdduizend euro extra te stoppen in de bestrijding van enkele tientallen eendjes. Geld
dat bijvoorbeeld beter besteed lijkt te kunnen worden aan de basiskwaliteit van onze natuur of
aan de wildopvangcentra die al jaren bedelen om een beetje hulp om onze inheemse natuur te
3310 helpen. In ieder geval lijkt het bedrag totaal niet in verhouding met de zogenaamde schade, die
eventueel, heel misschien, ooit- Ik zie al visioenen van tot de tanden toe bewapende mensen die
voor twee ton extra nog een paar extra rondjes door de provincie maken om op zoek te gaan
naar deze immense bedreiging van bijna helemaal niets. Daarom dien ik het volgende
amendement in, waarvan het dictum luidt: we besluiten om in de Eerste Begrotingswijziging 2024
PS in het programma Natuur en Landelijk gebied de regel 5.2 faunabeheereenheid Noord-
Holland, bestrijding van een exoot tweehonderdduizend euro nieuw. Toelichting, bestrijding van
een exoot rosse stekelstaart voor een periode van vier jaar te verwijderen. Dank u wel. Dan is hij
hier.

Amendement 4-4 maart 2024

3315 Rosse Stekelstaart

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 4 maart 2024.

Besluit:

- 3320 • *In de Eerste Begrotingswijziging 2024-PS in Programma Natuur en landelijk gebied, de
regel: "5.2 Faunabeheereenheid NH, bestrijding van een exoot, € 200.000 Nieuw
Toelichting: bestrijding van een exoot – rosse stekelstaart voor een periode van vier jaar."
te verwijderen.*

Toelichting

3325 *Er is een aantal argumenten om de Rosse Stekelstaart niet als invasieve soort te beschouwen,
waardoor verjagen en bejagen onnodig is en dus budget daarvoor beschikbaar stellen ook, te
weten:*

- 3330 1. *De Vogelbescherming en Sovon melden het volgende over de Rosse Stekelstaart: "De
oorspronkelijk uit Noord-Amerika afkomstige Rosse Stekelstaart wordt veel in
watervogelcollecties gehouden. Ontsnapte vogels en hun nazaten broeden vanaf 1973 in
ons land. De landelijke aantallen namen maar langzaam toe, tot rond een tiental
broedparen, en lijken sinds ongeveer 2010 niet verder te groeien. Succesvolle
broedgevallen zijn schaars. De verspreiding blijft beperkt tot enkele plekken in vooral
West-Nederland."*
- 3335 2. *Het enige risico op vermenging van soorten tussen de Rosse Stekelstaart en een Europese
soort, is in het geval van de witkopeend. De witkopeend heeft haar leefgebied in Spanje,
in een beperkt gebied, en komt daar nauwelijks buiten. Eventuele hybridisering vormt
geen reële schade.*
- 3340 3. *Daarbij komt dat een (invasieve) exoot alleen bestreden hoeft te worden volgens de EU-
richtlijn indien er sprake is van aanzienlijke schade, waar dus geen sprake van is.*

3345 4. Daarnaast heeft GS niet aannemelijk gemaakt waarom juist nu de Rosse Stekelstaart beheerd moet worden, terwijl het aantal broedparen zich niet lijkt uit te breiden. Er wordt een ruim bedrag jaarlijks beschikbaar gesteld voor de taken van de FBE en de Rosse Stekelstaart is daarbinnen al langer een opdracht aldus de website. Het is dus niet logisch, op basis van bovenstaande argumenten, om nu het bedrag voor de FBE met €200.000 te verhogen voor het beheer van deze specifieke soort.

3350 Dus het beheer, met name aan de hand van doding van soorten, van de Rosse Stekelstaart kent geen legitieme motivatie, terwijl GS hiervoor wel €200.000 voor een periode van vier jaar beschikbaar wil stellen.
En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren).

3355 De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Dan nog even een aantal moties die zijn ingediend. Daar wil ik even mee wachten tot de tweede termijn, omdat sommige nog langskomen.

3360 Ik heb wel een vraag aan GroenLinks, Statenlid Korzelius over het amendement wat u indient. Wij zijn natuurlijk een voorstander van het verhogen van grondwaterstanden. Maar de vraag die ik daarbij heb, is eigenlijk: waar komt die één miljoen euro vandaan? Dat is me niet allemaal duidelijk geworden. Dus wellicht kunt u daar straks in de tweede termijn even op ingaan. Ik heb in ieder geval wel alvast twee ton voor u misschien beschikbaar. U raadt al waarvan. Dank u wel.

3365 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Uw amendement maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Dan geef ik het woord aan de heer Stulemeijer van 50PLUS.

3370 De heer **STULEMEIJER** (50PLUS): Voorzitter, ik dank u. Het wordt lastig om een nog groter Toon Hermans-gehalte aan mijn verhaal toe te voegen dan de heer Hollebeek al gedaan heeft. Maar ik steun van harte zijn streven om de rosse stekel-dingen en de witkop-dingen te handhaven. Dus ik zal u steunen.

3375 Aan de orde de eerste begrotingswijziging, waarover door alle collega's al veel is gezegd. Daarom zal ik het kort proberen te houden. Wij vinden de begrotingswijziging een duidelijk verslag. Zoals we al eerder in de commissie hebben aangegeven is de huidige politieke situatie een toestand van grote financiële onzekerheden. Wij vinden het nog knap dat er sowieso begroot is. Ik noem het PPLG, het landbouwakkoord, de controversieel verklaring van de Tijdelijke wet transitiefonds, et cetera. Veel collega's hebben er al op gewezen. Een nieuw kabinet is dringend noodzakelijk om aan de onzekerheden een eind te maken, dat zal ieder duidelijk zijn.

3380 Een zaak willen we hier nog even aanroeren. Uit de beantwoording van gedeputeerde Olthof hebben we begrepen dat bij lopende projecten, waar een kredietverhoging voor wordt aangevraagd, niet altijd consequent de inflatie wordt geïndexeerd. Dat betekent een grote mate van onzekerheid, zoals bijvoorbeeld bij K06-10 Wachtplaats Noord en Zuid Braaksluis, de 3385 415.000 euro alleen voor indexatie, bijna 25 procent van het totaalbedrag. Wij vragen ons af of met deze problematiek niet wat consequenter omgegaan kan worden.

3390 Tot slot, voorzitter, ik wilde mevrouw Uiterwijk nog even uw woorden in gedachten brengen die u uitsprak bij de nieuwjaarsreceptie: niet te veel somberen.

50PLUS kan akkoord gaan met de voorgestelde Eerste Begrotingswijziging 2024 onder dankzegging aan de ambtenaren. Dank u wel.

3395 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan de heer Kanik van D66.

3400 De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, ja, de D66-fractie wil de provincie leefbaar houden voor de volgende generatie. We gaan de strijd aan met klimaatverandering en zetten daarvoor volop in op duurzame energie. Stikstof moet gereduceerd worden, zodat de natuur zich herstelt en er woningen gebouwd kunnen worden. Er gebeurt op dit vlak helaas te weinig, ook in deze provincie.

3405 D66 maakt zich zorgen over een aantal onderwerpen die te maken hebben met deze begrotingswijziging en het algehele beleid van Gedeputeerde Staten. U zult zich niet verbazen dat ons grootste zorgpunt zich bevindt op het landelijk gebied, maar daar heb ik in de actualiteit van zojuist al genoeg over gezegd. De antwoorden, of gebrek daaraan, van GS stellen ons helaas niet gerust. De zorgelijke signalen dat Nederland veel meer moet doen om de natuur te beschermen, zijn ook van toepassing op Noord-Holland. Verder hebben we zorgen over het 3410 verloop van de energietransitie door de onrust die de beslissing over de windmolens op de Noorder IJ-Plas en de discussie over de zonne- en windladder heeft gebracht bij initiatiefnemers van duurzame energieprojecten. Ook hebben wij in de discussie op mobiliteit gezien dat onze fractie iets mist in het beleid.

3415 Voorzitter, ik zal deze onderwerpen nu een-voor-een in detail behandelen en daarna een tweetal of een één-tal moties indienen. Het was een tweetal, maar door de actualiteit is er nog maar één over. Eentje heb ik al gedaan.

3420 Voorzitter, over het landelijk gebied wil ik alleen nog toevoegen dat ook onze zorgen over het specifieke geval van acht miljoen euro, die gereserveerd voor projecten waarvan onzeker is of ze daadwerkelijk zullen plaatsvinden, nog niet is weggenomen. Op deze wijze wordt er een blanco cheque uitgeschreven en is het oncontroleerbaar voor ons als Staten. Vandaar dat we ook een motie, samen met Volt, indienen. Dat komt zo, want Volt is straks aan de beurt.

3425 Dan de energietransitie. Ik wil het kort nog even hebben over de zonne- en windladder. Daar is al een debat over gevoerd in de commissie Leefomgeving. Dus ik zal hier kort zijn. Wij waren eerst sceptisch over het nut van een zonne- en windladder. Onze fractie vroeg ons af wat het wezenlijk zou toevoegen, omdat we al het RES-proces hebben en het instellen van deze ladders zouden daar alleen nog maar verwarring creëren voor initiatiefnemers. Maar ik heb afgelopen week andere geluiden uit het veld opgevangen. Door de beslissing van de meerderheid van deze Staten om geen Verklaring van Geen Bedenkingen af te geven voor het project aan de Noorder IJ-Plas, 3430 dat aan alle criteria voldeed, zijn initiatiefnemers huiverig geworden om in Noord-Holland nog een nieuw windmolenproject te beginnen. Wij zijn als overheid voor hen zo onbetrouwbaar dat er gezegd wordt dat je in Noord-Holland nu even niet moet zijn en de voorkeur wordt gegeven aan andere provincies. Dat is natuurlijk- Ik zie een interruptie.

3435 De heer **DESSING** (FvD): Voorzitter, ik sla toch even aan op de term 'onbetrouwbaar' die D66 hier voorstelt. Maar is het niet zo dat vanuit een democratisch proces, dat volksvertegenwoordigers hier in deze Staten bij meerderheid dat hebben besloten? Dat kan toch niet zijn het zijn van een onbetrouwbare overheid? Dat heet toch democratie?

3440 De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, de heer Dessing heeft verkeerd naar mij geluisterd. Die woorden waren niet van D66; dit is wat tegen ons gezegd wordt. Dit is wat we uit het veld horen. Het is niet dat D66 deze opvatting op dit moment deelt. Ik vertel u wat ik, in mijn functie als fractievoorzitter- Of als- Sorry. Vicefractievoorzitter. Even snel. Nee, als Statenlid is mijn functie. Om ook geluiden uit de samenleving voor te houden. En als ik dan dat hoor van initiatiefnemers 3445 van windmolenprojecten moet ik dat serieus nemen. Dat wil niet zeggen dat ik denk of dat D66 denkt dat wij als overheid uitermate onbetrouwbaar zijn.

3450 De heer **DESSING** (FvD): Dat is nou precies de vraag, voorzitter, die ik aan D66 wil stellen. Want is dat wat D66 zelf dan ook vindt?

3455 De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, in het algemeen niet, maar in dit specifieke geval hebben we er wel heel erg moeite mee hoe dit debat over de Noorder IJ-Plas gevoerd is destijds en wat daar het resultaat van is geweest, omdat een Verklaring van Geen Bedenkingen een vrij juridisch iets is, wat je heel moeilijk kan weigeren. Wij vinden dat de meerderheid van deze Staten bepaalde argumenten heeft gebruikt die wij niet steekhoudend vinden.

3460 De heer **DESSING** (FvD): Maar toch, voorzitter, is dat ook wel, met alle respect richting D66, hoe de democratie in deze Staten werkt. Dus dan is het toch logisch dat we dat als betrouwbaar proces met elkaar kwalificeren?

De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, een debat in Provinciale Staten is inderdaad een betrouwbaar proces. Maar hoe bepaalde zaken zijn voorgesteld door bepaalde partijen vinden wij toch wat minder, wat dat betreft. Wij zouden andere argumenten hebben gekozen. Ik vind niet dat bepaalde argumenten die door sommige partijen erbij gehaald zijn, de juiste waren in dat debat.
3465 Maar dat is de mening van D66.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

De heer **KANIK** (D66): En inderdaad, een meerderheid kan beslissen. Zo zit het inderdaad toch wel.
3470

Even kijken, waar was ik. Ja, dat er geen voorkeur wordt gegeven aan Noord-Holland, maar aan andere provincies. Dat is natuurlijk funest voor onze energietransitie. Een zonne- en windladder zal dat vertrouwen kunnen herstellen, omdat initiatiefnemers dan weten waar ze zich aan moeten houden, mits sommige partijen dat dan ook doen natuurlijk. Daarom is het ook zo belangrijk dat we weten wat de impact van deze ladders is en daarom dienen wij de motie van de ChristenUnie hierop mede in.
3475

Voorzitter, tenslotte, mobiliteit. D66 staat voor een inclusief openbaar vervoer, waar rekening wordt gehouden met kwetsbare en van het ov-afhankelijke groepen. Essentiële voorzieningen moeten met het ov bereikbaar blijven. Alleen kunnen wij dat niet terugvinden, noch in het coalitieakkoord, noch in het zojuist besproken Ontwikkelperspectief ov Noord-Holland Noord, noch in deze begrotingswijziging. En dat, terwijl het ov onder druk staat. Door afnemende reizigersaantallen komt het voor dat haltes en, of lijnen geschrapt worden. De komende jaren wordt er buiten de steden geen groei van bus-, tram-, metroreizigers verwacht en vooral jongeren en ouderen geen andere optie hebben dan het openbaar vervoer te gebruiken. Als er veel afstand overbrugd moet worden om de halte te bereiken, dan wordt er, voor wie dat kan, de auto als optie gekozen in plaats van het ov. En als dat gebeurt, komt deze reiziger niet meer terug in het ov, wat weer leidt tot minder reizigersaantallen en wij zo in een vicieuze cirkel terechtkomen.
3480
3485
3490 Dan dreigt er een systeem dat te veel gericht is op de standaardreiziger die bijvoorbeeld wel goed ter been is of wel een auto kan betalen. Kwetsbare en van het ov afhankelijke groepen dreigen achter te blijven. Een inclusief vervoerssysteem neemt deze groepen juist als vertrekpunt om te kijken hoe het ov georganiseerd moet worden. D66 vindt, net als deze coalitie, ook dat het ov anders en beter moet, maar we moeten deze groepen niet uit het oog verliezen. Daarom dienen wij samen met Partij voor de Dieren, het CDA en de ChristenUnie een motie in met het volgende dictum. Provinciale Staten spreken uit dat het bereikbaar behouden van essentiële voorzieningen, zoals scholen, ziekenhuizen en winkelcentra, een essentiële kernkwaliteit van goed ov is, het ov goed te gebruiken moet zijn voor kwetsbare en van het ov afhankelijke groepen, zoals mindervaliden, jongeren en ouderen. Verzoeken het college bij het maken van beleid voor het ov deze kernkwaliteiten altijd als uitgangspunt te nemen, en gaan over tot de orde van de dag. En tot zover mijn eerste termijn, voorzitter.
3495
3500

Motie 20-4 maart 2024
Kwetsbare doelgroepen in het ov

3505 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 5 februari 2024.*
Constateerend dat:

- *Door de afnemende reizigersaantallen het voorkomt dat haltes en/of lijnen geschrapt worden;*
- 3510 • *De komende jaren er buiten de steden geen groei van bus, tram, metroreizigers verwacht wordt;*
- *Vooraf jongeren en ouderen geen andere optie hebben dan het openbaar vervoer (ov) te gebruiken.*

Overwegende dat:

- 3515 • *Wanneer er veel afstand overbrugd moet worden om de halte te bereiken er - wanneer het kan - de auto als optie gekozen wordt in plaats van het ov;*
- *Als er eenmaal ander vervoer gekozen is, de reiziger niet meer terugkomt in het ov.*

Spreken uit dat:

- 3520
- *Het bereikbaar houden van essentiële voorzieningen zoals scholen, ziekenhuizen en winkelcentra een essentiële kernkwaliteit van goed ov is;*
  - *Het ov zowel in de steden en dorpen als op het platteland goed te gebruiken moet zijn voor kwetsbare en van het OV afhankelijke groepen zoals mindervaliden, jongeren en ouderen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 3525
- *Bij het maken van beleid voor het ov deze kernkwaliteiten altijd als uitgangspunt te nemen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

3530 *Ondertekening: Emre Kanik (D66), Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren), Willemien Koning-Hoeve (CDA) en Michel Klein (ChristenUnie).*

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Ik geef het woord aan de heer Leerink van de PvdA.

3535

De heer **LEERINK** (PvdA): Ja, dank u wel voorzitter. De fractie van de Partij van de Arbeid kan instemmen met de begrotingswijzigingen zoals voorgesteld, ook met het instellen van de reserve PPLG, zij het dat we op een later moment nog wel graag met elkaar doorspreken over de manier waarop we daarmee omgaan. Maar daar zijn ook al wat toezeggingen over gedaan. Dat is het wat ons betreft.

3540

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan Statenlid De Weerdt van Volt. O, interruptie nog van de heer Dessing.

3545

De heer **LEERINK** (PvdA): Ik dacht, ik doe het zo kort, maar-

De **VOORZITTER**: U bent supersnel.

3550

De heer **DESSING** (FvD): Ja, ik dacht al, de Partij van de Arbeid houdt het kort, zodat misschien de heer Dessing niet gaat interrumpen. Maar mijn punt is echt van wezenlijk belang. Zoals ik in mijn betoog heb gezegd, vind ik dat we echt financieel onverantwoord beleid met elkaar uitvoeren. Ik ben heel benieuwd hoe de Partij van de Arbeid aankijkt tegen het feit dat we 57 miljoen uit reserves gaan halen om 54 miljoen extra te aan besteden aan projecten die geen toegevoegde waarde lijken te hebben in ieder geval voor onze inwoners. En hoe kijkt de Partij van

3555

de Arbeid aan tegen die financiële betrouwbaarheid, die ook de Partij van de Arbeid heeft meegegeven in het coalitieakkoord.

3560

De heer **LEERINK** (PvdA): Als het zo zou zijn wat u zegt, dat we 57 miljoen gaan uittrekken voor projecten die van geen enkel nut zijn voor onze inwoners, ja, dan zou u een punt hebben. Maar daar kijken wij anders tegenaan. In die zin verschil ik, zal ik maar zeggen, verschillen wij daarin met u van mening. Overigens ook denk ik als het gaat over welke kerntaken bij een provincie zouden behoren. Ik hoorde in het rijtje wat u net opnoemde een belangrijke kerntaak die we echt ook gewoon van rijkswege gekregen hebben: natuur en alles- Daar zijn wij de eerste, bepalende overheid voor. Dat komt in uw rijtje helemaal niet voor. Dat vindt u allemaal maar gedoe en geneuzel, et cetera. Dus wij staan daar wezenlijk anders in. Het enige waar we elkaar op kunnen vinden- Nee, ook dat eigenlijk niet. Ik vond het zo leuk dat u begon met het woord 'frivool'. Dat hoor je niet zo vaak hier in de provincie. En eigenlijk bevalt mij dat woord wel, maar u eigenlijk net niet, heb ik begrepen. Dus ook daar moet ik constateren dat we elkaar niet gaan vinden vandaag.

3570

De heer **DESSING** (FvD): Voorzitter, dan ga ik toch nog even een poging wagen. Dan gaat het wel om die financiële betrouwbaarheid. Want we hebben geen reserves meer, hè. Onze spaarpot is leeg. En hoe kunnen we dat dan rijmen dat we geld gaan lenen, waarvan we nog niet zeker weten dat we het van het Rijk gaan terugkrijgen voor projecten die we, weliswaar met waarschijnlijk een democratische meerderheid, dan wel gaan goedkeuren. Maar dat is toch financieel onbetrouwbaar beleid?

3575

3580 De heer **LEERINK** (PvdA): Meer dan u ben ik, denk ik, ervan overtuigd dat we bepaalde dingen zullen moeten doen met elkaar. Wij zijn altijd voor degelijk financieel beleid en wij hebben ook de indruk dat we met deze eerste begrotingswijziging een financieel deugdelijk beleid voeren. Maar wij zijn er bovenal van overtuigd dat er iets moet gebeuren. En daar staat de begroting ook ten dienste van, om het zo maar te zeggen. We kunnen allemaal zeggen: we doen allemaal niks. En misschien komt Den Haag wel niet met iets af, et cetera. Ja, dat kan. En dan zitten we allemaal op onze handen en gebeurt er verder ook helemaal niks. Ja, dat is niet de manier waarop wij hier politiek bedrijven, wat ons betreft. Wij zitten hier wel degelijk om iets voor elkaar te boksen.

3590 De heer **DESSING** (FvD): Voorzitter, dan moet ik toch concluderen dat de Partij van de Arbeid kennelijk de importantie van de uitgaven van deze gelden zo belangrijk vindt dat ze daar het risico, het financiële risico, kennelijk op deze manier voor willen nemen. Dat baart mij ernstig zorgen.

3595 De heer **LEERINK** (PvdA): Ja, ik heb niet de illusie dat ik de zorgen van de heer Dessing kan wegnemen als het gaat om wat onze politieke bijdrage betreft. Daar gaan wij het op houden, denk ik.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

De heer **LEERINK** (PvdA): Nee, ik was klaar.

3600 De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar Statenlid De Weerd van Volt.

3605 Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Voorzitter, dank u wel voor het woord. Er ligt een flinke begrotingswijziging voor ons. Om te beginnen zijn we erg kritisch op de inzet van het EHDF (economisch herstel- en duurzaamheidsfonds) om de coalitiedoelen te behalen. Het is een bedrag van 53 miljoen euro. Dit fonds is in 2020 in coronatijd in het leven geroepen. De beleidsdoelen waren CO₂-uitstoot in de bebouwde omgeving te verminderen, de cultureel-maatschappelijke sector te versterken en meer personeel voor de technische sector te scholen. Inmiddels is corona een beetje achter ons, maar geopolitieke ontwikkelingen maken energiebesparing en beter technisch geschoold personeel urgenter dan ooit. Wij zijn bang dat met de inzet, het vrijvallen van dit fonds, juist deze doelen uit het zicht raken. Daar zijn we het niet mee eens. Daarom die wij motie in Zet EHDF-middelen niet voor andere doelen in, met als dictum: Provinciaal Staten vraagt Gedeputeerde Staten om de vrijgevallen 53 miljoen voor het economisch herstel- en duurzaamheidsfonds uitsluitend voor dezelfde fondsdoelen te blijven gebruiken.

3615

Motie 21-4 maart 2024

Zet EHDF-middelen niet voor andere doelen in

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 5 februari 2024.

3620 *Constaterende dat:*

- *In coronatijd het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds ten grote van €100 miljoen is opgezet, met als beleidsdoelen:*
  - *Vermindering van CO₂-uitstoot in de gebouwde omgeving;*
  - *Versterken van de culturele en maatschappelijke sector;*
  - *Meer aanbod van goed geschoold personeel voor de technische sector;*
- *Corona grotendeels uit ons leven is verdwenen €53 miljoen uit dit fonds vrijvalt;*
- *De coalitiepartijen ervoor hebben gekozen deze middelen voor de ambities uit het coalitieakkoord in te zetten;*
- *Dit een aanzienlijk deel is van de door de coalitie €136,1 mln vrijgemaakte incidentele middelen is;*
- *In het coalitieakkoord meer beleidsambities zijn opgetekend dan alleen de drie eerdergenoemde fondsdoelen.;*

3630

Overwegende dat:

- *Er effectief beleid voor onder meer het verduurzamen van sociale huurwoningen en energiebesparende maatregelen voor dorps- en buurthuizen is gevoerd;*

3635

- *Door onder meer geopolitieke ontwikkelingen de verduurzaming van de gebouwde omgeving nog urgenter is geworden;*
- *De vraag naar technisch geschoold personeel door netcongestie en de energietransitie hoger dan ooit is.*

3640 Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om de vrijgevallen €53 miljoen van het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds uitsluitend voor dezelfde fondsdoelen te blijven gebruiken.*

En gaan over tot de orde van de dag.

3645 *Ondertekening: Maik de Weerd (Volt).*

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Daarmee maakt ook deze motie deel uit van de beraadslagingen. Gaat u verder.

3650 Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Dank u wel, voorzitter. En dan het PPLG. Om te beginnen goed dat de gedeputeerde opkomt voor onze provincie, zoals we 24 februari in Trouw konden lezen. Daar is Volt blij mee. Maar het irriteert ons dat als we in de commissievergadering naar de plannen die erachter liggen, vragen we geen bevredigende antwoorden krijgen. Het rapport van het PBL, de Wageningen Universiteit en het RIVM vorige week maakt weer duidelijk dat de stikstofdoelen nog
3655 lang niet in zicht zijn. Ook is vorige week de Natuurherstelwet in het Europees Parlement aangenomen, wat natuurbehoud nog urgenter maakt. Daarom was Volt blij met het voorstel dat er geld werd vrijgemaakt om de eerste PPLG-projecten op te starten. Stappen naar de gezonde natuur. Des te groter was onze verbazing dat het totaal niet duidelijk is waarvoor het geld
3660 ingezet gaat worden. Uitgaven worden in beginsel alleen uit de reserve gedekt als de besteding noodzakelijk wordt geacht, blijkt uit het tweede bestedingscriterium. Maar wanneer zijn de uitgaven noodzakelijk? En wie beslist dat? Dit zijn alleen procesmatige kaders. Geen inhoudelijke. En dat zijn juist wel de kaders en de duidelijkheid waar Noord-Hollanders naar vragen. Daarna spreekt de gedeputeerde over dringende projecten, maar kan ons totaal niet uitleggen welke
3665 projecten dat nou zijn. Zijn dat innovatieve projecten? Zijn het nou natuurherstelprojecten? Allemaal onduidelijkheid. Wij vragen ons oprecht af: ligt er wel een plan waar agrariërs en Noord-Hollanders van op aankunnen? En ik hoorde net al een aardig voorzetje van D66. De provincie Utrecht heeft namelijk een toch al kansrijke richting. Misschien kunnen we denken over meer inzet op natuurherstelprojecten.

3670 Maar, voorzitter, inmiddels is er 20 miljoen beschikbaar voor het PPLG. In de commissie Landelijk Gebied noemde de gedeputeerde dit een soort carte blanche, een blanco cheque aan zichzelf. En dat vinden wij als fractie toch wel heel erg vreemd. Ik wil het college nog op de bestuurlijke verhoudingen wijzen. Provinciale Staten gaan over het geld en over de kaders. Gedeputeerde Staten gaan over hoe kaders worden ingevuld. Wat voorligt zijn geen kaders, maar eerder, nou ja,
3675 procesafspraken. En daarom dienen we samen met Partij voor de Dieren, D66 en ChristenUnie de volgende motie in. Provinciale Staten vraagt aan GS om bij het aanleveren van de kaderbrief verder te specificeren welke projecten in aanmerking komen voor een voorschot uit de vrijgemaakte reserve en uitleggen waarom deze projecten, en uiterlijk op de commissievergadering Landelijk Gebied van 17 juni daarover aan PS terug te koppelen.

3680

Motie 22-4 maart 2024
Specificeren projecten PPLG

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 5 februari 2024.

3685 *Constaterende dat:*

- *Er in de eerste begrotingswijziging een bedrag van €10,9 miljoen euro wordt vrijgemaakt uit de reserve voor PPLG;*
- *Uit de commissie Landelijk Gebied blijkt dat het doel van dit bedrag is 'doorontwikkelen van het PPLG en het opstarten van de uitvoering';*
- *De kaders zoals beschreven in de Eerste Begrotingswijziging niet veel duidelijkheid geven over de inhoud van de projecten, slechts over de processen om tot een uitgave te komen.*

3690

Overwegende dat:

- *Meerdere rapporten aantonen dat de stikstof-aanpak voorlopig niet afdoende is, en dat er duidelijke keuzes gemaakt moeten worden om de doelen te behalen;*

3695 • *Het Rijk voorlopig nog niet over de brug komt met de door Provincie Noord-Holland aangevraagde bedragen;*

• *Er zo snel mogelijk duidelijkheid nodig is over de uitvoering van het PPLG;*

• *Agrarische ondernemers herhaaldelijk oproepen duidelijk te zijn over de PPLG en stikstofdoelen;*

3700 • *Geld dat nu al beschikbaar is, zo snel mogelijk moet worden ingezet om het landelijk gebied 'mooi, leefbaar en gezond te houden'.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

• *Bij het aanleveren van de kaderbrief verder te specificeren welke projecten in aanmerking komen voor een voorschot uit de vrijgemaakte reserve, en waarom deze projecten en uiterlijk op de commissievergadering Landelijk Gebied van 17 juni aan PS terug te koppelen.*

3705

En gaan over tot de orde van de dag.

3710 *Ondertekening: Julia Schneemann (Volt), Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren), Emre Kanik (D66) en Michel Klein (ChristenUnie).*

De **VOORZITTER**: Dank. En hoop deze motie maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen.

3715 Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Een leuke bijkomstigheid van deze motie is ten eerste, om de verhouding tussen PS en GS weer scherp te stellen. En ten tweede, dat er eindelijk wat duidelijkheid gegeven kan worden aan Noord-Hollanders en agrarische ondernemers.

3720 Tot slot over het PPLG, wanneer de PPLG-bestemmingsreserve eindigt. Die termijn is in 2027 wanneer een nieuwe coalitie aantreedt of wanneer de 35 miljoen euro besteed is, zoals dat is opgetekend in het voorstel. Maar het PPLG staat voor een transitie. En een transitie heeft tijd, heeft doorzettingsvermogen en vooral duidelijkheid nodig. Een transitie stopt niet wanneer deze coalitie haar graf heeft gevonden, om even gekscherend te worden van de BBB te gebruiken. Dit graf, eind 2027 of misschien eerder, is een politiek graf. Een betrouwbare overheid denkt aan de lange termijn en niet aan de grillen van de politiek. En wat Volt betreft hoort daar een lange

3725 termijn financieringssysteem bij. Dus mijn vraag aan het college is, en ook de coalitiepartijen: zijn jullie het met Volt eens dat voor een transitie een financiering voor lange termijn nodig is? Graag daarop een reflectie van Gedeputeerde Staten. Een mooie bijkomstigheid is dat je beleid ook niet met de verkiezingen hoeft vast te stellen. We kijken uit naar de reactie. Dank u wel.

3730 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan de heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (CU): Dank u wel, meneer de voorzitter. Dank ook aan GS voor het toesturen van deze begrotingswijziging. De ChristenUnie wil graag inzoomen op één onderwerp en dat gaat over de regionale energiestrategieën. Dat wordt natuurlijk ook genoemd in de

3735 begrotingswijziging, dat we daar geld voor krijgen. In de vorige PS-vergadering werd duidelijk dat GS onder andere werkt aan een afwegingskader voor de plaatsing van windmolens, de zogenaamde windladder. GS is ook voornemens om een zonneladder te maken, waarin onder andere de afspraken worden uitgewerkt, die zijn gemaakt tussen het Rijk, de provincies, VNG en de waterschappen over het zogenaamde 'nee, tenzij'-beleid voor zonnepanelen op landbouw- en

3740 natuurgronden. De ChristenUnie vindt het belangrijk dat de provincie een betrouwbare partner is in het RES-proces en dat wij onze partners ook helpen bij het ondersteunen van de RES-doelen. Wij maken ons best wel zorgen dat deze nieuwe afwegingskaders effect kunnen hebben op de mate en de snelheid waarmee de eerder afgesproken ambities gerealiseerd kunnen worden. En ook maken wij ons zorgen over lopende initiatieven, die nog niet vergund zijn, die

3745 geconfronteerd worden halverwege een ontwikkelproces met nieuwe kaders. Wij denken daarom dat het voor een zorgvuldige besluitvorming over de wind- en zonneladder het belangrijk is dat we de consequenties van die wind- en zonneladders op zowel de RES'en als de lopende initiatieven goed in beeld hebben en dat we daarover kunnen spreken wanneer deze wind- en zonneladder worden gepresenteerd. En daarom dienen wij samen met D66, het CDA, Partij voor

3750 de Dieren en Volt een motie in waarvan het dictum als volgt luidt: wij verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om in kaart te brengen wat de verwachte effecten zijn van de nieuwe afwegingskaders op 1, reeds in ontwikkeling zijnde, maar nog niet vergunde initiatieven. En 2, de haalbaarheid van de RES-doelen. En 3, de timing van projecten en het moment waarop de doelen

3755 bereikt te zijn. En dan daarnaast, of daarbij, dit overzicht gelijktijdig met de presentatie van de windladder en de zonneladder aan PS aan te bieden.

Motie 23-4 maart 2024

Breng consequenties van de wind- en zonneladder in beeld

3760 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 5 februari 2024.*

Constaterende dat:

- *GS momenteel werkt aan een afwegingskader voor de plaatsing van windmolens, de zogenaamde "windladder";*
- 3765 • *GS ook voornemens is een "zonneladder" te maken, waarin onder andere de afspraken worden uitgewerkt die zijn gemaakt tussen het Rijk, de provincies, gemeenten en de waterschappen over het 'Nee, tenzij' beleid voor zonnepanelen op landbouw- en natuurgronden;*
- *De coalitie heeft afgesproken ruimte te bieden aan andere partijen om de afspraken uit de Regionale Energie Strategieën uit te voeren, en waar nodig ondersteuning te bieden;*
- 3770 • *De septembercirculaire meldt dat de provincie geld zal ontvangen voor de Regionale Energiestrategieën.*

Overwegende dat:

- *De afwegingskaders effect kunnen hebben op de snelheid en mate waarin eerder afgesproken ambities in de RES gerealiseerd kunnen worden;*
- 3775 • *Initiatieven die al in ontwikkeling maar nog niet vergund zijn geconfronteerd zullen worden met een nieuw kader;*
- *Het voor een zorgvuldige besluitvorming over de wind- en zonneladder het belangrijk is deze consequenties in beeld te hebben.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 3780 • *Om in kaart te brengen wat de verwachte effecten zijn van de nieuwe afwegingskaders op:*
  - *Reeds in ontwikkeling zijnde maar nog niet vergunde initiatieven*
  - *De haalbaarheid van de RES-doelen, en*
  - *De timing van projecten en het moment waarop de doelen bereikt zijn;*
- 3785 • *Dit overzicht gelijktijdig met de presentatie van de windladder en de zonneladder aan PS aan te bieden.*

En gaan over tot de orde van de dag.

3790 *Ondertekening: Michel Klein (ChristenUnie), Emre Kanik (D66), Dennis Heijnen (CDA), Marieke van Aesch (Partij voor de Dieren) en Julia Schneemann (Volt).*

De **VOORZITTER**: Dank. Ook deze motie maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen.

3795 De heer **KLEIN** (CU): En daarmee ben ik aan het eind gekomen van mijn bijdrage. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel.

3800 Ik kijk even naar het college. Er zijn een aantal moties ingediend. U kunt het woord- Ja. Dan geef ik het woord aan gedeputeerde Rommel als eerste een reactie in eerste termijn namens het college van Gedeputeerde Staten.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

3805 Gedeputeerde **ROMMEL**: Dank u, voorzitter. Heldere bijdragen. Ik had twee vragen en een motie. De eerste vraag kwam vanuit GroenLinks, Statenlid Korzelijs. U heeft dat ook al gevraagd in de commissievergadering. Daar heb ik ook aangegeven dat wij, als de septembercirculaire niet definitief is, geen doorberekening kunnen maken om dat in de begroting mee te nemen, totdat we de laatste begrotingswijziging hebben. Maar wat ik u wel kan zeggen, is dat we kunnen kijken of we in een brief kunnen aangeven hoe wij duiden wat de circulaire, ja, voor wat we weten, voor gevolg kan hebben.

3810 Dan kijk ik ook naar Volt. U had een vraag gesteld van, ja, financiering voor lange termijn, is dat niet nodig. Kijk, in de Staten stelt u plannen vast. Daar zit een financiering aan vast en daar wordt

- 3815 een reserve bij gebracht. Als er verkiezingen zijn geweest, dan ga je in de onderhandelingen kijken of je bepaalde zaken of een bepaald beleid, bepaalde kaders, nog voort wilt zetten. En als je dat wilt, dan laat je de reserve staan. Dat is ook als de coalitie gevallen is. Dan gaat de coalitie weer kijken en onderhandelen: wat vinden wij belangrijk? Dat is een moment- En wij kunnen dat niet, zoals wij hier zitten, voor de rest van de eeuwigheid vaststellen, ook al zou ik dat natuurlijk wel graag willen.
- 3820 Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Het verbaast me ook niets, deze reactie, want dit is een heel erg politiek uitlegbare reactie. Maar bent u het dan met me eens dat voor een transitie een lange termijn financiering nodig is, ja of nee?
- 3825 Gedeputeerde **ROMMEL**: Als je kijkt naar de plannen die we hebben, ook zoals met het PPLG, zoals dat vastgelegd is en ook met de reserves groen die we hebben. 'Groen' bijvoorbeeld, die reserve bestaat al heel erg lang. Het is natuurlijk ook als we zeggen van, nou ja, dit zijn de kaders die we stellen, ja, dan gaan de Staten daarover. Die gaan er ook over of ze doorgaan.
- 3830 Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Kan ik dan hieruit opmaken dat het voorstel, zoals het nu staat in de voordracht, nog steeds een mogelijkheid geeft dat die reserve van het PPLG gewoon blijft bestaan na 2027?
- 3835 Gedeputeerde **ROMMEL**: Dat is aan de volgende coalitie. Als die vinden dat die reserve moet blijven bestaan, dan blijft die bestaan. Dat is net zoals u kijkt naar de reserve groen.
- De **VOORZITTER**: Dames en heren, wilt u het even centraal houden, alstublieft?
- 3840 Gedeputeerde **ROMMEL**: Dat is een reserve, die bestaat al jaren. Die is in de vorige periode ook zelfs verhoogd, omdat de vorige coalitie ook heeft gezegd: ja, wij vinden die natuurversterking zo belangrijk, dat willen wij daarin zetten. En zo gaat u allemaal keuzes maken. Zeker, nou ja, zoals nu ook, bij de kadernota, daar gaan we ook kijken: moeten we ergens bezuinigen? Gaat u ook keuzes maken, dat u zegt: ja, ja, het is allemaal wel heel vervelend, maar we moeten toch de tering naar de nering zetten.
- 3845 Statenlid **DE WEERDT** (Volt): De tering naar de nering zetten. Ik zou het toch prettig vinden als een financieringssysteem dat ook reflecteert en niet zo halfbakken opschrijven van, het moment dat de nieuwe coalitie aantreedt, dat er dan opnieuw nagedacht wordt of deze reserve of de aanpak nog een keertje tegen het licht wordt gehouden. Dat is niet waar deze transitie in godsnaam om vraagt. Sterker nog, we zien op rijksniveau dat allemaal verschillende andere
- 3850 methodieken worden bedacht om juist dit soort onderwerpen, transities, een beetje uit de grillen van de politiek te halen. Daar hebben we bepaalde fondsen voor. Staat GS ervoor open om daarover na te denken?
- 3855 Gedeputeerde **ROMMEL**: Maar het is, nogmaals, zo dat je iedere keer na de verkiezingen gewoon opnieuw kunt vaststellen of je het huidige beleid of het vorige beleid voort wil zetten. Wij hebben dat ook gedaan met onze coalitieonderhandelingen. Hebben we ook gezegd: nou, een aantal zaken willen we voortzetten en we gaan ook nieuwe bedenken.
- 3860 Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Dank u wel. Maar bij andere reserves staat er nooit zo letterlijk bij dat ze vervallen als de coalitie valt. Waarom hebt u er dan voor gekozen om dat bij deze reserve wel te doen? Want hij vervalt dus dan als de coalitie valt en dan moet er een nieuw besluit worden genomen. En dat is bij de andere reserves volgens mij niet het geval. Of zie ik dat dan verkeerd?
- 3865 Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja, in mijn ogen heb ik het anders gelezen. Ik zie dat u daar heel erg op ingaat van, als de coalitie valt. Toen wij de onderhandelingen gingen en dit ook vastgesteld hebben tot 2027 hebben we dit ook gedaan met de gedachte dat we natuurlijk tot 2027 bleven zitten. Het amendement wordt straks nog behandeld. Maar iedere, nieuwe coalitie kan gewoon alle reserves tegen het licht houden. En we hadden het net zo goed ook niet op kunnen schrijven,
- 3870 want dan was het ook zo geweest. Ik begrijp de verwarring die er dan nu is, maar dat is gewoon aan de Staten uiteindelijk die er dan zit en de meerderheid die er dan zit om te bepalen wanneer

of niet. Misschien zegt de volgende coalitie wel: wij zetten het toch door; we vinden het zo belangrijk, die transitie.

3875 Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, maar dat ben ik wel met u eens. Het is altijd aan een nieuwe coalitie om nieuwe besluiten te nemen. Maar het vreemde is dat het er nu dus expliciet bij gezegd wordt dat de reserve vervalt als de coalitie valt. Dat is onze grote verbazing en daar zijn we het dan dus niet mee eens, vanwege betrouwbaar bestuur.

3880 Gedeputeerde **ROMMEL**: Nee, maar dat begrijp ik. O, sorry.

De **VOORZITTER**: Ja, ik dacht ik ga naar de heer Klein, want het was eigenlijk dezelfde vraag en u krijgt hetzelfde antwoord. Dus meneer Klein.

3885 De heer **KLEIN** (CU): Ten eerste gun ik deze coalitie natuurlijk dat ze de rit uit zitten. Zolang ze maar de goede dingen doen. Maar het punt wat u noemt, kunt u natuurlijk net zo goed omdraaien. Bij de reserve groen hebben we ook niet opgenomen dat hij aan het einde van deze periode vervalt en dat een nieuwe coalitie dan kan bedenken: ach ja, het is toch wel belangrijk om hiermee door te gaan. We weten dat dit een langjarige opgave is. Er zijn heel vaak data
3890 genoemd over wanneer het gerealiseerd moet zijn, maar in ieder geval zijn die data altijd na 2027 geweest. Is het dan niet beter dat we gewoon zeggen: we hebben een reserve PPLG en die loopt door totdat de doelen zijn bereikt. En uiteraard geldt dan, als er een nieuwe coalitie is, kunnen ze altijd nieuwe plannen maken.

3895 Gedeputeerde **ROMMEL**: Gelet op de discussie en de verwarring die er is, begrijpt u ook wel dat ik het gewoon anders niet zo op zou hebben geschreven. Dat zou ik ook wel voorgesteld hebben. Het is echt niet de bedoeling geweest dat wij hierover gewoon verwarring hebben en er drie uur over discussiëren. Ik denk dat u dat ook heel goed begrijpt. En iedereen wil hier dat, ja, de democratie zo is dat hij dat kan passen. Dus, nou, het amendement wordt straks ook nog even
3900 behandeld.

De heer **DESSING** (FvD): Ja, voorzitter, dank. Ik sla even aan op het punt 'voortzetten van huidig beleid'. Maar als blijkt dat het voortzetten van het huidige beleid nu 57 miljoen extra kost, om uit onze reserves te halen, wordt het dan niet volgens GS ook tijd om na te denken, om keuzes te
3905 maken of het wel financieel verantwoord is om dat beleid op die voet voort te zetten?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Toen wij dit allemaal bedachten, vonden we het goede plannen. Maar u weet ook dat wij nu bezig zijn, en daar gaan we ook de gesprekken over houden: bij de kadernota gaan we ook voorstellen doen waar wij als GS ook gaan voorstellen aan PS van, wij
3910 denken dat we hier wel een stukje minder kunnen, omdat wij natuurlijk ook op het ravijnjaar 2026 afgaan. En wij willen u ook een aantal zaken voorleggen of u daarnaar wilt kijken of daar de kaders bijgesteld kunnen worden.

De heer **DESSING** (FvD): Maar, voorzitter, ik duid al op het rampjaar 2024, omdat we hier op dit moment 57 miljoen moeten accorderen voor iets waarvan het nog onzeker is of we het terugkrijgen. Dus dat wankelende financiële beleid, dat vergt toch nu al een overweging die we niet
3915 moeten uitstellen tot een kadernota over een paar jaar?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dit valt in de zaken die wij dus ook gedekt hebben en die wij dus goed vinden als coalitie zijnde. En dat is waarom we dit voorstel ook doen. En ja, dat u dat geen goede voorstellen vindt of geen goed beleid, nou ja, dat kunt u op die momenten inbrengen. Maar wij
3920 vonden dat wel en daarom hebben wij ook deze middelen daarvoor ook ingezet. Dat heeft u ook de andere partijen ook horen zeggen.

3925 De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja, dan heb ik zelf nog één motie. Dat is van Volt over de EHDF-middelen. U heeft het zelf ook al aangegeven, die honderd miljoen wat we toen gedaan hebben, dat was echt bedoeld voor de coronatijd. De verduurzaming van panden en dergelijke is des
3930 gemeentes. Alleen, wij voorzagen – en dat zei u ook terecht – dat in coronatijd de bouw en

3935 installatiesector ook wel ernstig getroffen zou worden. Toen hebben we gedacht: laten we een economische impact maken in het kader van corona. Dat hebben we hier in dit fonds gestopt. Nu is dat niet meer nodig. Alleen, u zei zelf, een aantal zaken is echt regulier beleid geworden, zoals bijvoorbeeld – dat ziet u ook wel op mijn bijdrage overall – dat er voldoende geschoold technisch personeel is voor de energietransitie, voor de ontzorging, voor de verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed. Maar daar is echt die 53 miljoen niet voor nodig en die gaan we daar ook niet voor gebruiken. Dank u, voorzitter. Sorry. Dus de motie ontraden.

3940 De **VOORZITTER**: Gedeputeerde Kocken zal als tweede reageren namens het college in eerste termijn.

3945 Gedeputeerde **KOCKEN**: Dank u wel, voorzitter. Ik heb volgens mij twee amendementen en een motie om op te reageren. De eerste is amendement A1 over de drainagesystemen. Ik denk dat al dit iets eerder al bij ons bekend was, dat we hem zelf in de eerste begrotingswijziging hadden meegenomen. Dus ik ben heel blij dat dat eigenlijk – Dat kon in het proces niet meer, maar dat we nu alsnog met dit amendement het in deze begrotingswijziging mee kunnen nemen, want het is volgens mij iets waar eigenlijk, ik zou bijna zeggen, niemand tegen kan zijn. Het is goed voor de natuur, de weidevogels, het is fijn voor de agrariërs die in dit geval met een plan zitten en daar graag mee door willen. Het is overigens wat mij betreft ook even een moment om te zeggen: dit is dus een voorbeeld van wat dus ondertussen wel kan. Dus we moeten niet dat hele PPLG vol in de rem zetten, want er zijn dingen die gewoon door kunnen gaan. Er zijn evengoed nog SPUK's beschikbaar voor bepaalde maatregelen. Nou, dit is daar een mooi voorbeeld van. Ik ben er heel tevreden over dat we in ieder geval voor deze specifieke plekken, waar dus processen lopen, waar mensen graag iets willen doen, we nu net even dat zetje toch kunnen doen en niet zeggen: over 3950 een jaar kijken we of we het dan wel voor u kunnen regelen. Dit kunnen ze nu gaan doen. Dus dat amendement heeft mijn volle steun, zou ik zeggen.

3960 Dan amendement A4 niet. Dat heb ik eigenlijk volgens mij ook in de commissie al wel besproken. Het is volgens mij een feit dat wij de rosse stekelstaart moeten beschermen. Dat is niet onze eigen keuze: doen we dat nou wel of doen we dat nu niet. Europese natuurwetgeving heeft aan de ene kant de witkopen op de beschermde soortenlijst en aan de andere kant de rosse stekelstaart als een invasieve exoot gekwalificeerd. Daarmee betekent het dat, als de ene soort de andere soort bedreigt, de provincies daar een taak hebben. En in dit geval extra, omdat er uit de ons omringende landen gevraagd wordt of Nederland meer kan gaan beheren, omdat wij minder deden dan zij doen en zij daar aanmerkelijk last van hebben. We hebben in IPO-verband vervolgens – sorry, heel even mijn zin afmaken – gezegd dat Nederland die taak op zich zal nemen. Dus moeten wij hier intensiveren.

3970 Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Heeft u enig idee hoeveel rosse stekelstaarten er zijn in Noord-Holland?

3975 Gedeputeerde **KOCKEN**: Het punt is: zolang ze er zijn, zullen we ze moeten terugdringen, want ze horen hier niet te zijn. En als wij nu zeggen 'ach, het zijn er maar een paar', dat kan ook. Daarmee creëren we dan ons probleem voor de toekomst, want dan komen er steeds meer en dan zullen we straks nog veel meer moeten gaan doen om dat weer terug te dringen.

De **VOORZITTER**: Dames en heren, even wat rustiger in de zaal, want u gaat dwars door het debat heen.

3980 Gedeputeerde **KOCKEN**: Dat er nu weinig zijn, komt ook omdat wij op zich al lang deze soort proberen terug te dringen. Dus ergens zijn wij daar succesvol in. Hij is niet helemaal uitgeroeid, maar de populatie is beperkt. Maar hij hoort hier niet, en zolang wij die taak krijgen vanuit Europa vind ik het op zich ook wat vreemd om te zeggen: nou, dit natuurbeleid, wat wij vanuit Europa krijgen opgedragen – Het verbaast me in die zin ook wel een beetje dat de Partij voor de Dieren zegt: voer dat maar niet uit.

3985 Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Dank u wel voor het woord, voorzitter. Het is heel goed gelukt om de rosse stekelstaart vrijwel uit te roeien, want het zijn nog maar een paar families. Het zijn er minder dan veertig.

3990

3995 Gedeputeerde **KOCKEN**: Ja, en dat is precies het punt, dat we dus niet willen dat we nu dan zeggen: nou, dan zijn we nu bijna op ons doel, dan laten we het nu weer los en dan kijken we hoe het zich ontwikkelt. En dan komen we over een tijd tot de conclusie dat we weer meer aan de bak moeten. We willen juist nu, omdat dat ook door de ons omringende landen gevraagd wordt, netjes onze taak uitvoeren. Er wordt gevraagd om hier actie op te ondernemen. En dat hebben we in IPO-verband toegezegd.

4000 De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Dat verbaast me toch een beetje, voorzitter, want we voeren die taak uit, want we zorgen dat die populatie binnen de perken blijft. Wie garandeert dat die twee ton ervoor zorgen dat die beesten helemaal verdwijnen? Dat is de eerste vraag. En ten tweede, eigenlijk een opmerking. Dat het me toch wel verbaast van iemand van GroenLinks te horen dat iets hier niet hoort. U kunt ook zeggen inderdaad van: ik moet dit doen. Maar deze vind ik opmerkelijk.

4005 Gedeputeerde **KOCKEN**: Iemand van GroenLinks staat hier namens een college, dat zich gewoon aan de taken houdt. Het beheren van invasieve exoten, dat betekent exoten die hierheen komen en overheersend zijn, die hier schade doen, dat is nou eenmaal een onderdeel van ons natuurbeleid. En wat ik daar verder persoonlijk van vind en of ik daar wel of niet enthousiast van wordt, doet er dan niet zoveel toe. Ik heb gewoon die taak en ik neem die taak gewoon ter hand.
4010 Dus ik weet niet zo goed wat u daarmee bedoelt. Maar in ieder geval kan ik alleen maar zeggen dat wij volgens mij geen garantie hebben dat deze twee ton afdoende is. Wij weten alleen dat we die nu beschikbaar maken, zodat, als dat nodig is, dat er in ieder geval is. En of dat dan voldoende is, ik hoop het; en anders kom ik wel weer bij u terug.

4015 De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Nog even kort. Dus u geeft dus aan dat die twee ton, u weet niet of het voldoende is. Het kan genoeg zijn, het kan niet zo zijn. We gokken eigenlijk maar van, nou ja, misschien helpt dat dan maar.

4020 Gedeputeerde **KOCKEN**: Nee, wij verwachten dat dit adequaat is. Ons is gevraagd meer actie te ondernemen. Dat doen we. Onze inschatting is dat dit daarvoor voldoende is. Daarom vragen wij dit aan u. En als blijkt dat dat niet zo is, want ik durf u daar geen harde garantie op te geven, dan komen we weer bij u terug.

4025 De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Oké, ja, ik dacht eigenlijk: meneer Hollebeek gaat nog iets zeggen, maar dat blijkt niet zo. Nou, ik ontraad dus dat amendement, dat moge duidelijk zijn.

4030 En dan nog motie M23 over de consequenties van de wind- en zonneladder. Nou ja, daar eigenlijk, zou ik ook zeggen: kijk nog even terug naar hoe wij in de commissie volgens mij hier met elkaar over hebben gesproken. Ik heb daar volgens mij vrij duidelijk aangegeven dat wat mij betreft het coalitieakkoord heel duidelijk is. Er zijn daar geen extra afspraken. Dus dat is wat ik ga doen. Ik ga in kaart brengen welk afwegingskader er al is. U kent dat dus ook. Er is helemaal geen sprake van een nieuw afwegingskader. Dus er komen dan niet opeens allerlei beperkingen die nieuw zijn. Dus dat betekent dat elke initiatiefnemer weet in welk kader die opereert. Die kan in het coalitieakkoord kijken. Die kan bij ons in de Omgevingsverordening kijken. Maar om het mooi en overzichtelijk te hebben, om duidelijk te maken 'welk kader ligt er nou eigenlijk', waar kun je wel en waar kun je niet, maken we een windladder. Die windladder geeft dus niet een nieuw kader, niet nieuwe beperkingen die nu nog niemand weet. Die geeft de beperkingen zoals ze er al zijn. En die geeft ook de voorkeuren en de aandacht. Daarbij geldt dan dat we daarmee dus niet zeggen: hier mag het niet meer en daar mag het niet meer, en dat weet nu nog niemand. Dus we hoeven dat niet uit te zoeken, want er verandert in die zin niets aan wat er ligt.

4045 De heer **KLEIN** (CU): Dus ieder project wat nu door zou kunnen gaan, zal ook onder de nieuwe wind- en zonneladder door kunnen gaan met dezelfde prioriteiten en dezelfde voorkeuren?

Gedeputeerde **KOCKEN**: 'Dezelfde prioriteiten en dezelfde voorkeuren', ik weet niet wat u daaronder verstaat. De zonneladder is iets anders, want wij zijn geconfronteerd met regelgeving vanuit het Rijk. Daarom heb ik ook gezegd, en dat weet u volgens mij ook al, daar hebben we het

4050 al een paar keer over gehad, dat we daar wel een inventarisatie van maken. Die komt al, dus die hoeft u niet meer te vragen. Voor de windladder voegt die niets toe, omdat het beleid wat wij hebben over wind, gaat over, het moet in een zoekgebied. Daar begint het mee. Die zoekgebieden kunnen dwars door onze provinciale beschermingsregimes heen gaan, maar dat betekent niet dat daar overal windmolens neergezet kunnen worden. En daarmee komen we ook op de praktische onhaalbaarheid van wat u vraagt, want we gaan niet in een heel gebied zoveel mogelijk windmolens neerzetten. We hebben zoekgebied en daar kijk je, al naar gelang er initiatief komt, of wat wordt voorgesteld haalbaar is. Op sommige plekken kan iets in NNN wel en op andere plekken kan het niet. Dus daar kun je alleen maar aan de hand van een project wat er is van zeggen hoe haalbaar het is. Een heleboel van die projecten kennen we nog niet. Dus daar kunnen we hooguit een momentopname van maken, die volstrekt waardeloos is voor wat daarna nog komt. Zoekgebieden kunnen veranderen, initiatieven veranderen. Dus het heeft gewoon geen zin. En het is behoorlijk arbeidsintensief wat u vraagt. En wat u daarna heeft, is een document wat al achterhaald is als de stempel eronder gaat.

4065 De heer **KLEIN** (CU): Ja, ik moet ook wel een beetje lachen om uw reactie. U zegt aan de ene kant: het gaat niks voorstellen, want er komt geen nieuw beleid. En ten tweede zegt u: het is behoorlijk arbeidsintensief. Dat kan volgens mij niet allebei waar zijn. Maar dan wil ik u een andere vraag stellen: wat is dan de zin van het maken van zo'n windladder als hij geen enkel nieuw inzicht gaat opleveren? Dan kan de coalitie beter aan de slag gaan met de dingen die wel urgent zijn en wel iets gaan opleveren.

4075 Gedeputeerde **KOCKEN**: Ja, ik ben het niet met u eens dat ik mezelf tegenspreek. Daar wil ik dan eerst op reageren. Want u zegt: het is aan de ene kant niks nieuws en daarnaast is het heel veel werk. Het is in de zin niets nieuws, dat als u nu vraagt 'ga nu bekijken hoe alle regelgeving bij elkaar, wat dat voor effect heeft op alle mogelijke denkbare plannen of alle bekende plannen'. Dat is wat u vraagt. Dat heeft u een jaar geleden ook niet gevraagd, omdat ik denk dat u toen ook wist: dat is ondoenlijk. Want het ligt aan het project wat zich aandient. In die zin is er niks veranderd. Dus op de ene plek in NNN kan het wel, op de andere kan het niet. Het kan aangepast worden. Soms is er ruimte voor vijf molens, soms is er maar ruimte voor één molen. Dat zijn heel lange gesprekken. Die worden ook gevoerd. En die zijn ook afhankelijk van de grondeigenaar: wat wil die eigenlijk? De energievoeratie: wat is voor hen een haalbare kaart? Dat moet allemaal bij elkaar komen. Dan wordt het op enig moment concreet en dan toetsen wij het aan onze provinciale regels. Dus het op voorhand alle zoekgebieden volledig doorlopen over wat daar te realiseren is, heeft geen zin.

4085 De heer **KLEIN** (CU): Ja, meneer de voorzitter, maar dat vraag ik ook helemaal niet. Ik vraag: er komt een windladder, die hebben jullie met veel bombarie aangekondigd in het coalitieakkoord. Hij is vorige week maandag bijna heiligverklaard; vorige maand maandag. En nu vraag ik dan 'breng dan de consequenties in kaart' en nu doet u alsof het niks gaat voorstellen, geen enkel nieuw beleid gaat opleveren, dat de consequenties nu al zijn- Ja, ik vraag dus niet om het in kaart brengen van alle mogelijke consequenties van het bestaande beleid, maar van die windladder die er gaat komen.

4095 Gedeputeerde **KOCKEN**: Ja, meneer Klein, ik heb u vorige keer gezegd, en ik lees maar de notulen voor: "Zij erkent de groeiende aandacht en de bijna mythische status van de windladder, maar verduidelijkt dat het coalitieakkoord al duidelijke verwachtingen schetst over wat men van de windladder kan verwachten. De windladder is bedoeld om inzicht te geven in waar binnen Noord-Holland windenergieprojecten gerealiseerd kunnen worden met toevoeging van enkele specifieke voorwaarden, zoals een kritische benadering van participatie, het betrekken van aangrenzende gemeenten bij grensoverschrijdende projecten en de voorkeur voor locaties, zoals industrieterrein om overlast te minimaliseren". Dat is wat ik u vorige keer heb meegegeven. Dat is wat u van de windladder mag verwachten. Dus daarmee heeft het helemaal geen zin om een hele exercitie erbij te vragen, die gewoon heel arbeidsintensief is. En dan ben ik het met u eens: dan kunnen we beter iets nuttigs gaan doen.

4105 De **VOORZITTER**: Nou, u bent het eens.

De heer **KLEIN** (CU): Nou, ik constateer in ieder geval dat we over het nut van deze motie en waarschijnlijk ook de interpretatie van de windladder volledig van mening verschillen.

- 4110 De **VOORZITTER**: Mevrouw Kocken, gaat u verder.
- Gedeputeerde **KOCKEN**: Ja, nou ja, daarmee heb ik denk ik wel ongeveer gezegd wat ik van de motie vind. Die ontraad ik.
- 4115 De **VOORZITTER**: Ik kijk even of er nog andere gedeputeerden zich aangesproken voelen door het debat. Ja, zeker, de heer Beemsterboer.
- Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Voorzitter, dank u wel. Een amendement en een motie voor mij. Het amendement betreft het amendement van het CDA over de criteria voor de inzet van de 35 miljoen reserve PPLG. Nou, laat ik beginnen te zeggen, het wordt voor het college hierdoor niet altijd duidelijk wat Gedeputeerde Staten kan doen, omdat het gekoppeld wordt aan eventuele duidelijkheid over te verwachten besluitvorming bij het Rijk. Dus u maakt het ons niet makkelijker als het amendement wordt aangenomen, omdat nu in principe GS kan besluiten om alles wat binnen de PPLG-thema's valt te financieren vanuit deze reserve. En wat daar niet binnen valt, moeten we volgens de derde bullet, het derde punt, voorleggen aan Provinciale Staten. Maar als u daar rekening mee houdt, met die onduidelijkheid, in uw discussie, dan kunnen we het ook aan de Staten e laten.
- 4120
- 4125
- 4130 En dan de motie van Volt. Sorry, Partij voor de Dieren, D66 en de ChristenUnie, motie M22. Daar gaat het om bij het aanleveren eigenlijk te specificeren welke projecten worden er nou uit gefinancierd, en dan dat te doen voor de kaderbrief. Dus voor die zeventiende juni. Dat is erg snel, want veel van de planning van ons PPLG en de projecten daarbinnen is afhankelijk van de appreciatie door het Rijk die na de zomer wordt verwacht. We hebben wel de verwachting dat er
- 4135 mogelijk vanaf mei dit jaar al wel de eerste projecten inzichtelijk zouden kunnen zijn. Dus wat we zouden kunnen doen, is in juni bij u terugkomen om aan te geven wat we dan al weten en daar mogelijk wat voor type projecten we verder willen financieren. Dus om er wat verder op terug te komen. Maar het zal nog erg onduidelijk zijn op dat moment.
- 4140 De **VOORZITTER**: Statenlid De Weerd. Meneer Beemsterboer, wilt u nog heel even wachten, want u krijgt nog een interruptie.
- Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Kan ik hiermee ook concluderen dat u de motie aan de Staten laat?
- 4145 Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, dat had ik natuurlijk zo moeten afronden. Maar, ja, als het in deze verwachting is, dan kan dat. Ja.
- De **VOORZITTER**: Dat was het eind van de eerste termijn. Even voor de- Het beste paard van stal.
- 4150 Gedeputeerde **OLTHOF**: Wel, voorzitter, ik ben speciaal ingehuurd voor een beetje een frivole afsluiting van een zwaar onderwerp.
- De **VOORZITTER**: Ja, u zou cabaretesk-
- 4155 Gedeputeerde **OLTHOF**: Er ligt nog een motie van D66 en Partij voor de Dieren, CDA, ChristenUnie en waarschijnlijk meer. Maar het gaat over kwetsbare doelgroepen in het ov. Als ik dat ov mag lezen als publieke mobiliteit, waar we het over hebben gehad, dan kan ik deze motie aan de Staten laten. Nou, frivoler kan het niet.
- 4160 De **VOORZITTER**: Nee. Dank u wel.
- Dames en heren, dit was het eind van de eerste termijn. We gaan- Mevrouw Uiterwijk heeft nog een vraag voor u.
- 4165 Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ons amendement is nog niet van een advies voorzien, over de kaders PPLG.
- De **VOORZITTER**: Even kijken. Welk nummer was dat?

4170 Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): A3. Daar zou volgens mij gedeputeerde Rommel aan het eind nog op terugkomen, maar dat is niet meer gebeurd.

De **VOORZITTER**: Het college heeft even kortstondig overleg. Maar gedeputeerde Beemsterboer-

4175 Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, ik hoorde tijdens de spreektijd van collega Rommel dat zij refereerde aan dit amendement. Dus ik dacht: nou, dat is al gebeurd. Maar ik zou dat inderdaad doen. Dus dat is prima.

4180 Het amendement kunnen wij in principe aan de Staten laten. Wij zijn er natuurlijk nooit vanuit gegaan dat het college überhaupt zou kunnen vallen voor 2027. Maar als u daar rekening mee zou houden, dan kan het inderdaad op die manier ook gelezen worden. Het is wat ons betreft, als de Staten het anders op willen schrijven en het echt aan 2027 willen koppelen, dan kan dat. Dank.

4185 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Daarmee zijn denk ik alle vragen, amendementen en moties uit de eerste termijn beantwoord.

4190 Dan gaan we zo aan de tweede termijn beginnen. Even voor alle duidelijkheid en voor de klok: wij gaan nu door tot 18.00 uur. Er is afgesproken dat dan tussen 18.00 en 19.00 uur het diner genuttigd kan worden in de Johan Remkeszaal. Daarna zal ik vervangen worden door de heer De Wit van de VVD als tweede vicevoorzitter. Dus wij hebben nog een kwartiertje voor de tweede termijn. Ik ga even kijken bij welke partij er nog behoefte is voor een tweede termijn. Dat is bij Forum voor Democratie. Een, twee, drie. Ja, ik stel voor dat we daar dan mee gaan beginnen. En dan beginnen we eerst met Statenlid Korzelius van GroenLinks.

4195 *Tweede termijn Provinciale Staten*

Statenlid **KORZELIUS** (GL): Voorzitter, dank u wel. Ik wil op de eerste plaats de gedeputeerde bedanken voor de toezegging. Ik heb inderdaad gevraagd om, los van de begroting, maar wel inzicht te hebben bij de behandeling van de begroting waar het gaat om de septembercirculaire.

4200 De **VOORZITTER**: Dames en heren, graag even stilte.

Statenlid **KORZELIUS** (GL): Dus daar wil ik de gedeputeerde voor bedanken.

4205 Het tweede punt is een heel nadrukkelijke vraag van de heer Hollebeek: waar komt die één miljoen vandaan? Nou, die haal ik niet uit mijn hogehoed. We krijgen geld via de SPUK-gelden. Die gaan naar het Veenweideloket. Vervolgens vraagt het Veenweideloket aan de Agrarische Natuurvereniging: zamel de projecten in. En vervolgens komen die projecten weer via de Agrarische Natuurvereniging bij het Veenweideloket. Maar die kan zelfstandig geen geld besteden en dat moet via de provinciale begroting lopen. Dat is de reden waarom wij vragen om
4210 die post op de eerste begrotingswijziging aan te passen van drie ton naar 1,3 miljoen. Anders gezegd: het kost de provincie dus geen geld.

4215 De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Dus het geld komt vanuit?

Statenlid **KORZELIUS** (GL): Het Rijk. SPUK-gelden zijn het. Ja? Is daarmee uw vraag voldoende beantwoord? Fijn. Dank u wel, voorzitter.

4220 De **VOORZITTER**: De heer Dessing van Forum voor Democratie.

4225 De heer **DESSING** (FvD): Ja, voorzitter, dank u wel. Ik ga het toch maar één keer zeggen, dat zeg ik niet vaak in deze Staten, maar ik ben teleurgesteld in de VVD vanavond, vanmiddag. Want ik had toch verwacht dat de VVD bij deze begrotingsbijdrage een bijdrage zou leveren, want ik ken de VVD als een partij die staat voor prudent financieel beleid. En er is ook een VVD- gedeputeerde die ook wat gezegd heeft over die prudentie van het beleid, en dat vindt ze verantwoord. Wij hebben daar duidelijk een andere mening over. Ik vraag me toch af hoe de VVD het kan verantwoorden binnen deze eerste begrotingswijziging dat we 57 miljoen gaan uitgeven, dat we

4230 die uit onze algemene reserve gaan halen, terwijl de VVD staat voor prudent financieel beleid. Dat vind ik uitermate teleurstellend. Dat zegt wel iets over, ja, de eensgezindheid van deze coalitie om die frivoliteit, die ik al eerder heb benoemd, die financiële frivoliteit ten koste van de inwoners van Noord-Holland toch te laten gaan. En dat vind ik uitermate teleurstellend en dat wilde ik hier gemarkeerd hebben. Dank u wel.

4235 De **VOORZITTER**: Mevrouw Koning, CDA.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, dank u wel, voorzitter. Wij kunnen leven met de uitleg die de gedeputeerde geeft aan ons amendement. Dus het is akkoord wat ons betreft.

4240 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Uiterwijk, JA21.

4245 Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Voorzitter, ik kreeg van de collega's van 50PLUS te horen dat we vooral iets minder moesten somberen. En dan krijg ik toch altijd een beetje het idee om dat dan vooral nog even door te gaan doen. Maar ik voel me daarin een beetje aangemoedigd. Maar even serieus. Kijk, ook de heer Dassing heeft een aantal partijen een aantal vragen gesteld over het financieel beleid en of we dit nu verantwoordelijk vinden. Ik heb toch een beetje het idee dat er een totale onderschatting is van wat hier nu in feite gaande is. Dus ik wil even iets schetsen aan u. Ik heb nog vijf minuten. Die ga ik niet nodig hebben.

4250 Begin 2024 hebben wij 809 miljoen in onze reserves, algemene bestemmingreserve, gecombineerd. Bij de begroting halen we daar 84 miljoen uit. Dan hebben we nog 725 miljoen over. Nu halen we er weer 57 miljoen uit. Hebben we nog 668 miljoen over. Dus over 2024 halen we nu in totaal 141 miljoen uit de reserves. Als we dat nog vijf jaar doen, zijn we helemaal platzak. En dan snap ik dat er meerjarenramingen in de begroting staan, waarin staat dat dit pad langer gaat duren dan vijf jaar. Maar ja, die meerjarenraming is al weer ernstig achterhaald, want anders haal je nu al geen 57 miljoen extra uit je reserves. Dus wat we nu eigenlijk zien, is dat er
4255 een coalitie zit – en dat hebben we natuurlijk al in de voorgaande jaren wel gezien – die gewoon stelselmatig veel meer geld uitgeven dan er binnenkomt. En als wij dat op deze manier blijven doen, zijn we over vijf jaar helemaal blut. Dan zijn we platzak. Dan kunnen we dus niks meer
4260 doen. Ook geen zaken die we gewoon binnen onze kerntaken moeten doen. Dus ik wil toch een oproep doen aan alle Statenleden hier aanwezig. Kijk, ik hoor u allemaal zeggen: wij staan voor een prudent financieel beleid en wij willen dat we het verantwoordelijk aanpakken. Maar laat het dan ook daadwerkelijk zien en ga dan niet structureel zo veel meer geld uitgeven dan dat er binnenkomt. Nou, dit verhaal meegegeven te hebben, hoop ik toch dat het iets duidelijker is dat
4265 dit echt een probleem is dat op korte termijn gaat spelen en geen toekomstvisioen is voor over dertig jaar. Als we zo doorgaan, hebben we over vijf jaar een heel groot probleem. Nou, dat wou ik nog even meegeven.

4270 Om dan met een vrolijke noot te eindigen toch wel, ben ik blij dat de gedeputeerde ons amendement aan de Staten heeft gelaten. Ik ga ervan uit dat de partijen die hier vandaag zullen instemmen met de reserve PPLG, daar ook nog steeds achter staan als ze niet meer in een coalitie zitten. Anders zou je haast denken dat er eigenlijk helemaal geen steun is voor dat PPLG, maar dat sommige partijen het alleen maar steunen omdat ze dat moeten doen omdat ze in een bepaald soort coalitie zitten. Dus ik neem aan dat dit amendement dan brede steun zal
4275 ontvangen van in ieder geval de coalitiepartijen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: De heer Valk van de BBB. Partij voor de Dieren.

4280 De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ja, ik had nog even beloofd om terug te komen op de moties en amendementen. Dat scheelt misschien straks stemverklaringen en dergelijke. En we hebben voldoende spreektijd.

4285 GroenLinks, Statenlid Korzelius, dank voor de verheldering. We kunnen met deze verheldering voor uw amendement stemmen.

Amendement A2, reserve PPLG, ja, daar kunnen wij niet zo heel blij mee zijn, want er wordt weer opgeroepen tot wachten, wachten en nog eens wachten. De heer Leerink heeft het al eerder gezegd – hij is nu weg – maar die tijd hebben we nou eenmaal niet.

4290 De kaders reserve, nou, dank inderdaad voor de mogelijkheid en het vlammende betoog van mevrouw Uiterwijk, die nu met iets anders bezig is. Maar wij zullen uw amendement steunen.

Amendement A4, die van onszelf nog even. Ja, daar wil ik toch nog even op terugkomen. De regelgeving zegt volgens ons, voor zover wij dat hebben nagezocht, dat bestrijding verplicht is, of moet, als er schade wordt aangericht. En de gedeputeerde zegt hier dat het een verzoek is uit omringende landen om dit te doen. Volgens mij die witkopeend alleen in Spanje. Dus dan zal het verzoek daar vandaan komen. En nogmaals, voor ons de mogelijkheid dat die vermenging dan plaats zal vinden is dusdanig klein, dat we die 200.000 euro echt een buitenproportioneel hoog bedrag vinden. Dus we zullen nog steeds deze indienen en dan zullen we zien welke partijen dat met ons eens zijn. En mocht het amendement het niet halen, wat best weleens gebeurd hier, dan hopen wij in ieder geval dat we dit soort dingen nou eens een keertje niet met kogels gaan oplossen, maar naar diervriendelijkere methoden gaan zoeken.

4305 Dan de moties even. De ov-motie hebben we mede-ingediend. Dus die is duidelijk.

Dan hebben we nog M21. Ja, sorry, Statenlid De Weerdt, maar ik zit er niet heel goed in, maar ik moet hier de gedeputeerde toch vertrouwen op het feit dat zij zegt dat het niet nodig is, dat het met andere gelden ook voor elkaar komt. Wellicht kunt u mij nog overtuigen in uw tweede termijn, maar ik ben hier een beetje voorzichtig mee. Dus die hangt nog even.

4310 Uw andere motie, die steunen wij natuurlijk uiteraard. Die hebben wij mede-ingediend. Die is eigenlijk ook al een beetje voorbijgekomen bij het vorige agendapunt. Ik zit even te zoeken, want ik had er nog een stukje tekst over, maar die kan ik nog even niet vinden. Ja, we dienen die mede in, net zoals de motie van D66 die bij het vorige agendapunt is ingediend over het PPLG. Want wat we vragen van dit college is visie, strategie en uitvoeringsplannen, uitgewerkt per gebiedsproces. En dat moet toch wel lukken, mensen, voor het zomerreces. Als iedereen namelijk vertrouwen kan leggen in een daadkrachtig bestuur dat met plannen komt die de natuur echt weer een stap vooruitbrengen, dan komt het met die financiering ook echt wel grotendeels goed. En goede investeringen verdienen zich bovendien terug. Een andere uitkomst is namelijk dat we nietsdoen en dan hebben we straks problemen die nog veel kostbaarder zijn. En kunnen we dan als PS nog vertrouwen dat deze coalitie de juiste daadkracht vertoont? Want het Rijk lijkt het tot nu toe nogal magertjes te vinden.

4325 En dan hebben we motie M23, de zonne- en windladder. Die hebben wij mede-ondersteund. Sorry, meneer Kanik, we hebben hetzelfde idee, maar niet met dezelfde motivatie. Wij denken nog steeds dat een ladder heel erg goed kan helpen met kijken waar de mogelijkheden liggen, maar we blijven het oneens over het argument over ruimtelijke kwaliteit. Die vinden wij altijd contextafhankelijk, niet generiek. Maar bij deze hebben we toch dezelfde keuze gemaakt als u. Dus dank u wel.

4330 De **VOORZITTER**: De heer Stulemeijer, 50PLUS. De heer Kanik van D66.

4335 De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, heel kort. Dank u wel, gedeputeerde Olthof, dat u de motie aan de Staten laat. De definitie is inderdaad zoals u zegt. Dus daar kunnen we met gerust hart vóór gaan stemmen.

4340 En dan nog even over de discussie net over de windladder. Dat heeft mij met meer vragen opgezadeld dan er antwoorden zijn. Het lijkt wel op een soort nieuws-piek uit een heel beroemd boek. Het betekent, de windladder betekent zowel niks, als dat het alles betekent. Daarbij de opmerking dat de initiatiefnemers in het coalitieakkoord kunnen kijken waar ze aan moeten voldoen. Daar wil ik toch wel even de gedeputeerde aan herinneren dat we een coalitieakkoord hadden tijdens het debat over de Noorder IJ-Plas en dat ze aan die voorwaarden voldeden en dat het toch niet door is gegaan. Dus ik vind het toch nog echt belangrijk dat we duidelijk hebben wat zo'n windladder betekent. Daarom roep ik u toch op om toch voor deze motie te stemmen.

4345

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Statenlid de Weerdt.

4350 Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Dank u wel voor het woord, voorzitter. Over het EHDF. De aanleiding van het fonds is nagenoeg weg. Maar nogmaals, met de geopolitieke ontwikkelingen is
4355 investering in de doelen, de urgentie zeker nog niet weg. Sterker nog, het is juist urgenter om dorpshuizen te verduurzamen. Het is urgenter om gebouwen van woningbouwcorporaties te verduurzamen. Mensen in Schalkwijk in Haarlem, waar bijna uitsluitend woningen van woningbouwcorporaties staan, betalen zich groen, geel en helemaal paars aan de energierekening. En dan zegt u, beste college, glashard dat er geen aanleiding is om daar te
4360 investeren? Daar verschillen wij werkelijk echt van mening, want wij zien die absoluut wel. Op zijn minst om niet op te bezuinigen. Wij roepen alle andere fracties, die daar hetzelfde over denken, op om onze motie hierover te steunen.

4360 Dan over het PPLG. Allereerst dank aan gedeputeerde Beemsterboer dat u onze motie over het inzichtelijk maken van projecten aan de Staten laat. Daarnaast, in het korte debat met gedeputeerde Rommel zegt de gedeputeerde graag de tering naar de nering te willen zetten. En weet je, mijn fractie wil dat ook. Maar de transitie naar een landelijk gebied met gezonde natuur en economische, duurzame landbouw vraagt om een langdurige tering naar de nering. Na het aantreden van nieuwe coalities is precies niet wat deze transitie nodig heeft. Het is niet nodig om
4365 dan opnieuw de beleidsdoelen te gaan heronderhandelen. Dat is niet de tering naar de nering zetten. En dat is dus niet waar Noord-Hollanders en agrariërs om vragen. Want misschien wil de coalitie, een nieuwe coalitie, helemaal geen tering naar de nering zetten. Het huidige voorstel voor de PPLG-reserve maakt het allemaal mogelijk om dat allemaal weer open te breken. Volt wil dat we tegen onze Noord-Hollanders kunnen zeggen dat we nu, over vijf jaar en over tien jaar de
4370 tering naar de nering willen zetten, en dus ook financieel. Ik zou graag een kant-en-klare oplossing daarvoor willen bieden, maar dat kan ik niet, want ik ben onderdeel van een lekenbestuur. Dus we willen daar graag een handje hulp bij van Gedeputeerde Staten. Daarom dienen wij een motie in: Alternatief voor PPLG-reserve. Provinciale Staten vraagt Gedeputeerde Staten om onderzoek te doen naar alternatieve, administratieve vormen om het PPLG te begroten.
4375 Deze vormen uiterlijk 24 juni aan de commissie Bestuur voor te leggen en hier besluitvorming over voor te bereiden.

Motie 24-4 maart 2024
Alternatief voor PPLG-reserve

4380

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 5 februari 2024.

Constaterende dat:

- *Het PPLG voor een transitie staat waarin meerdere beleidsdoelen samenkomen;*
- *In deze transitie investeringen nodig zijn;*
- *Het voorstel van de reserve een maximale doorlooptijd van drie en een half jaar heeft.*

4385

Overwegende dat:

- *Er voor een succesvolle transitie langetermijnbeleid en daarmee lange termijn financiering nodig is;*
- *De Rijksoverheid al experimenteert met andere administratieve vormen om transities te financieren;*
- *Een PPLG-financieringssysteem die los staat van de waan van de dag in de politiek bijdraagt aan draagvlak en daarmee het succes van de transitie.*

4390

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Onderzoek te doen naar alternatieve administratieve vormen om het PPLG te begroten;*
- *Deze vormen uiterlijk 24 juni aan de commissie Bestuur voor te leggen;*
- *Hier besluitvorming over voor te bereiden.*

4395

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Maik de Weerdt (Volt).

4400

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Daar staat ook een handtekening onder. Deze motie maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen.

4405 Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Dank u wel, voorzitter. Een paar laatste woorden. Kom op, beste collega's, we staan hier voor een transitie. Laten we die alsjeblieft uit de grillen van de dagelijkse politiek trekken. Laten we nou echt een keertje kiezen voor lange termijn. En laten we er nou ook voor zorgen dat de financieringsystematiek daar op zijn minst steun aan geeft.

4410 De heer **DESSING** (FvD): Dank u wel, voorzitter. Ja, ik snap het vurige betoog van Volt om dat PPLG toch vlot te trekken. Maar ik ben toch even lichtelijk verbijsterd over de motie en de oproep: hoe we dat dan moeten doen. Want, ja, nieuwe administratieve, financiële systematieken... Het gaat toch om gewoon heel veel geld? Moeten we dan de drukpers aanzetten? Moeten we dat ergens gaan toveren of zo? Want wat is de bedoeling?

4415 Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Dank u wel voor deze verduidelijkende vraag. Nogmaals, ik ben onderdeel van een lekenbestuur en ik weet niet zo goed welke methodes er allemaal zijn om geld meerjarig, langer, vast te zetten. Ik weet alleen dat hetgeen wat nu in het voorstel staat, dat het in ieder geval niet ertoe leidt dat we geld meerjarig in kunnen zetten, of in ieder geval tot het aantreden van een nieuwe coalitie.

4420

4425 De heer **DESSING** (FvD): Dat snap ik. Maar het blijft heel veel geld en het moet ergens vandaan komen. Dat moeten de inwoners van Noord-Holland direct of indirect gaan betalen. Hoe kijkt Volt daar dan tegenaan? Dat kan toch op een gegeven moment financieel niet meer te verantwoorden zijn?

4430 Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Wij stellen op dit moment niet het bedrag van 35 miljoen euro ter discussie. We vragen alleen om een andere vorm. Ik hoop dat de gedeputeerde ons kan helpen.

4430 De heer **DESSING** (FvD): Ja, ik zou zeggen: keep on dreaming.

De **VOORZITTER**: Statenlid De Weerd is klaar. Is kijk nog heel even naar het college. Heeft u nog- O, de heer Klein. Sorry. Ja.

4435 De heer **KLEIN** (CU): Maar ik zal het kort houden, meneer de voorzitter. U moet naar een afspraak die al zeshonderd jaar geleden gepland is, begrijp ik.

4440 Rondom de windladder en de zonneladder. We hebben hier zoveel discussie over, dat het ons gewoon goed lijkt om deze motie aan te nemen, zodat die duidelijkheid gegeven kan worden bij de presentatie van de windladder.

4445 Dan rondom de amendementen. Ik wil één vraag stellen over het eerste amendement. Want het doel om het Veenweideloket één miljoen extra te geven, is uiteraard hartstikke sympathiek. Daar staan we achter. Maar ik vind het uitdelen van subsidies per motie niet de meest zorgvuldige besluitvorming. Amendement zelfs. Kunt u ons uitleggen: had dit nou niet gekund als dit amendement er niet lag? Zijn er andere manieren om dit op te lossen? Hoe noodzakelijk is het amendement om dit project inderdaad te steunen? Dank u wel, meneer de voorzitter.

4450 De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Klein. Ik kijk naar Gedeputeerde Staten. Gedeputeerde Kocken neemt het woord.

Tweede termijn Gedeputeerde Staten

4455 Gedeputeerde **KOCKEN**: Dank u wel, voorzitter. Meneer Klein, het is op zich wel zo dat we wel geld beschikbaar moeten maken op enig moment en dat doen we bijvoorbeeld door begrotingswijzigingen. Dus dat zijn die momenten. Ook bij de begroting zelf. En gaande ons jaar komen wij dan tot- Nou, in dit geval waren er offertes beschikbaar, waardoor het dan weer, ik zou bijna zeggen, een tafel verder komt, en dan komt er een aanvraag. Als die aanvraag komt en we gaan dit amendement niet doorvoeren, dan nemen we de aanvraag wel in behandeling, maar dan betekent het dat we pas bij een volgende wijziging - dus dat zou de laatste begrotingswijziging zijn - dat geld dan vrij kunnen maken. Dan kunnen we het toekennen. Maar het broedseizoen begint bijna. Dus dat betekent in dit geval dat het een jaar doorschuift. En om dat te voorkomen, ben ik in ieder geval blij met het amendement. En als het er niet was geweest en als de

4460

wijzigingen allemaal later waren gekomen, dan had ik het in ieder geval niet op deze manier op kunnen lossen. Dan had ik misschien nog wel kunnen kijken van, goh, om welke projecten gaat het, is daar nog een mouw aan te passen? Maar dan hadden we een soort voorziening moeten maken. Dat was gewoon allemaal, nou, niet zo netjes geweest. We proberen te begroten met: dit hebben wij nodig. En soms blijkt iets eerder en soms blijkt iets later, en in dit geval blijkt het eerder dan wij hadden verwacht. En daarom doen we het nu op deze manier. Of tenminste, stem ik graag in met deze manier, laat ik het zo zeggen.

4470

De heer **KLEIN** (CU): Dank u wel. Maar dan snap ik het nog niet helemaal. We hebben toch gewoon een budget vastgesteld waarmee GS kan doen wat binnen de kaders is die PS heeft gesteld, de inhoudelijke kaders. U kunt toch gewoon subsidie toekennen en dan tegen ons bij een volgende begrotingswijziging zeggen: kijk, we hebben al iets extra's uitgegeven in de subsidies buiten uitvoeringsregeling, wat we niet nog vorige keer al wisten, maar wat we wel hebben gedaan, omdat het gewoon volledig past binnen de kaders.

4475

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ja, als het volledig past binnen de kaders, dan kunnen we dat denk ik wel. Maar volgens mij gaat het er hier om dat wij een SPUK kunnen krijgen vanuit het Rijk, dat geld moeten we kunnen doorzetten en dat wij daar in onze begroting dan een beslissing over moeten nemen. Dus als u dat niet doet – dus niet, ofwel wij hadden het in de begroting moeten aankondigen, dat hebben niet gedaan, of we doen het in een begrotingswijziging – dan kunnen we dat niet vooruitlopend op deze manier doen. Dus dan zouden we dat op een andere manier tijdelijk moeten financieren en dat proberen we te voorkomen. Daarom doen we het juist in de begrotingswijziging.

4480

4485

De heer **KLEIN** (CU): Ja, dus klopt het dan dat die lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling eigenlijk veel meer betekenis hebben dan ik altijd dacht, omdat wij namelijk daarmee ook beslissen over het feit of dat geld op die manier ingezet kan worden?

4490

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ik weet niet precies wat u altijd dacht. Dus ik weet niet of het meer is of minder is dan dat. Ik vind uw vraag een beetje onduidelijk, maar misschien moet u hem nog een keer formuleren.

De heer **KLEIN** (CU): Ik had het idee dat de lijst met subsidies buiten uitvoeringsregeling gewoon een overzicht is van het geld dat GS gaat uitgeven binnen de vastgestelde financiële kaders. En nu klinkt het bijna alsof we met iets toevoegen of iets wijzigen aan deze lijst ook een inhoudelijke beslissing nemen. Terwijl ik gedacht had dat we daar nooit inhoudelijke beslissingen mee namen.

4495

4500

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ik weet niet of ik u nu nog goed begrijp. Bedankt voor de verheldering, maar mij helpt het niet heel erg. Misschien mag ik er nog bij u op terugkomen, want dit is volgens mij een wat technische vraag over hoe die lijst eruitziet en wat daar wel en niet onder kan vallen. Daar kom ik dan graag nog even bij u op terug.

4505

Ik wilde ook nog iets over uw windladder zeggen. Dus misschien wilt u nog wel even blijven staan. Ik denk namelijk dat- 'Er niks over zeggen', zie ik daar iemand, volgens mij. Hou maar op. U zegt van, nou, we hebben zoveel discussie, dan moet je voor de zekerheid maar even een hele inventarisatie laten maken. Volgens mij is dat niet de juiste conclusie. Ik denk dat wij op de een of andere manier elkaar niet goed verstaan. U vraagt iets. Ik heb u volgens mij al drie keer een antwoord op gegeven wat die windladder is, wat u daarvan mag verwachten, wat initiatiefnemers daarvan mogen verwachten. Ik denk dat het waardevol is dat daar een ladder bij komt, omdat dat een overzichtelijk document is. Dan is dat voor iedereen, waar dan ook, helder. Dan hoeft je niet allerlei regelgeving bij elkaar te pakken. Heb je een eerste document. Dat pak je erbij. Dus ik zie daar de meerwaarde van. Dat is een heel ander soort exercitie dan wat u vraagt. Die is heel arbeidsintensief en die zou ik u echt willen ontraden om daarvan te zeggen: doe dat voor de zekerheid maar, want dan weten we het maar.

4510

4515

Dan nog de rosse stekelstaart. Het verzoek is uit het Verenigd Koninkrijk gekomen, meneer Hollebeek.

4520

Dat waren volgens mij de opmerkingen die mij regardeerden.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En dan gedeputeerde Beemsterboer.

4525

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, dank u wel. Ik was blij dat ik net even ging staan toen gedeputeerde Kocken het woord voerde, want ik kreeg de motie in mijn hand geduwd. Dus het is een vrij snelle reactie, maar dan toch. De motie is wat verwarrend, denk ik, omdat we vandaag de begrotingswijziging vaststellen, waarna je als Staten dan zou zeggen: de
4530 begrotingswijziging die we nu vastgesteld hebben, zeggen we ook meteen van dat we die weer willen wijzigen, omdat we de reserve anders willen inzetten. Ik denk daarom dat het ook niet nodig is om hem in te dienen, want we krijgen natuurlijk nog meer begrotingswijzigingen. U maakt zich zorgen met name over de termijn waarvoor we deze reserve vaststellen. Op zich is het instrument van een reserve natuurlijk heel goed werkbaar om budgetten in te zetten voor een
4535 bepaald doel. Dus denk niet dat u echt op zoek bent naar een alternatief voor een reserve, maar dat het u meer gaat om de termijn waarbinnen deze reserve beschikbaar komt, welke kaders ze er gesteld worden aan de manier waarop de reserve ingezet kan worden. Volgens mij is er voldoende gelegenheid om daar bij een volgende begrotingswijziging gewoon verder het gesprek over te voeren. Dus ik zou om die reden de motie nu willen ontraden en u willen adviseren te
4540 onderzoeken of u op een andere manier sturing wilt geven aan de reserve die we vormen en die we ook voorgesteld hebben nu.

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Hoor ik u nu zeggen dat u voorstelt om bij de volgende begrotingswijzigingen daar iets over te doen? Een motie, amendement. Ja, kijk, ik wil een beetje
4545 voorkomen dat we later gaan zeggen, als we het erover gaan hebben van, joh, dit is een gemiste kans. Het is een gemiste kans om het hier te doen; dat bedoel ik te zeggen.

De **VOORZITTER**: Gedeputeerde Beemsterboer, ja, u wilt er niet op antwoorden?

4550

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, ik hoorde u heel zacht iets zeggen. Ik dacht, dat is ook prima.

Ja, kijk, we stellen die reserve natuurlijk nu gewoon vast. Dus daarmee wordt de mogelijkheid gecreëerd om geld uit te geven conform het coalitieakkoord aan PPLG-doelen. Daar zit een
4555 deadline aan. U heeft twijfels bij de deadline, als ik de aanloop van de motie goed begrijp. Die deadline kunt u natuurlijk op welk moment we weer over de begroting spreken, wijzigen als daar een meerderheid voor zou zijn in de Staten. Als u zegt 'de kaders waarmee die reserve wordt ingezet, zien wij toch wat anders', nou, dan hebben we sowieso over het PPLG nog wel wat gesprekken met elkaar te gaan. Ik heb in antwoord op uw andere motie gezegd: wij willen echt wel terugkomen om ook wat duidelijkheid te geven wat voor type projecten daar nou mee
4560 gefinancierd worden. Als u daaruit constateert, nou, dat is toch niet helemaal precies wat we willen. Misschien is er wel een meerderheid te vinden om die kaders dan net wat anders vorm te geven. Volgens mij is in de reguliere begrotingssystematiek daar voldoende ruimte voor. Dat is eigenlijk wat ik probeer te zeggen. Als u dan zegt: ja, komt u dan bij de komende begroting met een wijziging. Dan wordt het eigenlijk weer ingewikkeld, omdat het toch aan de Staten is hoe u
4565 deze begroting vorm wilt geven en of u tevreden bent over de manier waarop Gedeputeerde Staten daarmee omgaat.

De **VOORZITTER**: Nee, hoor. Nee, dat is prima. Dank u wel.

4570

De **VOORZITTER**: Daarmee denk ik, maar ik kijk nog even voor de zekerheid naar gedeputeerde Olthof of- Nee, die zie ik al schudden. Die is toe aan een maaltijd. Dan zijn we aan het eind gekomen van de beraadslagingen over dit agendapunt. Zijn er nog partijen die moties, gewijzigde moties willen indienen, intrekken, aanhouden of wat dan ook? Als dat niet zo is, dan schors ik nu de vergadering tot 19.00 uur. In de Johan Remkeszaal wordt uw maaltijd geserveerd.
4575 En zie ik u weer terug bij de volgende vergadering.

De discussie wordt gesloten.

Schorsing 18.09 tot 19.02 uur.

4580

Voorzitter: de heer De Wit.

10. Vragenuur.

4585 De **VOORZITTER**: Goedenavond allemaal en welkom terug bij deze hervatting van de Statenvergadering. Althans, dat is de bedoeling. Er is nog wat onrust in de zaal, onder andere vanwege het gebrek aan koffie ter rechterzijde van mij. Er lopen nog wat mensen binnen, maar ik denk dat ik nu toch voldoende de tijd heb volgepraat om te gaan vaststellen dat we onze vergadering gaan hervatten. En dat gaan wij doen.

4590 Wij gaan de vergadering hervatten, na het diner, met het vragenuur. Ik zal eerst even voor jullie duiden waar dat over gaat. Namelijk het vragenuur, dat is op basis van artikel 46 van het Reglement van Orde. En dat heeft bepaald voor ons dat er geen interrupties zijn toegestaan en geen moties kunnen worden ingediend tijdens dat vragenuur.

4595 Ik vraag nogmaals om stilte in de zaal inderdaad. Dank voor de ondersteuning.

4600 De spreektijd voor het vragenuur is vastgesteld, de eerste termijn van Provinciale Staten op drie minuten en ook voor het college drie minuten. In de tweede termijn één minuut voor zowel Provinciale Staten als het college. En eventueel aan andere vragenstellers in tweede termijn uit Provinciale Staten ook één minuut de tijd.

4605 Er zijn vandaag vier sets mondelinge vragen ingediend en wel door de fracties van het CDA en ChristenUnie inzake overheidsbijdrage voor projecten om versneld stikstofuitstoot te verlagen en klimaat te verbeteren. De fractie van JA21 inzake bouw van windturbine De Ivoren Toren van Amsterdam. Eveneens de fractie van JA21 inzake provincie blokkeert wijzigen van zoekgebieden van energieplannen. En tot slot de fractie van JA21 inzake toegezegde subsidies voor bomenstook in biomassacentrale Diemen. Met deze vier vragen gaan wij het doen vanavond.

4610 *Mondelinge vragen inzake Overheidsbijdrage voor projecten om versneld stikstofuitstoot te verlagen en klimaat te verbeteren, ingediend door CDA en ChristenUnie.*

4615 De **VOORZITTER**: En ik start met de vragen van het CDA en de ChristenUnie. En ik geef het woord aan een van hen beiden, dan wel mevrouw Koning. Haar zie ik al staan. Dus bij deze het woord aan mevrouw Koning.

4620 Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Ik dien de vragen ook in namens de ChristenUnie. De provincie Noord-Holland heeft tachtig miljoen aangevraagd om de Noord-Hollandse natuur te versterken, om de landbouw via innovaties te ondersteunen bij het beperken van stikstofuitstoot en om klimaatverandering aan te pakken. Door kennelijke willekeur van het ministerie houden we twaalf miljoen over. Alleen de aanvraag voor de aanleg van bos en het verleggen van het fietspad is goedgekeurd. Gelukkig heeft GS ook al aangegeven dat ze deze beperkte toezegging van het Rijk niet acceptabel vinden. We hebben dit vanmiddag natuurlijk ook al half besproken en er is een motie ingediend door de coalitie, waarvan wij mede-indiener zijn, en de ChristenUnie ook. Maar toch vind ik het belangrijk dat we nog antwoord krijgen op onze vragen.

4630 Vijf van de zeven ingediende projecten blijken namelijk vanwege tijdsdruk bij het ministerie niet te zijn beoordeeld. De projecten die niet beoordeeld zijn, richten zich onder andere op het beperken van stikstofuitstoot en het verder verduurzamen van de landbouw door onder andere innovaties. Het CDA en de ChristenUnie vinden het onacceptabel dat juist de projecten die steun bieden aan de agrarische sector niet gehonoreerd zijn. Ook is het voor ons onaanvaardbaar dat het budget van 1,3 miljard euro, dat door het Rijk beschikbaar is gesteld, niet evenredig is verdeeld over de provincies. Utrecht krijgt 284 miljoen en Noord-Holland slechts twaalf miljoen.

4635 Wat heeft onze provincie zelf gedaan om een goede beoordeling te ontvangen voor haar projecten? Wij willen graag dat GS spoedig gaat analyseren wat hier fout ging en dat de gedeputeerde zich ook inzet om de projecten alsnog gefinancierd te krijgen. We hebben daarover de volgende vragen.

4640 1, gaat GS spoedig analyseren wat de reden is van het niet beoordelen van de projecten uit Noord-Holland? Ligt het aan het onderwerp? Ligt het aan de projectopzet? Aan het tijdstip van indienen? Kortom, wat is de oorzaak dat ze niet beoordeeld zijn?

4645 2, bent u het met ons eens dat de huidige verdeling van het budget van 1,3 miljard over de twaalf provincies onrechtvaardig is? Wat gaat u doen om deze verdeling aangepast te krijgen?

4650 3, doordat de projecten die zich richten op het beperken van stikstofuitstoot en verder verduurzamen van de landbouw niet beoordeeld zijn, gaat het geld in Noord-Holland helemaal niet naar ondersteuning van de agrarische sector. Waarom heeft het ministerie de keuze gemaakt om alleen projecten rond aanleg van bos- en fietspaden te beoordelen?

4655 4, wat doet dit met het vertrouwen van de agrarische sector in de overheid als het gaat om steun voor verduurzaming en verlaging van stikstofuitstoot? Hoe gaat u die steun nu realiseren? En hoe gaat u het vertrouwen herstellen?

En de laatste vraag, welke inzet gaat GS leveren om de zeven koploperprojecten alsnog gefinancierd te krijgen?

4660 De **VOORZITTER**: Dank voor het toelichten van de vragen. Dan geef ik het woord aan gedeputeerde Beemsterboer voor de beantwoording.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Voorzitter, dank u wel. Even kijken, toch een beetje een uitgebreid antwoord, omdat ik weet dat er brede vragen leven.

4665 Het antwoord op de eerste vraag. Het Rijk heeft in januari en februari in een tweetal
bijeenkomsten uitleg gegeven over het proces van beoordelen van de koploperprojecten. We
hebben op dat moment voldoende beeld van de punten waarop de aanvraag verbeterd moet
worden, voordat we die definitief gaan indienen voor 1 april. Dus de oorspronkelijke
4670 koploperprojecten waren conceptaanvragen en moeten voor 1 april definitief gemaakt worden,
maar het budget is wel op basis van de conceptaanvragen beschikbaar gesteld door de Tweede
Kamer. Nu moet het nog door de Eerste Kamer. Het korte tijdsbestek waarin de aanvragen
moesten worden gedaan voor 1 juli, tegelijkertijd met de startversies van het PPLG, heeft invloed
gehad op de aanvragen. Noord-Holland heeft de projecten tijdig ingediend, andere provincies
4675 hebben ervoor gekozen om de termijn voor indiening niet aan te houden, maar het is gebleken
dat ook deze aanvragen toch door de quickscan zijn gekomen en beoordeeld zijn door Wekker in
sommige gevallen. De projecten zijn in eerste instantie beoordeeld door een toetsteam van LNV
in een zogenaamde quickscan. Na deze quickscan zijn er meerdere koploperprojecten en
onderdelen niet meegegaan naar de beoordeling door Wageningen Economic Research Wekker.
4680 Afgevallen zijn onder meer het Fieldlab Groene Hart, het Landbouwportaal, de indexatie en de
beheerkosten. In de quickscan zijn criteria gehanteerd. Aankoopverplaatsing van bedrijven,
stalinnovaties, langjarig beheer en sociaaleconomische maatregelen die niet in aanmerking
kwamen voor de koplopergelden. Wat negatief beoordeeld was door LNV is niet meegegaan in de
eerste beoordeling door Wekker. In deze ronde in het najaar zijn vervolgens nog weer wat
4685 onderdelen afgevallen op grond van criteria, zoals onvoldoende aangetoond doelbereik, high
regret lock-in effect, onvoldoende risicobeheersing. Van de ingediende koplopers is voor een
bedrag van twaalf miljoen in de begrotingswijziging van LNV opgenomen. Het ministerie van
Financiën heeft voor die maatregelen, die deel uitmaken van de 1,28 miljard van de Nota van
Wijziging en Appreciatie aangevraagd bij Wekker. Die rapporten zijn in januari en februari
4690 beschikbaar gekomen.

Uw tweede vraag, of ik het met u eens ben dat het oneerlijk verdeeld is, Ja, dat ben ik met u eens.
En ook het halen van de NPLG-doelen komt hiermee verder af te liggen. Daar hebben we een
uitgebreide toelichting ook in de pers over gegeven. We kunnen als Noord-Holland pas echt
4695 stappen maken als er meer geld beschikbaar komt. We benadrukken bij het Rijk het belang van
nieuwe voorschotten uit het transitiefonds en het beschikbaar stellen daarvan. Het kan helpen om
ook richting de Eerste Kamer hier een pleidooi voor te houden, omdat in de Tweede Kamer maar
een aantal partijen aandacht hebben gehad voor de scheve verhouding van deze budgetten.
Ondanks dat de Eerste Kamer waarschijnlijk niet zo heel veel mogelijkheden meer heeft om aan
te passen, hoop je toch dat er bereidheid is om te kijken wat er voor die provincies, die heel
4700 weinig hebben gekregen, relatief, nog iets te doen.

Uw derde vraag.

- 4705 De **VOORZITTER**: Komt u tot een afronding, gedeputeerde Beemsterboer.
- Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: O, oké. Eigenlijk moeten een heel aantal beoordeeld worden. Dus dat zullen we af moeten wachten. Het type aanvragen lijkt niet heel erg effect te hebben gehad, omdat het heel erg verschilt per provincie wat voor aanvragen wel en wat voor aanvragen er uiteindelijk niet zijn goedgekeurd.
- 4710 Vierde vraag, vertrouwen in de agrarische sector. Voor het vertrouwen is het gewoon heel belangrijk dat we doorpakken, ook met de koploperprojecten. Dat is nu in Noord-Holland niet mogelijk of veel minder mogelijk. Dus dat schaadt het wel. Tegelijkertijd proberen we wel de energie in die projecten te houden, zowel met terreinbeheerders als de agrarische
- 4715 vertegenwoordiging.
- En op uw vijfde vraag ben ik volgens mij al- O, welke inzet we gaan leveren om die zeven projecten alsnog- Ja, dat zou dus hopelijk voor 1 april duidelijk moeten zijn. Ik heb daar binnenkort een gesprek met de minister over. Ambtelijk hebben we regelmatig contact. Dus er is
- 4720 ook bij het Rijk wel duidelijk dat hier Noord-Holland zich echt wat kort gedaan voelt. Ik merk daar ook wel wat erkenning voor dat standpunt. Dank u wel.
- De **VOORZITTER**: Dank aan gedeputeerde Beemsterboer voor de beantwoording. Dan kijk ik even naar de indieners, allebei, zowel Willemien Koning van het CDA als Michel Klein van de
- 4725 ChristenUnie, of er behoefte is aan aanvullende vragen. En dat is bij beiden het geval, zie ik. Dus eerst aan mevrouw Koning.
- Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Dank voor de goede toelichting. Eén aanvullende vraag. Is er nou, als die projecten nu weer beoordeeld worden, nog wel budget? Want het budget van 1,3
- 4730 miljard is vergeven. Is er nog nieuw budget of gaat u zich daar ook nog hard voor maken?
- De **VOORZITTER**: En dan de heer Klein.
- De heer **KLEIN** (CU): Ja, ook namens de ChristenUnie, hartelijk dank voor de uitgebreide en heldere beantwoording. Ik was nog wel benieuwd, de resultaten van die quickscan hebben ertoe
- 4735 geleid dat die projecten niet beoordeeld zijn, niet verder in het proces mee zijn gegaan. Maar zijn die resultaten van die quickscan openbaar? Kunt u die met ons delen? Snappen we waarom ze in die quickscan zijn afgevallen? Dat is eigenlijk de vraag. Dank u wel.
- 4740 De **VOORZITTER**: Ja, dank voor die vragen. Ik kijk nog even, voordat gedeputeerde de Beemsterboer enthousiast antwoorden gaat geven, of er nog andere leden zijn van Provinciale Staten die een vraag willen stellen, en dat is niet het geval. Dus, gedeputeerde Beemsterboer, aan u het woord.
- 4745 Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, dank u wel. Tot nu toe is daar onvoldoende duidelijkheid over gekomen en is het in een aantal gevallen ook gewoon aangegeven dat dat omwille van de tijd niet te beoordelen was binnen de termijn. Dus we proberen daar wel meer
- 4750 duidelijkheid over te krijgen. Zeker als die 1 april datum ook in definitieve vorm tot een beoordeling leidt. Voor volgens mij iets van vier miljoen van die tachtig- Nee, vijf miljoen, denk ik, dan van die tachtig miljoen hebben we wel begrepen dat het te maken had met de termijn waarbinnen het project te realiseren was. En ook dat hadden we in een relatief laat stadium pas meegekregen.
- En dan de vraag: is er nog budget? Ja, dat is een heel lastige vraag. Wat wij nu proberen is om te
- 4755 kijken of er, als er bepaalde projecten van die 1,28 miljard, die de Tweede Kamer nu ter beschikking heeft gesteld, toch op de een of andere manier niet door zouden gaan of niet binnen de termijn haalbaar zijn, of er dan ook weer naar de projecten van Noord-Holland gekeken kan worden. En ja, in theorie komt er weer een volgende tranche, maar daar hangt het natuurlijk heel erg van het nieuwe kabinet en het nieuwe coalitieakkoord af of die tranche er ook echt komt. Dus
- 4760 die besluitvorming in de Tweede Kamer is onzeker. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank voor de beantwoording, gedeputeerde Beemsterboer.

De discussie wordt gesloten.

4765

Mondelinge vragen inzake Bouw van windturbine De Ivoren Toren van Amsterdam, ingediend door JA21.

4770

De **VOORZITTER**: Dan gaan wij door naar de volgende set mondelinge vragen en die worden gesteld door de heer Van den Berg van JA21 inzake De Ivoren Toren van Amsterdam.

4775

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Beste inwoners, via de voorzitter, dank voor het woord. Vandaag spreek ik met enige irritatie, of eigenlijk grote irritatie, over de besluitvorming in onze provincie. Het gaat vandaag nog niet eens over de tonnen kostende plantendaken voor bushokjes. Nee, het gaat vandaag over het gedram, over het onbeschoft gedram aan de linkerzijde: het klimaatgedram. Beste mensen, Provinciale Staten is dé volksvertegenwoordiging, door u gekozen, en de hoogste baas in de provincie. Wij, Provinciale Staten, besloten op 13 november 2023: drie gigantische windturbines bij de Noorder IJ-Plas in de nabijheid van woonboten, dat past niet binnen onze ruimtelijke visie. En met de nadruk op 'drie', voorzitter, want met één of twee windturbines zou het financieel onhaalbaar zijn. Eén of twee windturbines, dan geen mooie plannen voor het draagvlak in de omgeving, natuurherstel. Nee. Bespottelijk is het, voorzitter, want nu zijn de energiecorporaties voornemens – en die hebben reeds een vergunningsaanvraag ingediend bij de gemeente Amsterdam – om alsnog die ene windturbine te gaan bouwen. Laten we eerlijk zijn naar de inwoners, voorzitter, want puntje bij paaltje blijkt nu weer: dan worden deze windturbines gewoon doorgedramd. Letterlijk gewoon door de strot heen geduwd. En die arrogante houding, die ontkoppeling met de inwoners, voorzitter, ja, dat doe je enkel vanuit een ivoren toren. In Medemblik heb je al een windturbine staan. Die noemen we de ambtenaar. Maar als deze windturbine ooit mag komen, voorzitter, dan is de naam van dat ding al bekend: De Ivoren Toren van Amsterdam. Een toonbeeld van arrogantie, als je het mij vraagt.

4780

4785

4790

Maar nu ter zake. De vragen zijn reeds bekend en heb ik ingediend bij de griffie en zijn toegezonden aan de gedeputeerde. Mijn vraag is dan ook, wat vindt Gedeputeerde Staten van het voornemen van die bouw van die ene windturbine. En heeft u al contact gehad met de gemeente of met de corporaties?

4795

4800

We hebben een impasse bereikt en het is dan ook tijd voor actie. JA21 stelt een oplossing voor tussen de twee overheden en dat we elkaar niet de tent uitvechten. Ik heb daar een idee bij. Breng de gemeenteraden en de Provinciale Staten met elkaar samen en zorg dat we samen met de woordvoerders, met de gedeputeerde en met de wethouder spreken over dit onderwerp en komen tot een gedragen oplossing voor de omgeving en vooral voor onze provincie met haar inwoners. We moeten dus een oplossing forceren, maar het blijft wel duidelijk: wij hebben een provinciaal belang bij dit thema. We hebben immers tenslotte de VVGB behandeld. Naar ons inzicht zou er dan ook een oplossing kunnen komen in de vorm van een aanwijzing, oftewel de provincie die zijn macht gebruikt om de gemeente te zeggen: dit is niet in het provinciaal belang. Ik dank u wel.

4805

De **VOORZITTER**: Ja, dank, de heer Van den Berg voor het stellen en toelichten van de vragen. U gaat een antwoord krijgen van het college en aan het woord is gedeputeerde Rommel.

4810

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja, dank, voorzitter. Ik zal niet alle vragen beantwoorden. Wij hebben inderdaad kennisgenomen van het artikel. Het staat de aanvrager sowieso vrij om binnen de wettelijke kaders een aanvraag in te dienen voor die ene turbine. En dat is dus ook gebeurd. Er is ook geen overleg geweest met de provincie en de energiecoöperatie. Wij zijn wel geïnformeerd door de gemeente Amsterdam over de aanvraag. Wij zien hier dus geen interbestuurlijk overleg voor nodig, omdat er geen provinciale belangen geschaad worden.

4815

En u vraagt of we een bijeenkomst kunnen organiseren. Ja, het staat u natuurlijk vrij om met de raden een bijeenkomst te organiseren, maar voor ons zie ik daar geen taak in.

4820

Kijk, de vergunningsaanvraag ligt nog steeds voor die drie molens bij ons in de provincie. Dus zolang die niet ingetrokken is, zullen we daar nog mee door moeten gaan en bij u ook weer met

een voorstel moeten komen. Maar de aanvraag voor die ene windturbine, die is bij Amsterdam ingediend en die zal erop moeten reageren. En ons is ook nog niet eens bekend waar die precies komt in de Noorder IJ-Plas.

4825

En u zegt: kan Provinciale Staten besluiten om Gedeputeerde Staten een aanwijzing te laten uitvoeren? Ik weet niet of dat in deze situatie kan. Voor zover we het nu beoordelen is er gewoon geen provinciaal belang, maar dat zou dan onderzocht moeten worden.

4830

En u zegt ook, kunt u het hele proces beschrijven met inbegrip van het doorlopen van de stappen van Amsterdam. Als daar behoefte aan is, dan kunnen we dat zeker doen. En ja, of als u wilt weten wat de juridische mogelijkheden zijn, wij kunnen dat, als u dat vraagt, natuurlijk aangeven, maar ik zie eerder dat u zich daarvoor ook ambtelijk kan laten ondersteunen. Maar dat laten we aan u.

4835

De **VOORZITTER**: En dat was de reactie van het college. En dan heeft de heer Van den Berg, zie ik, behoefte om nog aanvullende vragen te stellen. En daar krijgt u nu het woord voor.

4840

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, voorzitter, allereerst dank voor de beantwoording van de gedeputeerde, maar het is niet heel bevredigend, moet ik toegeven. Ik zou dan ook willen vragen om juist deze processtappen, ja, ook wel door de ambtenarij wel naar ons toe te laten komen, omdat wij wel duidelijkheid willen wat wij als Provinciale Staten nou kunnen doen. Wat ons betreft is er zeker wel een provinciaal belang, omdat dit eerdere plan tenslotte ook bij ons is ingediend als Provinciale Staten. Dat maakt ons belanghebbende, net zoals alle andere stakeholders. Het is in ieder geval een optie die wij zeker gaan verkennen, want het is overduidelijk: wij hebben gestemd tegen die windturbines. En dat er dan nu alsnog één van die drie windturbines zou komen, terwijl de provincie daar anders over denkt, de Provinciale Staten, dan denk ik niet dat ons belang daarin gediend is.

4845

4850

Dat gezegd hebbende, wil ik nog één vraag stellen van andere informatie die ons toekwam. En dat is, wij hebben informatie gekregen vanuit een Woo-overzoek, een Wet open overheid, en die spreekt over de druk van de energiecorporaties op de omgevingsdienst. En daar is uiteindelijk een mail verstuurd vanuit de gemeente Amsterdam. En die zal ik even met de voorzitter delen, zodat hij-

4855

De **VOORZITTER**: Komt u vooral ook tot een concrete vraag.

4860

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): In het Woo-verzoek staat het volgende. Ze spreken met de nieuwe gedeputeerde Kocken en allicht kan Zita, de wethouder van Amsterdam, haar ook bellen hierover en Kocken vragen druk te zetten op de omgevingsdienst om nu door te gaan en de VVGB te regelen op 6 november.

4865

De **VOORZITTER**: Meneer Van den Berg, wilt u tot een vraag komen en niet tot een bloemlezing? Uw tijd is voorbij.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Dan is mijn vraag: heeft u inderdaad druk gezet op de omgevingsdienst? En vooral ook, heeft u dat ook gedaan naar aanleiding van een gesprek met de wethouder van Amsterdam? Dank u wel.

4870

De **VOORZITTER**: Dank voor het toelichten van de extra vragen. Ik kijk even de zaal rond of er nog behoefte is aan andere vragenstellers. Dat is niet het geval. En dan krijgt gedeputeerde Kocken bij deze het woord voor de beantwoording.

4875

Gedeputeerde **KOCKEN**: Dank u wel. De vraag of ik de OD onder druk heb gezet. Nee, dat heb ik niet gedaan. Misschien bedoelt u ook te vragen: heeft u hier een gesprek met de OD over gehad? En dan is het antwoord ook 'nee'.

De **VOORZITTER**: Dank.

4880

De discussie wordt gesloten.

Mondelinge vragen inzake Provincie blokkeert wijzigen van de zoekgebieden voor energieplannen, ingediend door JA21.

4885 De **VOORZITTER**: En dan gaan wij door naar de volgende set mondelinge vragen, eveneens toegelicht door de heer Van den Berg van JA21 inzake provincie blokkeert wijzigen van zoekgebieden van energieplannen. Aan de heer Van den Berg het woord.

4890 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, voorzitter, dan hebben we het nog vandaag ook over de voortgang van de Regionale Energie Strategie, iets wat ook, ja, eigenlijk wederom tot irritatie leidt. Het irritatiepunt is in deze vooral dat inwoners en Provinciale Staten in dit proces dus al jarenlang voor de gek zijn gehouden. Wat is er aan de hand? Door de energieplannen van de bouw van windturbines en zonnepanelen zijn er door de hele provincie gemeenteraden geweest die zoekgebieden hebben vastgesteld. Die zoekgebieden kunnen afvallen en erbij komen. Nu
4895 hebben we precies zo'n situatie in Noord-Holland. De gemeente Hollands Kroon is voornemens om op het IJsselmeer een gigantisch gebied aan te leggen met zonnepanelen. Enkele procenten van het IJsselmeer worden op deze manier bedekt met zonnepanelen. Dat is een van onze mooiste natuurgebieden. Wat JA21 betreft is dit een aanslag op het waterleven. Een aanslag op het uitzicht en dan vooral in de omgeving van Andijk, van Wervershoof, maar ook van Den Oever.
4900 En het is bovendien ook nog eens een keer een onbetaalbaar en onbetrouwbaar energiesysteem. Maar goed, voorzitter, waar de echte irritatie in zit, is dat het altijd is gepresenteerd als een bottom-up proces, zoals ze dat bestuurlijk noemen: draagvlak vanuit de gemeenten, draag die zoekgebieden aan. En wat ik al zei: die kunnen afvallen en worden toegevoegd. Maar nu zijn we precies op zo'n punt gekomen, waar de gemeente Hollands Kroon heeft aangegeven dit
4905 zoekgebied te willen laten vervallen. En tot onze schok blijkt dat de provincie hier voor gaat liggen, samen met de gemeente Medemblik. En wij zijn daar uiteraard ontstemd over en wat ons betreft moet dit ook per direct stoppen en de gemeente moet de ruimte krijgen om dit zoekgebied uit de Regionale Energie Strategie te verwijderen. Ook bij deze, ik heb de vragen reeds rondgestuurd, maar ik ben benieuwd en ik wil een antwoord van de gedeputeerde hierop, of het inderdaad klopt dat de gemeente Hollands Kroon wordt weerhouden van het schrappen van de zoekgebieden. En waar zit precies het recht bij Gedeputeerde Staten om ze daarvan te weerhouden? Gaat u ze overrulen? En zo ja, op welke wijze? En dan ook de vraag: wanneer gaat u hiermee stoppen? Wanneer geeft u de gemeenten gewoon weer de ruimte die zij zelf willen pakken? En als laatste, is dit de laatste gemeente waarbij dit gaat gebeuren of zullen er nog
4910 meerdere gemeenten volgen? Kortom, JA21 wil geen zonsverduistering voor het waterleven. Daar mag u op rekenen.

4920 De **VOORZITTER**: En dan kijken wij voor de beantwoording van deze vragen naar gedeputeerde Kocken. Wellicht de mogelijkheid om de irritaties deels weg te nemen, dat gaan wij nu van u horen.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ik betwijfel het. Ik heb zelf ook enige irritatie, zeg ik maar meteen even. Kijk, net herhaalde u volgens mij de woorden uit een e-mail, dus die kan ik u dan niet kwalijk nemen. Maar als u hier zegt 'wij worden als PS hier gewoon voor de gek gehouden', dan vraag ik
4925 me wel af wat voor gesprek we met elkaar voeren. Ik houd hier in ieder geval helemaal niemand voor de gek. U mag uw vragen stellen. Ik zou het op prijs stellen als u dat gewoon een beetje feitelijk doet. U heeft ingeleid met 'de gemeente Hollands Kroon is voornemens zonnepanelen op het IJsselmeer te leggen'. Zo is het inderdaad begonnen. De gemeente IJsselmeer en de gemeente Medemblik hadden samen het idee, eigenlijk vooral omdat ze liever geen windmolens willen, dat
4930 dit nou een prachtige oplossing was. Toen hebben zij gevraagd aan de provincie 'provincie, help ons richting Den Haag, want dit is een groot project. Hier hebben wij uw hulp nodig'. Ik heb inderdaad daar in Den Haag naar geïnformeerd. Ik zit niet in Den Haag elke dag en ik kan daar niet duizend plannen voorstellen. Dit is een van de weinige dingen die ik daar enthousiast onder de aandacht heb gebracht. Er wordt een onderzoek gedaan naar: hoe haalbaar is het? Daar zitten
4935 nog allerlei haken en ogen aan. Misschien blijkt het helemaal niet haalbaar, misschien is het een gouden greep. Dat gaat allemaal nog blijken aan het eind van het onderzoek. Dat onderzoek loopt nu. Vervolgens heeft inderdaad in Hollands Kroon de gemeenteraad daar gezegd: trouwens, bij nader inzien, nee, toch maar niet. Dat is een wat mij betreft aangelegenheid voor Hollands Kroon zelf. Die moeten met elkaar daar conclusies aan verbinden. Ik zou zeggen: niet
4940 halverwege. En dat is precies ook wat ik daar heb aangegeven. Ik heb tegen de wethouder van

Hollands Kroon gezegd: ik wil nu het onderzoek afwachten. Dat heb ik op uw verzoek, verdorie, in Den Haag onder de aandacht gebracht. Dus dat wachten we nu netjes af. Daarna kan iedereen zijn conclusies trekken. En dat betekent dat we niet nu halverwege, terwijl dat onderzoek loopt, er allerlei moeite wordt gedaan, nu alvast iets wegstrepen, terwijl we middenin dat onderzoek
4945 zitten. Dus dat is de casus waar het over gaat. Ik blokkeer helemaal niks. Dat is het antwoord op uw eerste vraag. Dit college blokkeert dat niet, dit college heeft aangegeven dat wij het niet netjes vinden. En overigens ook, ik persoonlijk heb gezegd dat ik het ook een beetje ondoenlijk vind als ik steeds door gemeenten op pad word gestuurd, als ik die opdracht dan nog aanneem, dat ik dan vervolgens halverwege kennelijk daar opeens in mijn eentje sta. Het was niet mijn
4950 ambitie, het was hun ambitie. Ik kan me voorstellen dat daar door de wethouder in Hollands Kroon ook wel een beetje een vervelend gevoel door ontstaat. Volgens mij is stand van zaken nu dat wij met Hollands Kroon gewoon verder in gesprek gaan, maar nadat het onderzoek is afgerond. Als Hollands Kroon vervolgens besluit dat zij dat zoekgebied willen schrappen, dan zullen ze dat in de RES met elkaar moeten bespreken. Want wat zij schrappen, zal er ergens
4955 anders meer moeten gebeuren. Dit is toevallig ook nog een gigantisch groot project. Als je zo tegen windmolens bent bijvoorbeeld, zou je kunnen zeggen: hiermee voorkom je een heleboel windmolens. Het gaat meer dan één terawatt aan energie opleveren. Waarmee ik niet wil zeggen dat we dit moeten doen, want ik wil echt gewoon dat onderzoek afwachten. Dit gaat effect hebben op de natuur, dat heeft effect op onze watervoorziening. Dan moeten we dus allemaal
4960 goed weten waar we het over hebben, welke afweging we gaan maken. Die maken we dus niet op basis van: vandaag wil ik het wel en morgen wil ik het niet. Die maken we op basis van het onderzoek wat nu gedaan wordt.

De **VOORZITTER**: Komt u tot een afronding, gedeputeerde Kocken. De tijd is op.
4965

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ja, wilt u dat ik de vragen nog doorloop of moet meneer Van den Berg het hiermee doen. Ja, ik wil ze nog wel oplepelen. Ik zal heel kort zijn.

De **VOORZITTER**: Eén zin per vraag, lijkt me een goed voorstel.
4970

Gedeputeerde **KOCKEN**: Het zijn heel lange zinnen gelukkig.

Het college van Hollands Kroon- Nee, sorry, 1 heb ik eigenlijk volgens mij wel beantwoord.

4975 Waarom hebben wij dat recht? Nou, dat recht hebben wij niet benut, dus dat hoef ik ook niet te verklaren, denk ik.

Op welke wettelijke kaders beroepen wij ons? Het is dus een verkeerde veronderstelling dat wij iets blokkeren, dus ik heb daar ook geen wettelijk kader bij nodig.
4980

Zal GS de besluiten respecteren? Wij hebben volgens mij dus wel een bottom-up proces. Dat betekent dat er in de gemeenten wordt gekeken: wat zijn onze zoekgebieden? Daarna hebben ze in de regio die zoekgebieden ook met elkaar afgesproken. Die hebben wij hier als Staten bekrachtigd. En 'bottom-uitgangspunt' betekent ook dat de gemeenten vervolgens allerlei initiatieven in die zoekgebieden kunnen gaan uitwerken en kunnen kijken of die uiteindelijk ook
4985 bij de provincie binnen alle grenzen vallen. En dat is zoals het werkt. En als zij tot de conclusie komen dat het eruit gaat, dan is dat zo. Maar dat is niet iets wat wij hier nu doen. Als zij dat zoekgebied eruit halen – dat is volgens mij uw laatste vraag. Of tenminste, even kijken. Namelijk, of ik kan bevestigen wat het antwoord van Hollands Kroon is. Hollands Kroon geeft haar eigen
4990 antwoorden en ik geef mijn eigen antwoorden. Maar het gaat er volgens mij om of er bevoegdheid is voor de provincie om de gemeenten te overrulen. Daar is op dit moment helemaal nog geen aanleiding voor. De gemeente neemt zijn eigen besluiten. Het kan wel zijn, als alle gemeenten straks – even in het fictieve idee – alle zoekgebieden schrappen, dan zal de provincie de verantwoordelijkheid moeten nemen dat wij nog steeds de RES-opgave wel gaan nakomen.
4995 Dus als niemand meer wat doet, dan moet de provincie iets gaan doen. Dus dat is daar denk ik een antwoord op. En dan is uw laatste vraag-

De **VOORZITTER**: De laatste. Mooi. Ja, precies. We komen tot een punt.

5000 Gedeputeerde **KOCKEN**: Ja, ik probeer het snel te doen, maar het is ook een ingewikkelde kwestie eigenlijk.

De **VOORZITTER**: Uitermate.

5005 Gedeputeerde **KOCKEN**: Ja, uitermate. Even kijken. Of wij gaan overrulen? Geen idee. Als de hele provincie alle andere plannen gewoon doorzet, misschien wel niet. Als niemand wat doet, zal dat misschien wel nodig zijn. Dat zullen we allemaal in de toekomst moeten zien.

5010 De **VOORZITTER**: Dank voor de beantwoording, gedeputeerde Kocken. Ik kijk naar de vragensteller en die wil zijn maximaal één minuut pakken om nog aanvullende vragen te stellen.

5015 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Allereerst dank voor de goede beantwoording van de gedeputeerde. En het blijkt ook maar, als je dus dingen uitspreekt met elkaar, dan kom je al snel tot de conclusie dat zaken soms anders kunnen zijn dan ze in eerste instantie zijn voorgespiegeld. Dus dank u wel daarvoor. Ik hoop dat we nu weer goed zijn. We waren allebei even op het scherpst van de snede. Dan hebben we allebei de irritatie en dat laat ook zien dat het ons allebei iets uitmaakt, dit dossier. Dus dat is denk ik alleen maar mooi om te zien.

5020 Wat mij nog wel rest, is, u zegt 'ja, als het hier niet gaat, dan zal het op een andere locatie meer moeten'. Ik begrijp gewoon niet zo goed waar dat kader vandaan komt, omdat het, nogmaals, een bottom-up proces is en de gemeenten zelf die biedingen doen voor de Regionale Energie Strategie.

5025 Als tweede, u zei 'het onderzoek afwachten'. Is het onderzoek wel op tijd gereed, omdat de RES 2.0 eraan komt.

Als laatste zei u van, 'ja, de gemeenten besluiten, dus wij gaan ze voor nu niet overrulen', en daar ben ik heel blij mee. Dank u wel.

5030 De **VOORZITTER**: Dan kijk ik nog even snel de zaal door of er nog aanvullende vragen zijn en die behoefte leeft er niet. En dus is het woord aan gedeputeerde Kocken voor de beantwoording.

5035 Gedeputeerde **KOCKEN**: Bent u nou zo klein? Ik heb dit nooit dat ik die microfoon omhoog moet zetten. Mag ik dat niet zeggen? Nee, het is voor mij een heel fijn moment, ik maak dat bijna nooit mee. Maar sorry, dat was niet bedoeld om de relatie meteen weer op spanning te zetten. Ik zeg al helemaal niks. Ik houd me tot de antwoorden.

5040 U wilde weten hoe dat zit met zo'n RES-bod. Ja, maar het RES-bod is niet vrijblijvend. De gemeenten kunnen niet vandaag dit bieden, morgen niks bieden, dan weer wel, dan weer niet. Er is aan het begin een bod gedaan en daar zijn wij aan gebonden. Net als alle andere RES-regio's. Wij hebben er twee, Noord en Zuid. En het Rijk gaat ervan uit dat wij dat gaan leveren. Dus ja, het maakt wel echt uit. We kunnen niet straks zeggen: nou, we hebben er nog eens goed naar gekeken, maar we doen toch maar niks. Die optie is er niet. Althans, niet in mijn realiteit. En wij zijn er, daar ga ik vanuit, aan gebonden dat resultaat te leveren. En waar dat is, dat hangt af van waar daar ruimte voor is en waar daar animo voor is. En als er helemaal niemand niks doet, dan komt het inderdaad hier bij ons weer terug.

5045 Was dat hem? Vergeet ik nog iets. Ik krijg zelfs een knipoog. Ik denk dat het goed is zo.

5050 De **VOORZITTER**: Mooi, dank voor die beantwoording. En dit geeft mij de gelegenheid om ook de borrel te onderstrepen die er straks is, waar wellicht de heer Van den Berg en gedeputeerde Kocken hun hervonden vertrouwen kunnen consumeren in een borreltje.

De discussie wordt gesloten.

5055

Mondelinge vragen inzake Toegezegde subsidie voor bomenstook in biomassacentrale Diemen, ingediend door JA21.

5060 De **VOORZITTER**: Goed, wij gaan door met voor de derde maal de heer Van den Berg van JA21, maar dan inzake de toegezegde subsidie voor bomenstook in biomassacentrale Diemen. Het woord is aan u.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Heeft u een krukje trouwens?

5065 Dank, voorzitter. Ondertussen is ook tot onze aandacht gekomen dat volgende week het onderwerp biomassa op de agenda staat van de commissie. Dus dan zullen wij het hier uitgebreid over gaan hebben. Maar in relatie tot dit onderwerp wel een korte noot. De minister van Klimaat en Energie, meneer Jetten, heeft dus de subsidie definitief verstrekt aan Vattenfall ter hoogte van 396 miljoen euro. Een onhandige keuze, waarvan hij nu zelf zegt van, daarover zal ik
5070 opnieuw in gesprek moeten gaan met de gemeente Amsterdam, de provincie Noord-Holland en met Vattenfall. Maar tegelijkertijd kan ik hier ook de antwoorden van de gedeputeerde heugen. Hij zei van, nou, wij hebben geen mogelijkheden met betrekking tot de centrale in Diemen. Dus mijn vraag zou dan ook vooral zijn: wat verwacht u dat er uit zo'n gesprek gaat komen met de minister? Vooral ook, is er al een afspraak gemaakt? En wilt u ons daarvan op de hoogte houden?
5075 En dan bespreken we de rest volgende week. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank voor die toelichting. Dan kijk ik naar gedeputeerde Olthof voor de beantwoording.

5080 Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, voorzitter, dank u wel. Overigens, het verzoek van de heer Jetten heeft ons nog niet bereikt. Het is uiteindelijk de subsidieregeling vanuit het Rijk en als de heer Jetten van mening is dat daar wat mee moet gebeuren, dan is de heer Jetten aan het zetten volgens mij om dat, nou ja, aan de orde te stellen. Wat ik u wel kan zeggen, is dat in ieder geval de gemeente Amsterdam, Almere en Diemen en de provincie Noord-Holland en Flevoland met
5085 Vattenfall in gesprek zijn over- Die zijn een stuurgroep gestart om naar mogelijke alternatieve warmtebronnen te kijken. Dus met Vattenfall wordt er gekeken naar alternatieven. Wat de heer Jetten gaat vragen aan ons met betrekking tot die subsidieregeling, volgens mij is hij de aangewezen persoon. Er is in ieder geval wel een proces gestart en daar is nog geen duidelijkheid over wat in ieder geval- Met Vattenfall en met de gemeenten en de provincies om te kijken: wat
5090 zijn de alternatieven? Dus in dat opzicht is er niet veel veranderd dan eerdere gesprekken die er zijn geweest.

De **VOORZITTER**: En dank voor die beantwoording, Gedeputeerde Olthof. Ik kijk naar de vragsteller. Die laat het erbij zitten. Ik kijk even rond naar anderen. Die zijn ook niet
5095 geïnteresseerd.

De discussie wordt gesloten.

5100 **11. Indien aan de orde: advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.**

*Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 7-4 maart 2024
Noord-Holland tegen voedselverspilling en voor lokale inkoop*

5105 De **VOORZITTER**: En dan gaan wij door naar agendapunt 11. Dat is een reactie van het college op de ingediende moties Vreemd aan de Orde van de Dag. Dan begin ik met motie nummer M7, als ik dat goed zeg, hier op mijn lijstje. Dat gaat over Noord-Holland tegen voedselverspilling en voor lokale inkoop. Gedeputeerde Rommel.

5110 Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja, dank, voorzitter. De commissaris zou hier eigenlijk staan, maar ik kan het ook wel. Ja, nee hoor. Over de voedselmotie. Ja, het makkelijkste zou zijn, dat je alles aanbood en dat iedereen gewoon een eigen keuze zou hebben. Het is best wel met evenementen ook wel moeilijk om mensen te vragen wat ze willen, want velen geven dat niet aan. Dat is best wel ingewikkeld. Maar ja, wij laten deze motie gewoon aan de Staten.

5115 De **VOORZITTER**: Dank voor die reactie, gedeputeerde Rommel.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 8-4 maart 2024

Asbest doodt nog steeds

5120 De **VOORZITTER**: Dat brengt ons op de ingediende motie Vreemd, motie M8 van de SP: Asbest doodt nog steeds. En daarvoor het woord aan gedeputeerde Olthof voor een reactie.

5125 Gedeputeerde **OLTHOF**: Dank u wel, voorzitter. Deze motie ontraden we. Niet omdat we tegen het belang van de asbestbestrijding zijn, maar omdat 1, er is nog helemaal geen nieuwe wetgeving. Die is nog steeds niet rond, ondanks het voornemen. En 2, op dit moment zijn het met name de gemeenten die voor de huishoudens en de kleinere elementen verantwoordelijk zijn en ILNT voor de grotere. Dus op dit moment, om als provincie die rol naar ons toe te trekken, lijkt me niet verstandig, ook omdat er nog geen wetgeving is.

5130 De **VOORZITTER**: Dank voor deze toelichting door gedeputeerde Olthof.

*Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 9-4 maart 2024
Inventariseren weidevogelgebieden waar de vos geweerd mag worden*

5135 De **VOORZITTER**: Dat brengt ons bij de ingediende motie Vreemd nummer M9, Inventariseren weidevogelgebieden waar de vos geweerd mag worden. Daarvoor kijk ik naar gedeputeerde Beemsterboer voor een reactie.

5140 Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Dank u wel, voorzitter. Deze willen we ook aan de Staten laten. Effecten worden in de basis altijd geïnventariseerd, geëvalueerd. En het inventariseren van het aanbod is mogelijk met name vanuit de registratie van het aantal dieren dat daadwerkelijk geschoten is. Dank u wel.

5145 De **VOORZITTER**: Kijk eens aan. Dank voor deze reactie. Het is niet de bedoeling om daar nog vragen over te gaan stellen. Dus u kunt het doen met deze reactie en dat onderdeel laten zijn van uw beraadslagingen in het kader van de stemming op deze motie.

5150 Maar voordat wij toekomen aan de stemmingen wil ik even in de rondte kijken of er behoefte is aan een korte - met nadruk op 'korte' - schorsing om u voor te bereiden op de stemmingen. Maar ik zie daar weinig initiatief toe. Dus dan gaan wij moedig voorwaarts door naar de stemmingen. [...] Toch even schorsen. Lukt u dat tot 19.45 uur? Vijf minuten schorsing tot 19.45 uur.

5155 *Schorsing 19.40 tot 19.45 uur.*

12. Gebundelde stemming van alle motie(s).

5160 De **VOORZITTER**: Het geluid dat u net hoorde, was het signaal dat wij onze vergadering gaan vervolgen. Dus ik wil alle Statenleden vragen om op hun plek zitting te nemen. Ja, dan vraag ik ook aan de Statenleden in het midden van de zaal of zij hun plekken willen betrekken, zodat wij kunnen controleren of wij compleet zijn.

5165 Goed, en nu deze voorzitter ook weer op de orde is van hoe hij geacht wordt te stemmen dadelijk gaan we eens kijken of wij compleet zijn bij aanvang van deze stemmingen. Daarom vraag ik wat stilte in de zaal. Dan missen wij twee personen, hoor ik daarnet. De heer Leerink en de heer Mülder. Zijn beide geoorloofd afwezig? Mag ik dat zo zeggen? Ja. Dan kunnen wij doorgaan met de stemmingen.

5170 *Moties Vreemd aan de Orde van de Dag*

5175 De **VOORZITTER**: Allereerst aan de orde is de stemming over de motie Vreemd nummer M07 van een aantal fracties. Ik ga die niet allemaal voorlezen. Maar onder andere de PVV, die heeft hem immers ingediend. Inzake Noord-Holland tegen voedselverspilling en voor lokale inkoop. En ik vraag allereerst of iemand behoefte heeft aan een hoofdelijke stemming, dan wel een stemverklaring wenst af te leggen, dan wel aantekening te maken. Als dat niet het geval is, dan openen wij nu de stemming. Nog één stem en die is nu binnen. En dan zien we op de schermen

het resultaat van stemming nummer twee, zie ik in mijn beeld, over de motie Vreemd aan de Orde van de Dag nummer zeven. Wij verlangen nog steeds stilte in de zaal.

5180 Motie 7 'Noord-Holland tegen voedselverspilling en voor lokale inkoop', ingediend door PVV, JA21, 50PLUS en Forum voor Democratie.
Motie 7 is met 28 stemmen voor en 25 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: GroenLinks, PvdA, D66, Partij voor de Dieren, Volt, SP en ChristenUnie.

5185 De **VOORZITTER**: Dan gaan wij door met de stemming over motie Vreemd nummer M08 van de fractie SP inzake Asbest doodt nog steeds. En daar ook de vraag of iemand daar een hoofdelijk zie al een hand in de lucht gaan. Het woord is aan de indiener van de SP.

5190 Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Dank u wel, voorzitter. Ja, ik wil hem intrekken. Ik kom er op een later moment mee terug.

De **VOORZITTER**: Waarvan akte. Waarvoor dank. Dan gaan wij deze ook niet in stemming brengen nu.

5195 *Motie 8 'Asbest doodt nog steeds' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.*

5200 De **VOORZITTER**: Dat brengt ons bij de stemming over motie Vreemd aan de Orde van de Dag nummer M09, ingediend door de VVD en BBB, heb ik hier op mijn lijstje staan, inzake Inventariseren weidevogelgebieden waar de vos geweerd mag worden. En de vraag is of daar iemand een hoofdelijke stemming wenst, dan wel een stemverklaring wenst af te leggen. Ja, dat is het geval bij de heer Hollebeek van de Partij voor de Dieren.

5205 De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ja, voorzitter, dank u wel. We zijn heel erg blij dat de motie Vreemd een middel is wat we kunnen gebruiken in deze Staten en vinden echter dat we dit wel moeten gebruiken voor iets wat urgent is en wat je niet in een commissie zou kunnen regelen. We vinden ook dat, als je dan geen debat kan voeren over een onderwerp, dat je dan een motie tijdig indient. Deze kwam eigenlijk best wel heel erg uit de hogehoed op het laatste moment. We zullen tegenstemmen. Maar we hopen dat dit middel voortaan met iets meer, nou ja, voorzichtigheid gehanteerd wordt.

5210 De **VOORZITTER**: Dan kijk ik rond of er nog anderen zijn voor een stemverklaring. Dat is het geval. Mevrouw Schneemann van Volt.

5215 Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): We hadden even dezelfde gedachtegang als de heer Hollebeek, maar het is wel besproken in een commissie. Vandaar dat we wel via de normale weg gaan stemmen.

5220 De **VOORZITTER**: Dan kijk ik rond of er nog andere stemverklaringen waren. Dat is niet het geval. En ook geen aantekening wenst gemaakt te worden. Dan gaan wij over tot de stemming over motie nummer M09. De stemming is geopend. De uitslagen zijn binnen.

5225 Motie 9 'Inventariseren weidevogelgebieden waar de vos geweerd mag worden', ingediend door VVD en BBB.
Motie 9 is met 31 stemmen voor en 22 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: GroenLinks, PvdA, D66, Partij voor de Dieren en SP.

5230 *Actualiteit Tata Steel-rapport Expertgroep Gezondheid, ingediend door Partij voor de Dieren en JA21.*

5235 De **VOORZITTER**: En dan gaan wij door naar motie nummer M10, ingediend bij de actualiteit over Tata Steel, onder andere ingediend door Partij voor de Dieren en andere partijen, inzake Rapport Expertgroep Gezondheid betrekken in de beoordeling op concept-NRD. Dan vraag ik of er bij deze motie behoefte is aan hoofdelijke stemming, dan wel een stemverklaring. Dat is aan de hand bij D66, bij deze.

De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, voor al deze moties bij deze actualiteit wil ik mij onthouden van stemming. Ik zal het maar in één keer doen.

- 5240 De **VOORZITTER**: Graag. Waarvan akte. Dan kijk ik of er nog andere stemverklaringen, dan wel aantekeningen zijn. En zo niet, gaan we over tot de stemming voor motie M10. Bij deze de stemming geopend. En we hebben ook tweeënvijftig stemmen binnen.
- 5245 Motie 10 'Rapport Expertgroep Gezondheid betrekken in beoordeling op concept-NRD', ingediend door Partij voor de Dieren, JA21, SP, 50PLUS, ChristenUnie en Volt.
Motie 10 is met 47 stemmen voor, 5 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming aangenomen. Tegen hebben gestemd: PVV en Forum voor Democratie.
- 5250 De **VOORZITTER**: Dan gaan wij door naar motie M11 ingediend, ingediend-
De heer **HANOU** (PvdD): Die wil ik aanhouden.
- De **VOORZITTER**: Er komt een bericht vanuit de zaal dat motie M11 wordt aangehouden.
- 5255 De heer **HANOU** (PvdD): Ik kom er op een later moment op terug, voorzitter.
- De **VOORZITTER**: We hadden niet anders gedacht.
- 5260 *Motie 11 'Milieueffecten onderzoeken van variant waarbij vervuilende onderdelen eerder sluiten' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.*
- De **VOORZITTER**: Wij gaan door naar de stemming over motie M12. Die is aangehouden definitief. Ja, er was nog enige twijfel over hier.
- 5265 Dan gaan we door naar motie nummer M13, ingediend door JA21 en de Partij voor de Dieren. Ook aangehouden,
- 5270 Motie M14, daar gaan we wel voor stemmen. Die is ingediend door JA21, Partij voor de Dieren en de ChristenUnie, inzake Advies expertgroep betrekken bij onderzoek sluiting kookgasfabriek 2. Dan vraag ik allereerst of er behoefte is aan hoofdelijke stemming over deze motie, dan wel een stemverklaring wordt afgelegd, dan wel aantekening gemaakt. En zo niet, dan open ik nu de stemming over motie M14. En dan sluit ik ook bij deze de stemming bij binnenkomst van tweeënvijftig stemmen.
- 5275 Motie 14 'Advies expertgroep betrekken bij onderzoek sluiting KGF2', ingediend door JA21, Partij voor de Dieren en ChristenUnie.
Motie 14 is met 16 stemmen voor, 36 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: D66, Partij voor de Dieren, JA21, Volt, SP, 50PLUS en ChristenUnie.
- 5280 De **VOORZITTER**: Dan gaan we door naar motie M15, ingediend door 50PLUS inzake Onderzoek naar alternatieve bestemming terrein Tata Steel. Wenst er iemand hoofdelijke stemming, dan wel een stemverklaring af te leggen, dan wel aantekening te maken? Als dat niet het geval is, open ik de stemming voor motie M15. En dat maakt tweeënvijftig stemmen. De stemming is gesloten.
- 5285 Motie 15 'Onderzoek naar alternatieve bestemming terrein Tata Steel', ingediend door 50PLUS.
Motie 15 is met 6 stemmen voor, 46 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren en 50PLUS.
- 5290 De **VOORZITTER**: Dat brengt ons dat bij motie nummer M16, ingediend door een flink aantal partijen waaronder GroenLinks, inzake Technische briefing juridische (on)mogelijkheden omgevingsdienst rondom toezicht Tata Steel. Wenst iemand daar hoofdelijke stemming, dan wel een stemverklaring? Ja, de heer Klein van de ChristenUnie.

5295 De heer **KLEIN** (CU): Ja, dank u wel. We vinden een expertmeeting een goed idee. We zullen daarom ook voorstemmen. We moeten wel zeggen dat een motie misschien een wat groot middel was voor een verzoek wat ook gewoon in de commissie gedaan had kunnen worden.

5300 De **VOORZITTER**: Waarvan akte. Is er nog iemand anders die behoefte heeft aan een stemverklaring, dan wel aantekening? Zo niet, dan open ik de stemming over motie nummer M16. Nog eentje. En met tweeënvijftig stemmen binnen is de stemming gesloten.

5305 Motie 16 'Technische briefing juridische (on)mogelijkheden Omgevingsdienst rondom toezicht Tata Steel', ingediend door GroenLinks, PvdA, VVD, Partij voor de Dieren, BBB, JA21 en Volt. Motie 16 is met 50 stemmen voor, 2 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming aangenomen. Tegen hebben gestemd: Forum voor Democratie.

5310 De **VOORZITTER**: Dan gaan wij door naar de stemming over motie nummer M17, ingediend door onder andere de BBB, inzake Vastleggen sluiting een kookgasfabriek 2 Tata Steel 2029, met de vraag of er behoefte is aan een hoofdelijke stemming, dan wel een stemverklaring? Ja, mevrouw Uiterwijk van JA21.

5315 Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, wij vinden dat die afspraak geformaliseerd moet worden, dat er echt op papier moet komen dat kooksfabriek 2 uiterlijk in 2029 sluit, maar wij zijn voor een zo spoedig mogelijke sluiting van de kooksfabriek2. Dus wij vinden niet dat deze motie een snellere sluiting in de weg moet zitten als dat in de maatwerkafspraken of via juridische onderzoek vastgelegd kan worden. Dus we stemmen vóór met die kanttekening.

5320 De **VOORZITTER**: Waarvan akte. Dan kijk ik rond of er nog behoefte is aan andere stemverklaringen. Dat is het geval. Mevrouw Schneemann van Volt.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, we sluiten ons aan bij JA21 hierop.

De **VOORZITTER**: De heer Klein van de ChristenUnie.

5325 De heer **KLEIN** (CU): Wij vinden ook 2029 veel te laat, maar als in ieder geval afspraken op papier worden gezet en het niet een eerdere sluiting in de weg staat, dan zullen wij voorstemmen.

5330 De **VOORZITTER**: En dan nog een stemverklaring van de heer Hollebeek van de Partij voor de Dieren.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Wellicht ten overvloede, maar ik sluit me totaal aan bij het woorden van de heer Klein. We willen eigenlijk dat het sneller gaat, maar als we vast kunnen leggen dat dit in ieder geval gebeurt, zullen wij voorstemmen. Liever eerder, maar dan doen we dit.

5335 De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Ik zie nog een stemverklaring van de SP van mevrouw Alberts.

5340 Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u wel, voorzitter. Ja, voor ons valt de balans net de andere kant op, want zodra je het jaartal 'negenentwintig' noemt, dan wordt dat de werkelijkheid. Dus stemmen wij tegen.

De **VOORZITTER**: Kijk, en met die stemverklaringen op zak en de laatste- Nee, toch nog. Ja, we gaan nog even naar een stemverklaring van mevrouw Jansen van D66.

5345 Mevrouw **JANSEN** (D66): Ja, dan kan D66 niet achterblijven. We kunnen ons aansluiten bij onder andere JA21: uiterlijk 2029, maar dat mag niet een eerdere sluiting in de weg zitten.

5350 De **VOORZITTER**: Waarvan akte. Dat brengt ons, tenzij er nog een wens is tot aantekening, bij de stemming over motie nummer M17. Dan open ik de stemming. Ja, tweeënvijftig stemmen zijn binnen.

Motie 17 'Vastleggen sluiting kookgasfabriek 2 Tata Steel 2029', ingediend door BBB, VVD, GroenLinks en PvdA.

Motie 17 is met 45 stemmen voor, 7 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming aangenomen. Tegen hebben gestemd: PVV, Forum voor Democratie en SP.

5355

Actualiteit Te lage budgettoekenningen van het Rijk voor de stikstof- en natuuraanpak, ingediend door SP.

5360

De **VOORZITTER**: Dan vervolgen wij onze stemming met motie nummer M18 bij het agendaonderwerp Budgettoekenning Rijk inzake PPLG. Motie M18, ingediend door de BBB en anderen, over teleurstelling summiere Rijksbijdrage koploperprojecten, met de vraag of er behoefte is aan een hoofdelijke stemming, dan wel een stemverklaring, dan wel aantekening. En als dat niet het geval is, dan open ik de stemming voor motie nummer M18. We hebben er drieënvijftig en die zijn ook binnen.

5365

Motie 18 'Teleurstelling summiere rijksbijdrage koploperprojecten', ingediend door BBB, VVD, GroenLinks en PvdA.

5370

Motie 18 is met 39 stemmen voor en 14 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: D66, Partij voor de Dieren, PVV, Forum voor Democratie en SP.

5375

De **VOORZITTER**: Dan gaan wij nu door naar agendapunt- De eerste begrotingswijziging heb ik staan. Nee, nog niet. We gaan naar motie M19 eerst nog. Ja, ik zie hem hier. Motie M19 inzake Aanbevelingen van het Rijk over PPLG Noord-Holland, ingediend door onder andere D66, met de vraag of er behoefte is aan hoofdelijke stemming, een stemverklaring, dan wel aantekening. Dat is niet het geval. Dan open ik de stemming. En met drieënvijftig stemmen is de stemming gesloten.

5380

Motie 19 'Aanbevelingen van het Rijk over PPLG-Noord-Holland', ingediend door D66, Partij voor de Dieren, Volt en SP.

Motie 19 is met 14 stemmen voor en 39 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: D66, Partij voor de Dieren, Volt, SP, 50PLUS en ChristenUnie.

Eerste begrotingswijziging 2024 (VD-07).

5385

De **VOORZITTER**: Dan brengt ons dat nu wel bij de amendementen en moties ingediend bij de behandeling van de Eerste Begrotingswijziging, agendapunt negen was dat eerder vandaag. Maar ik zie eerst een hand de lucht ingaan. Meerdere zelfs. Eerst de heer Terwal van de VVD.

5390

De heer **TERWAL** (VVD): Voorzitter, ik heb toch behoefte – het spijt me aan allen – om nog even heel kort te schorsen, want er is nog wat onduidelijkheid over hoe een bepaald amendement gelezen moet worden.

5395

De **VOORZITTER**: Dan krijgt u van mij maximaal twee minuten schorsing om dat te regelen. Gaat uw gang.

Schorsing 20.00 tot 20.08 uur.

5400

De **VOORZITTER**: Goed, wij hebben de ambitie om de stemmingen voort te zetten. Dus ik wil alle leden vragen om terug te keren op hun plek. Ik wil ook vragen aan de heer Heijnen en de heer Van den Berg om op hun plek plaats te nemen. Goed. Goed, alle leden zitten ondertussen op hun plaats, behalve de heer Heijnen. Verzoek aan de heer Heijnen om te gaan zitten. Dank u wel. Mooi. Dat was een schorsing van twee minuten. We zijn weer compleet, denk ik, zodat wij de

5405

stemmingen, neem ik aan, kunnen hervatten na het beraad tijdens deze schorsing. Dat doen wij met amendement nummer A1, ingediend door onder andere GroenLinks, inzake Eerste Begrotingswijziging 2024. Ik zie daar al een hand omhooggaan, maar ik vraag eerst even of er behoefte is aan hoofdelijke stemming en dan of er een stemverklaring wordt afgegeven. Ik vermoed dat de heer Vendrig van de BBB dat wil.

5410

De heer **VENDRIG** (BBB): Nee, voorzitter, ik wil mij hier onthouden van stemmen in verband met direct belang.

De **VOORZITTER**: Kijk aan. Dat gaat over amendement nummer A1 uitsluitend? Heel goed. Dan vraag ik ondertussen verder of er stemverklaringen zijn. Dat is bij de heer Kanik van D66.

5415 De heer **KANIK** (D66): Ja, de manier hoe op dit moment op deze wijze extra geld wordt geregeld voor één bepaalde organisatie is voor ons een reden om tegen te stemmen, want volledige willekeur en er is daardoor dus geen afweging geweest. Dus wij kunnen niet voorstemmen helaas.

5420 De **VOORZITTER**: Dan kijk ik rond of er nog andere stemverklaringen zijn. Dat is het geval bij de heer Klein van de ChristenUnie.

5425 De heer **KLEIN** (CU): Ja, wij hebben ook wat ongemak bij deze procedure. Het gaat bij ons niet leiden tot een tegenstem. We zullen voorstemmen. Maar we willen toch GS vragen, als er nou nog een keer een reparatie moet worden uitgevoerd, kom dan zelf met een voorstel hoe dit gerepareerd kan worden, maak er een aanvullend besluit van en zet het op de agenda van PS in plaats van dat het via een motie van een beperkt aantal partijen, toevallig de coalitiepartijen, moet lopen.

5430 De **VOORZITTER**: Waarvan akte. Statenlid De Weerd van Volt een stemverklaring?

5435 Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Dank u wel, voorzitter. Allereerst missen wij de inhoudelijke discussie over dit onderwerp. Daarnaast sluiten we aan bij de redenen van de heer Klein, alleen komen wij tot de conclusie dat we toch tegen moet stemmen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dan kijk ik nog eenmaal rond. Ja, er is nog behoefte aan een stemverklaring door Statenlid Haas van Partij voor de Dieren.

5440 Mevrouw **HAAS** (PvdD): Ja, dank u wel, voorzitter. 'Mevrouw', maar dat maakt niet uit. Wij zullen tegenstemmen, want wij vinden dat dit de eiwittransitie in de weg staat, hoewel we wel voor vernatting zijn.

5445 De **VOORZITTER**: Dan kijk ik nog eenmaal rond of er stemverklaringen- Mevrouw Koning van het CDA.

5450 Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Dank u wel. Wij zullen wel voorstemmen, maar wij vinden ook de manier waarop dit naar voren is gebracht vreemd. Wij sluiten ons aan bij de woorden van de heer Klein, dat wat ons betreft de gedeputeerde zelf dan gewoon met een aangepast voorstel kan komen.

De **VOORZITTER**: Duidelijk. Dat brengt ons bij de aantekeningen, indien gewenst. En zo niet, open ik de stemming over amendement nummer A1. En dan zijn er tweeënvijftig stemmen binnen.

5455 Amendement 1 'Eerste begrotingswijziging 2024', ingediend door GroenLinks, BBB, VVD en PvdA. Amendement 1 is met 36 stemmen voor, 16 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming aangenomen. Tegen hebben gestemd: D66, Partij voor de Dieren, PVV, Volt, Forum voor Democratie en SP.

5460 De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar amendement nummer A2, ingediend door CDA en JA21, inzake Criteria inzet 35 miljoen reserve PPLG. Wenst iemand hoofdelijke stemming? Een stemverklaring? Mevrouw De Sain van de BBB.

5465 Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Wij begrijpen het amendement voor deze 35 miljoen, maar het is ook voor provinciale doelen zoals de wildopvang. Daarom moeten we helaas tegenstemmen.

De **VOORZITTER**: De heer Terwal van de VVD.

5470 De heer **TERWAL** (VVD): Dank, voorzitter. Ook een stemverklaring van de VVD. Sympathie voor het amendement, maar wij stemmen tegen. Waarbij we wel heel duidelijk willen laten blijken dat,

als er geen geld komt vanuit het Rijk voor het PPLG, dat we dat als provincie ook niet kunnen vinden binnen onze begroting. Dus ja, we zullen wel financieel enigszins gelijke tred moeten houden met het Rijk. Maar we hopen, dat hebben we ook bij de koploperprojecten gezegd, dat het geld nadrukkelijk wel vanuit het Rijk komt.

5475

De **VOORZITTER**: Dan kijk ik rond of er nog meer behoefte is voor een stemverklaring, dan wel aantekening. Zo niet, open ik de stemming over amendement nummer A2. Dan stel ik vast dat er tweeënvijftig stemmen zijn binnengekomen.

5480

Amendement 2 'Criteria inzet 35 miljoen reserve PPLG', ingediend door CDA en JA21. Amendement 2 is met 7 stemmen voor en 45 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, CDA en 50PLUS.

[...]

5485

De **VOORZITTER**: Er valt een kastje uit, hoor ik. Dan vraag ik even aan de techniek om daarin te assisteren.

5490

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Nee, hij bleef hangen. Bij de volgende stemming kunnen we zien of hij definitief kassiewijlen is, het kassie. Maar misschien doet hij het wel alsnog.

5495

De **VOORZITTER**: Dank voor deze technische update. We houden het in de gaten, maar we vervolgen nu eerst, om te kijken of het probleem zich daadwerkelijk manifesteert, met de stemming over amendement nummer A3, ingediend door JA21 en het CDA, inzake Kaders reserve PPLG. Wenst iemand daarover hoofdelijke stemming, dan wel een stemverklaring? Statenlid De Weerd van Volt.

5500

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Dank je wel. Wij willen uiteindelijk dat 2027 als criterium geschrapt wordt. Desalniettemin is het een verbetering ten opzichte van de huidige tekst en daarom zullen we voorstemmen.

5505

De **VOORZITTER**: Andere stemverklaringen, dan wel aantekeningen? Zo niet, dan open ik de stemming over amendement nummer A3. Ja, en dan hebben we weer drieënvijftig stemmen binnen.

5510

Amendement 3 'Kaders reserve PPLG', ingediend door JA21 en CDA. Amendement 3 is met 17 stemmen voor en 36 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, JA21, Volt, CDA, Forum voor Democratie, SP, 50PLUS en ChristenUnie.

5515

De **VOORZITTER**: Dat brengt ons bij de stemming over amendement nummer A4, ingediend door Partij voor de Dieren, inzake rosse stekelstaart. Dan kijk ik rond of daar behoefte is aan een hoofdelijke stemming, dan wel een stemverklaring. Ja, dat is er: mevrouw Alberts van de SP.

5520

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Wij waren verbaasd dat een land dat niet in de EU zit een aanvraag doet om iets te doen wat binnen de EU zich voordoet, maar wij zullen het voorstel van harte steunen.

5525

De **VOORZITTER**: Zijn er nog andere stemverklaringen? Zo niet, ook geen aantekeningen? Dan open ik de stemming voor amendement nummer A4. En daarvoor zijn drieënvijftig stemmen binnengekomen.

5530

Amendement 4 'Rosse Stekelstaart', ingediend door Partij voor de Dieren. Amendement 4 is met 15 stemmen voor en 38 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, JA21, Volt, Forum voor Democratie, SP en 50PLUS.

5535

De **VOORZITTER**: Dan gaan wij door naar de stemming over motie nummer M20, ingediend onder andere door D66, inzake Kwetsbare doelgroepen in het OV. Wenst iemand daar hoofdelijke stemming? Dat denk ik toch niet. Een stemverklaring allicht? Ja, twee stemverklaringen. Allereerst mevrouw Den Boer van de BBB.

- 5530 Mevrouw **DEN BOER** (BBB): Ja, dank u wel, voorzitter. Als eerste willen wij D66 bedanken voor het initiatief nemen voor deze motie. BBB heeft tijdens haar inbreng in de commissie ook eigenlijk precies hetzelfde opgeroepen, dat we het heel belangrijk vinden dat de kernen bereikbaar blijven en vooral ook de sociale voorzieningen. Dus daarom zullen wij meestemmen in deze motie.
- 5535 De **VOORZITTER**: Een andere stemverklaring van de heer Dessing van Forum voor Democratie.
- 5540 De heer **DESSING** (FvD): Dank u wel, voorzitter. De motie zelf lezende, kwam hij toch wel sympathiek over, alleen met de uitleg van de gedeputeerde dat onder OV verstaan wordt 'deelvervoer', die conclusie kunnen wij niet delen. Daarom zullen wij tegen deze motie stemmen.
- De **VOORZITTER**: Nog een stemverklaring van mevrouw Alberts van de SP.
- 5545 Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Kijk, het liefst had de SP natuurlijk gehad dat er een voorstel lag om het openbaar vervoer weer in publieke handen te nemen, maar deze afgezwakte versie zullen we steunen.
- De **VOORZITTER**: En tot zover dan de stemverklaringen. Ook geen aantekeningen, denk ik. Dan gaan we over naar de stemming over motie nummer M20. En dan zijn er drieënvijftig stemmen binnen.
- 5550
- Motie 20 'Kwetsbare doelgroepen in het OV', ingediend door D66. Partij voor de Dieren, CDA en ChristenUnie.
- 5555 Motie 20 is met 40 stemmen voor en 13 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: VVD, PVV en Forum voor Democratie.
- De **VOORZITTER**: Dat brengt ons op de stemming over motie nummer M21, de motie ingediend door Volt inzake Zet EHDF-middelen niet voor andere doelen in. Is er behoefte aan een hoofdelijke stemming over deze motie, dan wel een stemverklaring? Ja, de heer Heijnen van het
- 5560 CDA.
- De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, dank u wel. Het CDA is erg groot voorstander van het onderdeel investeren in maatschappelijk vastgoed door te zetten uit het EHDF, maar deze motie is veel breder en gaat over alle onderdelen uit het EHDF. Daar zijn wij niet voor. Dus daarom
- 5565 zullen wij tegen deze motie stemmen.
- De **VOORZITTER**: Een stemverklaring van de heer- Niet meer? Nee. Andere stemverklaringen? Niet aan de orde. Aantekening? Dan open ik de stemming over motie nummer m21. En dan hebben wij drieënvijftig stemmen binnen.
- 5570
- Motie 21 'Zet EHDF-middelen niet voor andere doelen in', ingediend door Volt.
- Motie 21 is met 6 stemmen voor en 47 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren en Volt.
- 5575 De **VOORZITTER**: Dat brengt ons bij de stemming over motie nummer M22, ingediend door Volt en anderen, inzake Specificeren projecten PPLG. Is er behoefte aan hoofdelijke stemming, dan wel een stemverklaring, dan wel aantekening? Zo niet, dan open ik de stemming over motie M22. En dan hebben we drieënvijftig stemmen binnen en is de stemming gesloten.
- 5580
- Motie 22 'Specificeren projecten PPLG', ingediend door Volt, Partij voor de Dieren, D66 en ChristenUnie.
- Motie 22 is met 46 stemmen voor en 7 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: PVV, Forum voor Democratie en 50PLUS.
- 5585 De **VOORZITTER**: Dan de stemming over motie m23, ingediend door onder andere de ChristenUnie, inzake Breng consequenties van de wind- en zonneladder in beeld. Wenst iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Aantekening? Dat is niet het geval. Dan open ik de stemming over motie nummer M23. En dan hebben wij drieënvijftig stemmen binnen.

- 5590 Motie 23 'Breng consequenties van de wind- en zonneladder in beeld', ingediend door ChristenUnie, D66, CDA, Partij voor de Dieren en Volt.
Motie 23 is met 14 stemmen voor en 39 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: D66, Partij voor de Dieren, Volt, CDA, SP en ChristenUnie.
- 5595 De **VOORZITTER**: Dan de stemming over motie M24, ingediend door Volt, inzake Alternatief voor PPLG-reserve. Is er behoefte aan een hoofdelijke stemming, dan wel een stemverklaring? Die is er van Statenlid De Weerd van Volt.
- 5600 Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Niet zozeer een stemverklaring, maar eerder dat ik hem graag wil aanhouden.
- De **VOORZITTER**: Dan vervalt de stemming in zijn geheel.
- 5605 *Motie 24 'Alternatief voor PPLG-reserve' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.*
- 5610 De **VOORZITTER**: Dan gaan wij wel stemmen over voordracht nummer zeven. Dat is de Eerste Begrotingswijziging 2024. Met de vraag of daar behoefte is aan een hoofdelijke stemming, een stemverklaring? En ja, een stemverklaring van mevrouw Koning van het CDA.
- Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, voorzitter, dank. Wij zijn toch wel zwaar teleurgesteld dat onze amendementen niet zijn aangenomen. We zien ons daarom genoodzaakt tegen te stemmen, want met die criteria zijn we het gewoon niet mee eens, voor die 35 miljoen.
- 5615 De **VOORZITTER**: Waarvan akte. Ik kijk in de rondte naar de heer Hollebeek van de Partij voor de Dieren.
- 5620 De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Voorzitter, dank u wel. Ja, wij kijken altijd: wordt het iets beter, of niet, ergens van. Ondanks de teleurstelling dat ons amendement verworpen is, leggen we het langs de meetlat en dan zien we dat er toch een paar heel mooie maatregelen door deze begrotingswijziging worden gerealiseerd. Dus wij zullen voorstemmen.
- 5625 De **VOORZITTER**: Ook daarvan akte. Ik kijk nog eenmaal rond voor een stemverklaring. Een aantekening? En zo niet, open ik de stemming over voordracht nummer zeven. En dan met drieënvijftig stemmen binnen zijn er veertig voor en dertien tegen.
- 5630 Voordracht naam Eerste begrotingswijziging 2024 (VD-07).
Voordracht 07 is, met inachtneming van de daarin als gevolg van aanneming van in het amendement A1-2024 aangebrachte wijzigingen, met 40 stemmen voor, 13 stemmen tegen aangenomen. Tegen voor hebben gestemd: PvdA (1 stem), JA21, PVV, Volt, CDA en Forum voor Democratie.
- 13. Sluiting**
- 5635 De **VOORZITTER**: Goed, dat brengt mij tot het einde van deze vergadering, maar niet voordat ik de volgende twee opmerkingen plaats. Allereerst wil ik de Statenleden erop attenderen dat de eerstvolgende Statenvergadering op 8 april de laatste Statenvergadering is van de collega aan mijn linkerhand. Mevrouw Bolt neemt dan afscheid van ons. U zult daar nog nader over geïnformeerd worden, maar noteer deze alvast in uw agenda. We zullen ook op 8 april uiteraard
- 5640 een moment vinden om daar op een passende manier bij stil te staan. Dat voor later.
- 5645 Meer concreet voor nu mijn tweede opmerking. Dat is dat er een borrel op u wacht in de Johan Remkeszaal. Dus treft elkaar en drink de borrel. En met die woorden wil ik deze vergadering sluiten en wens ik u een wel thuis.
- Sluiting om 20.23 uur.*